

**ÇUKUROVA ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

DOKTORA TEZİ

Halil DUYMUŞ

**ÇEVRESEL ALGILAMANIN KENTSEL PEYZAJ TASARIMI
YÖNÜNDEN DEĞERLENDİRİLMESİNDE BİR MODEL
ÖNERİSİ: TARSUS KENTİ ÖRNEĞİ**

PEYZAJ MİMARLIĞI ANABİLİM DALI

ADANA-2018

**ÇUKUROVA ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

**ÇEVRESEL ALGILAMANIN KENTSEL PEYZAJ TASARIMI
YÖNÜNDEN DEĞERLENDİRİLMESİNDE BİR MODEL ÖNERİSİ:
TARSUS KENTİ ÖRNEĞİ**

Halil DUYMUŞ

DOKTORA TEZİ

PEYZAJ MİMARLIĞI ANABİLİM DALI

Bu Tez 26/01/2018 Tarihinde Aşağıdaki Jüri Üyeleri Tarafından
Oybirliği/Oyçokluğu ile Kabul Edilmiştir.

.....
Prof. Dr. M.Faruk ALTUNKASA
DANIŞMAN

.....
Prof. Dr. Hakan DOYGUN
ÜYE

.....
Doç. Dr. Onur ERMAN
ÜYE

.....
Doç. Dr. Tolga ÜNLÜ
ÜYE

.....
Yrd. Doç. Dr. Berrin SİREL
ÜYE

Bu Tez Enstitümüz Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalında hazırlanmıştır.

Kod No:

**Prof. Dr. Mustafa GÖK
Enstitü Müdürü**

Bu Çalışma Ç. Ü. Araştırma Projeleri Birimi Tarafından Desteklenmiştir.

Proje No: ZF2013D21

Not: Bu tezde kullanılan özgün ve başka kaynaktan yapılan bildirişlerin, çizelge ve fotoğrafların kaynak gösterilmeden kullanımı, 5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunundaki hükümlere tabidir.

ÖZ

DOKTORA TEZİ

ÇEVRESEL ALGILAMANIN KENTSEL PEYZAJ TASARIMI YÖNÜNDEN DEĞERLENDİRİLMESİNDE BİR MODEL ÖNERİSİ: TARSUS KENTİ ÖRNEĞİ

Halil DUYMUŞ

ÇUKUROVA ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
PEYZAJ MİMARLIĞI ANABİLİM DALI

Danışman : Prof. Dr. M. Faruk ALTUNKASA
Yıl: 2018, Sayfa:278
Jüri : Prof. Dr. M. Faruk ALTUNKASA
: Yrd. Doç. Dr. Berrin SİREL
: Doç. Dr. Onur ERMAN
: Prof. Dr. Hakan DOYGUN
: Doç. Dr. Tolga ÜNLÜ

Yaşayan bir bütün olan ve bu bütün kapsamında farklı nitelikli yapı, açık alan ve yeşil alan kullanımlarını içeren kentlerde bu kullanımların kent insanına sunduğu olanakların, fiziksel temelli gereksinimleri giderebilmesi yanında; kimlik, algı ve anlam gibi tinsel ve kavramsal temelli gereksinimleri de karşılayabilmesi amaçlanır. Bireylerin, yaşadıkları çevrenin kimlik ve anlamını nasıl algıladıkları ile ilgili araştırmaların sonuçları, kentsel tasarım politikalarının geliştirilmesinde önemli bir belirleyici kabul edilmektedir. Bu bağlamda çalışmada; tarihsel süreçteki mekânsal bilgi birikimi ve deneyimleri kullanan ya da bunlardan uzaklaşan farklı tasarım üslubu ve biçimlendirmelere ilişkin belirgin örnekler sergileyen Tarsus kenti deneyi ile; 1) Bu birikim ve deneyimler yanında güncel mekânsal arayışların uzmanlar ve kullanıcılar tarafından nasıl algılandığının belirlenmesi, matematiksel olarak tanımlanması ve irdelenmesi, 2) Ulaşılan bulguların kentsel tasarım çalışmalarında altlık olarak kullanılabilir duruma dönüştürülmesi ve bu bağlamdaki ilke ve önerilerin sistematik bir yaklaşımla geliştirilmesi amaçlanmıştır.

Çalışmanın birinci aşamasında çalışma alanındaki öğelerin mekânsal kimlik ve görsel algılama özellikleri (algı değerleri) bütün ve ayrıntıda matematiksel olarak ortaya konulmuştur. Uzmanların belirleyici olduğu bu aşamada görsel alanın yorumlandığında Gestalt kuramı kapsamındaki yakınlık, benzerlik, kapalılık ve süreklilik ilkeleri temel alınmıştır. İkinci aşamada aynı bölgelerdeki algı değerleri kullanıcı araştırmasıyla belirlenmiştir. Bu aşamada Lynch'in (1960) geliştirdiği yönteme göre kent imgesinin beş ana ögesi olan bölgeler, yollar, sınırlar, odaklar ve nirengi noktaları değerlendirmelerin özünü oluşturmuştur. Üçüncü aşamada uzman ve kullanıcı araştırmasından elde edilen algı değerlerinin haritalanmasına çalışılmıştır. Böylece kentsel tasarım çalışmalarına ışık tutabilecek nitelikte bir plan altlığı oluşturulabilmiştir. Çalışmada son olarak bu altlığın kapsamını tasarım ve uygulamalarda kullanılabilirlik bağlamında destekleyecek ilke ve önerilerin geliştirilmesine çaba gösterilmiştir.

Çalışmanın ürünlerini oluşturan sayısal veriler ve kentsel tasarım altlığı, benzer konularda ve farklı kentlerde yapılacak çalışmalara da bir model oluşturabilecektir.

Anahtar Kelimeler: Çevresel Algılama, Algı Değeri, Kent İmgesi, Gestalt kuramı

ABSTRACT

PhD THESIS

A MODEL SUGGESTION FOR THE EVALUATION OF THE ENVIRONMENTAL PERCEPTION ON LANDSCAPE DESIGN: TARSUS DISTRICT EXAMPLE

Halil DUYMUŞ

**ÇUKUROVA UNIVERSITY
INSTITUTE OF NATURAL AND APPLIED SCIENCES
DEPARTMENT OF LANDSCAPE ARCHITECTURE**

Supervisor : Prof. Dr. M. Faruk ALTUNKASA
Year: 2018, Pages: 278
Jury : Prof. Dr. M. Faruk ALTUNKASA
: Prof. Dr. Hakan DOYGUN
: Assoc. Prof. Dr. Onur ERMAN
: Assoc. Prof. Dr. Tolga ÜNLÜ
: Assist. Prof. Dr. Berrin SİREL

It is aimed to fulfil the requirements on spiritual- and cognitive-based such as identity, perception and sense, besides the urban, is an alive and a meaningful whole, offer the facilities as physically including the uses of green and open area and the various qualified buildings to people. The research results on the individuals how perceive the identity and the sense of the environment were accepted as a distinctive for the development of the politics on the urban design. In this regard, in the study; with the experiment on Tarsus district presenting significant examples related with using the knowledge and experience on spatial during the historical process or getting off the point on different style of design and forming. 1) Besides the knowledge and experience, the determination of how to be perceived the seekings of current spatial by the experts and the users, the identification and scrutinising as mathematical, 2) It was aimed to transform the received findings to in-service as base on the urban design, and to develop of the principles and suggestions within this context as a systematic approach.

In the first step of the study, the spatial identity and visual perception specifications (perception value) of the items of the study area were introduced as mathematically in total and in detail. When the visual area was interpreted at this step which the experts are the significative, the principles of the Gestalt theory as proximity, similarity, closure and continuity were based. In the second step, the perception values in the same areas were designated by the research of the users. At this step, according to the method developed by Lynch (1960), five main items of the urban image as regions, roads, borders, focal points and landmarks were composed of the basis of the evaluation. At the third step, it was studied on the mapping of the perception values obtained from the researchs on the experts and the users. Therefore, it was able to created a plan base such as to shed light on the urban design studies. At last on the study, it was made an effort to developed the principles and suggestions which support to the useable base in design and applications.

The numerical findings and the urban design base which created of the products of the study will be able to set a model for further studies on similar issues and different urbans.

Key Words: Environmental Perception, Perception Value, Urban Image, Gestalt Theory

GENİŞLETİLMİŞ ÖZET

Canlı bir bütün olarak bünyesinde değişik özyapıdaki bina, açık alan ve yeşil alan öğelerini kapsayan kentlerde, bu öğelerin kent toplumuna sunduğu çok çeşitli olanakların fiziksel gereksinimleri karşılayabilmesi yanında, kimlik, algı ve anlam gibi insanın kültürel belleğinde değer kazanan kavramların da karşılık bulması amaçlanır. Kentli birey yaşadığı ortam ve mekânları olumlu değerlerle zenginleştiriyor, onları benimseyip bağlılık duygusu taşıyarak özveride bulunmayı göze alıyorsa kent anlamlı duruma gelmektedir. Kentli bireyin bu tür duygularla yüklenmesinin temel etmeni algılamadır. Algı; yaşanan ortam ve mekânların bir bütün olarak anlaşılması ve değerlendirilmesinin, kimliğin ve anlamın temel aracıdır.

Bir kentin kimliği, kentli bireyin kültürel ve mekânsal belleğinde yer alan, her kent için değişik ölçek ve yorumlar temelinde kendine özgü nitelikler sunan, tarihsel bilgi birikimi ve mekânsal deneyimlerle biçim kazanan uzun bir sürecin oluşturduğu, düşün ve işlevle kavramsallaşmış bir bütündür. Kentin algılanması ise, bireylerin fizyolojik olarak dışarıdan algıladıkları kentsel ortamın doğrudan bellekte oluşan biçimidir ve burada açık bir uyarıcı yoktur. Anlam çok daha dizgesel bir kavramdır. Kent ve onu oluşturan ortam ve mekânlarla ilgili bireylerin zihninde bilişsel olarak ortaya çıkan, canlanan, mesaj veren ya da çağrıştıran biçimdir.

Kentsel ortamın bireyler tarafından nasıl algılanıp anlamlandırıldığının bilinmesi, mekânsal kimlik açısından sürdürülebilirlik ilkesini temel alan kentsel tasarım plan ve programları için yol gösterici olmaktadır. Bu bağlamda ülkemizde ve yurt dışında çok sayıda bilimsel araştırma gerçekleştirilmiştir ve bu çalışmalar genelde kullanıcı araştırması sonuçlarını temel almaktadır. Ancak burada kullanıcı araştırması sonuçlarının plan altlığı olarak kullanılabilirliği yani plan ve haritalar durumuna getirilmesi önem taşımaktadır. Çünkü kullanıcı araştırması sonuçları çoğu kez mekânsal kimlik öğelerinin davranışsal başarımlarını farklı sıfat çiftleri, bunların frekans ya da algılama sıklığını belirten oransal ya da sayısal değerleri, bu değerlerin plan ya da harita üzerindeki simgesel gösterimleri ile tanımlayacak biçimde kısıtlı kalabilmektedir. Oysa kentsel planlama ve tasarımda kullanılabilir bir veri seti elde

edilmesi, kentli bireylerin kenti algılama ve anlamlandırma düzeylerinin ortak bir birimle tanımlanması ve haritalanması ile mümkün olabilmektedir. Bu veri setinde kullanıcı araştırması sonuçlarının uzman görüşleri ile desteklenmesi ve bütünleştirilmesi daha tutarlı bilgilere ulaşılabilmesi açısından önemlidir.

Çalışmada bu bağlamda Tarsus tarihi kent dokusu örneğinde, uzman görüşleri ve kullanıcı araştırması bulgularına dayalı mekânsal kimlik algılamasının belirlenmesi, algı düzeylerinin ortak birimle tanımlanması ve kentsel tasarım çalışmalarında kullanılabilir bir plan altlığının harita formunda oluşturulmasına çaba gösterilmiştir. Bu amaçla tarihi kent dokusunu farklı karakterli yapılar, açık alanlar ve yeşil alanlar açısından temsil edebilecek beş bölge seçilmiş, uzman ve kullanıcı araştırması bu bölgelerde yürütülmüştür. Çalışmanın uzman araştırması bölümünde mekânsal kimlik ve algı değerlendirmesi için Gestalt kuramının yakınlık, benzerlik, kapalılık ve süreklilik ilkeleri temel alınmıştır. Kullanıcı araştırmasında ise kentli bireyin zihinsel haritasında yer eden mekânsal ögeler, Lynch'e (1960) göre kent imgesinin temel ögelerini oluşturan bölgeler, sınırlar, yollar, odaklar ve nirengi noktaları açısından bireylerce değerlendirilmiş, buna ek olarak bir sayfaya bu ögelere ilişkin resim ya da silüetler çizdirilerek mekânsal ögelerin zihinde nasıl haritalanıp anlamlandırıldığının ortaya konulmasına çalışılmıştır.

Uzman araştırmasında beş bölgedeki yapılar, açık alanlar, yeşil alanlar, ait oldukları bölgenin egemen olan mekânsal kimlik özelliklerini yansıtır yansıtmaması açısından Gestalt kuramının dört ilkesi açısından değerlendirilmiştir. Değerlendirmeler şehir plancıları, mimarlar ve peyzaj mimarları tarafından 100 üzerinden puanlar atanarak yapılmıştır. Atanan puanların ortalamaları, bölgelere göre her bir mekân ögesinin Yakınlık (**YD**), Benzerlik (**BD**), Kapalılık (**KD**) ve Süreklilik (**SD**) değerlerini ortaya koymuştur. Ancak bu ilkelerden biri ya da birkaçının algı değerinin yüksek olması mekânsal bütünlüğün algı değerinin de yüksek olduğu anlamına gelmemektedir. Algı değeri düşük olan, mekânsal kimliği ve bütünlüğü bozan parçaların çokluğuna koşut olarak algı değeri yüksek olan parçaların etkinliği azalabilmektedir. Mekânsal kimliği ve bütünlüğü bozan parçalar azınlıkta olduğunda ise, yüksek olan parçaların egemenliği nedeniyle algı değeri olduğundan daha fazla görünebilecektir. Bunun temel

nedeni, her parçanın diğer parçaları etkileyen bir algı değişme değerine sahip olmasıdır. Bu nedenle çalışmada bir bölgedeki bir ögenin herhangi bir özellik açısından aldığı değerin yine aynı özellik açısından diğer ögelerin değerlerini ne düzeyde etkilediğini belirlemeyi sağlayan Değişme Değerleri (DD) hesaplanmıştır. Daha sonraki aşamada değişme değerleri, uzman araştırmasından elde edilen algı değerleri ile ilişkilendirilerek bütünleştirilmiş algı değerleri elde edilmiş ve bu değerler ortak birimle tanımlamak amacıyla en büyük değer yüz kabul edilerek endekslenmiştir.

Bütünleştirilmiş algı değerleri ait oldukları yapılar, açık alanlar ve yeşil alanların taşıdıkları değerleri tanımlamaktadır ve noktasal değer içermektedir. Oysa kentsel tasarım çalışmalarında plan altlığı olarak kullanılabilmesi için bu değerlerin alansal değerlere dönüştürülmesi gerekmektedir. Çalışmada bu işlem CBS ortamında Ters Uzaklık Ağırlıklandırması yöntemi uygulanarak gerçekleştirilmiş, böylece bütünleştirilmiş algı değerlerini alansal olarak tanımlayan haritalar elde edilmiştir. Her bölgedeki yapılar, açık alanlar ve yeşil alanlar için ayrı ayrı hazırlanan algı haritaları bir bütün olarak algılayma kolaylığı sağlamak ve bir senteze ulaşabilmek amacıyla üç algı sınıfını içerecek biçimde bütünleştirilmiştir. Bu sınıfları algı düzeyi zayıf (endeks değeri 30'dan küçük), orta (endeks değeri 31-60 arasında) ve yüksek (endeks değeri 61'den büyük) alanlar oluşturmuştur.

Kullanıcı araştırmasında ise algı değerleri, çalışma alanında kent imgesini oluşturan beş öge kapsamındaki mekânsal elemanların, kullanıcıların zihinsel haritasında yer alma düzeylerinin (frekansları) oransal değerlere dönüştürülmesiyle (en büyük değer yüz kabul edilerek endekslenmesiyle) elde edilmiştir. Bu değerler, uzman araştırması bulgularından elde edilen beş bölge için bütünleştirilmiş algı değerleri haritası üzerine işlenmiştir. Böylece, kullanıcıların zihinsel haritasında farklı düzeylerde yer alan kent imgelerinin, hangi algı sınıfına ilişkin alanda bulundukları ortaya konulabilmiştir.

Uzman ve kullanıcı araştırmasından elde edilen bulgular yorumlandığında aşağıdaki temel sonuçlara ulaşılabilir:

- Çalışma alanının büyük bölümü koruma statüsüne sahip tarihsel kent dokusu kapsamında yer almasına karşın yapılar, açık alanlar, yeşil alanlar ve bir bütün olarak

birbirine yakın algı değerleri oluşmamıştır. Alandaki tarihsel dokuyu ortaya çıkartan mekânsal bilgi birikimi ve deneyimleri yansıtmayan öğelerin tarihsel doku içerisine girmesi ve algılama bütünlüğünü bozması bu sonucun temel nedeni kabul edilebilir.

- Beş alandaki yapılar, açık alanlar ve yeşil alanların birbirlerini olumlu ya da olumsuz etkilemeleri algı değerlerine kısıtlı ölçüde yansımıştır. Bu durum yakınlık, benzerlik, kapalılık ve süreklilik ilkelerinin özünde grup oluşturma eğiliminin yer alması, uzmanların, mekânsal bilgi birikimi ve deneyimlere tamamen uzak öğeler dışındaki bazı öğeleri gruptan ayırma eğiliminde olmamasından kaynaklanabilir.

- Uzman araştırmasında alansal olarak zayıf, orta ve yüksek algı sınıfları ile tanımlanan alan değerleri ile bu alanlarda bulunan ve kullanıcı zihinsel haritasında yer edinen mekânsal öğelerin algı değerleri arasında önemli farklılıklar bulunmuştur. Örneğin; uzman araştırmasına göre bütünleştirilmiş algı sınıfı zayıf olan bölgede bulunan Kleopatra Kapısı'nın kullanıcı algı değeri %80'in üzerinde bulunmuştur. Bu öğenin bulunduğu ortamın mekânsal düzeninde, diğer tarihsel öğelerle bütünlük ve süreklilik sağlayabilecek önlemlerin alınması durumunda her iki algı değerinin de çok yüksek çıkması beklenebilir.

- Alan genelindeki mekân organizasyonunda, Tarsus'un kent kimliğini ortaya çıkartan mekânsal bilgi birikimi ve tarihsel deneyimleri ön planda tutarak mekânsal bütünlüğün ve sürekliliğin sağlanması önem taşımaktadır. Gerek uzmanlara dayalı bütünleştirilmiş algı haritaları ve gerekse kullanıcı araştırması bulguları bu olgunun gerekliliğini yansıtabilecek kapsamdadır.

- Çalışma çıktısı olan bütünleştirilmiş algı haritaları, algı sınıfları haritası, kullanıcı araştırması bulguları ve her iki bulgu grubunu bütünleştiren algı skalasının kentsel tasarım çalışmalarında plan altlığı olarak kullanılabileceği düşünülmektedir.

TEŞEKKÜR

Çalışmamın her aşamasında beni yönlendiren, desteğini, yakın ilgisini ve değerli bilgilerini esirgemeyen danışman hocam Sayın Prof. Dr. M. Faruk ALTUNKASA'ya sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Tezim çalışmamda bilgi birikimi ve deneyimleri ile yapıcı ve yönlendirici fikirleriyle katkıda bulunan Doktora Tez İzleme Komitesi üyesi Sayın Doç. Dr. Onur ERMAN ve Sayın Yrd. Doç. Dr. Berrin SİREL'e ve Tez Jüri Üyesi Prof. Dr. Hakan DOYGUN ve Yrd. Doç. Dr. Onur BOYACIGİL GÜNGÖR hocalarıma teşekkür ederim.

Tez çalışmam kapsamında Ç.Ü. Bilimsel Araştırma Projeleri Birimi'ne (Proje No: ZF2013D21) maddi desteklerinden dolayı içten teşekkürlerimi sunarım. Tez çalışmalarına bilgi birikimi ve deneyimleri ile katkı sağlayan çalışma arkadaşım Ahmet ÇİLEK'e teşekkürlerimi sunarım.

Hayatımın her alanında ve anında maddi-manevi desteklerini esirgemeyen canım aileme, kardeşlerim Doç. Dr. H. Hande DUYMUŞ FLORİOTİ ve Yrd. Doç. Dr. H. Gamze AĞALAR'a, her zaman bilgi birikimi ve deneyimleri ile yanımda olan en büyük destekçim eşim Ebru DUYMUŞ'a ve ailesine, sevgisi ve hissettirdikleri tarif edilemez olan 2017'de ailemize katılan ve hayatımızı anlamlandıran biricik kızım Derin DUYMUŞ'a sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

İÇİNDEKİLER

SAYFA

ÖZ	I
ABSTRACT.....	II
GENİŞLETİLMİŞ ÖZET	III
TEŞEKKÜR.....	VII
İÇİNDEKİLER	VIII
ÇİZELGELER DİZİNİ	X
ŞEKİLLER DİZİNİ	XIV
SİMGELER VE KISALTMALAR.....	XVIII
1. GİRİŞ	1
2. ÖNCEKİ ÇALIŞMALAR	11
3. MATERYAL VE METOD	33
3.1. Materyal	33
3.2. Metod	36
4. BULGULAR VE TARTIŞMA	47
4.1. Tarsus'un Kentsel Gelişim Süreci	47
4.2. Tarsus'un Mekânsal Kimlik Özellikleri.....	52
4.2.1. Çalışma Alanında Bulunan Anıtsal ve Tescilli Yapılar	52
4.2.1.1. Konutlar	55
4.2.1.2. Kamu Yapıları	60
4.2.1.2.1. Ticaret Yapıları	63
4.2.1.2.2. Dini Yapılar.....	70
4.2.1.2.3. Eğitim Yapıları.....	77
4.2.2. Çalışma Alanlarında Bulunan Açık Alanlar	79
4.3. Uzman Araştırması Bulguları	86
4.3.1. Alan 1'e İlişkin Uzman Araştırması Bulguları	87
4.3.2. Alan 2'e İlişkin Uzman Araştırması Bulguları	95
4.3.3. Alan 3'e İlişkin Uzman Araştırması Bulguları	103

4.3.4. Alan 4'e İlişkin Uzman Araştırması Bulguları	111
4.3.5. Alan 5'e İlişkin Uzman Araştırması Bulguları	118
4.4. Uzman Araştırması Bulgularına İlişkin Değişme Değerleri	122
4.5. Uzman Araştırmasına İlişkin Algı ve Bütünleşik Algı Endeks Değerleri	141
4.6. Kullanıcı Araştırması Bulguları	163
4.6.1. Algılanan İmge Öğeleri ve Endeks Değerleri	165
4.7. Uzman ve Kullanıcı Araştırması Algı Haritaları	181
4.8. Uzman ve Kullanıcı Araştırması Bütünleşik Algı Haritası	220
5. SONUÇLAR VE ÖNERİLER	225
KAYNAKLAR	235
ÖZGEÇMİŞ	241
EKLER	242

ÇİZELGELER DİZİNİ

SAYFA

Çizelge 2.1. Meydanlarda mekânsal nitelik ölçütleri (İnceoğlu, 2007)	24
Çizelge 2.2. Mekânsal algılamada mekanın davranışsal başarımı skalası (Konaklı ve ark., 2010).....	26
Çizelge 3.1. Tarsus'un kentsel gelişimini biçimlendiren imar planlama çalışmaları.....	33
Çizelge 4.1. Tarsus'un dönem-yıllara göre nüfus miktarları (DİE, 2000; TÜİK, 2014)	47
Çizelge 4.2. Tarsus'un kentsel gelişimini biçimlendiren imar planlama çalışmaları.....	50
Çizelge 4.3. Alan 1 için uzman araştırmasına göre yakınlık değerleri	90
Çizelge 4.4. Alan 1 için uzman araştırmasına göre benzerlik değerleri.....	91
Çizelge 4.5. Alan 1 için uzman araştırmasına göre kapalılık değerleri.....	92
Çizelge 4.6. Alan 1 için uzman araştırmasına göre süreklilik değerleri	93
Çizelge 4.7. Alan 1 için uzman araştırmasına göre yakınlık, benzerlik, kapalılık, süreklilik ortalama değerleri	94
Çizelge 4.8. Alan 2 için uzman araştırmasına göre yakınlık değerleri	98
Çizelge 4.9. Alan 2 için uzman araştırmasına göre benzerlik değerleri.....	99
Çizelge 4.10. Alan 2 için uzman araştırmasına göre kapalılık değerleri.....	100
Çizelge 4.11. Alan 2 için uzman araştırmasına göre süreklilik değerleri	101
Çizelge 4.12. Alan 2 için uzman araştırmasına göre yakınlık, benzerlik, kapalılık ve süreklilik değerleri ortalamaları	102
Çizelge 4.13. Alan 3 için uzman araştırmasına göre yakınlık değerleri	106
Çizelge 4.14. Alan 3 için uzman araştırmasına göre benzerlik değerleri.....	107
Çizelge 4.15. Alan 3 için uzman araştırmasına göre kapalılık değerleri.....	108
Çizelge 4.16. Alan 3 için uzman araştırmasına göre süreklilik değerleri	109
Çizelge 4.17. Alan 3 için uzman araştırmasına göre yakınlık, benzerlik, kapalılık ve süreklilik değerleri ortalamaları	110

Çizelge 4.18. Alan 4 için uzman araştırmasına göre yakınlık değerleri	113
Çizelge 4.19. Alan 4 için uzman araştırmasına göre benzerlik değerleri.....	114
Çizelge 4.20. Alan 4 için uzman araştırmasına göre kapalılık değerleri.....	115
Çizelge 4.21. Alan 4 için uzman araştırmasına göre süreklilik değerleri	116
Çizelge 4.22. Alan 4 için uzman araştırmasına göre yakınlık, benzerlik, kapalılık ve süreklilik ortama değerleri	117
Çizelge 4.23. Alan 5 için uzman araştırmasına göre yakınlık değerleri	119
Çizelge 4.24. Alan 5 için uzman araştırmasına göre benzerlik değerleri.....	120
Çizelge 4.25. Alan 5 için uzman araştırmasına göre kapalılık değerleri.....	120
Çizelge 4.26. Alan 5 için uzman araştırmasına göre süreklilik değerleri	121
Çizelge 4.27. Alan 5 için uzman araştırmasına göre yakınlık, benzerlik, kapalılık ve süreklilik ortalama değerleri	121
Çizelge 4.28. Alan 1 için yakınlık değişme değerleri	123
Çizelge 4.29. Alan 1 için benzerlik değişme değerleri	124
Çizelge 4.30. Alan 1 için kapalılık değişme değerleri	125
Çizelge 4.31. Alan 1 için süreklilik değişme değerleri	126
Çizelge 4.32. Alan 2 için yakınlık değişme değerleri	127
Çizelge 4.33. Alan 2 için benzerlik değişme değerleri	128
Çizelge 4.34. Alan 2 için kapalılık değişme değerleri	129
Çizelge 4.35. Alan 2 için süreklilik değişme değerleri	130
Çizelge 4.36. Alan 3 için yakınlık değişme değerleri	131
Çizelge 4.37. Alan 3 için benzerlik değişme değerleri	132
Çizelge 4.38. Alan 3 için kapalılık değişme değerleri	133
Çizelge 4.39. Alan 3 için süreklilik değişme değerleri	134
Çizelge 4.40. Alan 4 için yakınlık değişme değerleri	135
Çizelge 4.41. Alan 4 için benzerlik değişme değerleri	136
Çizelge 4.42. Alan 4 için kapalılık değişme değerleri	137
Çizelge 4.43. Alan 4 için süreklilik değişme değerleri	138
Çizelge 4.44. Alan 5 için yakınlık değişme değerleri	139

Çizelge 4.45. Alan 5 için benzerlik değişme değerleri	139
Çizelge 4.46. Alan 5 için kapalılık değişme değerleri	140
Çizelge 4.47. Alan 5 için süreklilik değişme değerleri	140
Çizelge 4.48. Alan 1 için algı değerlerinin hesaplanmasında kullanılan değerler	142
Çizelge 4.49. Alan 1 değişim değeri ile ilişkilendirilmiş mekânsal algı değeri puanları	143
Çizelge 4.50. Alan 2 için algı değerlerinin hesaplanmasında kullanılan değerler	144
Çizelge 4.51. Alan 2 değişim değeri ile ilişkilendirilmiş mekânsal algı değeri puanları	145
Çizelge 4.52. Alan 3 için algı değerlerinin hesaplanmasında kullanılan değerler	146
Çizelge 4.53. Alan 3 değişim değeri ile ilişkilendirilmiş mekânsal algı değeri puanları	147
Çizelge 4.54. Alan 4 için algı değerlerinin hesaplanmasında kullanılan değerler	148
Çizelge 4.55. Alan 4 değişim değeri ile ilişkilendirilmiş mekânsal algı değeri puanları	149
Çizelge 4.56. Alan 5 için algı değerlerinin hesaplanmasında kullanılan değerler	150
Çizelge 4.57. Alan 5 değişim değeri ile ilişkilendirilmiş mekânsal algı değeri puanları	151
Çizelge 4.58. Alan 1'e ilişkin algı endeks değerleri	153
Çizelge 4.59. Alan 2'ye ilişkin algı endeks değerleri	154
Çizelge 4.60. Alan 3'e ilişkin algı endeks değerleri	155
Çizelge 4.61. Alan 4'e ilişkin algı endeks değerleri	156
Çizelge 4.62. Alan 5'e ilişkin algı endeks değerleri	157
Çizelge 4.63. Mekânsal öğelerin bütünleşik algı endeks değerleri	158

Çizelge 4.64. Kullanıcı değerlendirmesine katılanların demografik özellikleri	164
Çizelge 4.65. Algılanan kentsel bölge imge elemanları.....	166
Çizelge 4.66. Algılanan kentsel sınır imge elemanları	167
Çizelge 4.67. Algılanan kentsel yol imge elemanları	168
Çizelge 4.68. Algılanan kentsel odak noktaları imge elemanları.....	168
Çizelge 4.69. Algılanan kentsel nirengi noktaları imge elemanları	169
Çizelge 4.70. Yüksek düzeyde algılanan imge elemanları	170
Çizelge 4.71. Orta düzeyde algılanan kentsel imge elemanları	171
Çizelge 4.72. Algısal imge elemanı çizim bulguları.....	175
Çizelge 4.73. Çizim yapılan imge elemanları örnekleri.....	176
Çizelge 4.74. Uzman ve kullanıcı araştırmasında ortak bulunan imge elemanlarının bütünleşik algı endeks değerleri.....	222

ŞEKİLLER DİZİNİ

SAYFA

Şekil 2.1.	Kevin Lynch'e (1960) göre kent imgesini oluşturan temel bileşenler	11
Şekil 2.2.	Gestalt ilkeleri	12
Şekil 3.1.	Tarsus yerleşim planı (Google Maps, 2017)).....	34
Şekil 3.2.	Çalışma alanları.....	35
Şekil 3.3.	Yöntemin kullanıcı araştırması akış şeması	41
Şekil 3.4.	Yöntemin uzman araştırması akış şeması.....	44
Şekil 3.5.	Yöntem akış şeması.....	45
Şekil 4.1.	Tarsus tarihi kent merkezinde tespit edilen neolitik döneme ait alanlar	45
Şekil 4.2.	a) Hermann Jansen tarafından hazırlanan Tarsus İmar Planı b)Erken Cumhuriyet dönemi gelişim planı.	49
Şekil 4.3.	Tarsus kent dokusu.....	54
Şekil 4.4.	Geleneksel konut cephelerinde simetri analizi	57
Şekil 4.5.	Cephe tipolojileri.....	59
Şekil 4.6.	Çalışma alanları.....	62
Şekil 4.7.	Çalışma alanındaki yapılar, açık alanlar ve yeşil alanlar haritası.....	63
Şekil 4.8.	Kırkkâşık Bedesteni'ne ismini veren motifler.....	64
Şekil 4.9.	Kırkkâşık Bedesteni	64
Şekil 4.10.	Kırkkâşık Bedesteni Planı	65
Şekil 4.11.	Kırkkâşık Bedesteni doğu ve batı girişi.....	65
Şekil 4.12.	Kırkkâşık Bedesteninin aydınlatmasını sağlayan pencere sistemi	66
Şekil 4.13.	Şahmeran Hamamı- 2000 yılı.....	67
Şekil 4.14.	Şahmeran Hamamı	67
Şekil 4.15.	Altından Geçme-Roma Hamamı	68
Şekil 4.16.	Yeni Hamam.....	69
Şekil 4.17.	Çalışma alanındaki dini yapılar	70

Şekil 4.18. Eski Cami-Kilise Cami Planı.....	71
Şekil 4.19. Kilise Cami-Eski Cami.....	71
Şekil 4.20. Makam-ı Şerif Cami.....	72
Şekil 4.21. Kazı çalışmaları sonrasında çıkarılan mezar alanları	73
Şekil 4.22. Ulu Cami planı	74
Şekil 4.23. Ulu Cami ana giriş kapısı	75
Şekil 4.24. Ulu Cami’de 1835 yılında yaptırılan Saat Kulesi.....	75
Şekil 4.25. Miralay Ahmet Bey Cami	76
Şekil 4.26. Çalışma alanındaki eğitim yapıları.....	77
Şekil 4.27. Restorasyon sonrası Kubat Paşa Medresesi, giriş kapısı, avlu sistemi ve batı cephesi	78
Şekil 4.28. Çalışma alanındaki açık alanlar haritası	79
Şekil 4.29. Cumhuriyet alanı modellemesi ve Antik Yol (Roma Yolu).....	80
Şekil 4.30. Şahmeran meydanı 3 boyutlu yerleşim planı modellemesi	81
Şekil 4.31. Şahmeran meydanı	82
Şekil 4.32. Kleopatra meydanı ve yakın çevresi a-Batı cephesi, b- Doğu cephesi	83
Şekil 4.33. St. Paulus Kuyusu restorasyon uygulama projesi ve sonrası.....	84
Şekil 4.34. Alanın üç boyutlu modellemesi ve Tarihi Tarsus Evlerinde konut-sokak ilişkisi.....	85
Şekil 4.35. Konut-avlu ilişkisi	86
Şekil 4.36. Kleopatra Kapısı yakın çevresi.....	87
Şekil 4.37. Ulu Cami yakın çevresi	95
Şekil 4.38. Şahmeran heykeli yakın çevresi	103
Şekil 4.39. Cumhuriyet Alanı- Saint Paulus Kuyusu yakın çevresi	111
Şekil 4.40. Tarsus Tarihi Evlerinin konut-açık alan- yeşil alan ilişkisi.....	118
Şekil 4.41. Yapılar, açık alanlar ve yeşil alanlar bütünleşik algı endeksi haritası	182
Şekil 4.42. Yapı alanları bütünleşik algı endeksi haritası.....	183

Şekil 4.43.	Açık alanlar bütünleşik algı endeksi haritası.....	184
Şekil 4.44.	Yeşil alanlar bütünleşik algı endeksi haritası	185
Şekil 4.45.	Alan 1: Uzman araştırması bulgularına göre yapılar, açık alanlar ve yeşil alanlar bütünleşik algı endeksi haritası	186
Şekil 4.46.	Alan 1: Uzman araştırması bulgularına göre yapılar bütünleşik algı endeksi haritası	187
Şekil 4.47.	Alan 1: Uzman araştırması bulgularına göre açık alanlar bütünleşik algı endeksi haritası	188
Şekil 4.48.	Alan 1: Uzman araştırması bulgularına göre yeşil alanlar bütünleşik algı endeksi haritası	189
Şekil 4.49.	Alan 2: Uzman araştırması bulgularına göre yapılar, açık alanlar ve yeşil alanlar bütünleşik algı endeksi haritası	190
Şekil 4.50.	Alan 2: Uzman araştırması bulgularına göre yapılar bütünleşik algı endeksi haritası	191
Şekil 4.51.	Alan 2: Uzman araştırması bulgularına göre açık alanlar bütünleşik algı endeksi haritası	192
Şekil 4.52.	Alan 2: Uzman araştırması bulgularına göre yeşil alanlar bütünleşik algı endeksi haritası	193
Şekil 4.53.	Alan 3: Uzman araştırması bulgularına göre yapılar, açık alanlar ve yeşil alanlar bütünleşik algı endeksi haritası	194
Şekil 4.54.	Alan 3: Uzman araştırması bulgularına göre yapılar bütünleşik algı endeksi haritası	195
Şekil 4.55.	Alan 3: Uzman araştırması bulgularına göre açık alanlar bütünleşik algı endeksi haritası	196
Şekil 4.56.	Alan 3: Uzman araştırması bulgularına göre yeşil alanlar bütünleşik algı endeksi haritası	197
Şekil 4.57.	Alan 4: Uzman araştırması bulgularına göre yapılar, açık alanlar ve yeşil alanlar bütünleşik algı endeksi haritası	198

Şekil 4.58. Alan 4: Uzman araştırması bulgularına göre yapılar bütünleşik algı endeksi haritası	199
Şekil 4.59. Alan 4: Uzman araştırması bulgularına göre açık alanlar bütünleşik algı endeksi haritası	200
Şekil 4.60. Alan 4: Uzman araştırması bulgularına göre yeşil alanlar bütünleşik algı endeksi haritası	201
Şekil 4.61. Alan 5: Uzman araştırması bulgularına göre yapılar, açık alanlar ve yeşil alanlar bütünleşik algı endeksi haritası	202
Şekil 4.62. Alan 5: Uzman araştırması bulgularına göre yapı alanları bütünleşik algı endeksi haritası	203
Şekil 4.63. Alan 5: Uzman araştırması bulgularına göre açık alanlar bütünleşik algı endeksi haritası	204
Şekil 4.64. Alan 5: Uzman araştırması bulgularına göre yeşil alanlar bütünleşik algı endeksi haritası	205
Şekil 4.65. Kullanıcı araştırması bulgularına göre bütünleşik algı haritası	210
Şekil 4.66. Kullanıcı araştırması bulgularına göre alan sınırları içerisinde yer alan imge elemanları	211
Şekil 4.67. Kullanıcı araştırması bulgularına göre alan sınırları içerisinde yer alan sınır elemanları algı haritası.....	212
Şekil 4.68. Kullanıcı araştırması bulgularına göre alan sınırları içerisinde yer alan yollar algı haritası	213
Şekil 4.69. Kullanıcı araştırması bulgularına göre alan sınırları içerisinde yer alan odak noktaları algı haritası.....	214
Şekil 4.70. Kullanıcı araştırması bulgularına göre alan sınırları içerisinde yer alan nirengi noktaları algı haritası	215
Şekil 4.71. Uzman ve kullanıcı araştırması bulgularına göre bütünleşik algı endeks haritası	221

SİMGELER VE KISALTMALAR

%	: Yüzde Oranı
A°-B’-C”	: Derece-Dakika-Saniye
ABD	: Amerika Birleşik Devletleri
AD	: Algı Değeri
AD _{Ba1AÇ1}	: Örnek; Alan 1’de bulunan 1 nolu Açık Alan Benzerlik Algı Değeri
AD _{Ba1Y1}	: Örnek; Alan 1’de bulunan 1 nolu Yapı Benzerlik Algı Değeri
AD _{Ba1YŞ1}	: Örnek; Alan 1’de bulunan 1 nolu Yeşil Alan Benzerlik Algı Değeri
AD _{BED}	: Bütünleşik Uzman Algı Endeks Değeri
AD _{BUD}	: Uzman Algı Endeks Değeri
AD _{IX}	: Herhangi Bir Bölgedeki X Ögesinin İ Özelliği (Yakınlık, Benzerlik, Kapalılık, Süreklilik) Açısından Algı Değeri
AD _{Ka1AÇ1}	: Örnek; Alan 1’de bulunan 1 nolu Açık Alan Kapalılık Algı Değeri
AD _{Ka1Y1}	: Örnek; Alan 1’de bulunan 1 nolu Yapı Kapalılık Algı Değeri
AD _{Ka1YŞ1}	: Örnek; Alan 1’de bulunan 1 nolu Yeşil Alan Kapalılık Algı Değeri
ADNKS	: Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi
AD _{Sa1AÇ1}	: Örnek; Alan 1’de bulunan 1 nolu Açık Alan Süreklilik Algı Değeri
AD _{Sa1Y1}	: Örnek; Alan 1’de bulunan 1 nolu Yapı Süreklilik Algı Değeri

AD _{Sa1YŞ1}	: Örnek; Alan 1’de bulunan 1 nolu Yeşil Alan Süreklilik Algı Değeri
AD _{YAa1AÇ1}	: Örnek; Alan 1’de bulunan 1 nolu Açık Alan Yakınlık Algı Değeri
AD _{YAa1Y1}	: Örnek; Alan 1’de bulunan 1 nolu Yapı Yakınlık Algı Değeri
AD _{YAa1YŞ1}	: Örnek; Alan 1’de bulunan 1 nolu Yeşil Alan Yakınlık Algı Değeri
BD	: Benzerlik Değeri
BKE	: Beşeri Kalkınma Endeksi
CBS	: Coğrafi Bilgi Sistemleri
DD	: Değişme Değeri
DD _B	: Benzerlik Değişme Değeri
DD _{IXY}	: Herhangi Bir (i) Özellik Açısından Birbirini Etkileyen İki Mekânsal Öge Arasındaki Değişme Değeri
DD _{IXY}	: Herhangi Bir Bölgede İ Özelligi Açısından Birbirini Etkileyen İki Mekânsal Öge (X ve Y) Arasındaki Değişme Değeri
DD _{KP}	: Kapalılık Değişme Değeri
DD _S	: Süreklilik Değişme Değeri
DD _{XY}	: Yakınlık Açısından Birbirini Etkileyen İki Mekânsal Öge Arasındaki Değişme Değeri
DDY	: Devlet Deniz Yolları
DD _{YA}	: Yakınlık Değişme Değeri
DD _{YAa1}	: Alan 1 Yakınlık Değişme Değeri
DİE	: Devlet İstatistik Enstitüsü
DİY	: Herhangi Bir Bölgedeki Y Ögesinin İ Özelliği Açısından Kendi Değerini

KD	: Kapalılık Değeri
KSD	: Kullanım Sonrası Değerlendirme
m	: Metre
M.Ö.	: Milattan Önce
OD _{MÖ}	: Mekânsal Ögeler Arası Ortalama Değer
OD _{XY}	: Herhangi Bir Mekânsal Öge İle Diğer Mekânsal Ögelere Atanan Puanların Ortalamaları
ROE	: Rekreasyon Olanakları Endeksi
SD	: Süreklilik Değeri
SERE	: Sürdürülebilir Ekonomik Refah Endeksi
SPSS	: Statistical Package for the Social Sciences
TÜİK	: Türkiye İstatistik Kurumu
U _{EYED}	: En Yüksek Puan Atanan Mekânsal Öge İle En Düşük Puan Atanan Mekânsal Öge Arasındaki Uzaklık
U _{XY}	: Mekânsal Ögeler Arasında En Yüksek Değer Atanan Mekânsal Ögenin Diğer Mekânsal Ögelere Olan Uzaklığı
YD	: Yakınlık Değeri
ΣADB	: Bir Bölgenin Toplam Algı Değeri
ΣAD _X	: X Ögesinin Bütünleşik ya da Toplam Algı Değeri

1. GİRİŞ

Kent kimliği; kent algısını ve anlamını etkileyen, her kentte farklı ölçek ve yorumlarla özgün nitelikler taşıyan, fiziksel, sosyal, kültürel, tarihsel ve kent işlevlerinin yarattığı etkenlerle biçimlenen, kent toplumu ve onun yaşam biçimince oluşturulan, sürekli gelişen ve sürdürülebilir kent kavramını yaşatan, geçmişten geleceğe uzanan büyük bir sürecin ortaya çıkardığı kavramsallık yüklü bütünlüktür. Daha yalın bir tanımlama ile kent kimliği; yaşayan bir varlık olarak bir kenti o kent yapan birikim yüklü ve özgün belirti, nitelik, özellik ve koşulların bütünüdür. Kent algısı, içinde yaşayanların dıştan algıladıkları bir kentin açık bir uyarıcı olmadan bilince yansıyan ve canlanan biçimdir. Anlam ise, bir kentin ve öğelerinin geniş içerikli bir dizge olarak anlatmak istediği şey ya da taşıdığı düşünsel çağrışımdır (Preiser ve ark.,1988; Warren, 1995; Violich, 1995; Başkaya ve ark., 2003).

İnsan ve içinde yaşadığı çevrenin kimlik ve anlamının ilişkilendirilmesinde önemli bir araç algılamadır. Çevresel algı; alan ve mekânlar bütününe anlaşılmaması ve değerlendirilmesinde önemli görev üstlenir, yol ve yön bulmaya yardımcı olur, deneyim kazandırır ve çevresel niteliğin artırılmasına katkıda bulunur. Bireylerin, yaşadıkları çevrenin kimlik ve anlamını nasıl algıladıkları ile ilgili çalışmaların sonuçları, kentsel tasarım politikalarının geliştirilmesinde önemli bir belirleyici kabul edilmektedir (Preiser ve ark.,1988; Violich, 1995; Warren, 1995; Çöl, 1998; Karagenç ve Ünügür, 2002; Türkoğlu, 2002; Önem ve ark., 2005; Santos-Delgado, 2005; Konaklı ve ark., 2010).

Söz konusu çalışmalar genelde kullanıcı araştırmalarına dayanmaktadır. Kullanıcıların bulundukları çevreyi nasıl algıladıklarına ilişkin sonuçlar; farklı sıfat ya da sıfat çiftlerine yönelik yanıtların oransal dağılımları olarak nicel ve/veya nitel (örneğin; iyi, orta, kötü ya da yüksek, orta, düşük, tanımlı ve kolay algılanır-tanımsız ve karmaşık, belirgin üslup anlayışı-tanımlanamayan üslup anlayışı, sıra dışı/şaşırtıcı-sıradan/alışılmış gibi) değerlemelerle açıklanmaktadır. Kullanıcı araştırmasının kurgusu ve bulguların değerlendirilmesinde matematiksel bir model

kullanan ve sonuçları ortak bir birimle tanımlayan çalışmalar azınlıktadır. Oysa nicel ve birimlerle tanımlama daha nesnel ve belirleyici olmaktadır. Nicelik herhangi bir olgunun sayılabilen, ölçülebilen, birimlendirilebilen durumu, yani matematik anlatımıdır. Ancak, kent kimliği, görsel algı ve bunların kullanıcı zihninde biçimlenmesi gibi çok sayıda ve birbirinden farklılık gösteren bileşenlerden oluşan bir olguyu tek bir birimle tanımlamak güçtür. Örneğin, bu çalışmada kullanılan kapalılık ve süreklilik ile sınırlar ve odaklarla ilişkili algı değerlerinin formülasyonu ve ortak bir birimle tanımlanması sorun olabilir. Bu sorunu çözebilmek için; bütünü oluşturan bir olgunun ve parçalarının aldığı sayısal değerleri ve bunlarda oluşan değişimleri açıklayan bir ölçü birimine gereksinim duyulacaktır. Bu ölçü birimleri arasında en etkili ve kullanılabilir olanı yabancı terimbilimde index (Türkçe'ye yerleşmiş biçimiyle endeks) kavramıdır. Örneğin; Yaşam Niteliği Endeksi, Kentsel Sürdürülebilirlik Endeksi, Kentsel Memnuniyet Endeksi, İnsani Kalkınma Endeksi, Sivil Toplum Endeksi, Performans Endeksi, Sürdürülebilir Ekonomik Refah Endeksi, Rekreasyon Olanakları Endeksi gibi endeksler farklı konulardaki farklı bileşenleri bütünleştirerek ortak bir birimle tanımlayan matematiksel anlatımlardır (English ve Cordell, 1993; Brown ve ark., 1998; Altunkasa, 2003; Gilliland ve ark., 2006).

Kent imgesi ve mekânsal algının matematiksel anlatımında, Gestalt Kuramı ve Kevin Lynch'in geliştirmiş olduğu kavram ve yöntemler önem taşımaktadır.

Gestalt kuramında pek çok ilke bulunmasına karşın fiziksel planlamada ön plana çıkan ve gruplama düşüncesi bağlamında parça ve bütün olarak mekânın ve kimliğinin görsel algılamasını etkileyen **yakınlık**, **benzerlik**, **kapalılık** ve **süreklilik** ilkeleri önem kazanmaktadır. Toplumun kent algısının belirlenmesine yönelik yapılan çalışmalarda Gestalt kuramı ilkelerinin fiziksel çevreye uyarlanması belirli düzeyde uzmanlık gerektirdiği için bu çalışmada uzman görüşleri esas alınmıştır.

Lynch (1960) kent imgesine ilişkin olarak geliştirdiği yöntemde kenti, zihinsel açıdan akılda kalıcı, anlam yüklenmiş ve kentin strüktürünü örgütleyen öğelerden oluşan bir sistem olarak görmektedir. Kentte yaşayan bireyler bulunduğu ya da tanıdığı çevreye ilişkin bir algısal harita oluşturmakta, bu harita içinde **bölgeler, yollar, sınırlar, odaklar ve nirengi noktaları** bireylerin kent ortamında fiziksel ve zihinsel olarak yönlenmelerini, etkilenmelerini ve o ortama bir anlam yüklemelerini sağlamaktadır. Kentsel tasarım ve planlama çalışmalarında, Lynch'in geliştirmiş olduğu yönteme göre oluşturulan zihin haritalarında toplumun zihin haritaları oluşturulmaya çalışıldığı için, bu çalışmada **Lynch'in** (1960) kent imgesine ilişkin olarak geliştirdiği yöntemin uygulanmasında kullanıcı araştırması esas alınmıştır.

Bu bağlamda çalışmada uzman ve kullanıcı araştırmalarına dayalı ve her bir bileşen için matematiksel olarak tanımlanan algı değerleri bütünleştirilmiş ve ortak bir birim oluşturmak amacıyla endekslenmiştir. Algı değerlerinin endekslenmesinden beklenen bir diğer yarar bütün ve parçalarının karşılaştırılabilirliğidir. Bilindiği gibi algı değeri farklı bileşenlerden oluşmaktadır. Bu bileşenlerden (mekânsal kimlik, yakınlık, benzerlik, kapalılık, süreklilik, bölge, yol, sınır, odak, nirengi noktası) biri ya da bazılarının algı değerinin yüksek olması mekânsal bütünlüğün algı değerinin de yüksek olduğu anlamına gelmemektedir. Algı değeri düşük olan, mekânsal kimliği ve bütünlüğü bozan parçaların çokluğuna koşut olarak algı değeri yüksek olan parçaların da etkinliği azalacaktır. Mekânsal kimliği ve bütünlüğü bozan parçalar azınlıkta olduğunda ise, yüksek olan parçaların egemenliği nedeniyle algı değeri olduğundan daha fazla görünebilecektir. Bunun temel nedeni, her parçanın diğer parçaları etkileyen bir algı etkinliği değişme değerine sahip olmasıdır. Değişme değeri, diğer parçalardan bağımsız belirlenmiş algı değerlerinin gerçek ya da etkin algı değerlerine dönüştürülmesinin önemli bir aracıdır. Böylece mekânsal bütünlükteki her parçanın diğer parçalarla olan ilişkisinin neden olduğu algı değişimleri ve bu değişimlerin belirleyici olduğu etkin algı değeri ortaya konulabilmektedir. Bu değerlerin endeks

olarak tanımlanması ile bir mekânsal bütünlüğün parçaları, aynı kentteki başka mekânsal bütünlükler, algıyı oluşturan ya da etkileyen diğer faktörler arasında karşılaştırmayı olası kılacak ortak birimli sayısal değerler elde edilebilecektir.

Çalışma kapsamındaki bir diğer çaba algı endeksi değerlerinin haritalanabilirliğine yöneliktir. Haritalamanın temel amacı uzman ve kullanıcı araştırmalarından elde edilen sistematik verilerin kentsel tasarım çalışmalarında altlık olarak kullanılabilirliğini sağlayabilmektir.

Plan altlığı, planlanacak arazinin fiziksel ve ekolojik yönden farklı karakterli alan kullanımlarına uygunluklarını ya da düzeylendirilmiş önceliklerini ortaya koyan ve sosyo-ekonomik yapı değerlendirmeleriyle desteklenen bir sentez ürünüdür. Ülkemizde 01.03.2009 tarihinden itibaren yürürlüğe giren 19.08.2008 tarih ve 10330 sayılı genelge ile; imar planlarına altlık olmak üzere hazırlanan jeolojik, jeolojik-jeoteknik etüt ve mikrobölgeleme etüt raporlarının hazırlanma, format ve onama işlemleri hükümlere bağlanmıştır. Bu hükümler;

- Çalışma alanına ilişkin arazi çalışmaları ve ilgili kurum görüşleri sonucunda toplanan veriler derlenerek analiz paftalarının hazırlanması,
- Bu verilerin birbirleri ile karşılaştırılıp, yorumlanarak sentez paftalarının oluşturulması,
- Sentez çalışmaları sonucunda farklı karakterli kullanımlar için uygun ya da öncelikli alanların (veya yerleşilebilir alanlar) belirlenmesi,
- Bütün bu analizlerden çıkan sonuçların ve sosyo-ekonomik yapının da değerlendirilmesinden ortaya çıkan plan altlıkları üzerinde farklı plan alternatiflerinin üretilmesi,
- Bu alternatiflerin yerleşim dokusuna uygunluğu irdelenmesi aşamalarını kapsamaktadır.

Planlama ve tasarım sürecinde kararları yönlendiren ve biçimlendiren altlıkların kullanılması zorunlu bir uygulama kabul edilmektedir. Ancak bu altlıkların kapsamı da kendisi kadar önemlidir. Altlıkların temel amacı sürdürülebilir kent oluşturma çabasına aracı olmaktır. Sürdürülebilirlik kavramı,

gelecek kuşakların gereksinimlerinden ödün vermeden bugünkü kuşakların gereksinimlerini karşılayabilmek düşünce ve eylemine odaklanmaktadır. Koruma-kullanma dengesi bu anlayışta öne çıkmaktadır. Plan altlıkları da tarım toprakları, bitki örtüsü ve yaban hayatı, gen kaynakları, su havzaları, doğal ve tarihsel sitler vb. varlıkların korunması yanında afet riskleri, enerji tüketimi, kent mikrokliması, sosyo-ekonomik vb. konulardaki kaygıların giderilmesine yönelik hazırlanmaktadır. Altlıkların kapsamı ne denli geniş ve ayrıntılı olursa üretilen plan kararları da o denli nesnel ve görünebilen geleceğe uygun olmaktadır. Günümüze dek yapılan uygulamalarda plan altlıkları kapsamında fiziksel ve ekolojik verilerin temel alındığı, bu verilerin sosyo-ekonomik yapı değerlendirmeleri ile desteklendiği görülmektedir. Tarihsel bilgi birikimi ve deneyimlerin biçimlendirdiği mekânsal kimlik ve kent insanının kent ortamını nasıl algıladığına ilişkin veriler plan altlıklarında yeterince yer bulamamaktadır. Daha önce belirtildiği gibi İnsan ve içinde yaşadığı kentin kimlik ve anlamının ilişkilendirilmesinde önemli bir araç algıdır. Çevresel algı; alan ve mekânlar bütününe anlaşılmaması ve değerlendirilmesinde önemli görev üstlenir, yol ve yön bulmaya yardımcı olur, deneyim kazandırır ve çevresel niteliğin artırılmasına katkıda bulunur. Kent planlaması ve kentsel tasarım plan ve programlarının geliştirilmesine yön verecek olan plan altlıkları kapsamında kimlik ve anlamın nasıl algılandığına ilişkin verilere de yer verilmesi sürdürülebilir kent açısından önem ve gereklilik taşımaktadır. Bu bağlamda çalışma, plan altlığı kapsamında eksik görülen bu verilerin giderilebilmesi çabalarına bir model önerilmiştir.

Geçmişten günümüze pek çok uygarlığa ve medeniyete ev sahipliği yapan Tarsus kentinin günümüze kadar ulaşabilmiş anıtsal değere sahip yapıları ve geleneksel konut dokusunun devamlılığının sağlanabilmesi ve gelecek nesillere aktarılması büyük önem taşımaktadır.

Kent algısının olumsuz yönde etkilenmesinin başlıca nedenleri;

- Hızlı gelişen teknoloji ve buna bağlı olarak değişen yapıım tekniklerinin, kentin özünde yer alan kimlik özelliklerinin olumsuz

yönde gelişmesine neden olmakla birlikte, mevcutta var olan tarihi dokunun da zarar görmesine sebebiyet veriyor olması.

- Artan nüfus ve buna bağlı olarak yerleşim alanlarına olan talebin artması ile kentin mimari çehresinin bozulması,
- Kimlik özelliklerinden yoksun tasarım anlayışı,
- Planlama ve tasarım süreçlerinin etkin bir şekilde işletilmemesi gibi nedenlerden dolayı kent karakteristiği bozulmaktadır.

Çalışmanın kurgusu;

- Çalışmada seçilen bölgelerin ve her bölge kapsamındaki öğelerin uzman görüşlerine dayalı mekânsal kimlik ve anlama ilişkin algı değerlerinin bütün ve ayrıntıda matematiksel olarak ortaya konulması,
- Seçilen bölge ve öğelerin kullanıcılarca nasıl algılandığının (algı değerlerinin), başka bir anlatımla kentsel çevrenin kişilerce kullanılan ve deneyim kazanılan toplumsal yönünün alanda yapılacak kullanıcı araştırmaları ile belirlenmesi ve matematiksel olarak tanımlanması,
- Uzman ve kullanıcı araştırmasında elde edilen algı değerlerinin değişim değerleri ile ilişkilendirilmesi, endekslenmesi ve haritalanması, böylece kentin fiziksel planlamalarına ışık tutabilecek nitelikte bir plan altlığı oluşturulması ve bu altlık haritaların kapsamını kentsel tasarım çalışmalarında kullanılabilirlik bağlamında destekleyecek ilke ve önerilerin geliştirilmesi temeline oturtulmuştur.

Çalışmanın dahil olduğu alanla ilgili ulusal ve uluslararası literatür taramalarında kullanıcı araştırmalarına dayalı mekânsal kimlik ve anlam algılamasının yoğun biçimde işlendiği izlenmektedir. Ancak, mekânsal bütünlük ve bu bütünlüğünün parçalarının kendi özelliklerinin, diğer parçaların ve bütünlüğün kendi özelliklerini ne düzeyde etkilediği temeline dayalı değişme değerlerinin belirlenmesi, bu değerlerin değişimden soyut algı değerleri ile ilişkilendirilmesi ve

bulguların ortak birim oluşturmak amacıyla endekslenmesi çalışmaya özgü bir yaklaşımdır.

Plan altlıklarına ilişkin çalışmalar da ilgili bilim dallarınca yoğun olarak işlenmektedir ve ülkemizde de plan altlıkları hazırlanması ve bu altlıkların planlamada kullanılması sürecini belirli hükümlere bağlayan yasal düzenlemeler getirilmiştir. Ancak bu plan altlıkları gerek bilimsel çalışmalar ve gerekse uygulamada fiziksel ve ekolojik veriler (jeoloji, jeofizik, toprak, doğal bitki örtüsü ve yaban hayatı, koruma niteliği, su kaynakları, enerji tüketimi vb.) üretilmesine odaklanmakta, sosyo-ekonomik yapı değerlendirmeleriyle de desteklenmektedir. Özellikle kentsel tasarım çalışmalarında kimlik ve anlam algılamasını matematiksel olarak tanımlayan ve tasarımlara yön veren bir altlık konusunda yetersizlik söz konusudur. Bu çalışma ile algı endeksi değerlerinin belirleyici olduğu özgün nitelikte bir plan altlığı oluşturulmasına çaba gösterilerek bu konudaki yetersizliğin giderilebilmesine katkı sağlanacaktır.

Çalışmada, genelde kent planlama ve kentsel tasarım çalışmalarına, özelde deney alanı olan Tarsus kentinin mekânsal kimlik algılaması ve anlamla dengeli kentsel tasarım çalışmalarına yansıtılabilecek sonuçları içerecektir. Çalışmanın final çıktısı olan algı endeksi değerleri, algı endeksi skalaları ve haritaları bu yöndeki planlar ve uygulamaları için sistematik verileri ve plan altlığını oluşturabilecektir. Bu bağlamda projenin sonuçlarından birinci düzeyde anakent ve ilçe belediye kuruluşları yararlanabilecektir. Bu nedenle çalışmanın başta belediye kuruluşları olmak üzere ilgili kurum ve kuruluşlarla işbirliği ve yardımlaşma içinde yürütülmesine çaba gösterilmiştir.

Çalışma bulgularının planlama ve tasarım çalışmalarından uygulamaya yansıtılması ile doğrudan/dolaylı çok yönlü katkılar sağlanabilecektir:

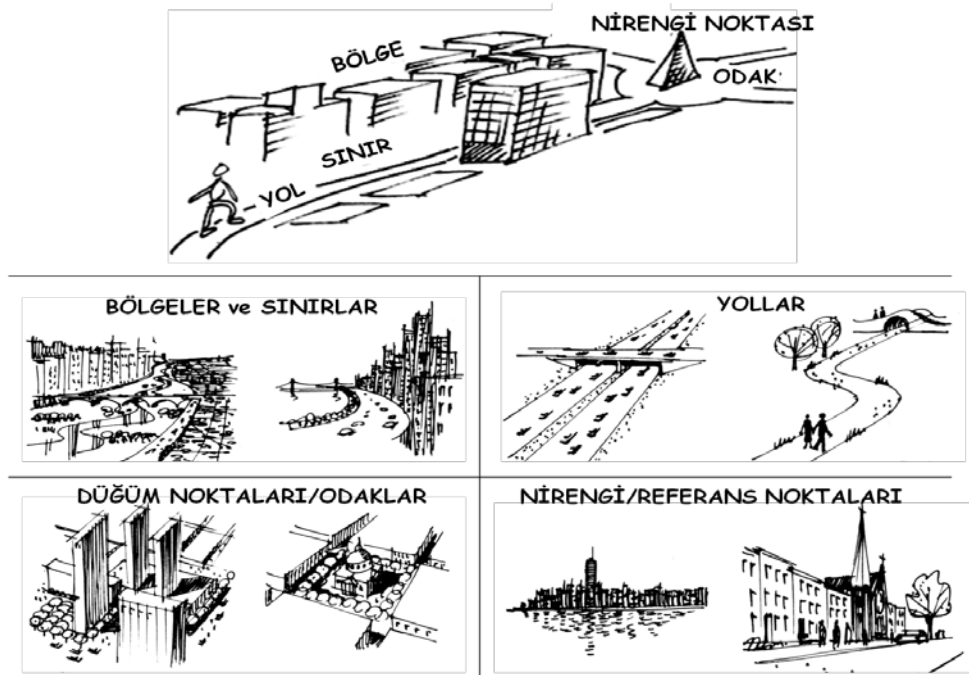
- Yaşayan bir bütün olan ve bu bütün kapsamında farklı nitelikli yapı, açık alan ve yeşil alan kullanımlarını içeren kentlerde bu kullanımların kent insanına sunduğu olanakların, fiziksel temelli gereksinimleri giderebilmesi yanında; kimlik, algı ve anlam gibi ruhsal ve kavramsal temelli

gereksinimleri de karşılayabilmesi amaçlanır. Kent insanı bulunduğu alan ve mekânlara olumlu değerler yüklüyor, bu alan ve mekânları benimseyip ve onlara bağlanıp çeşitli özverilerde bulunuyorlarsa kent bir anlam kazanmaktadır. Bu olgu; kent insanının moral ve kültürel değerlerinin korunması ve geliştirilmesi, kent ve kentlilik kimlik ve kültürünün gelişmesi ve yaygınlaşması, tarihsel bilgi birikimi ve deneyimlerin atılan her adımda göz önünde tutulması, sürdürülebilirlik bilincinin kazandırılması, toplumsal ilişkilerin kurulması ve toplumsal dayanışmanın yerleşmesinin de önünü açacaktır. Bu değer, bilinç ve kazanımlara sahip kent insanı; tarihsel, kültürel ve çevresel değerleri koruma ve bunlardan en fazla yararlanma bilincine sahip, gelecek kuşakların karşılaşılabileceği moral ve kültürel sorunları önceden görebilen, çözümleyici, sosyal ve üretken bireylerden oluşacaktır. Bu bireylere sahip bir kentte sosyal ve ekonomik karakteristiklerin, verimliliğin ve sürdürülebilirliğin de yüksek düzeyde olması beklenir.

- Kentlerin kaynaklarını olabildiğince iyi değerlendirilmesi ve yatırımlara aktarılabilmesi, kentte üretilecek hizmetlerin zenginliğini ve niteliğini doğrudan etkilemektedir. Kaynakların doğru değerlendirilmesi ve kent yönetiminde kapsamlı, doğru ve güncel bilginin önemi çok büyüktür. Kent bilgi sistemi, kent yönetimine bu olanağı üst düzeyde sağlamaktadır. Projede elde edilecek sayısal-mekânsal veriler kent bilgi sistemi için girdi sağlamış olacaktır.
- Çalışmada kullanılan yöntemin planlama ve tasarım bağlamında benzer amaç ve kapsamlı araştırmalar açısından yinelenebilir, farklı amaç ve kapsamlı çalışmalar açısından da uyarlanabilir özellik içermesi, bir model olma niteliğini artırmaktadır. Modelin ilgili disiplinlerin kendi alanlarında ya da disiplinler arası yaklaşımla yapacakları çalışmalarda kullanılmasıyla ortak birimlerle tanımlanan ve haritalanan bütüncül sonuçlar ortaya konulabilecektir.

2. ÖNCEKİ ÇALIŞMALAR

Lynch (1960), “*The Image of the City*” isimli çalışmasında, kentin kullanıcılarca nasıl algılandığına dair kuramsal bir temel oluşturmaya çalışmıştır. Lynch, bu çalışmasında kentin algısına dair beş temel imge ögesi belirlemiştir. Bunlar Şekil 2.1’de tanımlandığı gibi bölgeler, sınırlar, yollar, düğüm noktaları ya da odaklar ve nirengi noktaları ya da referans noktalarıdır (özgün odaklar). Kenti oluşturan bu beş unsur, zihinsel haritalar olarak modellenir ve bu zihinsel haritalar kentlinin kenti algılamasında önemli rol oynar.

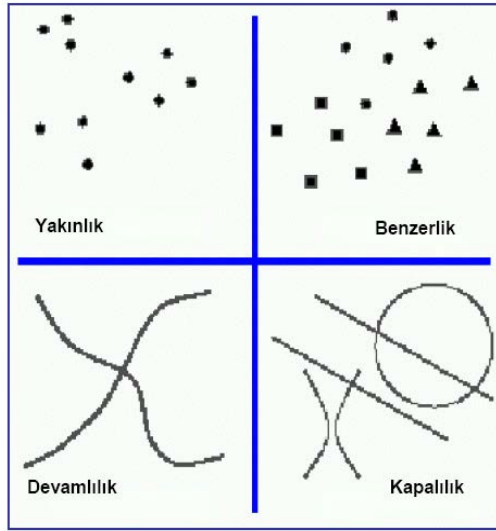
Şekil 2. 1 Kevin Lynch'e (1960) göre kent imgesini oluşturan temel bileşenler

Ellis (1938), Gestalt kuramının ilkeleri Wertheimer, Köhler ve Koffka tarafından geliştirilmiştir. Gestalt kuramı, öğrenmeyi yalnızca uyarı-tepki ilişkileri içerisinde inceleyen “**davranışçı kuram**”a tepki olarak oluşturulmuş bir kuramdır. Davranışçı kuramın inceleme konusu olan **davranışların aksine**, Gestalt kuramında **bilişsel süreçler** incelenmektedir. Kurama göre bütün, kendisini

oluşturan parçaların toplamından fazlasını ifade etmektedir. Bireyler; bütünü, kendisini oluşturan parçalara ayırarak değil, birlik içinde bütün olarak algılama eğilimindedirler. Gestaltı savunanlar, canlıların dışardan gelen uyaranlara kendi öz benliğinden bir şeyler katarak yeniden yorumladığını, yaşantıyı yeni anlamlarla örgütlediğini kabul etmektedirler. Kuramın altı tane algısal örgütlenme yasası bulunmaktadır. Bunlar;

- **Şekil-Zemin ilişkisi,**
- **Yakınlık ilkesi,**
- **Benzerlik ilkesi,**
- **Tamamlama (kapalılık) ilkesi,**
- **Devamlılık (süreklilik) ilkesi,**
- **Basitlik ilkesidir.**

Kuramda altı ilke bulunmasına karşın, fiziksel planlamada ön plana çıkan ve gruplama düşüncesi bağlamında parça ve bütün olarak mekânın ve kimliğinin görsel algılamasını etkileyen **yakınlık**, **benzerlik**, **kapalılık** ve **süreklilik** ilkeleri önem kazanmaktadır (Şekil 2.2).

Şekil 2. 2. Gestalt ilkeleri

Appleyard (1973), bireylerin, yaşadıkları çevreyi algılamalarının *kullanım, yanıt verme ve yorumlama* olguları ile ilintili olduğunu öne sürmektedir. Bu bağlamda yaşanan çevredeki öğelerin algılanması öncelikle onların kullanım amaç, süre ve yoğunluğuna bağlıdır. Bireyler yaşadıkları çevredeki işlevlerini yerine getirirken bu işlevlerle ilişkili alan, mekân ve öğeleri seçerler. Bu süreçte farklı fiziksel özelliklerin ayırdına varılır, sürekli anımsanır ve bu öğeler giderek daha fazla önem kazanır. Böylece bireylerde yaşanan çevrenin öznel zihinsel yapısı oluşur. Bireylerin işlevleri gereği seçmediği ya da kullanmadığı öğeler ise ayırt etme, anımsama ve önem yükleme açısından çok daha geri planda kalır.

Yanıt verme olgusu fiziksel çevrenin biçimsel özellikleri ile ilintilidir. Alışılmışın dışında ya da çevredeki diğer öğelere göre ilginç biçimlere sahip, parlak, yalıtılmış vb. öğeler çevrede işlevlerini yerine getirmeye çalışan bireylerin dikkat ve ilgilerini çeker. Burada oluşan algı daha çok edilgendir. Bireyler işlevleri gereği diğer öğelere yoğunlaşırken, bu öğeler ikincil ya da daha az önemli görünüşleri temsil ederler. Buradaki algılama mutlak görüntüden daha çok, farklı ses, doku, renk, koku ve biçimle ilgili deneyimlerle oluşur. Bunların hayal edilebilirliği belirli bir ortamda bazı özelliklerinin yoğunluğuna, onların görece olarak benzersizliği ve tekliklerine bağlıdır.

Yorumlama ya da yorumsal algılama olgusu doğası gereği olasılıklara dayanır. Birey kendi gelişimine bağlı olarak yaşadığı çevreyi kodlama dizgesini, daha açık bir anlatımla genelleştirilebilir çevresel kategorileri, kavramları ve ilişkileri geliştirir. Yeni bir çevre deneyimini yaşadığında geçmiş deneyimlerine bağlı kalarak ve benzer durumları yorumlayarak bu çevreyi yorumlamaya çalışır.

Nasar (1992), editörlüğünü yaptığı “Environmental aesthetics: theory, research and applications” isimli kitabında çevre algısı ve tercihlerini farklı ölçek ve kapsamlarda ele alan, kuramsal, deneysel ve uygulama çalışmalarına yönelik makaleleri derlemiştir. Bu kitap kapsamında Nasar tarafından yapılan “Visual preferences in urban street scenes: a cross cultural comparison between Japan and the United States” başlıklı çalışmada Japonya ve ABD’de yer alan büyük kentlerin

önemli kentsel arterleri hakkındaki kullanıcı tercihlerinin kültürlerarası karşılaştırması yapılmıştır. Çalışma Japonya’da 29, ABD’de 17 lisansüstü öğrencisi ile gerçekleştirilmiştir. Tercihlerin belirlenmesinde 24 slayt kullanılmıştır. Alınan sonuçlara göre ilgi çeken noktalardan en önemlisi katılımcıların kendi ülkelerinden olmayan görüntüleri daha çok tercih etmiş olmalarıdır. Düzenlilik, doğal elemanların baskınlığı ve alanın bakımlı olup olmaması ve mekânın açıklığı da tercihleri etkileyen diğer önemli değişkenlerdir.

English ve Cordell (1993), Cohen, (1996), Brown ve ark. (1998), Willis ve ark. (2001), Gilliland ve ark. (2006)’na göre, bir ülkenin ya da bir kentin gelişmişlik düzeyi ve yaşam niteliği matematiksel olarak tanımlanmakla birlikte, gelişmişliği ya da yaşam niteliğini oluşturan bileşenleri, örneğin, toplumsal ve ekonomik bileşenleri kendi içlerinde veya fiziksel bileşenlerle aynı birimle tanımlamanın güçlüğüne belirtmişlerdir. Bu yüzden bütün bileşenleri ortak birim oluşturacak endeks değeri ile belirtme gereği doğduğunu, Beşeri Kalkınma Endeksi (BKE), Sürdürülebilir Ekonomik Refah Endeksi (SERE), Rekreasyon Olanakları Endeksi (ROE) gibi toplumun çeşitli konulardaki görüş ve algısını ölçmede kullanılacak endeks değerlerinin, farklı bileşenleri bütünleştirerek ortak bir birimle tanımlayan matematiksel anlatımlar olduğunu vurgulamışlardır.

Violich (1995), ABD’nin Berkeley kentinde doğal, çevresel, sosyal ve kültürel değerlerle gelişen mekânsal deneyim ve bilgi birikiminin, kentin biçim kazanmasında da belirleyici olduğunu, bir üniversite kenti niteliğinde gelişmesinin de etkisiyle özgün bir kent kimliği ortaya çıkardığını vurgulamıştır. Araştırmacı, kentin mekânsal deneyim ve bilgi birikimi ile oluşan bu yapısının korunarak gelişebilmesi için kent planlama ve tasarımlarda yol gösterici olabilecek on kimlik ögesi belirlemiştir. Bu ögeler; hiyerarşi ve oylum, mekânsal bilgi birikimi ve deneyimlerin tarihsel kökleri, kent makroformu ve bileşenlerinin bütüncüllüğü, olası farklı mekânsal kimlikler için ortak noktada birleşme, hareketlilik ve kent toplumunu biçimlendirme yeteneği, kent makroformu üzerindeki iç ve dış etmenler, tarihsel süreçte mekânsal kimlikteki değişimler, bütünlük, egemenlik ve

denge, doğal, çevresel ve kültürel mirasın sürdürülebilirliği, kent imgesi, kent algısı ve anlamdan oluşmaktadır.

Bechtel (1997), “*Environment and behaviour: An introduction*” adlı kitabında çevre ve insan arasındaki ilişkiyi davranışsal boyutta ele almış, çevre algısı ve çevre estetiğini kitabının bir bölümünde incelemiştir. Bu bölümde görsel algının fiziksel süreci, Gestalt psikolojisi ve derinlik algısı konularında kuramsal bilgiler vermiş, daha önce yapılan bazı çalışmaların kavramsal ve kuramsal açıklama ve savları yönünde algı konusunu irdlemiştir.

Çöl (1998), kentlerin kimlik sorunlarını incelerken, bazı kentlerin kimlik düzeylerini ölçmek için iki farklı alan grubu seçmiştir.

1. Bozulan ve kimliksiz, sorunlu kent grubu,
2. Kimliğini tamamen kaybetmemiş, geleneksel dokusunu büyük ölçüde koruyan kent grubu.

Çalışmada her iki grup için kent kimliğini olumlu ya da olumsuz etkileyen etkenler ortaya konmuştur. Kentlerin kurulduğu dönemki fiziki ve sosyo-ekonomik yapı ile günümüzdeki durumları karşılaştırılmış, inceleme sonucunda çalışmada yer alan kentler için “**bölgesel mekân analizi haritaları**” oluşturulmuştur.

Çalışmada kent kimliğini belirleyebilmek için **Tasarımda Denge Modelini** oluşturulmuştur. Bu model; a) **Kentsel Çevre**, b) **Kentsel Ekoloji**, c) **Kentsel Yaşam Kalitesinin** bileşenlerini içermektedir. Bir kentin kent kimliğinin oluşabilmesi için insan, çevre, bütünlük, estetik, çeşitlilik ve sürdürülebilirlik, kavramlar arasında denge kurulması zorunlu olan altı etkidir. Çalışmada ulaşılan sonuçlar üç maddede özetlenebilir: 1) Kentlerin kimliğini oluşturan mekânsal öğelerin/alanların kimliksizleşmeye yönelmesi endişesi, geleneksel dokuyla uyumunu bütünüyle kaybetmiş alanların oluşması nedeniyle artmaktadır. 2) Kent sürekli olarak gelişim halinde olan bir organizma gibi yaşamını devam ettirmektedir. 3) Tasarımda denge modelini esas alan bir yönetim, kimlik sorunu

olan kentlerde dengeli ve sürdürülebilir bir kimliğe sahip yapının devamlılığını sağlayabilir.

Strohecker (1999), Kevin Lynch'in imaj ve kimlik öğelerinden yola çıkarak, kent imajının geliştirilmesi için gerçekleştirdiği kuramsal çalışmada görsel, mekânsal ve matematiksel olarak bir kentin imajının geliştirilebileceğini ortaya koymuştur. Lynch'in öne sürdüğü imaj ve kimlik öğeleri arasında görsel, mekânsal ve matematiksel ilişki kurulduğunda, kent bir bütün olarak algılanabilmektedir. İlişki kurulması gereken mekânsal öğeler ise tanımlanabilir bir mimari çevre, bahçe, avlu, meydan gibi dış mekân kullanımları ve kentin nirengi noktalarıdır.

Saleh (2001), İslam kentlerinin genel kimlik öğelerinin, birçok İslam kentinde olduğu gibi Riyad kentini de biçimlendirdiği; resmi, sivil ve dini yapıların, asırlar boyunca oluşmuş İslam Tasarım Üslubu ve kimlik özellikleri ile yoğrulduğunu vurgulamaktadır. Araştırmacıya göre, yapılar ve dış mekân öğeleri; insan ölçeğinde, işlevsel, yalın ve doğayla uyumlu bir ahenk içerisinde. 20. yy.'ın ikinci yarısından itibaren büyüyen nüfus ile barınma ihtiyacının artması, hızlı yapılaşma, yapı teknolojilerinin gelişmesi ve yeni mimari akımların ortaya çıkması Riyad kentinin asırlar boyunca meydana gelen kentsel kimliğini ve dokusunu da olumsuz yönde etkilemiştir. Günümüzde kent kimliğinin yeni tasarımlara yansıtılma arayışı ön plana çıkmaya çalışsa da etkin bir sonuç elde edildiğini söylemek güçtür.

Karagenç ve Ünügür (2002), kullanım sonrası değerlendirme (KSD) yöntemi kapsamında kullanıcı ve çevreye ilişkin özelliklerin belirli bir matematiğe oturtulması ilkesini, toplu konut alanlarında simgesel performans açısından Adana örneğinde uygulamışlardır. Çalışmada, kullanıcıların; yaş, cinsiyet, öğrenim durumu, sosyo-kültürel yapı, sosyo-ekonomik yapı, anılar, beklentiler, ön yargılar, yaşam tarzı ve dünya görüşü verileri toplanarak bireysel olarak kullanıcıların mekâna yükledikleri farklı anlamlar belirlenmiştir. Yapısal mekânlar ise iki açıdan incelenmiştir: 1) Genel Yerleşim Düzeni, 2) Betimleyici Düzen. Her birey

tarafından farklı yorumlanan birer gösterge halini alan bu unsurlar anlamlandırma sürecini başlatmaktadır. Alan çalışması Adana-Yüreğir Serinevler Toplu Konut Alanında; plan tipi, kat yüksekliği ve yapı nizamı açısından farklı blok tiplerinin belirlendiği, farklı her plan ve bloktaki kullanıcılar için farklı soru tiplerinin hazırlandığı, örneklem alan aralığının 10 ve uygulanacak soru formu sayısının ise 150 olarak belirlendiği kapsamlı bir çalışmadır. Blok tipleri için belirlenen soru formları ise kurayla belirlenmiş ve uygulanmıştır.

Anket formu aşağıda yer alan soru gruplarından oluşmuştur.

1. Kullanıcıya ilişkin bilgiler,
2. Mimari çevrenin kullanıcıda meydana getirdiği gerçek anlamın belirlendiği ilk izlenimleri saptamaya yönelik sorular,
3. Çağrışımsal yani soyut anlamın belirlediği ikincil hisleri belirlemeye yönelik sorular,
4. Açık uçlu sorulardan oluşmuştur ve davranışsal olarak kullanıcıda mahremiyet, sahiplenme, güvenlik ve ait olma hislerinin belirlenmesine yönelik sorular,
5. Anlamsal farklılık skalalarından oluşmuş ve kullanıcıda yapılaşmış çevrenin oluşturduğu kesin anlamı saptamaya yönelik sorulardır.

Araştırma sonuçlarına göre; toplu konut alanlarında simgesel öğelerin varlığı ve niteliğinin büyük önem taşıdığı, yapılaşmış çevrede olumlu simgesel değeri olan yapısal öğelerin tasarım ve uygulamadaki gerekliliği ortaya konmuştur. Çalışma sonuçlarının gelecekte tasarlanarak inşa edilecek toplu konut alanlarının simgesel performans değerinin olumlu yönde geliştirilmesine katkı sağlanabileceği vurgulanmıştır.

Schyns ve Boelhouwer (2002), Amsterdam’da yaşam niteliğini toplumsal ve ekonomik açıdan belirleyebilmek için konut iyeliği, sağlık koşulları, serbest zaman olanakları, hareketlilik, tatil, spor, toplumsal etkinliklere katılım düzeyleri vb. koşulları saptamışlar ve bunları endeks değerleriyle tanımlamışlardır. İşsizliğin

kentsel yaşam niteliğinin gösterge değerlerini küçülten en önemli öge olduğu vurgulanan çalışmada, bölgelere göre işsizlik düzeylerini lekeler durumunda gösteren haritalar hazırlanmıştır. Çalışmada yaşam niteliğinin fiziksel ve görsel bileşenleri ele alınmamıştır.

Türkoğlu (2002), İstanbul için kullanıcı araştırmasına dayalı bir yöntem ile algısal imge elemanlarının kullanıcıların zihinsel haritalarındaki durumlarının belirlenmesi ve sonuçlarının gelecekte yapılacak tasarım süreçlerinde kullanılabilirliğini ortaya çıkarmayı amaçlamıştır. Kullanıcı araştırmasında rastgele seçilen 280 birey üzerinde, Lynch'in (1960) belirlemiş olduğu beş imge elemanının algılama yoğunluklarının hesaplanmasına çalışılmıştır. Algılanan imge elemanları; bölgeler, sınırlar, odak noktaları, bağlantı elemanları ve nirengi noktalarıdır. Algılamadaki yoğunluk değerlendirmesinde ise dört sınıf kullanılmıştır. Bu sınıflar %75-100 yüksek, %50-75 orta, %25-50 düşük, %10-25 çok düşük şeklindedir. Kullanıcı araştırması sonuçlarından edilen veriler kentin algısal imge haritalarının oluşturulmasında kullanılmıştır. Kullanıcı araştırması bulgularına göre, kentin algılanmasında yolların ve odak noktalarının diğer imge elemanlarına göre ön plana çıktığı, sınır elemanlarının orta derecede algılandığı, nirengi noktaları ve bölgelerin ise düşük derecede algılandığı bulgularına ulaşılmıştır.

Ulu ve Karakoç (2004), ülkemizdeki hızlı mekânsal ve kültürel değişimlerin kentin etkin mekânsal öğeleri olan sokaklar ve sokakların kent imgesine olan etkisinin arttığını vurgulamışlardır. Çalışmada, kentlerde sürdürülebilir yaşam alanlarının oluşturulabilmesi için tarihi ve yeni tasarlanan yapısal çevre arasındaki ilişkilerin, sokaklar, ulaşım ağları ve insan ilişkileri bağlamında kent yaşamı açısından yeniden değerlendirilmesi gerektiği ortaya konulmuştur. Kimlik değeri hızla azalan sokakların ve çevresinde yer alan kentsel mekan öğelerinin yeniden irdelenerek, değişen ve gelişen kültürel yaşama entegre edilerek “yeni kimlikler ve imgeler” kazandırılması çalışmalarına geçilmesi gerektiği akılcı çözümlerle kent kimlikleri ve imgeleri tekrar oluşturulabileceği çalışmada ortaya konulan önemli bir bulgudur.

Francescato ve Mebane (2005), farklı imgesel karakterlere sahip Milano ve Roma kentlerinin kimlik ve imaj analizini karşılaştırmalı olarak yapmıştır. Çalışmada incelenen ana konular;

- Milano ve Romanın kompozit imgelerindeki farklılıklar,
- Farklı demografik özelliklerin imaj haritasında farklılık oluşturup oluşturmadığı,
- İmaj haritalarının çiziminde farklı demografik grupların yaklaşımı.

Kullanıcı araştırması 60'ı Roma'da, 58'i Milano'da yaşayan toplam 118 denekle gerçekleştirilmiştir. Anketin içeriği iki soru grubundan oluşmuştur. İlk grupta deneklerin kentin mekânsal dokusu ile ilgili sorulara yanıt vermesi istenmiştir. Bu soru grubu ile kentin zihindeki imajı ve kimliği saptanmaya çalışılmıştır. İkinci soru grubu ise kentin imaj haritası ile ilgilidir. Bu grupta yer alan sorular ile deneklerden kentin belli bir bölgesinin imaj haritasının çizilmesi istenmiştir. Sorgulama esnasında yaş, cinsiyet, kentte yaşama süresi, eğitim ve meslek bilgileri toplanmış, deneklerin en az bir yıldır kentte yaşıyor olmasına dikkat edilmiş, ayrıca görüşmenin yapıldığı yer formda belirtilmiştir.

Çalışmanın önemli çıktısını oluşturan imaj haritaları ile elde edilen bulgular ise aşağıdaki kriterlere bağlı olarak analiz edilmiştir:

- Odak noktasının olup olmadığı,
- Kaç farklı imaj elemanının çizildiği,
- Lynch'in (1960) sınıflamasında belirttiği imaj elemanlarından hangilerinin ne kadar çizildiği,
- Sokak dokusunun varlığı ve tipi.

Sonuçlara göre Roma'nın imaj elemanlarının Milano'ya göre daha baskın ve daha kolay algılanabilir olduğu saptanmıştır. Milano'nun birincil imaj elemanları Duomo, trafik ve sis-duman iken, Roma'nın birincil imaj elemanları St. Pietro meydanı, Kollezyum ve Villa Borgehese'dir. Sanayi kenti olarak tanımlanan Milano'nun imaj haritalarında sokak dokusu diğer öğelere göre daha çok öne

çıkarken, tarihi kent olarak tanımlanan Roma'da referans noktaları ve odak noktaları belirgin bulunmuştur.

Kancioğlu (2005), Antalya-Muğla kıyı kesiminde yer alan yedi otel ve tatil köyünde; kullanıcı araştırması ile turizm yapılarının imaj, kimlik ve anlamla ilişkilerini belirlemeye çalışmıştır. Kullanıcı araştırmasında anket yöntemi kullanılmıştır. Anket formunda otel ya da tatil köylerinin kendi karakteristikliklerine ait yapısal ve çevresel durumlarını belirlemeye yönelik sorular yer almıştır. Çalışmadaki amaç; yapıyı tasarlayan tasarımcının yapıya yüklemeye çalıştığı anlam ve oluşturmaya çalıştığı imaj ile yapıyı kullanacak olan bireylerin hissettiklerini karşılaştırabilmektir. Anket formunda yer alan sorular aynı zamanda çalışmadaki değerlendirme ölçütlerini de oluşturmuştur. Bu sorular; Çevreyle armoni, kendine özgülük, yalın olma, Akdeniz kimliği, düzen, geleneksel Türk mimarisini yansıtmaya ve uyum, tarihsel dokuyu yansıtmaya ve uyum, müze karakteri içermeye, dinlenmek için ideal ya da huzur verici bir ortam olup olmama, otantik tasarım anlayışı, manzara değeri gibi kavramları kapsamaktadır.

Değerlendirmede; tasarımcının yapıya yüklemek istediği anlam ile kullanıcının ortamda ne amaçla bulunduğu, bireysel özellikler, duygusal yapı, bireysel deneyim vb. gibi özellikler bireyin çevreyi anlamlandırmasında farklı biçimde yorumlanabileceği ortaya çıkmıştır. Tasarımcı ile kullanıcının deneyimlediği anlamların belli bir ölçüye kadar değişiklik göstermesinin kabul edilebileceği yapıların tasarımında sadece estetik kaygılar gözetilerek tasarım oluşturulmaması gerektiği bu şekilde tasarlanmış bir eserin, kullanan kişi ile iletişim kuramıyorsa, salt bir sanat eseri olabileceği vurgulanan önemli saptamalar arasındadır. Ancak, tasarımlarda kullanıcının dikkatini çeken ve kullanıcıyla iletişime geçen mekânların, mekânsal başarıma ulaşmış sayılabileceği bir diğer tespit olarak önem taşımaktadır.

Önem ve Kılınçaslan (2005), Haliç bölgesinin kimlik öğelerini Gestalt kuramında yer alan yakınlık, benzerlik, kapalılık ve süreklilik ilkelerine göre değerlendirmişlerdir. Çalışmada, Haliç bölgesi doğal, tarihi ve kültürel olarak ele

alınmış, kimlik öğeleri Bizans, Osmanlı ve Cumhuriyet Dönemlerinde yapısal biçimlenmedeki etkileşimler dikkate alınarak belirlenmiştir. Çalışma sonucunda, Haliç bölgesinde meydana gelen kimlik değişiminin Bizans, Osmanlı ve Cumhuriyet dönemlerindeki kentsel ve toplumsal dokuda oluşan değişimler sonucunda oluştuğu ortaya çıkmıştır. Bu nedenle haliç bölgesi her dönemde güçlü kimlik özellikleri ile varlığını sürdürmüştür. Haliç bölgesinde yer alan doğal, tarihi ve kültürel öğelerin tekil olarak taşıdıkları anlamların, bütün halinde taşıdığı anlamdan daha az etkiye sahip olduğu, bütün olarak Haliç'e daha etkin bir kimlik kazandırdığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu bağlamda, gelecekte kültür varlığı kimliği açısından Avrupa için önemli bir merkez haline dönüşebilmesi için Haliç'in bütüncül bir yaklaşımla ele alınması gerekliliği büyük önem taşıdığı çalışmada vurgulanan önemli bir bulgudur.

Santos-Delgado (2005), Filipinlerde bulunan Davao kentinin kimlik özelliklerinin tarihsel süreçte yaşadığı değişimleri irdelemişler, mekânsal biçimlenmede özellikle göçmenlerin kültürlerinden etkilenildiğini ve buna bağlı olarak çok farklı kimlik karakterlerinin baskın duruma geldiği kentte, günümüzde önemli bir kimlik sorunu yaşandığını belirlemişlerdir. Çalışmada, kentin tarihsel süreçte edindiği kimlik karakteristikleri derlenmiş, görsel anlatımlar hazırlanmıştır. Bu bilgiler ile halkın kent kimliği hakkında bilinçlenmesinin ve bu bilincin devamlılığının sağlanması için gelecekteki planlama ve tasarım çalışmalarında kullanılabilir veri tabanı haline dönüştürülmüştür.

Mohammad ve Umenne (2006), Arap Üniversitelerindeki üniversite kampüs alanlarının peyzaj özelliklerini sosyo-kültürel ve fiziksel-mekânsal açıdan kuramsal temelde incelemişlerdir. Çalışmada kampüs alanlarının dış mekân karakteristiklerinin tarihsel gelişiminde Asya, Avrupa ve Müslüman Arap medeniyetlerinin etkileri olduğu belirlenmiştir. Başlangıçta yerel kültürün, sonraları ise bu üç kültürün etkisiyle şekillenen mekânlar, son üç yüz yılda dönüşüm göstermiş ve İslami tasarım üslubunun etkileri baskın hale gelmiştir. Yapı, bahçe, avlu, sokak ve meydan gibi ana kent bileşenleri, diğer ve genellikle

yerel kültürlerin kimlik özelliklerini yansıtırken, bütüncül kimlik yapısında ise İslami yapı ve dış mekân anlayışının hâkim olduğu çalışmanın önemli saptamalarını oluşturmaktadır.

Arabacıoğlu ve Aydemir (2007), tarihi alanların, tarihi süreçte sosyal, kültürel ve ekonomik yapısını, insanların yaşam tarzını ve felsefesini yansıtmaları, doğa-bina ve bina-insan ilişkileri açısından büyük bir tarihsel bilgi birikimi ve deneyimin anlatımı olduğunu vurgulamışlardır. Günümüzde hızlı gelişen yapı teknolojisi, nüfus artışına bağlı olarak artan ve planlamaların yapılaşmadan sonra geldiği kentsel büyüme, tarihi dokuların ve çevrelerin zarar görmesine neden olmaktadır. Buna benzer çevrelerde yapıların aslına göre yenileme ve koruma çalışmalarına ilave olarak yeniden değerlendirme kavramının önem kazanacağı ön görülmektedir. Bu nedenle tarihi çevreleri yeniden yaşayan mekânlar haline getirmek zorunluluk haline gelmesi, tarihi çevre bilinci oluşturulmasının önemi çalışmanın önemli bir saptamasıdır.

Erdoğan (2007), doğal ve kültürel unsurların birlikteliği ile şekillenen şehirlerin, kendisini meydana getiren öğelerden farklı özellikler taşıyan bütünler olduğunu, gerek tek olarak yapıların, gerekse yapı, açık alanlar ve yeşil alanlar bütününe oluşturduğu çevrenin sadece işlevsel değil, aynı zamanda tinsel gereksinimleri de karşılayan mekânlar bütünü olması gerektiğini vurgulamıştır. Araştırmacı çalışmada, estetik olgusunu, tarihi süreçte kent ve çevre estetiğinin değişimi ve gelişimi bağlamında kavramsal olarak incelemiş, kentsel alanlarda kimlik, görüntü ve kentsel estetik kuramları ile değerlendirilebilecek biçimlendirme yaklaşımlarını irdelemiştir. Çalışma bulgularına göre; kent estetiğine göre tanımlanan mekân biçimlerinin fonksiyonel olması, bu alanların iyi tasarlandığının bir ölçütüdür. Kentsel alan tasarımlarında seçilen formlar, özellikle de tasarlanan yalın formların algılanabilirliği daha yüksektir.

Erman ve ark. (2007), Adana'daki konut mimarisi karakterini iki farklı çalışma alanı ve kentin imar planlarının oluşturulduğu dönemler bağlamında incelemişlerdir. Çalışma alanları olarak tarihi kent merkezi ve yakın çevresi ile

kentin kuzeyinde yer alan gelişme alanları seçilmiştir. Zamana bağlı mimari karakter bölümlenmesi ise;

- ❖ 1930'lu yıllar (Herman Jansen Dönemi),
- ❖ Herman Jansen planından etkilenen 1940-1950'li yıllar,
- ❖ 1966 yılında hazırlanan ve 1969 yılında onaylanan Adana Nazım İmar Planının belirleyici olduğu 1960 ve 1970'li yıllar,
- ❖ 1985, 1991,1992 yıllarında yapılmış Revizyon İmar Planlarının belirleyici olduğu 1980'li yıllar ve sonrası dönemler olarak belirlenmiştir.

Bu sistematik incelemelerde ulaşılan sonuç şöyle vurgulanmıştır: Seyhan ırmağı kıyısında konumlanan tarihi kent merkezinin, Adana'ya komşu illerdeki geleneksel yapım tekniklerinin ve malzemelerinin aksine, yapılarda tuğla ve ahşabın kullanılması ile meydana gelen değişim süreci, sonraki dönemlerde ekonomik ve ticari gelişmelerle, kentte modern mimari anlayışın benimsenmesi şeklinde devam etmiştir. Adana'da bu değişim ve gelişimin en iyi izlenebildiği yapılar konutlardır. Hızlı kent yapılaşması bu değişimin takip ve gözlemini zorlaştırmaktadır. Özellikle 1980'ler ve sonrası meydana gelen ve giderek hızlanan yıkım çalışmaları, yakın dönem mimari yapılarının tamamen yok olmadan belgelenmesini gerektirmektedir.

Günel ve Esin (2007), İstanbul Bahçeşehir uydu kent konut alanında, konutların psiko-sosyal niteliğinin belirlenmesine yönelik bir kullanıcı araştırması yürütmüşlerdir. Bu amaçla düzenlenen anket uygulaması ile yapıların psiko-sosyal niteliğinin ve kullanıcı gereksinimlerinin tanımlandığı yedi ölçüt ve bu gereksinimleri olumlu yönde karşılayan sıfat çiftleri belirleyici olarak alınmıştır. Bu ölçütler ve sıfat çiftleri şu şekildedir:

- 1) **Sosyal ilişkiler** (sosyal anlamda sıcak, iyi komşuluk ilişkileri, sosyal iletişim, sıkıcı değil),
- 2) **Güvenlik** (güvenli, güçlü),

- 3) **Etkinlik** (sağlıklı “beden ve ruh”, sosyal “asosyal”, hareketli, sürprizli),
- 4) **Huzur** (huzurlu, samimi-sıcak, sempatik, kendi içinde uyumlu, çevresiyle uyumlu),
- 5) **Güzellik** (güzel, çağdaş, mimari anlamda nitelikli, tarzı “stili” olan, cazip, özgün),
- 6) **Prestij** (çağdaş, görkemli, gösterişli, ilgi çekici, etkileyici),
- 7) **Rahatlık** (konforlu, ferah, dinlendirici, aydınlık, geniş, düzenli-kullanışlı, gelişmiş).

Anket; çok katlı olmayan ve bahçeli, müstakil ve bitişik nizam konut tipindeki toplam 56 konutta gerçekleştirilmiştir. Çalışmada bulguların konuyla ilgili bir veri tabanının oluşturulmasında kullanılabilirliği hedeflenmiştir. Çalışma bulgularına göre, yeni tasarlanacak mekânlarda psiko-sosyal kalitenin artırılması, bu bağlamda tasarım sürecinin tekrar ele alınması, iyileştirilmesi ve yeniden düzenlenebilir olması kaliteyi arttıracak, mekânsal sürdürülebilirliğin sağlanmasında önemli katkı oluşturabilecektir.

İnceoğlu (2007), İstanbul kentinde yer alan Beşiktaş, Ortaköy, Taksim, Kadıköy, Beyazıt ve Çengelköy meydanlarının mekânsal niteliğini kullanıcı araştırması ile belirlenmeye çalışmıştır. Çalışmada öncelikle mekânsal nitelik ilke ve ölçütleri ortaya konulmuş ve Çizelge 2.1’de belirtilen nitelikler kapsamında değerlendirme yapılmıştır.

Çizelge 2. 1. Meydanlarda mekânsal nitelik ölçütleri (İnceoğlu, 2007)

Mekânsal Nitelik			
İşlevsellik	Estetik	Yapım	Bakım ve Hizmet
Esneklik Ulaşılabilirlik Erişilebilirlik Etkililik Mahremiyet Fiziksel İyi Olma Güvenlik Mekânsal Yönelim Konfor Çeşitlilik ve Sürdürülebilirlik	Düzen Kimlik Etki-Cazibe	Detaylandırma Malzeme İyi İşçilik Dayanıklılık	Düzenli Bakım- Onarım Hizmet Kamu ve Özel Hizmetler

Kullanıcı araştırması, her meydana 32 daimi ve 64 geçici kullanıcı olmak üzere toplam 576 birey ile yüz yüze görüşme şeklinde standart anket formu uygulanması ile gerçekleştirilmiştir. Çalışma sonuçları öz olarak şu şekildedir: Meydan planlama ve tasarım süreçlerinde rantsal ya da keyfiyet içeren çıkarlar gözetilmemelidir. Meydanlar kentte yaşayanların durak noktaları, kentin karmaşasından kurtuldukları rahatlama ve dinlenme alanları, kentli olabilme bilincine varabildikleri, dahası kentte yaşamının estetik hazzını ve tadını alabildikleri sosyal alanlardır. Bu nedenle yerel yönetimlerin, çalışmada kullanılan ilke ve ölçütleri çeşitlendirerek, tasarlanacak olan meydan ve sokak düzenlemelerinde, yenileme çalışmalarında araştırma sonuçlarını dikkate alması gerekliliği ortaya çıkmaktadır. Ayrıca bölge sakinlerinin bu tür çalışmalara dâhil edilmeleri kullanım memnuniyeti ve paydaşların katılımı ilkesi açısından önem ve zorunluluk taşımaktadır.

Konaklı ve ark. (2010), gerçekleştirmiş oldukları kullanıcı araştırması ile Adana Kenti için önemli buluşma noktaları olan 5 Ocak ve Uğur Mumcu meydanlarının kimlik öğeleri temelinde mekânsal algılamadaki davranışsal başarımlar düzeyini belirlemeyi amaçlamışlardır. Çalışma, bu iki meydan kullanımının **(1)** var olan durumlarının ve **(2)** bilgisayar ortamında modellenmiş ve yeniden yorumlanmış durumlarının 18 sıfat çifti açısından değerlendirilmesi ile gerçekleştirilmiştir. Bilgisayar modellemelerinde; **(2.1)** tarihi dokuyu ve mekânsal bilgi birikimini içeren tasarım biçimi, **(2.2)** modern tasarım anlayışı ile tarihi dokuyu yansıtmayan ancak tamamlayan biçimlendirme olmak üzere iki farklı tasarım stili kullanılmıştır. Değerlendirmede kullanılan 18 ölçüt (ya da sıfat) çifti ise Çizelge 2.2’de belirtildiği şekli ile kullanıcıların değerlendirme yapabilmelerine imkan sağlayan bir düzen kapsamında tanımlanmıştır.

Çizelge 2. 2. Mekânsal algılamada mekanın davranışsal başarımı skalası (Konaklı ve ark., 2010).

%90-100	%81-89	%71-80	%61-70	%51-60	%41-50	%31-40	%21-30	%11-20	%0-10
Ölçütler			Güçlü	Orta	Zayıf	Orta	Güçlü	Ölçütler	
Tanımlı ve Kolay Algılanır								Tanımsız ve Karmaşık	
İlgi Çekici								Sıkıcı	
Devingen								Durgun	
Canlandırıcı / Coşku Veren								Uyuşukluk Etkisi Oluşturan	
Erinç Veren								Erinci Kısıtlayan	
Aydınlık								Karanlık	
Yüreklandırıcı								Ürpertici / Korkutucu	
İçten / Sıcak								Uzak / Soğuk	
Sıradışı / Şaşırtıcı								Sıradan / Alışılmış	
Tasarımda Üslup Arayışı								Tanımlanamayan Üslup Anlayışı	
Tasarımda Çeşitlilik								Çeşitlilikten Uzak / Tekdüze	
Renkli / Canlı								Renksiz / Soluk	
İnsan Ölçeğiyle Uyumlu								İnsan Ölçeğiyle Uyumsuz	
Çevre ve Doğayla Uyumlu								Çevre ve Doğadan Kopuk	
Mekansal Bütünlük								Mekansal Ayrışma / Kopukluk	
Güzelduyu (Estetik) Etkin								Güzelduyudan Uzak	
Sürdürülebilirlik Etkin								Sürdürülebilirlikten Uzak	
Kullanmayı Yeğlerim								Gerekli Olmadıkça Kullanmam	

Skalanın solunda ölçütlerin olumlu durumları, sağında ise olumsuz durumları yer almaktadır. Kullanıcı araştırması, her alanda yüz yüze görüşme yöntemi ile ve rastgele seçilmiş 100'er birey olarak toplamda 200 birey ile gerçekleştirilmiştir.

Araştırma sonuçlarına göre çalışma alanlarının mevcut durumları 18 sıfat çifti açısından değerlendirildiğinde, mekânların davranışsal başarımının düşük olduğu saptanmıştır. Bilgisayar ortamında hazırlanan modellemelerde ise 5 Ocak meydanında tarihi doku ve tarihsel birikimi yansıtan tasarım üslubu, Uğur Mumcu meydanında ise modern tasarım anlayışını yansıtan tasarım üslubu yüksek düzeyde davranışsal başarımla göstermiştir. Bu sonuçtaki temel neden, ankete katılan deneklerin meydanlardaki tasarım üslubu ile yakın çevresindeki mekân öğelerinin kimlik özellikleri ile ilişki kurmuş olmalarıdır.

Erkan ve Yenen (2010), kentsel algılamada ölçek bakımından öğretici bir makroforma sahip, tarihi dokusu korunmuş ve imaj öğeleri bakımından zengin örneklerin yer aldığı Kastamonu kentinin mekânsal imaj analizinde bir model geliştirmeye çalışmışlardır. Çalışma yöntemi literatür taraması, anket ve çizili

sorgulama olarak üç temel bölümden oluşmuştur. Anket yönteminde yüz yüze anket yapıldığı için anketör, ankete katılanların anlık tepki ve dolaylı cevaplarını yakalayarak çalışma konusu ile detaylı ilişki kurabilme olanağına sahip olmaktadır. Analiz çalışmasında; a. Anketin uygulandığı anda, çevre-insan ilişkileri sorgulanmış, b. anket esnasında ek sorular sorularak bireylerin cevapları not alınmış, c. anketin sonunda ankete katılanlardan araştırma alanının haritasını çizmeleri istenmiştir. Harita ve fotoğraf yöntemi ile araştırmada kullanılabilir plan altlıkları oluşturulmuştur.

İmaj analiz yönteminde ise yerleşmedeki imaj öğelerinin tespit edilmesi için Lynch'in kentsel imaj öğeleri uzman gözüyle Kastamonu kent merkezi açısından değerlendirilmiştir. Kullanıcı araştırması sonuçları ile uzman değerlendirmesi bilgisayar ortamında "Access" isimli döküm ve istatistik paket programı ile karşılaştırılıp test edilmiştir. Analiz sonuçlarının değerlendirilmesi ve yorumlanmasında Lynch'in yönteminin yanı sıra, yerleşmenin imaj öğelerinin grafik anlatımlarında Milgram ve Jodelet'in ifade yönteminden yararlanılmıştır.

Anket çalışmasına farklı iki grup katılmıştır. Birinci grup Kastamonulu yetişkinler (50 kişi), kentte yer alan ve Lynch'in kimlik öğelerinin (bölgeler, yollar, sınırlar, odaklar ve nirengi noktaları) sorulduğu gruptur. İkinci grup ise lise son sınıf öğrencilerinden (56 kişi) oluşmaktadır ve aynı soruya ek olarak zihin haritalarını çizmeleri istenmiştir. Çalışma bulgularına göre, bir kentin bilinmesi ve kanıksanmasındaki temel ölçüt o kentin algılanabilirliği ile ilgilidir. Bu algılama düzeyi mekânın niteliklerine bağlı olduğu kadar mekânda yaşayan kullanıcıların mekânı ne düzeyde algılayabildikleri ile ilişkilidir. Kentsel tasarım çalışmalarında temel amaç kentin algılanmasına yardımcı olacak, kentin kimliğini kullanıcılara aktarabilecek mekânsal çözümlerinin geliştirilmesini sağlamak olmalıdır.

Dinçer (2011), yaşanan çevreyi biçimlendiren tasarım disiplinlerinde, eğitim sırasında tasarım oluşmasına yardımcı kavramlar olarak öğretilen "temel tasarım" ilkelerinin, "görsel değerlendirme" bağlamında birer ölçüt olarak yer alıp alamayacağı ve "görsel beğeni"ye etkilerini araştırmıştır. Çalışmada; tasarım ve

planlama konularında, özellikle tasarım materyalleri kullanımı ve ölçek açısından en geniş yelpazeye sahip olan Peyzaj Mimarlığı kapsamında; "estetik değerlendirme" ve "beğeni" kavramlarının birbirleriyle ilişkileri, ölçülebilir değerler olup olmadıklarıyla ilgili tartışmaya disiplinler arası yeni bir değerlendirme önerisi getirilebileceği düşüncesi odak noktasını oluşturmuştur. Çalışmada ulaşılan sonuçlar; çoğunlukla armoni özelliği taşıyan tasarımların beğenildiği ve karmaşık yapıli organizasyonların basitlere göre tercih edildiği yönündedir. Çalışma kapsamında peyzaj algısı sadece görsel boyutuyla ele alınmıştır ve ölçek etkisi göz ardı edilmiştir. Değerlendirmeler, kavramsal altyapıya yönelik betimsel çalışmalar ile uzman tasarımcı grubuna ve tasarım eğitimi almamış gruba yapılan Likert ölçeğinin kullanıldığı fotoğraflı anket yoluyla gerçekleştirilmiş ve bu yöntemin görsel değerlendirmede başarılı olabileceği sonucuna varılmıştır.

Kaypak (2011), kent kimliğini ve kimliğin kentsel mekâna yansımalarını Antakya kenti özelinde incelemiştir. Çalışmasında kentsel değişimlerden kent kimliğinin nasıl etkilendiği, bu etkileşimin mekânsal, sosyal ve kültürel çıktılarını irdelemeye çaba gösterilmiştir. Çalışma yöntemi konu ile ilgili internet taraması ve yerli ve yabancı literatür incelemesine dayanmaktadır. Çalışmada ulaşılan bulgulara göre, Antakya kentinin merkezi bölümü henüz aşırı büyümemiş ve tarihi dokusu bozulmamış bir kenttir. Antakya'nın sahip olduğu tarihi ve kültürel değerleri korumak, zenginleştirmek, tarih ve çevre bilincinin yaygınlaştırılması için kent yönetimi, koruma-kullanma dengesini gözetmeli ve bünyesinde de *kentsel araştırma ve tanıtım birimi* ve *kent bilgi bankası* oluşturulmasını sağlamalıdır. Yerel yönetimler yerleşme plan kararlarını, doğal peyzaj ve geleneksel yapı karakteristikleri ile uyumlu bir şekilde geliştirmeli, kentli ile kentsel mekânın özgün yapısı arasında dengeli bir bütünlük sağlayabilmeli, bulunan çevrenin kimliğini bozmamalı, kent sakinlerinin gelenekleri ve yörenin tanımlayıcı özellikleriyle bütünleştirebilmelidir.

Turan ve Gülgün (2016), İzmir'in Konak İlçesindeki mekânsal dokunun kent sakinleri üzerinde oluşturduğu imgesel etkilerin kullanıcı araştırması ile belirlenmesi ve "fiziksel kimlik kodları" olarak tanımlanan öğeler ile bu öğelere ilişkin niteliklerin ortaya konulmasını amaçlayan çalışmalarını dört aşamada yürütmüşlerdir: Konunun tanımlanması, veri toplama, bulgular ve analiz, sonuç aşamalarıdır.

Çalışmanın veri toplama aşamasının birinci bölümünde uzman görüşleri, ikinci bölümünde ise kullanıcı araştırması sonuçları esas alınmıştır. Kullanıcı araştırmasında çalışma alanının genel kimlik özellikleri ve fiziksel kimlik kodlarının saptanmasına çalışılmıştır. Çalışma alanında anket uygulanacak kişi sayısının belirlenmesinde oransal örnek hacminden yararlanılan çalışmada %95 olasılık payı ile %5 hata payı öngörülmüştür. Bu kapsamda 394 kişiye anket uygulanmıştır. Anket formunda toplam 22 soruya yer verilmiştir. Ulaşılan veriler SPSS istatistik programı ile değerlendirilmiş, yüzdelik dilimler ve aritmetik ortalamaları hesaplanarak, çapraz sorgulama yapılmıştır. Sonuçlara göre, yaya yolları / bölgelerine yönelik olumlu özellikler arasında en fazla çevredeki tarihi doku, alışveriş-eğlence alanlarının fazla olması ve denize ulaşılabilirlik özellikleri belirtilirken; olumsuz hususlar arasında ise güvenliğin yeterli olmaması, donatı elemanlarının yetersiz ve bakımsız olması ve alandaki yapısal elemanların çok fazla olması önemli bulgular arasında yer almaktadır.

Belge ve Aydınoglu (2017), çok katmanlı tarihi kentsel alanlardaki arkeolojik öğelerin, özellikle toprak altı arkeolojik katmanların planlama sürecine dâhil edilebilmesi ve kent yaşamına katılımının sağlanmasına yönelik yöntem geliştirebilme olanaklarını Tarsus kenti örneğinde incelemişlerdir. Araştırmacılara göre kentin farklı dönemlerdeki gelişme alanlarına ek olarak, genel arazi yerleşim planının, yoğunlukların ve açıklıkların tespit edilmesi, doğrudan planlama kararlarını etkileyebilecek mekânsal veri oluşturulması bakımından önemlidir. Bu bağlamda çalışmada dönemsel katman haritalarının hazırlanmasında CBS desteği ile üst üste çakıştırma yöntemi (overlay analizi) kullanılmıştır. Katman haritaları

olarak, Antik Dönem, Roma Dönemi, Erken Cumhuriyet Dönemi ve Cumhuriyet dönemi plan altlıkları kullanılmıştır. Ulaşılan bulgulara göre Tarsus gibi çok katmanlı kent merkezlerinin planlanma süreçlerinde bilinen toprak üstü arkeolojik verilerin yanında toprak altında var olan arkeolojik potansiyelin dikkate alınması, bu alanlara yönelik plan stratejilerinin geliştirilmesi ve tasarım süreçlerine dâhil edilmesinin sağlanması, kentte yaşayanların bu potansiyelin bilincine varmalarının ve böylece kenti sahiplenmelerinin yolunun açılmasının gerektiği vurgulanmıştır.

Ayyıldız ve Ertürk (2017), Kocaeli kenti için önemli tarihi kimliğe sahip Kapanca sokağının kimliği kentsel kimlik bileşenleri açısından irdelenmişlerdir. Yerel kimlik üzerine yapılan bu çalışmada, doğal, yapay, tarihsel süreç ve sosyo-kültürel bileşenler ve bu bileşenlerin bütün olarak etkileşimi ele alınmıştır. Çalışma dört aşamadan oluşmuştur. Birinci aşamada doğal çevre bileşenleri, ikinci aşamada yapay çevre bileşenleri, üçüncü aşamada tarihsel süreç ve son aşama olan dördüncü aşamada ise sokak oluşumu sosyo-kültürel değişim açısından incelenmiştir. Çalışma alanı, doğal çevre bileşenleri açısından incelendiğinde arazi yapısı, iklim özellikleri sokak yerleşimine ve yapıların yapım tekniklerine olan etkileri belirtilmiştir. Yapay çevre bileşenleri ise tarihi dokunun ve tarihi olmayan dokuların Gestalt kuramında yer alan algısal ilkelere göre değerlendirilmesi şeklinde analiz edilmiştir. Sokak bileşenleri olan mekânsal ögeler Yakınlık, Benzerlik, Kapalılık ve Süreklilik ilkeleri uyarınca değerlendirilmiştir. Tarihsel süreç analizinde ise üç ayrı dönemde yapılan ve 100 yıllık bir zaman dilimini kapsayan planlar incelenmiş, sokağın morfolojik açıdan, parselasyon yerleşimi açısından, sokak başlangıç ve bitiş noktaları arasındaki yükselti farkının değişmediği görülmüştür. Sosyo-kültürel değişim açısından analizinde ise çalışmada bahsedilen üç ayrı dönemde hangi etnik kökenden bireylerin yaşadığı hakkında bilgi verilmemesine rağmen yapılan restorasyon çalışmaları ve bu çalışmalar sonrasında yapılarda meydana gelen işlevsel değişimlerden dolayı sokağın sosyo-kültürel yapısında bozulmaların meydana geldiğinden bahsedilmektedir. Bulgulara göre, günümüz kentlerinde meydana gelen aynılışma

ve hızlı kimliksiz kentleşme sonucunda meydana gelen benzerlik, tarihi çevre ve mekânların göz ardı edilmesi sonucunda meydana gelmektedir.

Araştırma konusu ile ilgili alanda ulusal ve uluslararası literatür yorumlandığında aşağıdaki sonuçlara ulaşılabılır:

- Mekânsal kimlik, imge, anlam ve algı kavramlarının kuramsal ve uygulamalı olarak ilgili bilim dallarınca yoğun biçimde işlendiği izlenmektedir ve bunların çoğunluğu kullanıcı araştırmalarına dayanmaktadır. Ancak, mekânsal bütünlük ve bu bütünlüğünün parçalarının kendi özelliklerinin, diğer parçaların ve bütünlüğün kendi özelliklerini ne düzeyde etkilediği temeline dayalı değişme değerlerinin belirlenmesi, bu değerlerin değişimden soyut algı değerleri ile ilişkilendirilmesi ve bulguların ortak birim oluşturmak amacıyla endekslenmesi çalışmaya özgü bir yaklaşım olacaktır. Söz konusu çalışmalarda, planlama ve tasarım etkinliklerine yansıtılabilir kapsamı genişletilmiş bilgi üretme zorunluluğunun vurgulanması bu yaklaşımın önemini açıkça ortaya koymaktadır.

- Sosyal ve ekonomik konular ağırlıklı olmak üzere fiziksel ve mekânsal konularda ortak ölçü birimi olarak endekslerin oluşturulması ilgili bilim dallarının önemli etkinlikleri arasında yer almaktadır. Ancak planlama ve tasarım etkinliklerine yön veren ölçütler arasında mekânsal kimlik, anlam ve algı değerlerini kapsayan endeksleme çalışmaları benzer önem düzeyine ve yoğunluğa sahip değildir. Bu çalışma ile endeksleme kapsamının çeşitlilik kazanmasına katkı sağlanabilecektir.

- Plan altlıklarının hazırlanması ve metodolojisine ilişkin çalışmaların da ilgili bilim dallarınca yoğun olarak kurgulandığı izlenmektedir. Ancak bu çalışmalar genelde fiziksel ve ekolojik (jeoloji, jeofizik, toprak, su kaynakları, doğal bitki örtüsü, yaban hayatı, koruma niteliği, afet riski, enerji, ulaşım vb.), buna ek olarak da sosyo-ekonomik bilgilerin üretilmesine odaklanmaktadır. Özellikle kentsel tasarım çalışmalarında kimlik ve anlam algılamasını matematiksel olarak tanımlayan, plan, program ve tasarımlara yön veren bir altlık konusunda

yetersizlik söz konusudur. Bu çalışma ile algı endeksi değerlerinin belirleyici olduğu özgün nitelikte bir plan altlığı oluşturulmasına çaba gösterilerek bu konudaki yetersizliğin giderilmesine katkı sağlanabileceği düşünülmektedir.

3. MATERYAL VE METOD

3. 1. Materyal

Mersin'in doğusunda yer alan Tarsus, ilin en büyük ilçesidir ve 36° 55' 00" kuzey enlemi, 34° 54' 00" doğu boylamının kesiştiği bölgede konumlanmıştır. Doğuda Pozantı ve Karaisalı (Adana), batı da Mersin, kuzeyde Ulukışla (Niğde), Ereğli (Konya) ilçeleri, güneyde Akdeniz ile çevrilidir.

İlçe statüsünü 1923 yılında alan Tarsus'ta belediye teşkilatı 1868 yılında kurulmuştur. Tarsus kentinin TÜİK-ADNKS (Türkiye İstatistik Kurumu, Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi) verilerine göre 2016 yılı nüfusu 329.494 kişidir.

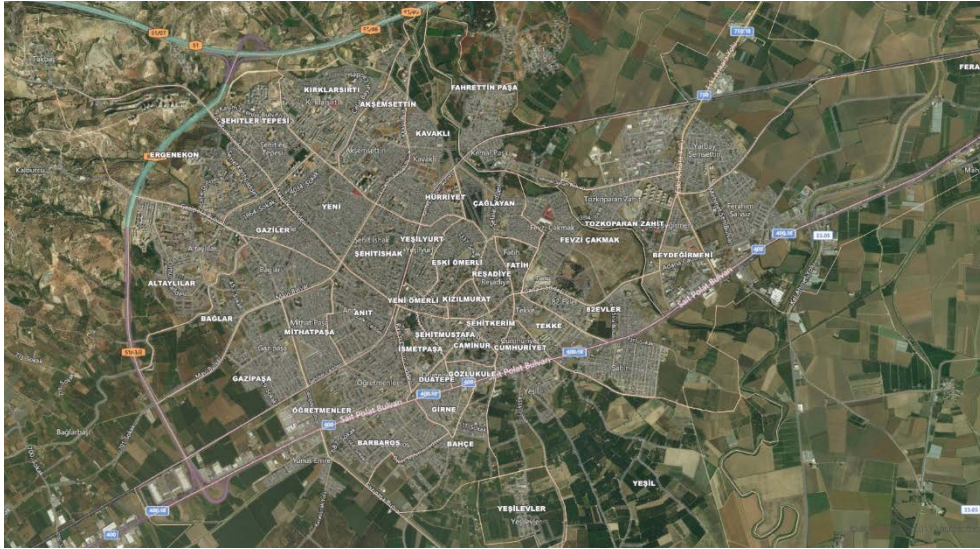
Tarsus'da ilk imar planı Alman Mimar Hermann Jansen tarafından 12 Ekim 1937 yılında yapılmıştır. Kent için hazırlanmış ilk nazım imar planı 1958 yılında onaylanmıştır. Hazırlanan bu bütüncül plan büyük oranda uygulanmıştır. Daha sonraki dönemde kentteki yeni gelişmelerin hayata geçirilebilmesi için öncelikle küçük mevzii değişiklikler yapılmıştır (Çizelge 3.1).

Çizelge 3. 1. Tarsus'un Kentsel Gelişimini Biçimlendiren İmar Planlama Çalışmaları

Plan Adı	Hedef Yılı	Hedef Nüfus	Planlama Alanı
Tarsus İmar Planı Başlangıç Yılı : 1950 Onay Yılı : 1958	Veri Bulunamadı	Veri Bulunamadı	Veri Bulunamadı
Tarsus Doğu Kesimi İlave Revizyon İmar Planı Onay Yılı : 1967	Veri Bulunamadı	Veri Bulunamadı	Veri Bulunamadı
Tarsus Doğu Kesimi İlave Revizyon İmar Planı Onay Yılı : 1973	Veri Bulunamadı	Veri Bulunamadı	Veri Bulunamadı
Tarsus Nazım İmar Planı Başlangıç Yılı : 1974 Onay Yılı : 1982	1990	200.000	2.000 ha
Tarsus Kuzeybatı Kesimi İlave Revizyon İmar Planı Onay Yılı : 1990	Veri Bulunamadı	Veri Bulunamadı	120 ha
Tarsus Kuzeybatı Kesimi İlave Revizyon İmar Planı Onay Yılı : 1933	Veri Bulunamadı	Veri Bulunamadı	60 ha
Tarsus Nazım İmar Planı Başlangıç Yılı : 1996 Onay Yılı : 1996	2015	500.000	3.500
Berdan Çayı Güzergahı İlave Revizyon İmar Planı Onay Yılı : 1999	Veri Bulunamadı	Veri Bulunamadı	Veri Bulunamadı
Tarsus Nazım İmar Planı Revizyonu Onay Yılı : 2012	2025	Kentsel Nüfus 732.500 İlçe Merkezi 550.000	4.200 ha (Sit alanları hariç)

Günümüze kadarki süreçte bu planda da çeşitli revizyon ve ilave çalışmalar ve ilave revizyonlar yapılmıştır. İlk önemli ilave 1999 yılında onaylanan ve Berdan Çayı güzergahını kapsayan taşkın alan revizyon planıdır. Daha sonraki dönemde ilave revizyon plan onamaları devam etmiş, 2005, 2006, ve 2007 yıllarındaki mevzi ilave planlar onaylanmıştır. Bu tarihlerden günümüze kadar bu plan üzerinde Tarsus Belediyesi tarafından yapılan tüm ilave, revizyon ve plan değişikliklerinin tamamı imar planlarına işlenerek 2012 yılı itibarıyla yürürlükte olan güncel imar planı elde edilmiştir (*Tarsus (Mersin) 1/5000 Ölçekli Nazım İmar Planı Revizyonu Açıklama Raporu, 2012*).

Çalışma, Tarsus Tarihi Kent Merkezinde yer alan, Tarsus'un fiziksel ve sosyal karakteristiklerine göre belirlenmiş örnek alanlarda yürütülmüştür.

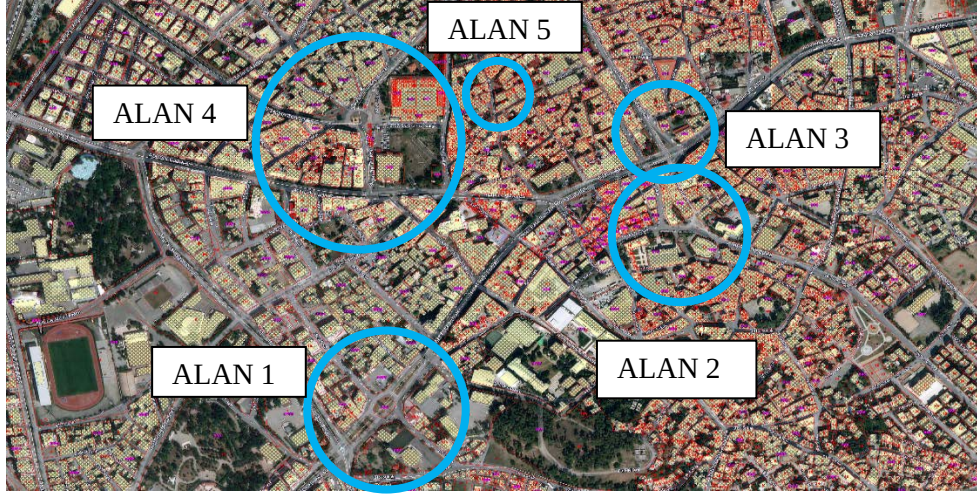

Şekil 3. 1. Tarsus Yerleşim Planı (Google Maps, 2017)

Tarsus kent merkezinde çalışma alanlarının belirlenmesinde alanların yöntemde belirtilen uzman ve kullanıcı araştırmalarında yer alan;

- i. Yapı, açık alan ve yeşil alan öğelerini içerisinde barındırıyor olması,
- ii. Kentlinin gündelik hayat akışı içerisinde bu alanları aktif olarak kullanıyor olması,

- iii. Tarihi ve kültürel değerleri ve mekânları içerisinde barındırması,
- iv. Kentin kimliğini ve karakteristiğini oluşturan, gelecekte de yapılacak planlama ve tasarımlara altlık oluşturacak özelliklerde olması nedeniyle kent merkezindeki bu 5 (beş) alan çalışma alanı olarak belirlenmiştir (Şekil 3.2).

Şekil 3. 2. Çalışma Alanları (<http://ebldy.tarsus.bel.tr/keos/?WorkspaceName=rehber>)

Belirlenen bu alanlar üzerinde görsel ve mekânsal analizlerin yapılmasında 1/1000 ölçekli hâlihazır haritalar, Harita Genel Komutanlığı tarafından hazırlanan 1/1000 ölçekli sayısallaştırılmış topografik haritalar ve Google Earth Pro uydu görüntüleri kullanılmıştır. Haritaların hazırlanması ve görselleştirilmesinde ArcGIS ArcMap 10.2.1, Autocad 2016, Sketch-up Pro 2016, Photoshop CC 2018 yazılımlarından yararlanılmış, görsel anlatımlar arazide çekilen fotoğraflarla zenginleştirilmiştir. Metin ve çizelgelerin düzenlenmesinde MS Office ve Excel programları kullanılmıştır.

3.2. Metod

Araştırma yöntemi üç bölümden oluşmuştur:

- Çalışmada seçilen bölgelerin ve her bölge kapsamındaki öğelerin uzman görüşlerine dayalı mekânsal kimlik ve anlama ilişkin algı değerlerinin bütün ve ayrıntıda matematiksel olarak ortaya konulması,
- Seçilen bölge ve öğelerin kullanıcılarca nasıl algılandığının (algı değerlerinin), başka bir anlatımla kentsel çevrenin kişilerce kullanılan ve deneyim kazanılan toplumsal yönünün alanda yapılacak kullanıcı araştırmaları ile belirlenmesi ve matematiksel olarak tanımlanması,
- Uzman ve kullanıcı araştırmasında elde edilen algı değerlerinin haritalanması, böylece kentin fiziksel planlamalarına ışık tutabilecek nitelikte bir plan altlığı oluşturulması ve bu altlık haritaların kapsamını kentsel tasarım çalışmalarında kullanılabilirlik bağlamında destekleyecek ilke ve önerilerin geliştirilmesi.

Çalışmanın 1. bölümündeki değerlendirmelerin özünü Gestalt ilkeleri oluşturmuştur. 1900’lü yılların başında Alman bilim adamları Wertheimer, Köhler ve Koffka tarafından geliştirilen ve görsel algı ile bütünleşen Gestalt kuramı, bütünü kendisini oluşturan parçaların toplamından daha fazlası olarak tanımlamakta, nesnelerin ayrılmış bir bütünün parçaları olmaktan daha çok iyi düzenlenmiş biçimler olarak algılandığını vurgulamaktadır. Gruplama düşüncesi ya da görsel alanın nasıl yorumlandığı kuramın odağında yer alır. Konuya mekânsal kimlik açısından yaklaşıldığında; mekânı tanımlayabilmek için mekânın bir bütün olarak kavranıp, yine bir bütün halinde değerlendirilmesi önem taşımaktadır. Mekânı oluşturan parçaların her birinin ayrı bir özelliği ve kimliği vardır. Bu ayrı parçalar birleşip bir bütün olarak mekânı oluşturduğunda ise, o mekânın kimliği ortaya çıkar. Öğelerin gruplaşması ya da görsel grup olarak algılanması mekânsal kimliğin de bütün olarak algılanmasını sağlamaktadır.

Gestalt kuramında, gruplama düşüncesi bağlamında parça ve bütün olarak mekânın ve kimliğinin görsel algılamasını etkileyen dört ilke öne çıkmaktadır:

- **Yakınlık:** İnsanın duyu organlarının ilişkilendirmesinde birbirine yakın öğelerin bir grup olarak algılanması eğilimi bulunmaktadır.
- **Benzerlik:** Bir düzeni oluşturan öğeler biçim, ölçü, doku ve renk açısından benzer nitelikler taşıdıklarında görsel gruplar oluştururlar.
- **Kapalılık:** Doğrultu, sınır ya da ara mekânlarla sınırlandırılarak belirginleşmiş bir yüzeyi tanımlayan öğeler bir bütün ya da birim olma eğilimi gösterirler.
- **Süreklilik:** Benzer biçimde ve belirli bir yöne doğru hareket eden öğeler gruplaşma eğilimi sergilerler.

Çalışmanın 1. bölümünün 1. Aşamasında, Harita Genel Komutanlığından sağlanmış sayısal hava fotoğraflarından yararlanılarak, seçilen bölgelerin plan görünümü ile yerinde alınmış fotoğraflarla tanımlanmış üç boyutlu sayısal görüntüleri oluşturulmuştur. Bu görüntüler bölgelerin ve her bölge kapsamındaki öğelerin mekânsal kimlik ve görsel algılama özelliklerinin bütün olarak ve ayrıntıda değerlendirilmesi için kullanılmıştır.

2. aşamada, her bölgedeki mekân öğeleri (yapılar, açık alanlar, yeşil alanlar), ait oldukları bölgenin egemen olan mekânsal kimlik özelliklerini yansıtır yansıtmaması ve yine mekânsal kimlikle ilişkili olarak görsel algılamada **yakınlık**, **benzerlik**, **kapalılık** ve **süreklilik** ilkeleri açısından değerlendirilmiştir. Değerlendirmeler ilgili meslek elemanları (şehir plancıları, mimarlar ve peyzaj mimarları) tarafından 100 üzerinden puanlar atama biçiminde yapılmıştır. Atanan puanların ortalamaları, bölgelere göre her bir mekân ögesinin Yakınlık (**YD**), Benzerlik (**BD**), Kapalılık (**KD**) ve Süreklilik (**SD**) değerlerini belirlemiştir.

3. aşama, bir bölgedeki bir ögenin herhangi bir özellik açısından aldığı değer in yine aynı özellik açısından diğer öğelerin değerlerini ne düzeyde etkilediğini belirlemeyi sağlayan Değişme Değerlerinin (**DD**) hesaplanması çalışmalarını kapsamaktadır. Doğal olarak herhangi bir bölgede egemen olan

mekânsal kimlikten farklı kimlik özelliği taşıyan ya da mekânsal bütünlüğü değiştiren farklı konum, biçim, ölçü, doku ve renkte ögeler olacaktır. Bu ögeler bireylerin mekânsal kimlik ve görsel bütünlük algılamalarını kısıtlayabilecek, farklı anlam yüklemelerine neden olabilecek, mekân bütününe davranışsal başarımını olumsuz etkileyebilecektir. Bu bağlamda mekânsal kimliği yansıtmayan ve görsel bütünlüğü değiştiren/bozan ögelerin, diğer ögeleri ne düzeyde etkilediğinin ve etkilendiğinin belirlenmesi önem taşımaktadır.

Çalışmada 4 farklı Değişme Değeri hesaplanmıştır: Yakınlık Değişme Değeri (**DD_{YA}**), Benzerlik Değişme Değeri (**DD_B**), Kapalılık Değişme Değeri (**DD_{KP}**) ve Süreklilik Değişme Değeri (**DD_S**).

Yakınlık Değişme Değeri dışındaki değişme değerlerinin hesaplanmasında uzmanlar tarafından atanan ortalama değerler kullanılmıştır. Herhangi bir bölgede, herhangi bir özellik açısından farklı değerler atanan mekânsal ögelerin, diğerlerinin değerlerini ne düzeyde değiştireceğinin tahmin edilmesinde iki ölçütten yararlanılabilmektedir: Birinci ölçüt, herhangi bir özellik açısından mekânsal ögelere atanan ortalama puanların aritmetik ortalamasıdır (**OD_{MÖ}**). İkinci ölçüt ise, herhangi bir mekânsal öge ile diğer mekânsal ögelere atanan puanların ortalamalarıdır (**OD_{XY}**). Buna göre herhangi bir özellik (**İ**) açısından birbirini etkileyen iki mekânsal öge (**X** ve **Y**) arasındaki Değişme Değeri (**DD_{İXY}**), English ve Cordell (1993) tarafından aktarılan ve çalışmanın amacına uyarlanan aşağıdaki eşitliklerle hesaplanmıştır:

$$\text{OD}_{XY} \geq \text{OD}_{MÖ} \text{ olması durumunda; } \text{DD}_{İXY} = 0,$$

$$\text{OD}_{XY} < \text{OD}_{MÖ} \text{ olması durumunda; } \text{DD}_{İXY} = 1 - (\text{OD}_{XY} / \text{OD}_{MÖ}).$$

Yakınlık Değişme Değerinin hesaplanmasında iki farklı uzaklık değeri kullanılmıştır: Mekânsal ögeler arasında en yüksek değer atanan mekânsal ögenin diğer mekânsal ögelere olan uzaklığı (**U_{XY}**) ve en yüksek puan atanan mekânsal öge ile en düşük puan atanan mekânsal öge arasındaki uzaklık (**U_{EYED}**).

Buna göre yakınlık açısından birbirini etkileyen iki mekânsal öge (**X** ve **Y**) arasındaki Değişme Değeri (**DD_{XY}**);

$U_{XY} \geq U_{EYED}$ olması durumunda; $DD_{XY} = 0$,

$U_{XY} < U_{EYED}$ olması durumunda; $DD_{XY} = 1 - (U_{XY} / U_{EYED})$ eşitliği ile hesaplanmıştır.

4. aşama, mekân ögelerinin **Algı Değerlerinin (AD)** belirlenmesidir. Herhangi bir bölgedeki mekân ögelerinin 2. aşamada elde edilen değerleri (Yakınlık, Benzerlik, Kapalılık ve Süreklilik değerleri), çevrelerindeki diğer ögelerden büyük ölçüde bağımsızdır. Her biri uzmanlar tarafından belirlenen kendi değerini (**İD**) içermektedir. Oysa herhangi bir mekânsal bölge tüm ögeleriyle bir bütün olarak algılanmaya çalışıldığında, egemen mekânsal kimlikten farklı olan ya da grup veya bütünlük dışı kalma eğiliminde olan ögeler, diğer ögelerin de gerçekten daha farklı algılanmasına neden olacaklardır. Bir mekânsal ögenin diğer ögelerin etkisiyle nasıl algılandığını yani Algı Değerini (**AD**) matematiksel olarak açıklayabilmek için o ögenin kendi yakınlık, benzerlik, kapalılık ve süreklilik değerlerinin, 3. aşamada her bir özellik açısından elde edilen değişim değerleri ile ilişkilendirilmesi gerekecektir. Algı değerlerini ortaya çıkaran bu ilişkilendirmede ABD Rekreasyon ve Parklar Yönetiminin 1989 yılında geliştirilen (English ve Cordell, 1993) ve çalışmanın amacına uyarlanan aşağıdaki eşitlik kullanılmıştır.

$$AD_{ix} = \frac{\sum_Y (D_{iy} * DD_{ixy})}{\sum_Y DD_{ixy}}$$

Eşitlikte;

$DD_{ixy}=0$ olması durumunda $AD_{ix}= D_{iy}$ (uzmanlar tarafından belirlenen değer)

$DD_{ixy} \neq 0$ olması durumunda ise yukarıdaki **eşitlik** geçerli olacaktır.

AD_{ix} = Herhangi bir bölgedeki **X** ögesinin **İ** özelliği (yakınlık, benzerlik, kapalılık, süreklilik) açısından algı değerini,

D_{iY} = Herhangi bir bölgedeki Y ögesinin I özelliği açısından kendi değerini,

DD_{iXY} = Herhangi bir bölgede I özelliği açısından birbirini etkileyen iki mekânsal öge (X ve Y) arasındaki değişme değerini tanımlamaktadır.

Hesaplanan AD_{iX} değerleri, herhangi bir bölgedeki X ögesinin tek bir özelliğinin (i) yani yakınlık, benzerlik, kapalılık, süreklilik özelliklerinden birinin algı değerini tanımlamaktadır. Her ögenin toplam algı değerini belirlemek amacıyla her bir özellik için bulunan AD_{iX} değerleri toplanmakta, böylece X ögesinin bütünleşik ya da toplam algı değerine (ΣAD_x) ulaşılmaktadır. Bir bölgenin toplam algı değeri ise (ΣADB), o bölgedeki tüm ögelerin bütünleşik ya da toplam algı değerlerinin toplanması ile elde edilmektedir.

5. aşamada çalışmada, bölgelerdeki ögelerin dört özellik için ve toplamda aldığı algı değerlerini kendi içlerinde ve bölgeler arasında karşılaştırılabilir kılmak için endeksleme yöntemi uygulanmıştır. Endekslemede her bir özellik için ve toplamda alınabilecek en yüksek algı endeksi değeri 100 kabul edilerek, bütün ögelerin dört özelliğe göre ve toplamda algı endeksi değerleri bu değere oranlama yoluyla hesaplanmıştır. Endeksleme uygulamasının diğer amacı, uzman görüşlerinin belirleyici olduğu algı değerlerini kullanıcı araştırmasından elde edilecek algı değerleri ile ortak birimle tanımlayacak karşılaştırılabilir, gruplandırılabilir ve haritalanabilir sayısal değerlere ulaşmaktır.

Çalışmanın 2. bölümü, kentsel mekânların kullanıcılar tarafından nasıl algılandığını belirlemeye yöneliktir. Böylece, kentsel mekânların kişilerce kullanılan ve deneyim kazanılan toplumsal yönünün ortaya konulması ve tasarıma yansıtılmasında gerekli olan verilere ulaşılabilecektir. Bu amaçla çalışmada **Lynch**'in (1960) kent imgesine ilişkin olarak geliştirdiği yöntem temel alınmıştır.

Lynch (1960) kenti, zihinsel açıdan akılda kalıcı, anlam yüklenmiş ve kentin strüktürünü örgütleyen ögelerden oluşan bir sistem olarak görmektedir. Kentte yaşayan bireyler bulunduğu ya da tanıdığı çevreye ilişkin bir algısal harita oluşturmakta, bu harita içinde bazı temel ögeler bireylerin kent ortamında fiziksel

ve zihinsel olarak yönlenmelerini, etkilenmelerini ve o ortama bir anlam yüklemelerini sağlamaktadır. Lynch (1960) bu öğeleri beş grupta incelemektedir:

- **Bölgeler:** Bir kent kendi içlerinde bütünlük ortaya koyan semtlerden ya da bölgelerden oluşur (kent merkezini üst tarafı, aşağı bölgesi, orta kesimi, iskan bölgeleri, sanayi bölgesi, banliyö ya da varoşlar, eğitim yerleşkeleri gibi). Bu bölgeler net form ve büyüklüklerde olabildikleri gibi, karakter bakımından birbirlerine karışmış da olabilirler.

- **Yollar:** Bölgeleri birbirine bağlayan ya da bölgeler arasından geçip giden, kentteki insanların hareket etmek için kullandıkları ana ve tali aksları tanımlamaktadır.

- **Sınırlar:** Bölgeleri birbirinden ayıran doğal ya da yapay engel veya eşikleri kapsamaktadır. Bölgeler sınırlar ile tanımlanır.

- **Odaklar:** Odaklar kent insanlarının toplandığı ve dağıldığı düğüm noktaları, etkinlik merkezleridir. Önemli meydan ve kavşaklar, toplu taşıma merkezleri odakları oluşturabilir.

- **Nirengi Noktaları:** En yalın açıklamayla kentin görsel yüzünde göze çarpan tanımlayıcı öğelerdir. Bazı nirengi noktaları genel ya da bölgesel kent peyzajı açısından önemli belirleyicilerdir. Bazıları ise ancak yaklaşıldığında görülür ki, bunlar yerel ya da noktasal peyzajı biçimlendiren öğelerdir. Nirengi noktaları kent insanının kendi başına yönelmesini sağlarlar ve yer aldıkları bölgenin kimliklerinde etkindirler.

Çalışmanın 2. bölümünün 1. aşamasında seçilen kent bölgelerinin kullanıcılarca nasıl algılandığını, zihinlerinde nasıl bir kent imgesi oluştuğunu ortaya koyabilmek için bir anket çalışması gerçekleştirilmiştir. Anketler kent genelinde eşit ağırlıklı bir dağılım sağlamak için her bölgede tesadüfi seçilmiş denekler üzerinde uygulanmıştır. Ancak, anketlerdeki başarı düzeyini artırabilmek için denekler Tarsus'ta en az beş yıldan bu yana oturanlar ve en az ortaöğretim kurumu mezunu olanlarla sınırlı tutulmuştur.

Anket formundaki sorular üç bölümden oluşmuştur. Birinci bölüm; deneklerin o an bulunduğu bölge ile sürekli bir ilişkisi (ikamet, iş, eğitim vb.) olup olmadığına bakılmaksızın anket formunda belirtilenler kapsamında önemli bulunduğu yöreleri (bölge), yolları, sınırları, toplanma noktalarını (odak) ve yapıları (nirengi noktası) ortaya çıkarmaya yöneliktir. Burada, deneğin o bölgede niçin bulunduğu da öğrenilmiş, böylece herhangi bir bölge ile sürekli ilişkisi bulunan ve bulunmayan bireyler arasında kenti algılama farklılıkları da belirlenebilmiştir. Bu bölümde ucu açık sorularla anket formunda belirtilen bölge, alan ve ögeler dışında deneklerin zihinlerinde yer eden bölge, alan ve ögelerin de ortaya konulmasına çalışılmıştır.

Anket formunun ikinci bölümü boş bir sayfadan oluşmuştur. Deneklerden bulundukları zaman ve ortamda en fazla algıladıkları ögeleri bu sayfa üzerine çizgisel olarak aktarmaları istenmiştir. Böylece bireylerin kent mekânları ve bu mekânlar içindeki ögelerle ilgili olarak zihinlerinde oluşan imge ve yükledikleri anlamlar kendilerince ortaya konulabilmektedir.

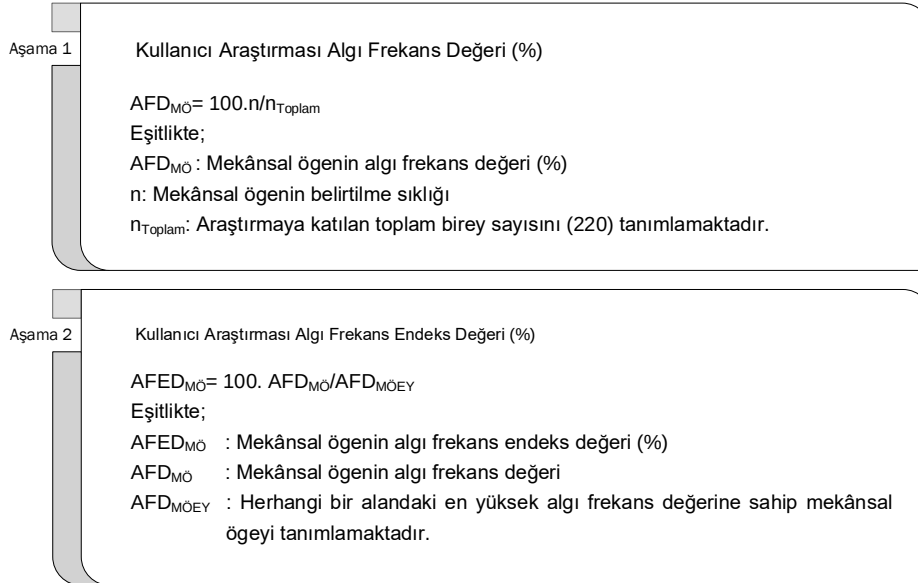
Formun üçüncü bölümünde ise deneklerin sosyal ve ekonomik karakteristikleri ile kentte yaşama süreleri ve ikamet ettikleri bölgeleri belirlemeye yönelik sorulara yer verilmiştir.

Anket formunun hazırlanmasında bu konuda deneyimli uzmanların (toplumbilimci ve sosyal psikolog) görüşleri dikkate alınmıştır.

Kullanıcı araştırmasında güvenli ve hızlı olması nedeniyle (Gold, 1969; Coles ve Caserio, 2004; Giles-Corti ve ark., 2005) çalışma amacına uygun olarak hazırlanmış formlarla yüz yüze anket yöntemi uygulanmıştır. Denek kitleyi hareketli ya da duran yayalar oluşturmaktır. Kent planlaması açısından mekânsal algılamanın genel ölçütü araç hızıdır. İçinde bulunduğu aracın hızına bağlı olarak insan çevredeki kitlelerin cephe uzunluklarına, yüksekliklerine, genel biçim ve renklerine değişen düzeylerde hâkim olacaktır. Ancak kentsel tasarım açısından yaya algılaması öne çıkmaktadır. Yürüyen insanın algıladığı nesneler zinciri araçtaki insandan farklı bir ölçektir. Yaya algısında üç boyutlu düzenlemeler

egemendir. Tasarımın kopyalayacağı alan küçülür. Bu alan içinde ayrıntılara inilince, iki boyutlu planlar, üç boyutlu tasarımlara dönüşür. İnsan algısına bağlı simgesel ve estetik değerler ön planda olur. Bu düşünceden hareketle çalışmada yürüyen, oturan, farklı amaçlı etkinlikte bulunan ya da katılan bireyler denek kitleyi oluşturmuştur.

Kullanıcı araştırmasında elde edilen yanıtların sayısal olarak tanımlanmasında, belirtilen bölge, yol, sınır, odak ve nirengi noktalarının belirtilme sıklıkları (frekansları) temel alınmıştır. Belirtilme sıklıkları yüzde oranlara dönüştürülmüş ve hesaplanan değerler yöntemin 1. bölümünün 4. aşamasında yapıldığı gibi endekslenmiştir (Şekil 3.3). Endekslemede, alınabilecek en yüksek algı endeksi değeri 100 kabul edilmiş, bir gruptaki öğelerin algı endeksi değerleri bu değere oranlama yoluyla hesaplanmıştır. Bölgelere göre algı endeksi değerleri de, alınan en yüksek algı endeksi değeri 100 kabul edilerek aynı bölgede bulunan öğelerin kendi aralarında yeniden endekslenmesiyle elde edilmiştir. Böylece, her bölge ve içerdiği öğeler için uzman ve kullanıcı araştırmasıyla belirlenen bütünsel algı değerlerinin birbirleriyle karşılaştırılabilirliği sağlanabilmektedir.

Şekil 3. 3. Yöntemin kullanıcı araştırması akış şeması

Çalışmanın 3. bölümü, uzman ve kullanıcı araştırmalarından elde edilen bütünleşik algı endeksi değerlerinin haritalanması, yorumlanması ve bu haritaların kapsamını kentsel tasarım çalışmalarında kullanılabilirlik bağlamında destekleyen ilke ve önerilerin geliştirilmesi konularına odaklanmıştır. Bütünleşik algı endeksi haritaları (uzmanlar ve kullanıcılar için iki ayrı harita grubu), bölgeler düzeyindeki endeks değerlerinin 45 cm çözünürlüklü sayısal hava fotoğrafı üzerine aktarılmasıyla hazırlanmıştır. Haritalar üzerinde bölgelerin içerdiği ögelerin algı endeksi değerleri de işlenmiştir. Böylece uzmanların ve kullanıcıların bölgeler ve içerdikleri öğelere ilişkin algı değerlendirmelerini mekansal olarak tanımlayan karşılaştırılabilir ve yorumlanabilir çıktılara ulaşılmıştır. Uzman algı haritalarının oluşturulmasında **Ters Ağırlıklandırma Yöntemi (Inverse distance weighted)** kullanılmıştır.

Ters Ağırlıklandırma Yöntemine göre, uzman anket sonuçlarından elde edilen bütünleşik algı endeks değerleri, CBS destekli yazılımlarla uydu görüntülerinde belirlenmiş olan mekansal öğelere işlenerek, bu noktalardan çalışma alanı sınırları içerisinde yer alan diğer noktalara olan uzaklığın ters fonksiyonu yardımı ile, uzman araştırması bulgularından elde edilen değerlerin bir doğrusal kombinasyonunu kullanarak tahmin yapılmasıyla alan eğrilerine dönüştürülmesidir. Bu yöntemle amaçlanan, çalışma alanı sınırları içerisinde yer alıp uzman araştırmasında değerlendirilmeye alınmayan mekansal öğelere göreceli olarak daha yakında bulunan ve uzmanlar tarafından puan atanmış noktaların daha uzakta olan noktalara kıyasla değer bakımından benzer değerler taşıdığı varsayımı kabul edilmektedir. Hesaplama aşağıdaki eşitlikten yararlanılır:

$$\bar{Z} = \sum_{i=1}^n \frac{\frac{1}{d_i^p}}{\sum_{i=1}^n \frac{1}{d_i^p}} v_i$$

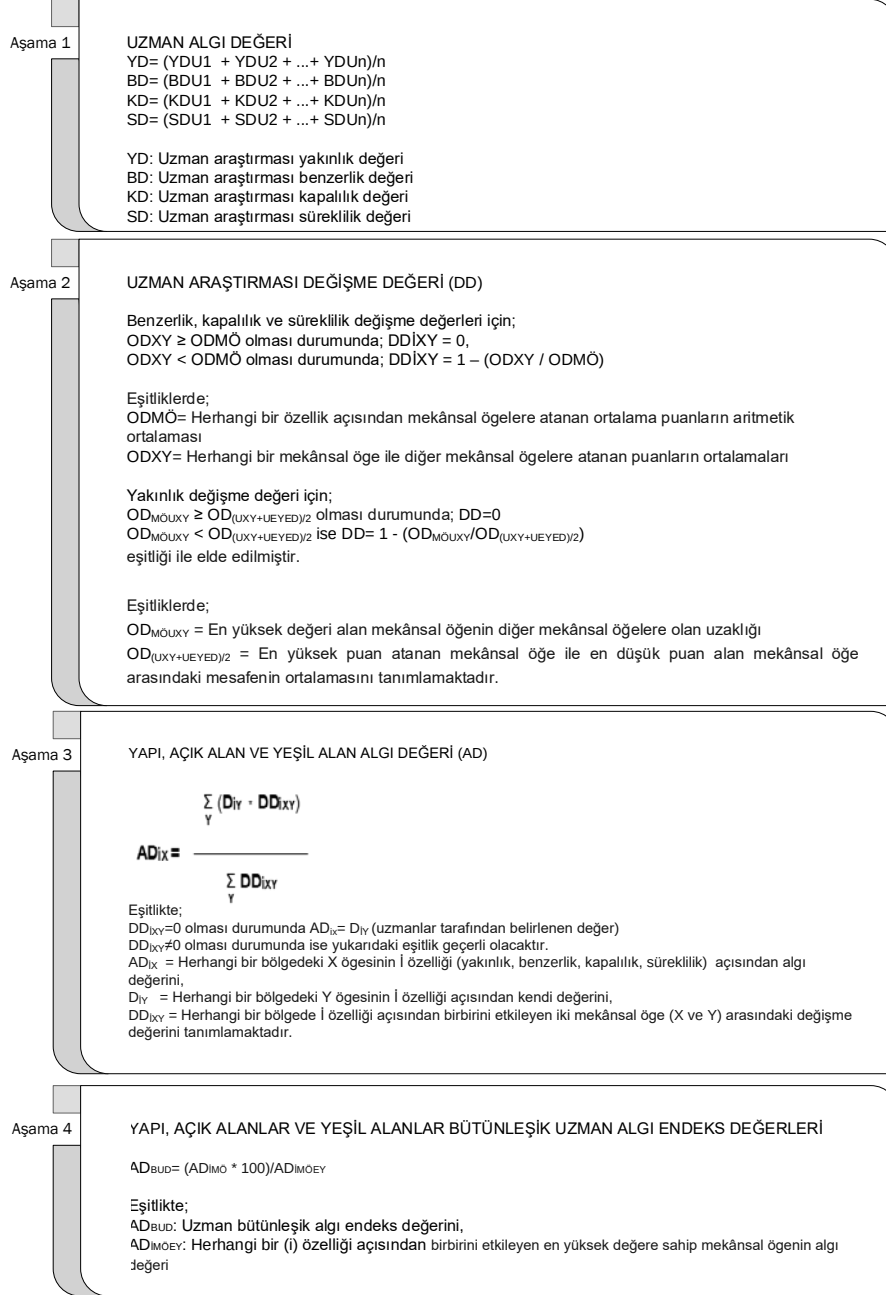
$$w_i = \frac{\frac{1}{d_i^p}}{\sum_{i=1}^n \frac{1}{d_i^p}} \implies \bar{Z} = \sum_{i=1}^n w_i v_i \quad \sum_{i=1}^n w_i = 1$$

Bu yöntemde hassasiyeti ve modelin doğruluğunu güç parametrelerinin aldığı değerler belirlemektedir. Mekansal ögeler arasında mesafe artıp, güç parametresinin aldığı değer büyüdükçe, ağırlıklar azalmaktadır. Bu nedenle tahmin edilen mekansal ögelerin doğruluğu artmaktadır.

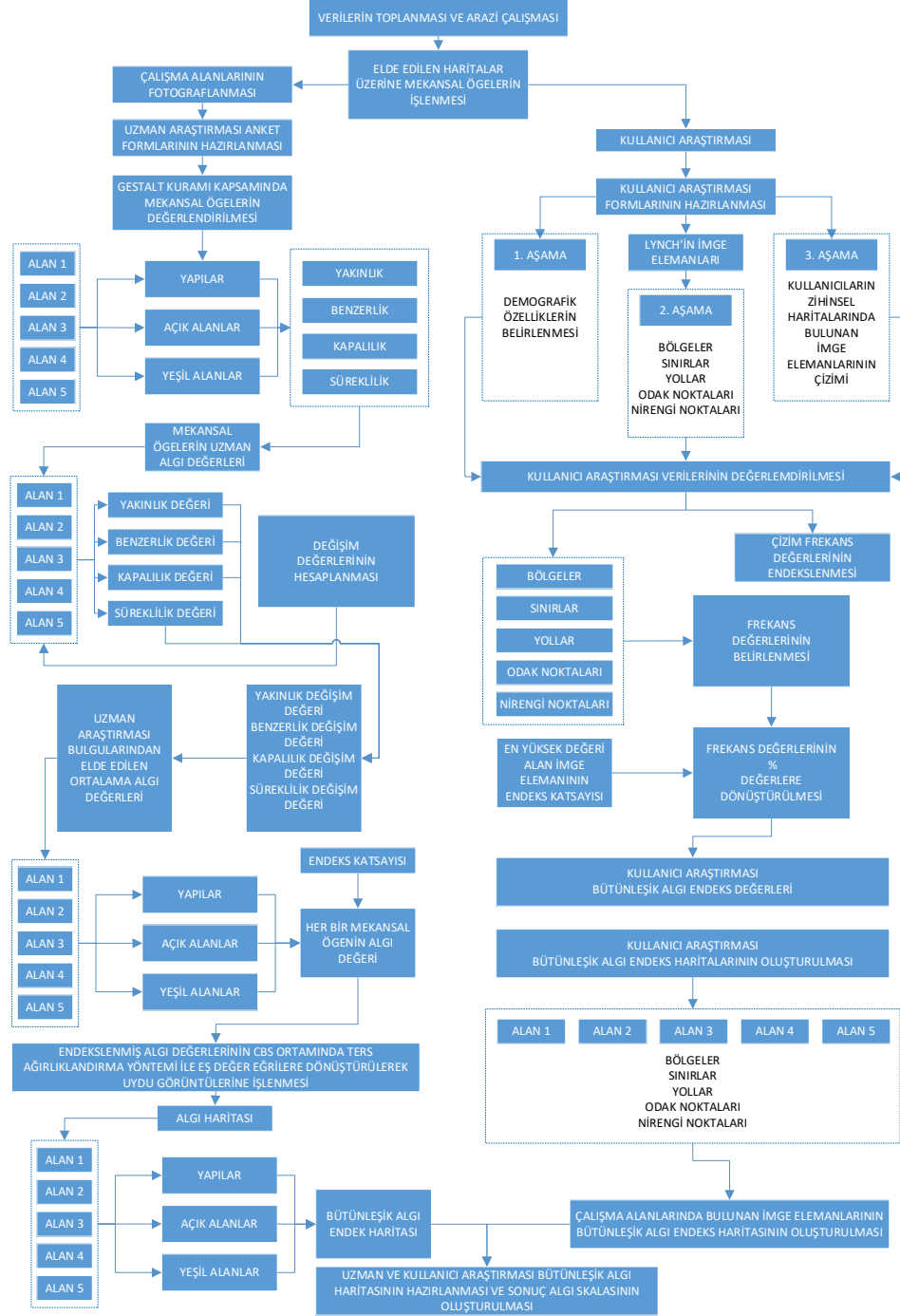
Çalışmada uzman ve kullanıcıların algı değerlendirmelerini, aralarındaki benzerlik ve farklılıkları birlikte izleyebilmek, karşılaştırmak ve yorumlayabilmek amacıyla bütünleşik algı endeksi haritalarında tanımlanan tüm değerler bir skala durumuna dönüştürülecektir.

Algı haritalarında ortaya konulan ve algı skalası ile yorumlanıp bütünleştirilerek algı haritalarını destekleyen alansal değerler bu haritaların kent planlamalarında altlık olarak kullanılabilirlik niteliğini artıracaktır. Haritalarda ve skaladaki mekan ve ögelere ilişkin mekansal değerler ile kullanıcıların boş sayfada tanımlamış oldukları imgeler ve anlamlar ise kentsel tasarım çalışmalarındaki ilke ve önerilerin geliştirilmesinde temel alınmıştır.

Çalışmanın uzman araştırması yöntemi ve yöntemin genel anlatımına ilişkin genel akış şeması sırası ile Şekil 3.4-3.5'te verildiği gibidir.

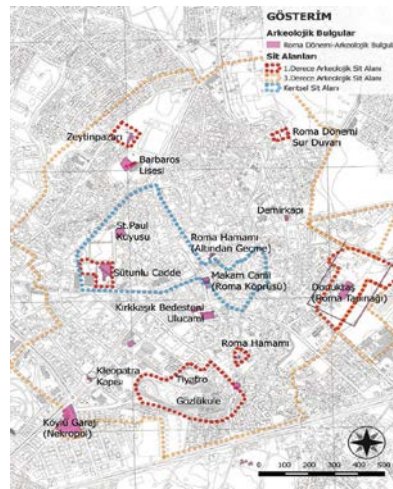
Şekil 3. 4. Yöntemin uzman araştırması akış şeması

Şekil 3. 5. Yöntem akış şeması

4.1. Tarsus'un Kentsel Gelişim Süreci

Tarsus İlçesinin kuruluş tarihi tam olarak bilinmemekle birlikte ilçe sınırları içerisinde bulunan Gözlükule Höyüğünde 1934-1949 yılları arasında yapılan kazılarda neolitik döneme (M.Ö. 6000-5000) ait yerleşim izlerine rastlanmıştır (Şekil 4.1). Bu yerleşimi Kalkolitik (M.Ö. 4000-3000) ve Eski Tunç Çağı (M.Ö. 3000-2000) yerleşimlerinin takip ettiği bilinmektedir. Höyükte yapılan kazılarda insanların tarım ve ticaretle uğraştıkları ve Amik Ovası, Suriye ve Anadolu kültürleri ile ticari ilişkiler içerisinde oldukları belirlenmiştir (Belge ve Aydınoglu, 2017).

Tarsus isminin Kilikya'nın en eski tanrısı olan ve şehri de kurduğu
len Tarhon (Tarkon)'dan gelmiş olabileceği olasılığı kimi kaynaklarda

belirlenmektedir. Daha sonraları bu isim Yunanca'da Tarsos, Latince'de ise Tarsus şeklini almıştır.

Tarsus'un kapsamında bulunduğu Doğu Akdeniz bölgesindeki kentlerin Bizans döneminde gelişim süreci içine girdiği bilinmektedir. Yörede Bizans döneminden sonra Araplar Kıbrıs'ı ve Silifke'yi, Muaviye döneminde de Kilikya'yı ele geçirmişler, ancak bir süre sonra Bizans kuvvetleri bölgeye yeniden egemen olmuştur. 705 yılında Araplar tekrar Tarsus, Silifke ve Mut'u ele geçirmişler ve 250 yıl bölgede hâkimiyet sürdürmüşlerdir. 1082-1083 yıllarında Selçukluların eline geçen Çukurova, 1516 yılında Yavuz Sultan Selim tarafından Osmanlı topraklarına katılmıştır. Birinci Dünya Savaşından sonra, 1918'de Çukurova'yı işgal eden Fransız ve İngilizler, Kurtuluş Savaşı sonunda Ankara Antlaşması ile 3 Ocak 1922'de bölgeyi terk etmişlerdir.

Tarihsel süreçte çok sayıda uygarlığın başkenti ya da önemli bir kenti olan Tarsus, özellikle en etkili ulaşım aksları üzerinde bulunması nedeniyle kapsamlı imar ve yerleşim hareketlerine sahne olmuştur. Sık sık taşan Berdan Çayı ve istilalar nedeniyle kent, çoğu kez yıkılmış ve yeniden inşa edilmiştir. Her defasında bir önceki yerleşim alanı üzerinde yeniden imar edilen kent, günümüz itibarıyla asıl tabanından 7-8 m yukarıda kurulmuştur.

İlk belediye teşkilatının kurulduğu 1868 yılından sonraki yüz yıl boyunca kentin gelişimi düşük bir ivmeyle sürmüştür. 1970'li yıllardan itibaren bölgedeki ulaşım olanaklarının iyileşmesi ve imalat sektöründe yaşanan gelişmeler başlangıçta kırsal alandan, daha sonraki dönemde de bölge ve bölge dışından Tarsus'un da içinde bulunduğu bölge kentlerine doğru giderek artan bir göçe neden olmuştur. 1970-1975 döneminde Mersin ilindeki kentsel nüfus çok hızlı bir artış göstermiştir (Çizelge 4.1). 1980'li yıllarla birlikte imalat sektöründeki gelişmelerin devam etmesi, daha sonraki dönemde ise Mersin Limanının öneminin artarak serbest bölge ilan edilmesi gibi faktörler bölgeye yönelen göç hızını daha da arttırmıştır. Bu dönemde ilde en çok göç çeken iki odak Mersin il merkezi ve

Tarsus İlçe Merkezi'dir. Ayrıca Çukurova'da yılın belirli dönemlerinde yaşanan mevsimlik işçi göçü de bir başka göç türü olarak önem kazanmıştır.

Çizelge 4. 1. Tarsus'un dönem-yıllara göre nüfus miktarları (TÜİK, 2017)

Yıl	Kentsel Nüfus	Kırsal Nüfus	Toplam Nüfus
1965	57.737	85.682	143.419
1970	74.510	87.710	162.220
1975	102.186	96.708	198.894
1980	121.074	98.599	219.673
1985	146.502	117.071	263.573
1990	187.508	103.125	290.633
2000	216.382	131.823	348.205
2007	229.921	88.632	318.553
2008	228.471	75.190	303.661
2009	233.436	75.245	308.681
2010	238.276	74.297	312.573
2011	241.876	75.049	316.925
2012	245.671	72.944	318.615
2013	321.403	Veri bulunamadı	321.403
2014	323.961	Veri bulunamadı	323.961
2015	326.063	Veri bulunamadı	326.063
2016	329.494	Veri bulunamadı	329.494

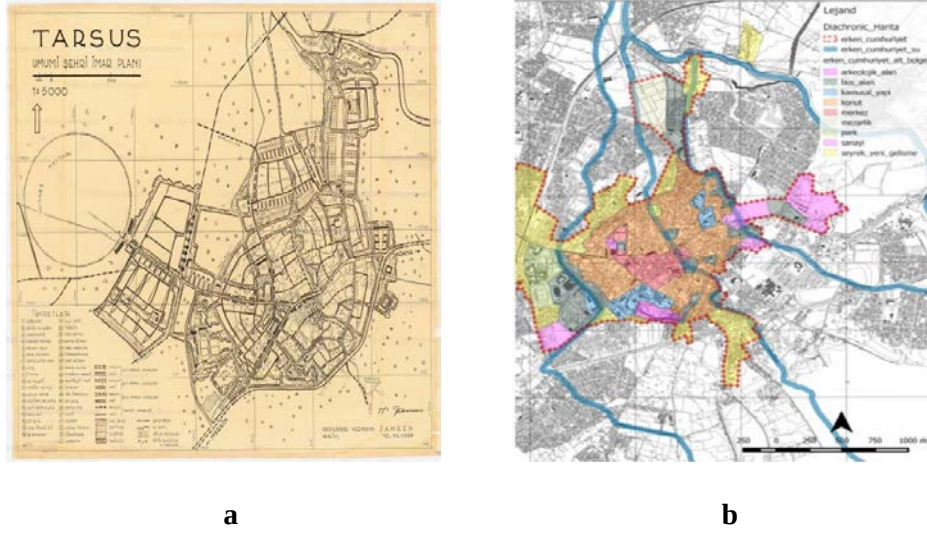
Tarsus kenti, Türkiye'nin en önemli tarım bölgelerinden biri olan Çukurova'da yer almasından dolayı kentin ekonomik yapısı ağırlıklı olarak tarıma dayalıdır. Bölge toprakları ve iklimi bir yıl içinde üç ayrı ürünün yetiştirilmesine olanak sağlamakta, kış aylarında da devam eden tarımsal faaliyetler tüm yıla yayılmaktadır. Bölgedeki tarımsal üretimin gelir getirici bir ekonomik faaliyet olmasından dolayı dışa göç olgusu da fazla yaşanmamaktadır.

Kentteki ticaret sektörünün de tarımsal üretime dayalı olarak geliştiği görülmektedir. Ticaret sektörü ağırlıklı olarak; üretilen ürünlerin dış pazara

sunulması, kentin ve çevredeki kırsal yerleşmelerin gereksinimlerinin karşılanması ve tarımsal üretime yönelik toptan ticaret şeklinde gelişmiştir. Üretilen mal ve hizmetlerde belirli bir uzmanlaşma sağlanmıştır. Kamu sektörü ise yerleşmenin ekonomik faaliyetlerinde önemli bir yere sahiptir. Yerleşmenin ilçe merkezi olmasından dolayı kamu kurum teşkilatları ile çevresindeki kırsal yerleşimlere yönelik eğitim ve sağlık tesislerin bulunması kentte çok sayıda kamu personeli çalışmasına neden olmaktadır. Bu durum ticaret sektörüne olumlu etki eden diğer bir faktördür.

Kentteki sanayi sektörünün benzer büyüklükteki başka yerleşmelere göre gelişmiş olduğu görülmektedir. Bölgenin yüksek tarımsal potansiyeli ve bu tarımsal üretimde biriken sermayenin büyük oranda yine tarıma dayalı üretim tesislerine yatırım olarak aktarılmasıyla sanayi gelişmiştir.

Cumhuriyetle birlikte istikrarlı bir gelişim eğilimine giren, son elli yılda ise gelişme eğilimi ve alan kullanım biçimlerindeki çeşitliliğin ivme kazandığı Tarsus'ta, ülkemizin tüm kentlerinde olduğu gibi imar planlama sorunu kent gündeminin ilk sırasında yer almıştır. Tarsus'un ilk imar planının Alman Mimar Hermann Jansen tarafından yapıldığı belirtilmektedir (Şekil 4.2.a). Çizelge 4.2'de derlenen verilere göre 1950'li yıllarda hazırlanmış ilk plan 1958 yılında onaylanmıştır (Şekil 4.2.b). Hazırlanan bu bütüncül plan büyük oranda uygulanmıştır. Daha sonraki dönemde kentteki yeni gelişmelerin hayata geçirilebilmesi için öncelikle küçük ölçekte mevzii değişiklikler yapılmıştır. 1967 yılında mevcut plana kentin doğusunda bir ek yapılmış, 1973 yılında ise öğretmenler kooperatifi konutlarının yapılması için yine kentin doğusunda yeni bir yerleşme alanı düzenlenmiştir. Aynı dönemde Adana-Mersin Karayolu güzergâhı üzerinde sanayi gelişmeleri başlamış ve bu tesisler imar planı dışında konumlandırılmıştır. Plan dışı gelişmeleri denetim altına alabilmek için 1973 yılında onaylanan revizyonda kentin doğu çıkışında sanayi ve küçük sanayi için gelişme alanı planlanmış fakat bu düzenlemeler etkin olamamıştır.

Şekil 4. 2. **a)** Hermann Jansen tarafından hazırlanan Tarsus İmar Planı, 1937 (TU Berlin Architekturmuseum’da yer alan orijinal kopyadan üretilmiştir, Inv. Nr. 23472). **b)** Erken Cumhuriyet dönemi gelişim planı (1923-1955)

1974 yılında kentin gelişme eğilimleri yönünde 1990 hedef yılı için yeni bir imar planı hazırlanmaya başlanmış ve 1982 yılında o dönemdeki adıyla İmar ve İskân Bakanlığı tarafından onaylanmıştır. Bu plan, hedef yılında kent nüfusunun 200.000 kişiye ulaşacağı öngörmüştür. Planda yeni yerleşme alanları için kentin kuzeydoğusundaki tarım yönünden düşük nitelikli alanlar seçilmiş, kent içindeki taşkın ve ekim alanlarının ise park ve düşük yoğunluklu yerleşmeye ayrılması önerilmiştir. Ancak planın bütüncül uygulanmasında, 1982 sonrasında süreklilik kazanan imar tadilatı ve mevzi planlar nedeniyle başarı sağlanamamıştır. Planın hedef yılı olan 1990 yılındaki ilk ilave revizyon kentin kuzeybatısındaki yaklaşık 120 ha alanı kapsayan plan çalışmasıdır. Bu planı 1993 yılında yine kentin kuzeybatısındaki 60 ha alanı kapsayan ve aynı yıl onaylanan ilave revizyon plan izlemiştir. Kent bütününe yönelik üçüncü plan 1996 yılında belediye tarafından hazırlattırılıp onaylanmıştır. 2015 hedef yılı için hazırlanan bu plan 3500 hektarlık

bir alanı kaplamakta ve hedef yılında kent nüfusunun yaklaşık 500.000 kişiye ulaşacağını öngörmektedir (Çizelge 4.2).

Çizelge 4. 2. Tarsus'un kentsel gelişimini biçimlendiren imar planlama çalışmaları

Plan Adı	Hedef Yılı	Hedef Nüfus	Planlama Alanı
Tarsus İmar Planı Başlangıç Yılı : 1950 Onay Yılı : 1958	Veri Bulunamadı	Veri Bulunamadı	Veri Bulunamadı
Tarsus Doğu Kesimi İlave Revizyon İmar Planı Onay Yılı : 1967	Veri Bulunamadı	Veri Bulunamadı	Veri Bulunamadı
Tarsus Doğu Kesimi İlave Revizyon İmar Planı Onay Yılı : 1973	Veri Bulunamadı	Veri Bulunamadı	Veri Bulunamadı
Tarsus Nazım İmar Planı Başlangıç Yılı : 1974 Onay Yılı : 1982	1990	200.000	2.000 ha
Tarsus Kuzeybatı Kesimi İlave Revizyon İmar Planı Onay Yılı : 1990	Veri Bulunamadı	Veri Bulunamadı	120 ha
Tarsus Kuzeybatı Kesimi İlave Revizyon İmar Planı Onay Yılı : 1933	Veri Bulunamadı	Veri Bulunamadı	60 ha
Tarsus Nazım İmar Planı Başlangıç Yılı : 1996 Onay Yılı : 1996	2015	500.000	3.500
Berdan Çayı Güzergahı İlave Revizyon İmar Planı Onay Yılı : 1999	Veri Bulunamadı	Veri Bulunamadı	Veri Bulunamadı
Tarsus Nazım İmar Planı Revizyonu Onay Yılı : 2012	2025	Kentsel Nüfus 732.500 İlçe Merkezi 550.000	4.200 ha (Sit alanları hariç)

Bu planda meskûn konut alanlarının 1.005 hektarlık bir alan kapladığı, gelişme konut alanları için 540 ha alan ayrıldığı ve toplam konut alanının 1.545 ha olduğu ifade edilmektedir. Konut alanlarında net nüfus yoğunluğu 323 kişi/ha iken

brüt nüfus yoğunluğu 140 kişi/ha olarak belirlenmiştir. Planda konut alanlarının toplam iskân alanına oranı % 44'dür.

1996 yılından sonraki imar uygulama sürecinde bu planda da revizyon, ilave çalışmalar ve tadilatlar yapılmıştır. İlk önemli ilave 1999 yılında onaylanan ve Berdan Çayı güzergahını kapsayan taşkın alan revizyon planıdır. Daha sonraki yıllarda da ilave ve revizyon plan çalışmaları sürmüş, 2005, 2006 ve 2007 yıllarında küçük ölçekte ilave planlar onaylanmıştır.

1996 planındaki değişikliklerin süreklilik kazanması bütüncül bir revizyonu zorunlu kılmış, 2012 yılında sit alanları dışında 4.200 ha alanda, 2025 hedef yılında kentsel nüfusun 732.500, ilçe merkezi nüfusunun 550.000 olacağını öngören 1/5.000 ölçekli Nazım İmar Planı Revizyonu hazırlanmış aynı yıl onanmıştır. Bu planın onayından sonra uygulama imar planlarının hazırlanmasına başlanmış, ancak uygulama imar planlarının yapımı aşamasında sorunların çözümüne yönelik olarak alınan kararların bir bölümünün Nazım İmar Planlarını ilgilendirdiği ortaya çıkmıştır. Bu nedenle aşağıda belirtilen gerekçeler bağlamında 2012 Nazım İmar Planlarının bazı bölgelerinde değişiklik yapma ihtiyacı doğmuştur:

* Karayolu kamulaştırma sınırları içerisine Nazım İmar Planlarında plan kararı getirilmiş olması ve bu bölgelerde düzenlemeye ihtiyaç duyulması,

* Kent bütününde imar uygulaması yapılmış bazı bölgelerde Nazım İmar Planları aşamasında uygulama ile uyuşmayan plan kararlarının getirilmiş olması,

* Kamulaştırması tamamlanmış bulunan bazı bölgelerde yolların Nazım İmar Planı kararları ile genişletilmiş olması ve bu hususların uygulanma imkânının bulunmaması,

* Hizmetler sektöründe istihdam gücü yüksek bazı kamu kurumlarının kent içerisinde muhtelif bölgelerde yer seçimi yapmaları nedeniyle bu bölgelerde gelişmesi muhtemel diğer fonksiyonlar için yer seçimi yapılmasına ihtiyaç duyulması,

* DDY'nin bölgede yapacağı yenileme çalışmaları kapsamında büyük ölçekli trafo alanına ihtiyaç duyması, ayrıca kent içerisinde muhtelif bölgelerde trafo alanları için yer seçimi yapılması,

* Yerleşme bütününde bazı bölgelerde; yakın çevredeki yoğunluklar, gelişme eğilimleri ve plan bütünlüğü dikkate alınarak yoğunluk dengelemesine ihtiyaç duyulması,

* Onaylı Nazım İmar Planlarında sit sınırları ve koruma sınırlarının eksik işlenmiş olması.

Günümüzde Tarsus'un kentsel gelişme ve biçimlenmesi; bölgenin üst ölçekli planı olan fakat yürütmesi durdurulan Mersin-Karaman Planlama Bölgesi 1/100.000 Ölçekli Çevre Düzeni Planı temel alınarak hazırlanmış 1/5.000 ölçekli Nazım İmar Planı Revizyon planı ve yukarıda belirtilen gerekçelerle bu planda değişiklikler yapan 1/1.000 ölçekli Uygulama İmar Planları yönünde gerçekleştirilmektedir.

4.2. Tarsus'un Mekânsal Kimlik Özellikleri

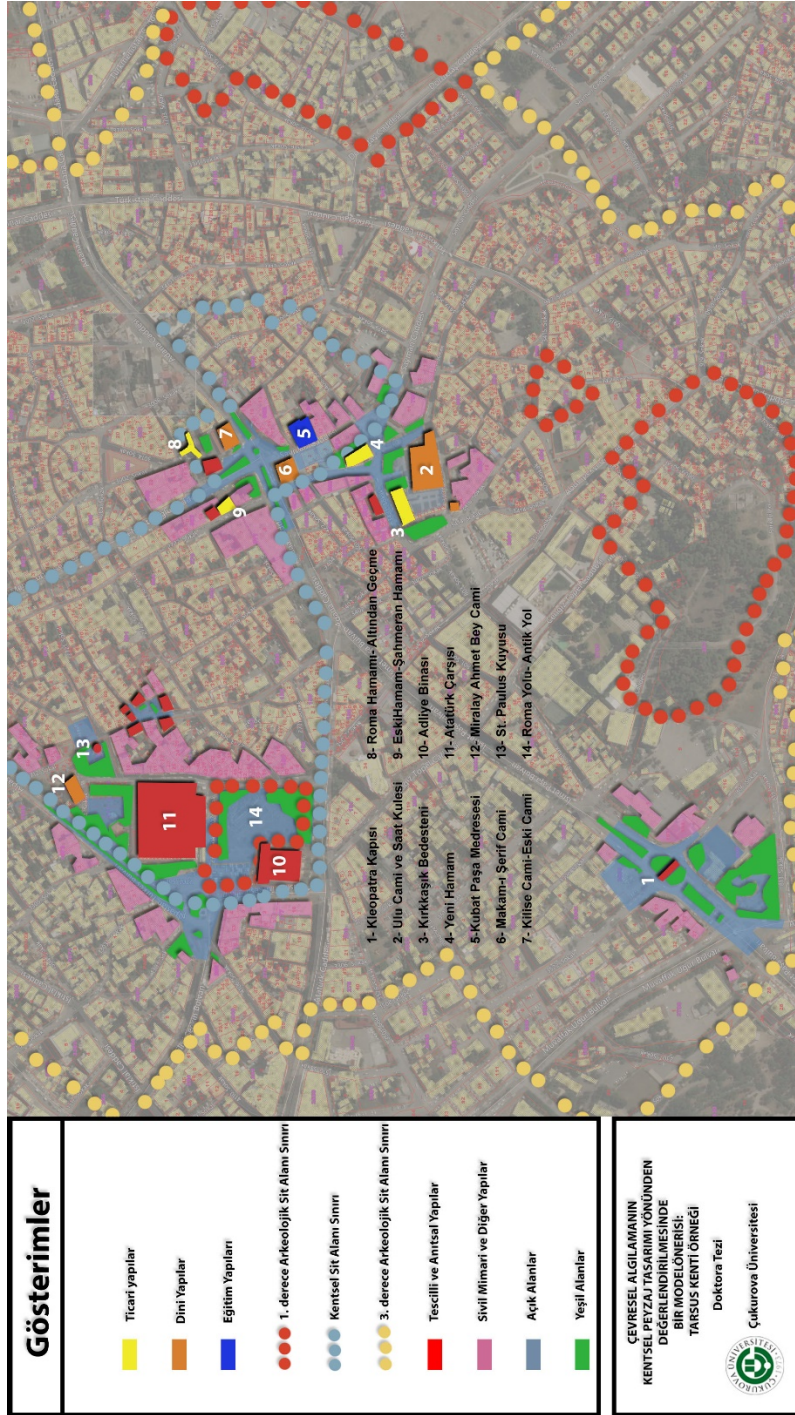
Çalışmanın bu bölümünde Tarsus kentinin mekânsal kimliğini yansıtan mimari öğelerin tanımlanmasına çaba gösterilmiştir.

4.2.1. Çalışma Alanında Bulunan Anıtsal ve Tescilli Yapılar

Geleneksel kent kimliğini oluşturan en temel öge konutlardır. Onların cami, medrese, bedesten gibi sosyal bina üniteleriyle birlikte meydana getirdikleri mahalleler ise, şehirlerin en önemli kısımları arasında yer alırlar. Mahallelerin içlerinde kıvrımlı, dar, bazıları da çıkmaz sokaklar, hemen bütün Osmanlı şehirlerinde görülen klasik dokuyu oluşturur. Ticaret ve dinin sosyal hayattaki önemi şehrin kuruluşunda birinci derecede etkili olmuş, dolayısıyla yerleşmelerin çekirdeğinde ticaret merkezi ile Ulu Cami yer almıştır. Bu özellikleri bütün Osmanlı şehirlerinin, hatta tüm İslam kentlerinin ortak motifi olarak görmek mümkündür. Tarsus'un kuruluş ve gelişmesi de bu şekilde Osmanlı klasik şehircilik anlayışında gerçekleşmiştir. Tarsus tarihinin görkemini ortaya koyan bu eski

yapılar, bugün kısmen koruma alanı içerisinde kalan Cami-i Nur, Tekke, Kızılmurat ve Tabakhane mahallelerinde yoğunlaşmıştır (şekil 4.3).

Tarsus'un mahallelerinin sayısı ve adları, tarih boyunca değişiklik göstermiştir. Bu değişiklik mahallelerin azalması ve çoğalması şeklinde de dikkati çekmektedir. Doğal olarak zamanla bir mahallenin muhtelif sebeplerle yerleşime daha uygun görülmesi, mahallelerin birleştirilmesi, yeni iskânlar, g durumu, sosyal durum, tahribat ve benzeri sebeplerle mahallelerin durumunda bu tür değişiklikler olması, tarihi ölçüler içinde normal sayılabilir.

Şekil 4. 3. Tarsus kent dokusu

XIX. yüzyıla ait belgelerden, 1293/1876 yılına ait Adana Vilayeti Salnamesi'ne göre, Tarsus'un mahalleleri şarkıyye (doğu) ve garbiyye (batı) olmak üzere iki kısma ayrılıyordu. Bu mahallelerin toplamı 21'di. 19. yüzyılın sonunda ise, mahallelerin sayısı 24'e çıkmıştı. Tarsus'un Osmanlılar tarafından fethi esnasında mevcut olan mahalleler yine büyük bir oranda isim değişikliğine uğramıştır. Buna göre fetihten sonraki durum ile XIX. yüzyıldaki mahallelerin isimleri Sofular, Cami-i Nur ve bazı ufak değişikliklerle gelen Debbağhane mahalleleri haricinde kalan bütün mahallelerin ismi değişmiştir.

4.2.1.1. Konutlar

Geleneksel Tarsus Evleri

Geleneksel Tarsus Evleri, toplumun sosyo-ekonomik durumuna, kültür ve tarihine, konumlanma şekli ve mimari özellikleri ile ışık tutan en temel mimari birimleridir. Geçmişten günümüze pek çok uygarlığa ev sahipliği yapmış, farklı inanç ve geleneklerin yüzyıllar içerisinde evrilerek hayat bulduğu Tarsus'ta, coğrafi konum, iklim koşulları, yapılarda kullanılan malzemelerin türü ve mimari yapım teknikleri özgün bir konut mimarisinin gelişmesine neden olmuştur.

Kentin tarihsel merkezinde evlerin çoğunluğu Cumhuriyet Dönemi öncesi ve Erken Cumhuriyet Döneminde inşa edilmiştir. Evlerin ve sokakların konumlanmasında temel belirleyici iklim koşulları olmuştur.

Konut cepheleri ve sokaklar hâkim rüzgâr yönü olan güneybatı yönünde konumlanmış, dar cepheli olan konutlarda, sofalar ve odalar güneyden esen rüzgârdan yararlanabilmiştir. Duvarlarda Tarsus taşı kullanılmış ve kalın duvarlar sayesinde sıcak dönemlerde de ferah, konforlu bir yaşam alanı oluşturmuştur. Sokaklar dar tutulmuş, böylelikle güneş ışınlarının en dik geldiği zamanlarda bile gölge alanların oluşması sağlanmıştır. Tarsus evlerinde genel itibari ile mimaride homojen bir yapım şekli vardır. Özellikle Osmanlı dönemi konutlarında, toplumda sosyal sınıf farkı gözetilmeden halkın bir arada, yan yana yaşaması sağlanmıştır. Bu durum, mahallelerde konut tip ve cephelerinin çok farklılık göstermemesine,

konut dokusunun bütününde homojen bir mimarinin oluşmasında belirleyici etkenlerden olmuştur. Konut tasarımıında uygulanabilirlik, fonksiyonellik ve akılcılık ön planda tutulmuş, estetik kaygılardan uzak sade ve konforun ön plana çıktığı, geleneklere uygun yapı gereçlerinin kullanıldığı bir anlayışın hâkim olduğu görölmektedir.

Bölgenin varlıklı aileleri yazlık ve kışlık olmak üzere iki konuta sahipken, orta halli aileler bu sorunu tek bir konutla çözümlemişlerdir. Konutlarda plan yerleşimi giriş kat, ara kat ve üst kat olarak düzenlenmiştir. Giriş katı sokak tarafı mahremiyet olgusu nedeni ile dışarıya kapalı düzenlenirken, ara kat kış aylarında kullanılmak üzere tasarlanmış, üst kat ise yaşam alanlarının olduğu asıl kullanım alanlarından oluşmuştur (Uçar, 2000).

Konut içerisinde bulunan odalar günlük aktivitelerin gerçekleştirilmesine uygun şekilde tasarlanmıştır. Konutlarda mahremiyetin yanında İslam inançları gereği öze ve çevreye varma istekleri de düşünülerek mekânsal çözümler gerçekleştirilmiştir.

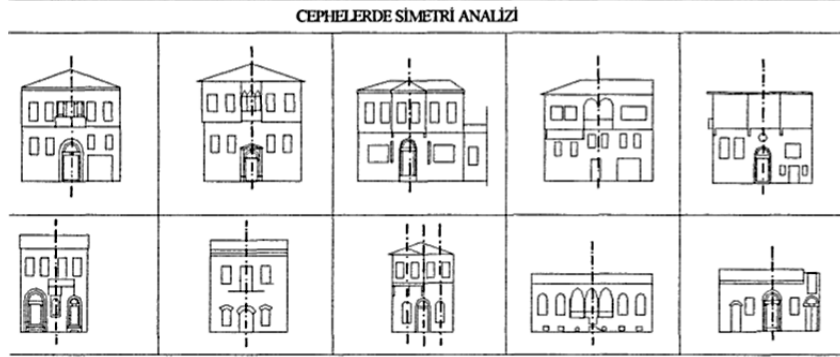
Konut yapımında doğal malzemeler olan taş, toprak ve ahşap materyaller kullanılmıştır. Ülke genelinde olduğu gibi ahşap kullanımı geleneksel Tarsus evlerinde de yaygındır. Bunun temel sebebi geniş açıklıkların ahşap malzemelerle daha kolay geçilebilmesidir. Ahşabın yapılarıdaki genel kullanım alanları tavan döşeme, duvarlar, hatıl ve çıkmalardadır. Dolgu malzemesi olarak taş, tuğla ve kerpiç kullanılmıştır. Bina cephelerini hareketlendirmek ve daha estetik bir görünüm katmak için taşıyıcılar açıkta bırakılmıştır.

Binalar rüzgâr yönüne doğru konumlandırılarak sıcak yaz günlerinin bunalıcılığı azaltılmış, insanı olumlu etkileyen konforlu yaşam alanları yaratılmıştır. Cepheleri tamamen kapalı olan konut tiplerinde güney ve güneybatı rüzgârını konut içerisine alabilmek için iç avlulu konutlar da tasarlanmıştır. Rüzgârdan etkin faydalanabilmek için cephelerde açık ve kapalı çıkmalar yapılmıştır. Konutların güney cephelerinde geniş açıklıklar yerleştirilmesine rağmen kuzey cephelerde ihtiyaç olmadıkça açıklık bırakılmamıştır. Güney

cephelerde güneş etkisini kontrol altında tutabilmek için pencerelerde kontrol elemanları kullanımı yaygındır.

Mimari detaylar incelendiğinde giriş katta yer alan odalar küçük, alçak tavanlı, az pencereli, duvarları kalın, taş ya da kerpiç örgülü olarak kış kullanımı düşünülerek tasarlanan mekânlardır. Diğer katlarda ise yaz sıcaklığından korunmak ve yüksek nem dolaşımını sağlamak için tavan yükseklikleri fazla tutulmuştur. Çatıda kullanılan saçaklar güneş ışınlarından ve şiddetli yağmurlardan yapıyı korumak için uzun ve geniş tasarlanmıştır. Ayrıca bu saçaklar yapıya estetik bir hava katan mimari öğeler olmuştur. Konutların en üst katlarında bir oda ve geniş bir teras düzenlenmiştir. Bu alan yaz aylarındaki yüksek sıcaklıklarda hem yatma hem oturma hem de yiyeceklerin kurutulduğu alanlar olarak kullanılmaktadır.

Konutlarda dikkat çeken diğer yapısal öğeler ise sokak kapıları ve pencerelerdir. Sokak kapıları yüksek, kale kapısı gibi evleri koruyan niteliktedir. Farklı düzenleme, bezeme ve süslemelerle cepheleri hareketlendiren niteliklerdedirler. En çok kullanılan kapı şekli kemerli kapılardır. Tamamı taştan yapılmış kemerli kapılarda yekpare bir lentoyu taşıyan, kaide ve başlık şekilleri ile görselliği arttırılan söveler, iki kanatlı kapının etrafında kullanılmaktadır. Bu lentonun üzerinde ise kemer yer alır. Kemerlerin iç kısımlarında yer alan açıklıklarda dökme demirden yapılmış işlemeli özel demirlerle bezenmektedir. Sade cepheleri hareketlendirmede önemli yere sahip olan pencerelerde üç farklı tasarım kullanılmıştır. Bunlar lentolu, kemerli ve oval pencerelerdir. Pencereler her zaman zemin katlarda ve üst katlarda dikey olarak konumlandırılmıştır (Şekil 4.4. ve 4.5).

Şekil 4. 4. Geleneksel konut cephelerinde simetri analizi (Uçar, 2000)

Tarsus'un kültürel miras değerleri olan Tarihi Tarsus evleri bütünlüğünü büyük ölçüde korumayı başarmış, Tarsus Belediyesi'nin 1989 yılından hazırlanmış olduğu "Tarsus Kentsel Arkeolojik Doğal Sit Alanları Koruma Amaçlı imar Planı'na bağlı kalarak, Kültür Bakanlığı tarafından 1999 yılında bazı evlerin cepheleri onarılmıştır.

Anadolu'nun önemli yerleşim yerlerinden biri konumunda olan Tarsus, farklı medeniyetlere ev sahipliği yapmış olması nedeniyle zengin bir kültürel mirasa sahiptir. Kentin günümüzde hala önemli olmasının nedeni bünyesinde barındırdığı geleneksel doku bütünlüğünün bozulmamış olmasıdır.

Kent içerisindeki sosyo-kültürel yapının ve kent dinamiklerinin sürekli olarak değişmesi, tarihi doku içerisinde var olan geleneksel meslek dallarının yok olmaya başlaması, kentsel doku içerisinde yaşayan bireylerin bu alanları terk etmesi ya da bu alanlarının bakımının yapılmaması gibi nedenlerden dolayı yapılar bütünlüğünü koruyamamaktadır. Ancak kent tüm bu olumsuzluklara rağmen geçmişten günümüze ulaşan kent kimliğini korumak için direnmektedir (Uçar, 2000).

4.2.1.2. Kamu Yapıları

Tarsus kenti yerleşim yeri olarak kurulduğu günden günümüze kadar pek çok medeniyete farklı dönemlerde ev sahipliği yapmıştır. Neolitik dönemden (M.Ö. 6000-5000) Kalkolitik döneme (M.Ö. 4000-3000), Eski Tunç Çağı'ndan (M.Ö. 3000-2000) Hellenistik döneme kadar pek çok medeniyetin yerleştiği bu topraklarda pek çok anıtsal yapı yapılmış, gerçekleşen savaşlarda pek çoğu yıkılmış, pek azı da günümüze ulaşabilmiştir. Hellenistik dönemde Tarsus'ta sadece felsefe alanında değil, o günün bütün bilim dallarında eğitim ve öğretim yapılmakta, bundan dolayı yönetim, ticaret ve dini yapıların yanı sıra eğitim alanında da birçok yapının inşa edildiğinden bahsedilmektedir. Hellenistik dönemden sonra Roma egemenliği altına giren Tarsus'a düzeni sağlamak için gelen Antonius'un buraya yerleşmesi sonucunda kentte imar faaliyetleri hızlanmış, bilim ve kültür alanında gelişmeleri sağlayacak temeller atılmıştır. Hatta uzak doğunun tüm ticaret yollarını Tarsus'tan geçirerek, şehrin hızlı bir şekilde zenginleşmesi sağlanmıştır.

Kentteki Roma egemenliği sonraları yerini Bizans İmparatorluğuna, onlardan 1318'de Karamanlılar'a, 1360'da Memluklular'a, 1375'te Ermeni Krallığı'nın kaldırılmasından sonra Ramazanoğulları'na, 1515'de Dulkadiroğulları'na son olarak ise 1517'de Yavuz Sultan Selim tarafından Osmanlı İmparatorluğuna geçmiştir.

Evliya Çelebi (1671) dönemin Tarsus'u hakkında bilgiler vermiştir. Aktarmış olduğu bilgilere göre günümüze kadar varlığı ulaşmamış olan bir kalenin varlığı anlaşılmaktadır. Kaleden bahsederken Evliya Çelebi, kaleyi şöyle betimlemektedir: "Düz bir ova içinde, denizden bir saat uzaklıkta olan Tarsus Kalesi, yuvarlak şekilli olup, çevresi beş bin adımdır (yaklaşık 3500-4000 m). Kalenin etrafı hendekle çevrili ve çift surludur. Üç kapısı bulunmaktadır." Aynı şekilde Evliya Çelebi'nin anlatımlarına göre kale içinde üç mahalle olduğu (mahalle adları verilmemiştir), kalede yer alan kapıların Gerebiz Kapısı (kuzey kapısı), Bab-ı Adana (Adana kapısı) ve Babü'l-Bahr (deniz kapısı) şeklinde

adlandırıldığı belirtilmektedir. Bunlara ilave olarak “Evliya Çelebi, Câmîu’n-Nur’un kale içinde bulunan en görkemli cami olduğunu” vurgulamaktadır. (Evliya Çelebi, age, s, 190.) Bu caminin yer aldığı mahallenin adının bu camiden geldiği bilindiğine göre Câmîu’n-Nur Mahallesi, kale içindeki üçüncü mahalledir ve günümüzde bu mahalle aynı isimle adlandırılmaya devam edilmektedir.

Tarsus din, mezhep ve etnik yönden farklı demografik yapılarla sahiptir ve bu anlamda zengin bir kenttir. Bu nedenle kentte mimari anlamda dini yapıların çeşitliliği dikkat çekmektedir. Kentte pek çok cami, kilise, türbe vb. gibi dini yapı yer almaktadır.

Eğitim-öğretim faaliyetlerinin de yoğun olarak gerçekleştirildiği bir kent olarak Tarsus’ta 17 (on yedi) medrese bulunmakta, bunlardan sadece 9 (dokuz) tanesi Müftü Mahallesi’nde yer almaktadır. Günümüze yalnızca Câmîu’n-Nur Mahallesi’nde bulunan Kubat Paşa Medresesi ulaşabilmiştir.

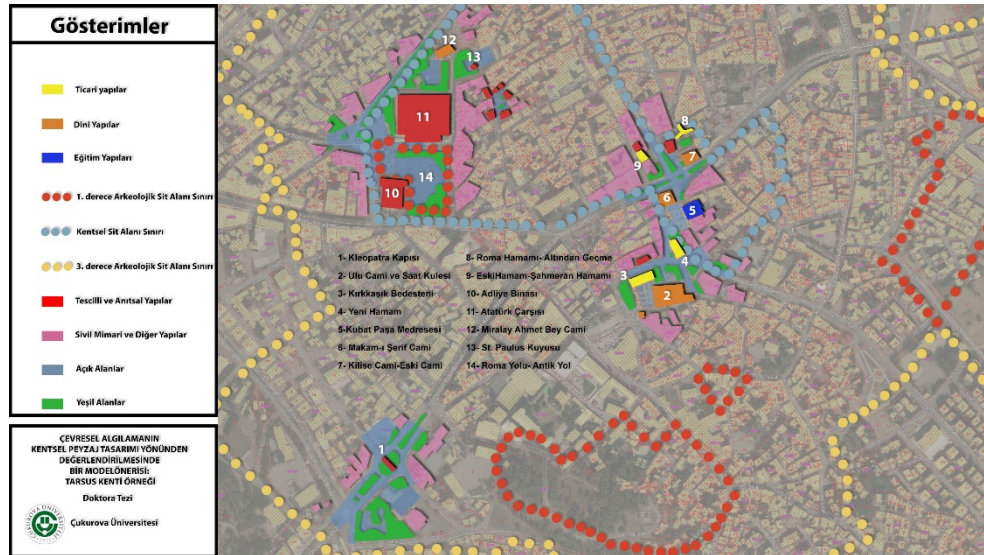
İlk yerleşim yeri olarak kurulduğu günden itibaren Tarsus, önemli bir ticaret merkezi olmuştur. Bundan dolayı ticari alanlar ve mekânlar, şehrin fiziki yapısı içinde önemli bir yer tutmaktadır. Bursa-Şam ticaret yolunun buradan geçmesi, İç Anadolu’nun Akdeniz’e açıldığı bağlantı noktası konumunda olması, şehirdeki ticaretin sürekli canlı kalmasını sağlamıştır. Kentte ticari hayatın devam ettiği bedestenler, hanlar ve kervansaraylar günümüzde bu işlevlerini hala devam ettirebilmektedir.

Çalışmada, materyal ve metot bölümünde belirtilen beş bölgede yer alan anıtsal ve tescilli yapıların mimari ve fiziki özelliklerinin alt başlıklar halinde açıklanması gerekli görülmüştür (Şekil 4.6).

Şekil 4. 6. Çalışma alanları

4.2.1.2.1. Ticaret Yapıları

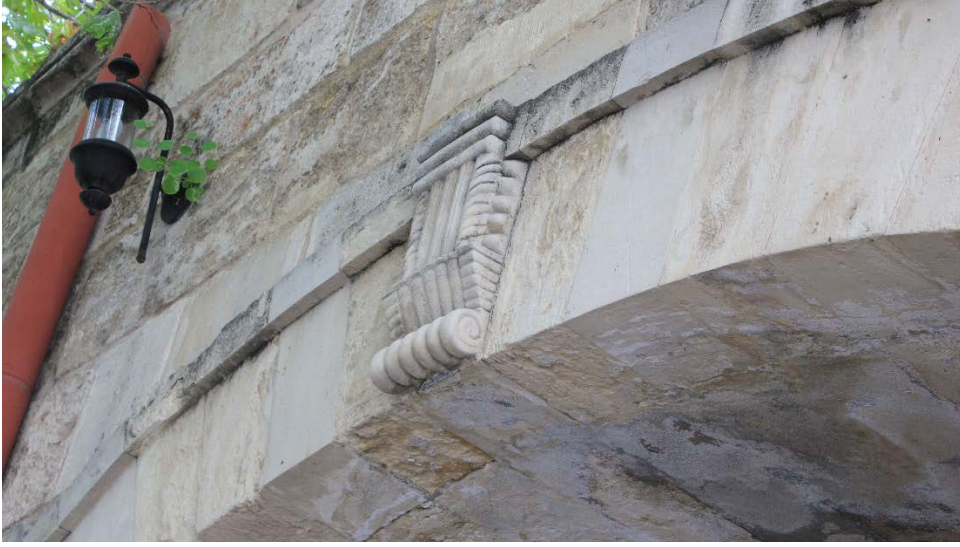

Şekil 4. 7. Çalışma alanındaki yapılar, açık alanlar ve yeşil alanlar haritası

Kırkkasık Bedesteni (Beyaz Çarşı)

Ulu Cami'nin 20 m. kuzeybatısında yer alan bedesten, ismini içerisinde yer alan kabartılmış kaşık motiflerinden almaktadır. Friz süsü olarak kullanılan motifler, yerli halk tarafından sapsız kaşıklara benzetildiğinden Beyaz Çarşı'ya "Kırk Kaşık" da denilmektedir. (Şekil 4.8). 1579 yılında Ramazanoğlu İbrahim Bey tarafından yaptırılmış olduğu bilinmektedir.

Şekil 4.6 ve 4.7’de 2 nolu alanda bulunan 3 nolu yapı olarak gösterilen bedesten özgün işleviyle günümüzde de çarşı olarak kullanılmaktadır (Şekil 4.9). Konumlandırılma şekliyle önem arz eden bedesten Ulu Cami ve hamam ile çevrelenen bir meydan oluşturmaktadır. Yakın çevresinde son yıllarda yıkılmaya yüz tutmuş, ancak restorasyon çalışmaları devam eden başka bir hanın bulunması, yapıldığı dönemde ticari bir merkezde yer aldığına işaret etmektedir (Uçar, 2000).

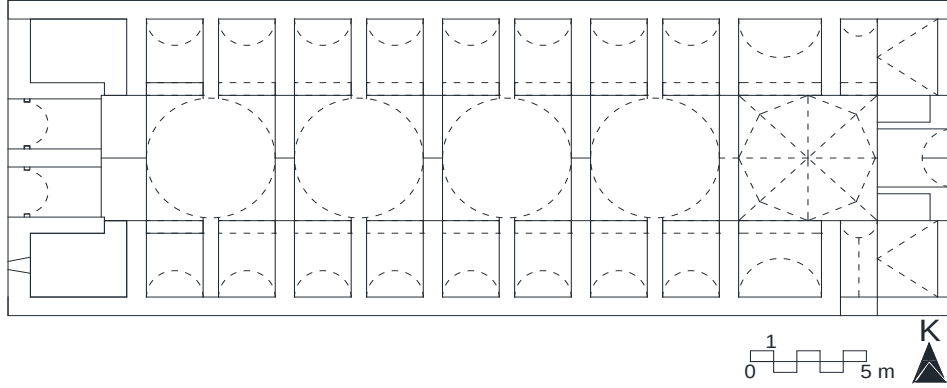
Şekil 4. 8. Kırkkâşık Bedestenine ismini veren motifler

Şekil 4. 9. Kırkkâşık Bedesteni

Doğu-batı doğrultulu ve iki girişli olan ve dikdörtgen şeklinde planlanan bedestenin içerisinde yer alan dükkânlar ana koridorun iki yanında simetrik bir

dizilimle yerleştirilmiştir (Şekil 4.10). Doğu girişi yan yana iki kapıdan oluşurken, batı kapısı bu iki kapının genişliğinde tek bir kapıdan meydana gelmektedir (Şekil 4.11).

Şekil 4. 10. Kırkkasık Bedesteni planı (Zoroğlu 1995'ten uyarlanmıştır)

Şekil 4. 11. Kırkkasık Bedesteni doğu ve batı girişi

Cepheleri yalın olarak tasarlanan bedestenin giriş kapıları haricinde, kuzey ve güney cepheleri sağır duvarlardan oluşmaktadır. Plan düzeni, çatı planına da yansımış olan bedestenin aydınlatılması, çatıda yer alan yüksek kubbeler üzerine açılan dikdörtgen formlu pencereler ve kubbeleri taşıyan kasnaklarda yer alan

pencereler ile sağlanmıştır (Şekil 12). Bedestenin çatısı kubbe sistemi ile kapatılmıştır. Tek sıra halindeki beş kubbeyi sivri kemerler taşımaktadır ve batısında yer alan son kubbe sekizgendir (Davun, 2012).

Şekil 4. 12. Kırkkışık Bedesteninin aydınlatmasını sağlayan pencere sistemi

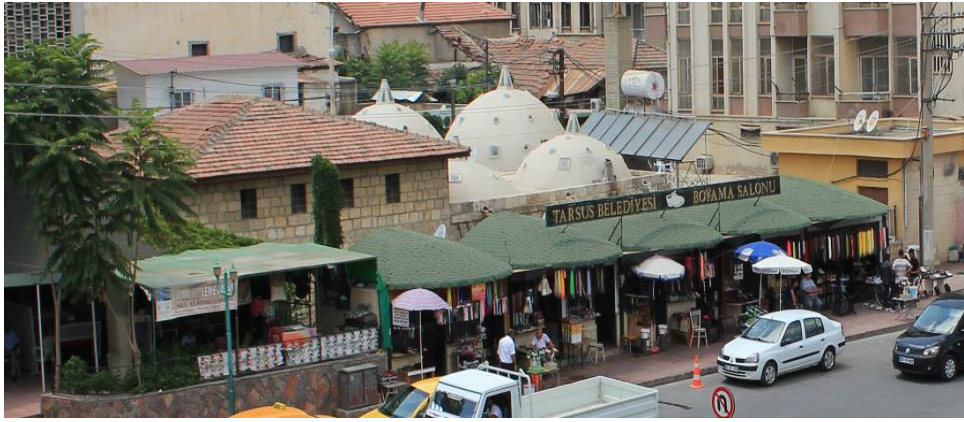
Taş duvarlardan oluşan yapıda restorasyon çalışmaları ile bazı alanlarda değişiklikler olduğu anlaşılmaktadır. Yapının çatısında yer alan kubbelerin günümüzde betonarme olarak restore edildiği aslını koruyamadığı görülmektedir.

Eski Hamam-Şahmeran Hamamı

3 nolu çalışma alanında bulunan ve Şekil 4.7’de **9 nolu yapı** olarak gösterilen Şahmeran Hamamı, Tarsus’un Kızılmurat Mahallesinde yer almaktadır. Ramazanoğulları Beyliği tarafından Roma kalıntısı bir hamam temeli üzerine inşa edildiği tahmin edilmektedir (Şekil 4.13, 4.14). Roma Hamamı’nın batısında yer alır ve Roma hamamının uzantısı olan Altından Geçme, Şahmeran Hamamına kadar uzanır.

Şekil 4. 13. Şahmeran Hamamı- 2000 yılı (Uçar M., 2000)

Şekil 4. 14. Şahmeran Hamamı

Tek katlı, duvarları moloz taştan kâgir yığma sistemde inşa edilen yapı genel olarak Türk hamamı özelliklerini taşımaktadır. Soyunma yeri, ılıkılık, sıcaklık ve külhan bölümünün üzeri kubbe ile örtülüdür. Ayrıca 10 ahşap loca ve ortada sonradan betonla çevrilmiş bir havuz vardır.

Roma Hamamı (Altından Geçme)

Şehrin merkezinde günümüzdeki adı Eski Cami (Kilise Cami)’nin kuzeyinde bulunan Roma Hamamı kalıntısıdır. **3 nolu alanda** bulunan ve Şekil 4.7’de **8 numaralı yapı** olarak yer alan yapı, yerel halk tarafından güney duvarında bulunan kemer içerisinden yol geçtiği için “Altından Geçme” olarak da isimlendirilmektedir (Şekil 4.15).

Şekil 4. 15. Altından Geçme-Roma Hamamı

Yapıdan günümüze sadece güney iki duvarı ve kubbe kasnağı ulaşabilmiştir. Duvarın yüksekliği 8,5 m, uzunluğu 15 m ve kalınlığı 5 m’dir. Ölçülerinden de görüleceği üzere büyük bir yapı olduğu anlaşılmaktadır (İçel İl Yıllığı, 1967). Bakımsız ve atıl bırakılmış olan yapının tescil fişinde duvarlarında kalın horasan harcı, inşasında da 7x37 cm tuğlaların kullanıldığı belirtilmektedir (Uçar, 2000).

Yeni Hamam

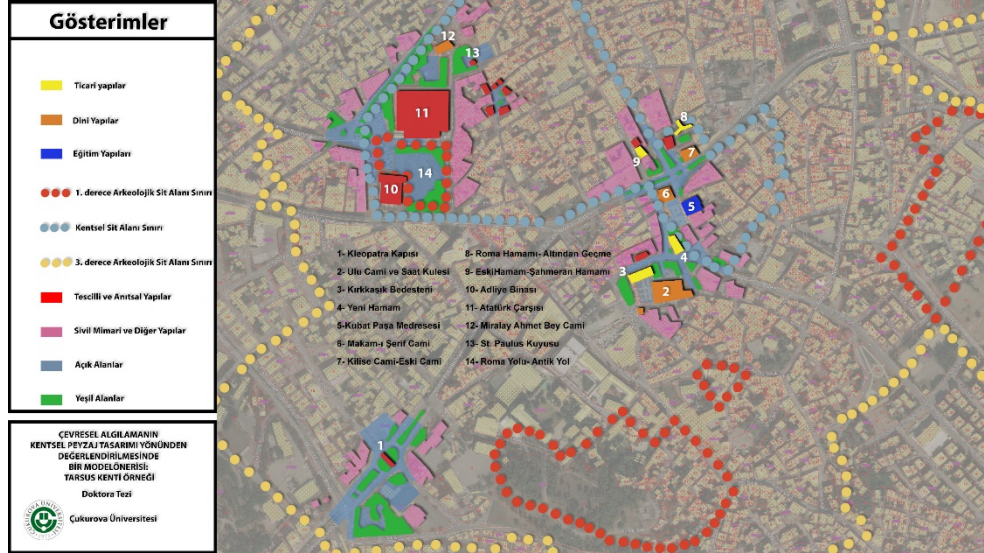
Cami Nur Mahallesi’nde yer alan hamam Ulu Cami’nin kuzeydoğusunda bulunmaktadır. Giriş kapısının üzerindeki kitabede her ne kadar 1786 yılında yapıldığı belirtilmiş olsa da, 16. yy. da Ramazanoğulları tarafından yapıldığı kabul edilmektedir. 1786 yılında kitabede ismi geçen Tarzade Hacı Ali tarafından onarılmış olabileceği düşünülmektedir, ancak tescil fişinde han ağası Ziya Efendi tarafından yaptırıldığı belirtilmektedir (Uçar, 2000).

2 nolu alanda yer alan ve Şekil 4.7’de **4 numaralı yapı** olarak gösterilen hamam, klasik Türk Hamamı plan şemasına uygun inşa edilmiştir (Şekil 4.16). İçerisinde yer alan soyunma bölümlerinin üstü beşik tonozla, ılıkılık ve sıcak bölümlerinin üzeri ise kubbe ile örtülmüştür. Günümüze kadar yapılan düzenlemeler ve yol çalışmaları nedeni ile giriş kotu 1.60 m. aşağıda kalmıştır.

Şekil 4. 16. Yeni Hamam

4.2.1.2.2. Dini Yapılar

Şekil 4. 17. Çalışma alanındaki dini yapılar

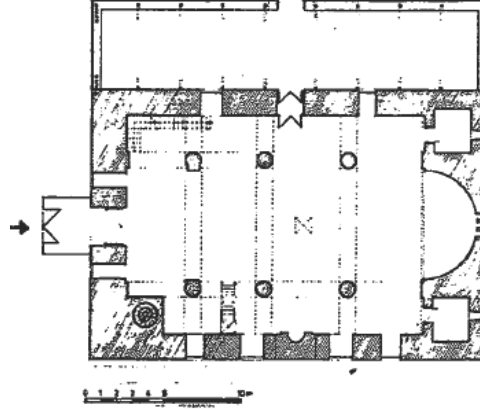
Eski Cami-Kilise Cami

3 nolu alanda Mersin Caddesi üzerinde yer almaktadır ve Şekil 4.17’de **7 nolu yapı** olarak gösterilmiştir. Kilise olarak Emeni Kralı Oşın (1307-1320) tarafından yaptırıldığı içerisindeki kitabeden anlaşılmaktadır (Çıplak, 1968). Günümüzdeki cami işlevine Karamanoğullarından Ramazanoğullarına geçmesi ile sahip olmuştur. 1415 yılında camiye çevrildikten sonra Ramazanoğlu Ahmet Bey burada yer alan kilise kitabelerini kaldırtmıştır.

Cami-i Kilise veya Baytimur Camisi olarak isimlendirilen yapının M.S. 1102 yılında St. Paul katedrali olarak da inşa edildiği ifade edilmektedir (Davun, 2012).

Bazikal plana sahip olan yapı bir orta ve iki yan sahandan oluşmaktadır (Şekil 4.18). Ahşap merdivenlerle çıkılan asma kata kuzeydeki yan sahanla çıkılmaktadır. Yapıya batı, kuzey ve güneyden üç kapı ile girilebilmektedir. Güney kapısı kapatılarak bu alana mihrap yapılmıştır. Kilise camiye dönüştürülürken

güney batı duvarına minare, kuzey duvarının ön kısmına ise son cemaat yeri eklenmiştir (Davun, 2012) (Şekil 4.19).

Şekil 4. 18.Eski cami-Kilise Cami planı (Zoroğlu, 1995)

Şekil 4. 19. Kilise Cami-Eski Cami

Yapının duvarlarında kesme taş kullanılmış, çatı sistemi ise içeride tonoz sistem, dışarda ise kırma çatı sistemi ile örülmüştür. Günümüzde yol kotundan 1m aşağıda kalmıştır (Uçar, 2000).

Makam-ı Şerif Cami

Kent merkezinde yer alan cami, 1857 yılında yapılmıştır. Caminin içerisinde yer alan yazıtta minaresinin 1867 yılında Hacı Salih Ağa tarafından yaptırıldığı öğrenilmektedir. Cami ismini içerisinde Danyal Peygamberin kabri olduğuna inanılan mezardan almaktadır.

2 ve 3 nolu alanlarda ortak olarak bulunmaktadır ve Şekil 4.17’de **6 nolu yapı** olarak belirtilmiştir. Caminin girişi doğudan olup, küçük bir avlusu vardır. Caminin kuzeyindeki son cemaat alanı son dönemde kapatılmıştır. Tek kubbeli ve tek minareli, mescit boyutlarında bir camidir (Şekil 4.20).

Şekil 4. 20. Makam-ı Şerif Cami

Eser önceleri sadece türbe olarak kullanım görürken, sonraki zamanlarda üzerinde pek çok değişiklik yapılması ile camiye çevrilmiştir (Davun, 2012). Kentin önemli simgelerinden olan ve inanç turizminin merkezi haline gelen Tarsus’un isminin duyurulmasında önemli bir yere sahip olan Makam-ı Şerif Cami

“Türkiye’de az sayıda bulunan peygamber kabirlerinden” olması yönünden büyük önem taşımaktadır. Yapılan kazılarda Danyal Peygamberin kabrinin yanında 36 adet daha mezar bulunmuştur (Şekil 4.21).

Şekil 4. 21. Kazı çalışmaları sonrasında çıkarılan mezar alanları

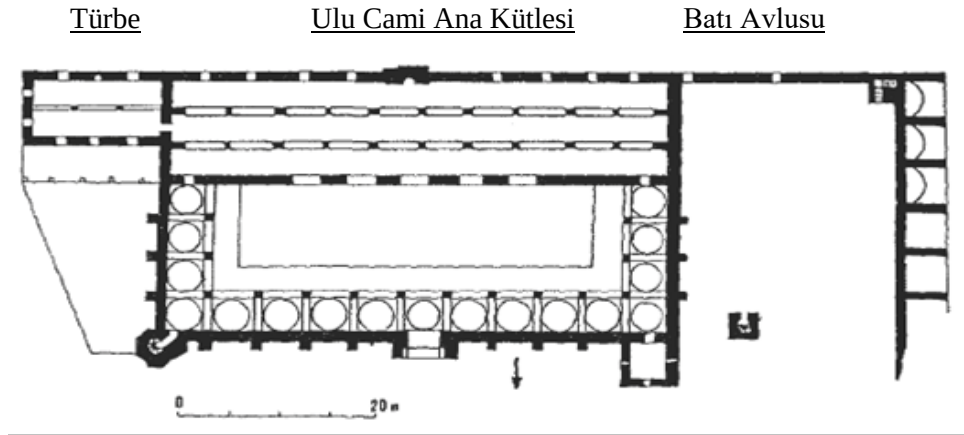
Ulu Cami (Câmiu’n-Nur) ve Saat Kulesi

2 nolu alanda yer alan Ulu Cami, 1579 yılında Ramazanoğlu Beyi Piri Paşa'nın oğlu İbrahim Bey tarafından tahminen St. Pier Kilisesi kalıntılarının üzerine erken dönem Osmanlı üslubunda yaptırılmıştır. Şekil 4.17’de **2 nolu yapı** olarak gösterilmektedir.

Ulu Cami’nin mimari özellikleri aşağıdaki gibi özetlenebilir:

- Osmanlı döneminde yapılan Ulu camilerin plan özelliklerini yansıtan biçimde dikdörtgen planlı tasarlanmıştır (Şekil 4.22),
- Ana giriş kapısı anıtsal nitelikte olup “taç kapı” şeklinde yapılmış, yüksekliği 10 m, genişliği 7,2 m ve derinliği 2 m’dir (Şekil 4.23),
- Yapımında siyah-beyaz mermer bloklar ve kireç taşı kullanılmıştır (Zoroğlu,1995),
- Cami avlusunu üç cepheyi saran 14 mermer sütunlu, çatı sisteminde 16 kubbenin yer aldığı, ahşap direkli gölgelikli revaklarla çevrilmiştir,
- Giriş kapısında yer alan kubbe diğer kubbelerden yüksek inşa edilmiştir,
- Caminin avlusunda bir adet şadırvan bulunmaktadır. Üzerinde yer alan kitabede 1905 (H 1323) yılında onarıldığı yazılmaktadır (Zoroğlu, 1995),

- Avludan camiye beş büyük ve iki küçük kapıyla girilmektedir,
- Doğu-batı doğrultusunda üç yüzeye bölünmüş olan cami, 12 ayak ve 10 devşirme sütundan oluşmaktadır. Sütunların üzerinde antik ve Bizans dönemine ait devşirme başlıklar bulunmaktadır.
- Aslında çift minare bulunan caminin kuzey doğusunda yer alan minare eski kaymakamlardan Ziya Bey tarafından 1835'te yıktırılarak, yerine saat kulesi yaptırılmıştır (Çıplak, 1968) (Şekil 4.24).
- Caminin doğu kısmında ise camiye bitişik inşa edilmiş olan türbede Şit Aleyhisselam, Lokman Hekim ve Halife Mem'un'un mezarlarının bulunduğu inanılmaktadır.

Şekil 4. 22. Ulu Cami planı (Zoroğlu, 1995)

Şekil 4. 23. Ulu cami ana giriş kapısı

Şekil 4. 24. Ulu Cami’de 1835 yılında yaptırılan Saat Kulesi

Miralay Ahmet Bey Cami

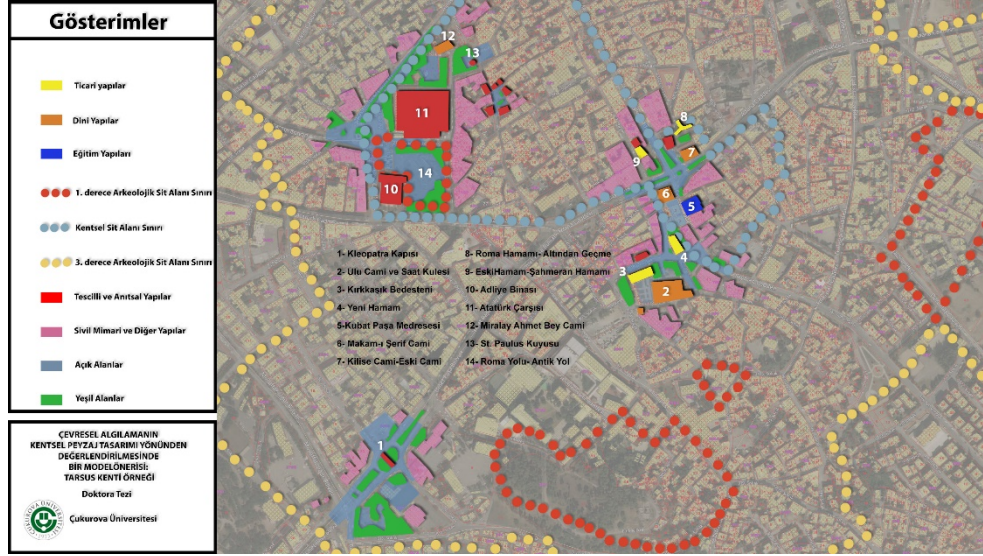
4 nolu alanda yer alan ve Şekil 4.17’de **12 nolu yapı** olarak gösterilen cami ismini de aldığı Miralay Ahmet Bey tarafından 1899 (H 1320) yılında yaptırılmıştır. Miralay Ahmet Bey, IV. Murat’ın baştabibi Emin Paşa’nın oğludur. Miralay Ahmet Bey’in kabir lahiti Tarsus Müzesi’nde yer almaktadır.

Cami, St. Paul Kuyusu'nun kuzeyinde yer almaktadır. Tek minareli ve dikdörtgen planlı bir camidir (Şekil 4.25). 13,50 x 16,57 m plan ölçülerinde, düz tavanlı, kırma çatı sistemi olan çatısı kiremit kaplamalıdır (Ramazanoğlu, 2010). Yıkılmaya yüz tutmuş bu cami son yıllarda restorasyon kapsamına alınarak yenilenmiştir. Çatısı tamamen yenilenmiş, duvarlar ise yapının aslına uygun bir şekilde doldurulmuştur.

Şekil 4. 25. Miralay Ahmet Bey Cami

4.2.1.2.3. Eğitim Yapıları

Şekil 4. 26.Çalışma alanındaki eğitim yapıları

Kubat Paşa Medresesi

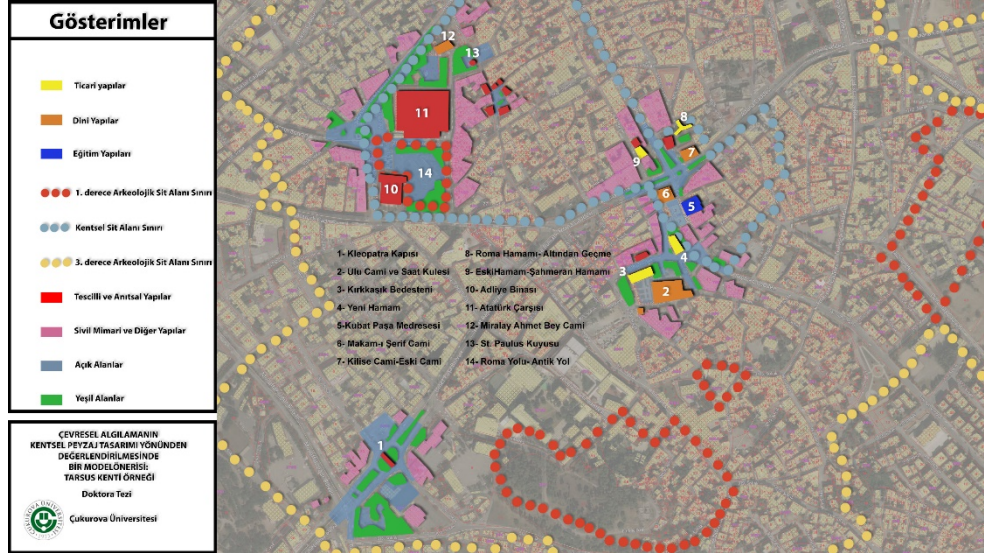
2 nolu alanda yer alan ve günümüzde müze olarak kullanılan medrese, 1557 yılında Ramazanoğulları'ndan Kubat Paşa tarafından yaptırılmıştır. Açık avlu sistemli bir eğitim merkezi olarak inşa edilmiştir.

Şekil 4.26'da **5 numaralı yapı Kubat Paşa Medresesidir**. Medrese dikdörtgen planlı olup, ortada avlunun etrafında 16 oda sıralanmıştır. Asıl mimarisi iki katlı, tek eyvanlı, açık avlulu medreseler grubundandır. 1970 yılında yapılmaya çalışılan onarım çalışmaları ile özgünlüğünü büyük ölçüde yitirmiştir. Selçuklu mimari yapım şekli olan "**Taç Kapı**" şeklinde, batıdan görkemli bir girişi bulunan medresede tamamen kesme taş kullanılmıştır (Şekil 4.27). İç mekânların çatıları beşik tonozlu olup, her odada bir ocak bulunmaktadır.

Şekil 4. 27. Restorasyon sonrası Kubat Paşa Medresesi, giriş kapısı, avlu sistemi ve batı Cephesi (Kaynaklar, a- <https://www.panoramio.com/photo/131196078>, b- <http://www.mersin.web.tr/kubat-pasa-medresesi>)

4.2.2. Çalışma Alanlarında Bulunan Açık Alanlar

Şekil 4. 28. Çalışma alanındaki açık alanlar haritası

Açık alanlar Öztan (1968) ve Özbilen (1991)'e göre, kent dokusunun önemli temel elemanlarından birisi olup, mimari yapı ve ulaşım alanlarının dışında kalan açıklıklar veya boş alanlar olarak tanımlanmaktadır.

Açık alanlar, insanın yaşantısını sürdürdüğü, üzerinde yapı yapılmış kapalı mekânların dışında kalan ya doğal durumunda bırakılmış ya da tarımsal ve konut dışı dinlenme amaçlarına ayrılmış kent parçalarıdır (Keleş, 1980).

Başka bir deyişle, rekreasyonel amaçlar için kullanılabilecek potansiyele sahip, üzerinde dinlenme amaçlı konut ve tarımsal aktivitenin bulunmadığı yapısız alanlar olarak tanımlanabilir.

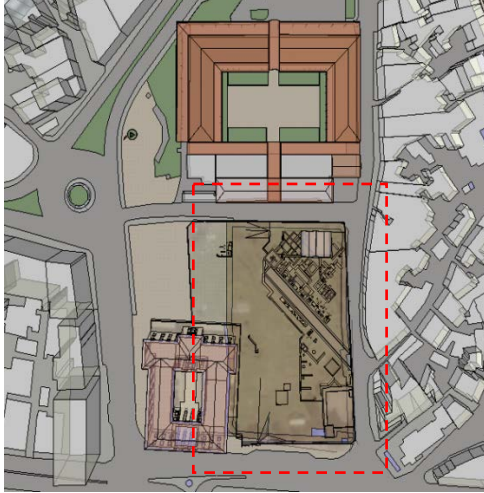
Açık alan kavramına Tarsus kenti açısından yaklaşıldığında, çok farklı medeniyetlere ev sahipliği yapmış olan kentin geçmişten günümüze değin gerek yapılar gerekse açık alanlar yönünden farklı mimari ve kültürel akımlardan etkilendiği görülmektedir. Antik kent yerleşimlerinden Roma dönemi yapılara, Selçuklu mimarisinden günümüz mimarisine kadar bu etkilenme izlerini az ya da çok sürdürmektedir. Kent insanının serbest zamanlarını değerlendirebileceği

özellikleri taşıyan ve kapalı mekânlardan arındırılmış olan açık alanlar, kentli için bir buluşma noktası, iletişime geçebildiği bir organizma gibi gelişen, büyüyen ve yaşayan alanlar olarak dikkat çekmektedir. Kentteki, açık alanlar, içerisinde bulunduğu mimari doku ile etkileşime geçen, bu mimariden etkilenen ve içerisinde yaşayan insanlara bu etkileşimi yansıtabilen mekânlar özelliğine belığın ölçüde sahiptir. Bu alanlar, kente ve kentliye tarihi bir anı ya da olayı aktarabileceği gibi gelecek hakkında da bilgiler verebilmektedir.

Tarsus kentindeki açık alanları, meydanlar ve önemli kavşak noktaları oluştururken, mahalle ölçeğine inildiğinde ise sokaklar, avlular ve bireysel konut bahçeleri öne çıkmaktadır. Bu alanlar genel özellikleri ile aşağıda açıklanmaktadır.

Roma Yolu (Antik Yol)-Cumhuriyet Alanı

4 nolu alanda yer alan Antik yol, Cumhuriyet Alanında yapılan 1993 yılındaki çalışmalarda ortaya çıkarılmıştır. Kent merkezinde yer almaktadır. Alanın güneybatısında Adliye binası, kuzeyinde Atatürk Çarşısı ve kuzeydoğusunda ise St. Paul Kuyusu yer almaktadır. Kazı alanı yaklaşık olarak 6700 m² bir alanı kaplamaktadır (Şekil 4.29).

Şekil 4. 29. Cumhuriyet alanı modellemesi ve Antik Yol (Roma Yolu)

Antik yolun doğu-batı doğrultusunda 7 m genişliğinde olduğu, çevresinde merkezi yerleşimin bulunduğu düşünülmektedir. Yolun iki tarafında drenaj amaçlı su kanalları bulunmaktadır. Yolun altında 0.70 m genişliğinde ana kanalizasyon hattı inşa edilmiştir. Günümüzde devam eden kazılarda farklı dönemlere ait olduğu belirlenen pek çok kalıntı ortaya çıkartılmıştır.

Şahmeran Meydanı

3 nolu alanda yer alan meydan Mersin Caddesi üzerindedir ve sınırlarını güneyinde Makam-ı Şerif Cami, batısında Şahmeran Hamamı, doğusunda Kilise Cami ve Roma Hamamı'nın (Altından Geçme) oluşturduğu, kent merkezinde ve ulaşımın kolay olduğu bir alandır. İsmi Şahmeran Hamamı'ndan ve merkezinde bulunan yılan gövdeli erkek başlı “**Şahmeran Heykeli**”nden almaktadır (Şekil 4.30-4.31).

Şekil 4. 30. Şahmeran meydanı 3 boyutlu yerleşim planı modellemesi

Bu alan, tarihi doku ile iç içe olmasının yanında kimliksiz yapılaşma nedeni ile özdeğerini yeterince yansıtamamaktadır.

Şekil 4. 31. Şahmeran Meydanı

Şahmeran Meydanı gerek mimari öğelerin zenginliği gerekse taşıdığı tarihsel miras değeri nedeni ile kentin önemli buluşma noktalarındandır. Yerli ve yabancı turizm değeri açısından önemli bir alandır. Türkiye’deki tek peygamber kabrinin bu alanda bulunması din turizmi açısından da önem taşımaktadır.

Kleopatra Kapsı (Kancık Kapı) Yakın Çevresi

Kleopatra kapısı 1 nolu alanda yer almaktadır. Kentin savunması amacıyla yapılan sur duvarlarının kalıntısı olduğu düşünülen yapının geç antik veya erken ortaçağ dönemine ait olabileceği Tarsus Koruma Amaçlı İmar Planı’nda belirtilmektedir. Evliya Çelebi’nin Seyahatnamesi’nde şehrin iki katlı ve etrafı hendekli surlarla çevrili olduğundan, surların içerisinde bir iç kalenin varlığından bahsedilmiştir (Uçar, 2000).

Surların üç kapısının olduğu, bunlardan ikisinin 1835 yılında Mısırlı İbrahim Paşa tarafından yıktırıldığı yazılı kaynaklardan bilinmektedir. Günümüze ulaşan tek kapı batı kapısı olan ve ismini Kleopatranın Tarsus’a geldiğinde bu kapıdan kente giriş yaptığı düşünülen kalıntılardır (Şekil 4.32).

a**b**

Şekil 4. 32. Kleopatra meydanı ve yakın çevresi a-Batı cephesi, b- Doğu cephesi

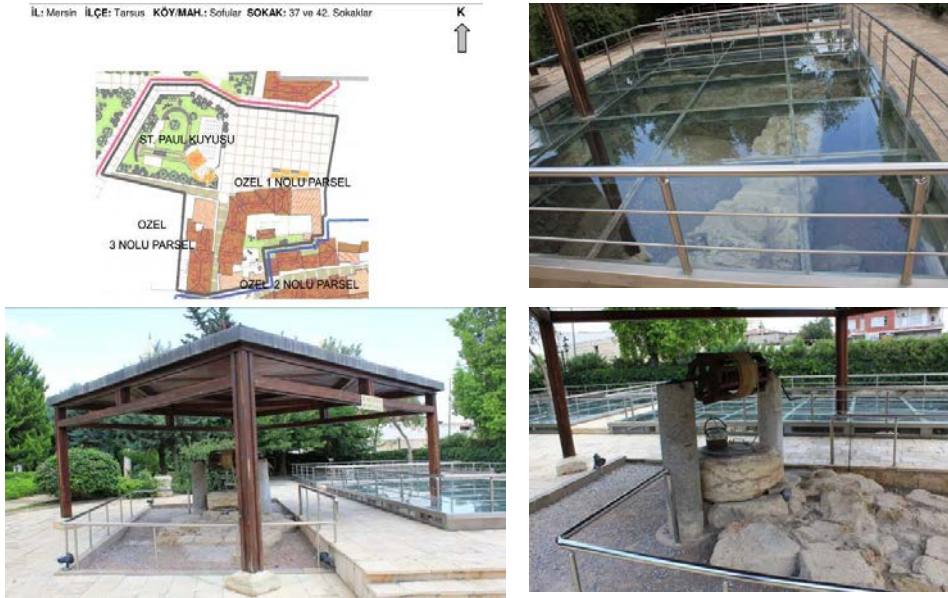
Günümüze kadar ulaşabilen kapının yüksekliği 8.50 m, genişliği yaklaşık 5.55 m, derinliği 6.70 m'dir. Geçiş kısmındaki yarım daire biçimli kemerin yerden yüksekliği ise 6 m'dir. Üzerinde kullanılan malzemelerdeki çeşitliliğe bakılarak farklı yapılardan alınan materyallerin bu kapının inşasında kullanıldığı anlaşılabilmektedir.

1994 yılında yapılan restorasyon amaçlı çalışmalarda kapının her iki cephesi de aslına uygun olmayan taş bloklarla kapatılmıştır. Kentte Kleopatra Kapısı haricinde surlardan başka bir eser kalmamıştır. Kentte en çok bilinen kentsel imgelerden olan Kleopatra Kapısı kent imajı açısından önemli bir yere sahiptir. Kleopatra Kapısı'nın güneyinde proje aşamasında olan Vuslat Meydanı yer almaktadır. Proje tamamlandığında Kleopatra Kapısı'nın kentsel değerinin artacağı düşünülmektedir.

St. Paul Kuyusu yakın çevresi

4 nolu alanda bulunan St. Paulus kuyusu, Kızılmurat Mahallesi’nde yer almaktadır. Kuzeyinde Miralay Ahmet Bey Cami, batısında Cumhuriyet Alanı ve Atatürk Çarşısı, güney batısında ise Antik yol bulunmaktadır.

St. Paulus’un doğduğuna inanılan evin kuyusu olduğu tahmin edilmektedir. Hristiyanlar arasında kutsal kabul edildiği için inanç turizmi açısından önem arz etmektedir. Kuyu yakın zamanda restore edilmiş ve yakınında St. Paulus’un doğduğu evin temelleri olduğu düşünülen çeşitli kalıntılara rastlanmıştır (Şekil 4.33).

Şekil 4. 33. St. Paulus Kuyusu restorasyon uygulama projesi ve sonrası

St. Paulus Kuyusu yakın çevresinde bulunan ve koruma altına alınan Tarsus Tarihi Evleri’nden dolayı kentin “Landmark” değeri taşıyan mekânsal öğeleri arasında yer almaktadır. Kentin önemli bir imge elemanıdır.

Konut-Avlu-Sokak İlişkisi

Konut mimarisinde estetik kaygılardan çok fonksiyonelliğin ve akılcı bir tasarımın hâkim olduğu Tarsus evlerinde dış cephelerde sadelik ön plandayken, iç mekânlarda ise işlevsellik ön planda tutulmuştur.

Sokaklar ve cepheler güneybatıdan esen hâkim rüzgâr yönüne doğru yönlendirilmiş, böylece dar cepheli olan konutlarda, sofalar ve odaların güneyden esen rüzgârdan yararlanması sağlanmıştır. Organik sokak yapısı olan Tarsus evlerinde sokak şekillenmesi, Çukurova coğrafyasının kültüründen ve ikliminden büyük ölçüde etkilenmiş, Osmanlı kent dokusunu oluşturan dar, kıvrımlı ya da çıkmaz sokak yapısı ile karşımıza çıkmaktadır (Atalan ve Makaklı, 2010). Sokaklar belirli aralıklarla avlular oluşturacak şekilde konumlanmıştır (Şekil 4.34).

Şekil 4. 34. Alanın üç boyutlu modellemesi ve Tarihi Tarsus Evlerinde konut-sokak ilişkisi

Konutların avluları genellikle sokağa bakmayacak şekilde yapının arka kısmında yer almaktadır. Alt katta yer alan odalar avluya açılır. Avlu duvarları

yüksektir ve avlu içerisinde süs havuzu, bitki parterleri ve dinlenme alanları tasarlanmıştır (Şekil 4.35). İkinci katlara ulaşım avludan merdivenle sağlanmaktadır. Sokaklarda döşeme malzemesi olarak genellikle 10x10 cm bazalt ve granit küp taş kullanılmıştır.

Şekil 4. 35. Konut-avlu ilişkisi

4.3. Uzman Araştırması Bulguları

Çalışmanın bu bölümünde Gestalt kuramına dayalı uzman araştırması bulguları verilmiştir. Burada amaç, yöntem bölümünde belirtildiği gibi herhangi bir alandaki mekânsal öğelerin karakteristiklerine bağlı olarak insan zihninde nasıl gruplandığı, gruplamayı destekleyen ya da bozan objelerin neler olduğunu ve nasıl bir etki yarattığı temelinde mekân organizasyonunun zihindeki oluşumunu ortaya koymaktır. Gestalt kuramı tüm insanlara uygulanabilmektedir. Ancak, mekânsal yorumların ve zihinsel haritaların tutarlılığı açısından uzman değerlendirmeleri ön plana çıkmıştır. Değerlendirmeler çalışmanın yöntem bölümünde açıklandığı gibi Gestalt kuramının dört ilkesi açısından yapılmıştır.

- o **Yakınlık:** İnsanın duyu organlarının ilişkilendirmesinde birbirine yakın öğelerin bir grup olarak algılanması eğilimi bulunmaktadır.
- o **Benzerlik:** Bir düzeni oluşturan öğeler biçim, ölçü, doku ve renk açısından benzer nitelikler taşıdıklarında görsel gruplar oluştururlar.

- o **Kapalılık:** Doğrultu, sınır ya da ara mekânlarla sınırlandırılarak belirginleşmiş bir yüzeyi tanımlayan ögeler bir bütün ya da birim olma eğilimi gösterirler.
- o **Süreklilik:** Benzer biçimde ve belirli bir yöne doğru hareket eden ögeler gruplaşma eğilimi sergilerler.

Gestalt kuramı temelinde algı değerlendirmeleri mekân organizasyonu konusunda yetkinlik kazanmış olan mimarlar, peyzaj mimarları ve şehir plancıları tarafından araştırma alanını oluşturan beş alan için yapılmıştır. Değerlendirmeler, belirlenen alanlardaki yapılar, açık alanlar ve yeşil alanların yakınlık, benzerlik, kapalılık ve süreklilik durumlarının 0-100 arasında puanlanması ile gerçekleştirilmiştir.

Uzman araştırmasına, Çukurova Üniversitesi'nde ve Tarsus Belediyesi'nde çalışan ilgili meslek disiplinlerinden toplam 22 uzman katılmıştır. Uzman araştırmasından ulaşılan bulgular incelenen alanlara göre aşağıda alt başlıklar halinde sunulmuştur:

4.3.1. Alan 1'e İlişkin Uzman Araştırması Bulguları

Şekil 4. 36. Kleopatra Kapısı yakın çevresi

1 nolu alan 3. Derece Arkeolojik Sit Alanı Sınırları içerisinde yer almaktadır. İsmet Paşa Bulvarında, kavşak içerisinde kalan tarihi sur kalıntısının yakın çevresinde tarihi dokuyu tamamlayacak mimari öge bulunmamaktadır (Şekil 4.36).

Alan 1'e ilişkin genel ve uzman araştırması bulguları maddeler halinde aşağıda verilmiştir:

- 1940'lı yıllar sonrasında hızlı ve tarihi kent kimliğinden uzak yapılaşmanın yoğun yaşandığı bir alanda yer almaktadır.
- Kleopatra Kapısı kentin imge elemanlarından birisi olmasına karşın araç yollarının ortasında kalması, yaya-yapı etkileşiminin yeterli düzeyde sağlanamaması ve mekânı destekleyecek tarihi öğeler yanında yaya etkinlikleri için düzenlenmiş mekânların bulunmayışı yapının algı değerini önemli ölçüde azaltmaktadır.
- **Yakınlık değerleri** incelendiğinde alanda yer alan mekânsal öğelerden yapılar için **en yüksek değeri ortalama 65** puan olarak 1940lı yıllar sonrası sivil mimari örneği sayılabilecek **7 nolu** binanın aldığı belirlenmiştir. **Açık alanlarda en yüksek ortalama değer ise 67,72'lik** puanla **6 nolu** açık alan, **yeşil alanlarda ise en yüksek ortalama değeri 67,27'lik** puan ile **1 nolu** yeşil alan almıştır (Çizelge 4.3).
- **Benzerlik değerleri** açısından alanda yer alan mekânsal öğeler incelendiğinde, yapılarda **en yüksek ortalama değeri 4 nolu yapı 69,90** puan, açık alanlarda **en yüksek ortalama değeri 6 nolu açık alan 65** puan ve yeşil alanlarda da **en yüksek ortalama değeri 6 nolu yeşil alan 70,45** puan olarak almıştır (Çizelge 4.4).
- **Kapalılık değerleri** açısından Çizelge 4.5 incelendiğinde alandaki mekânsal öğelerin puanları **en yüksek ortama değerler** olarak yapılarda **7 nolu yapı 50,45** puan; açık alanlarda **7 nolu açık alan 65,90** puan ve yeşil alanlarda **7 nolu yeşil alan 58,63** puan olarak belirlenmiştir.
- **Süreklilik değerleri** ise **en yüksek ortalama değerler** olarak yapılarda **7 nolu yapı 64,54** puan; açık alanlarda **6 nolu açık alan 65,90** puan ve yeşil alanlarda **2 nolu yeşil alan 51,36** puandır.
- Şekil 4.36 ve Çizelge 4.3'te verilen uzman anketi ortalama değerleri incelendiğinde birbirine yakın olan mekânsal öğelerin grup oluşturma eğiliminde olduğu ve yüksek puan aldığı; ancak, aradaki mesafenin arttığı mekânsal öğelerde ortalama değerlerin düşme eğiliminde olduğu söylenebilir.

Aynı durumun açık alan ve yeşil alan değerleri için de geçerli olduğu görülmektedir.

- Şekil 4.36 ve Çizelge 4.4 incelendiğinde yapılar için kat yüksekliği, cephe hareketleri, renk ve doku bakımından birbirine benzer özellikler gösteren mekânsal öğeler grup olarak algılandıkları için bu öğelerin almış olduğu puan değerlerinin yüksek; biçim, ölçü, renk ve doku bakımından farklılıklar gösteren yapısal öğelerin ise düşük puan aldığı izlenmektedir.
- Şekil 4.36 ve Çizelge 4.5'te verilen kapalılık değerleri incelendiğinde kapalılık değerleri, birbirine yakın olan ve bütüncül algılanan, yollar tarafından sınırlandırılmış yapılarda daha yüksek çıkma eğilimindeyken, diğer yapısal öğelerde düşük çıkma eğilimi göstermektedir. Benzer durumun açık alanlar ve yeşil alanlar için de geçerli olduğu söylenebilir. Nicel değerler incelendiğinde ortalama değerlerin genel itibari ile düşük olduğu, bu durumun temel nedeninin ise kapalılık oluşturacak belirgin bir arazi topografyasının ya da sınır elemanı varlığının olmayışından kaynaklandığı söylenebilir.
- Şekil 4.36 ve Çizelge 4.6 incelendiğinde ise grup oluşturma eğiliminde olan yapıların belirli bir yönde, devamlılık göstermesi yüksek puanlar almasını sağlarken; tek ve devamlılığı olmayan yapısal öğelerin puan değerlerinin düşüş eğiliminde olduğu söylenebilir. Açık alanlar ve yeşil alanlar içinde aynı durum geçerliliğini korumaktadır.
- Çizelge 4.7'de verilmiş olan uzman anketi ortalama değerleri 1 nolu alan için *Yakınlık Değişme Değeri (DD_{YA1}), Benzerlik Değişme Değeri (DD_{Ba1}), Kapalılık Değişme Değeri (DD_{Ka1}) ve Süreklilik Değişme Değeri (DD_{Sa1}) değerlerinin hesaplanmasında kullanılmıştır.

* Yakınlık Değişme Değeri (DD_{YA1})'nin nasıl hesaplanacağı yöntemde belirtilmiştir.

Çizelge 4. 4. Alan 1 için uzman araştırmasına göre benzerlik değerleri

ANKET NO	ALAN 1 BENZERLİK																						ORTALAMA
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	ORTALAMA
Mekansal Öğeler																							
	1	5	20	40	10	10	10	10	25	25	20	10	10	25	25	20	5	20	40	10	10	10	16,81818182
	2	25	25	40	10	25	30	25	25	40	30	25	25	25	40	30	25	25	40	10	25	30	27,27272727
	3	40	50	10	50	45	40	50	40	50	10	50	45	40	50	10	50	40	50	10	50	40	39,54545455
	4	70	70	40	80	55	70	80	70	40	80	55	70	70	40	80	70	40	80	70	40	80	65,90909091
	5	20	25	30	25	35	25	20	25	30	25	30	25	25	30	20	25	30	25	25	20	25	25
	6	60	60	70	70	65	60	65	60	70	65	65	60	60	70	65	60	60	70	70	60	65	64,09090909
	7	60	60	75	70	65	60	65	60	75	65	65	60	60	75	65	60	60	75	70	60	65	65
	8	60	60	40	70	65	60	50	60	60	40	50	65	60	60	40	50	60	40	70	60	50	55,90909091
	9	60	60	75	70	65	60	10	60	60	75	10	65	60	75	10	60	60	75	70	60	10	55
	10	10	20	35	25	15	25	40	10	20	35	40	15	10	20	35	40	10	20	35	25	40	25
AÇIK ALANLAR	1	55	50	50	40	65	55	10	55	50	50	10	65	55	50	50	55	50	50	40	55	10	44,54545455
	2	30	30	35	30	35	30	30	35	30	35	30	35	30	35	30	30	30	35	30	30	50	35
	3	30	30	80	30	35	30	10	30	80	10	35	30	30	80	10	30	30	80	30	30	10	35,90909091
	4	50	50	55	40	45	50	70	50	55	70	45	50	50	55	70	50	50	55	40	50	70	53,18181818
	5	40	60	80	50	45	40	70	40	60	80	70	45	40	80	70	40	60	80	50	40	70	57,72727273
	6	60	60	80	50	65	60	70	60	80	70	65	60	60	80	70	60	60	80	50	60	70	65
	7	70	70	60	70	70	50	70	70	60	50	70	70	70	60	50	70	70	60	70	70	50	64,54545455
	8	60	60	60	50	65	60	50	60	60	60	65	60	60	60	50	60	60	60	50	60	50	57,72727273
	9	40	40	70	40	45	40	10	40	40	70	10	45	40	70	10	40	40	70	40	40	10	40,45454545
YEŞİL ALANLAR	1	20	40	60	10	25	20	50	20	40	60	50	25	20	40	60	50	20	40	60	10	50	35,90909091
	2	20	40	50	20	25	30	10	20	40	50	10	25	20	40	50	10	20	40	50	20	30	28,63636364
	3	50	60	60	70	55	50	10	50	60	60	10	55	50	60	10	50	60	60	70	50	10	48,63636364
	4	20	50	55	20	25	20	70	20	50	55	70	25	20	55	70	20	50	55	20	20	70	41,36363636
	5	60	70	60	70	65	60	70	60	70	60	70	65	60	70	60	70	60	70	60	70	60	65
	6	60	70	90	70	65	60	70	60	70	90	70	65	60	70	90	70	60	70	90	70	60	70,45454545
	7	60	70	40	80	65	60	50	60	70	40	50	65	60	70	40	50	60	70	40	80	50	58,63636364

Çizelge 4. 5. Alan 1 için uzman araştırmasına göre kapalılık değerleri

ANKET NO		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	ORTALAMA
Mekansal Öğeler		ALAN 1 KAPALILIK																						
YAPILAR	1	5	20	10	10	5	10	20	10	5	15	10	5	10	5	20	10	15	5	5	20	10	10	10,45454545
	2	5	20	40	10	25	10	50	10	25	10	50	10	25	40	5	20	10	50	25	10	50	10	23,18181818
	3	15	30	45	20	25	15	20	20	25	20	20	20	25	45	15	30	15	20	25	20	20	20	23,18181818
	4	15	30	60	20	25	15	20	20	25	20	20	20	25	60	15	30	15	20	25	20	20	20	24,54545455
	5	5	20	40	10	10	15	10	10	10	10	10	10	10	40	5	20	15	10	10	10	10	10	13,63636364
	6	55	50	60	50	55	60	30	50	55	50	30	50	55	60	55	50	60	30	55	50	30	50	49,54545455
	7	60	50	60	50	55	60	35	50	55	50	30	50	55	60	60	50	60	30	55	50	35	50	50,45454545
	8	60	50	60	50	55	60	30	50	55	50	30	50	55	60	60	50	60	30	55	50	30	50	50
	9	60	50	60	50	55	60	10	50	55	50	10	50	55	60	60	50	60	10	55	50	10	50	46,36363636
	10	5	20	40	10	5	15	10	10	5	10	10	5	40	5	20	15	10	5	10	10	10	10	12,72727273
AÇIK ALANLAR	1	30	30	15	15	30	10	15	15	15	15	10	15	15	15	30	30	10	15	15	10	15	15	18,18181818
	2	10	20	30	25	10	50	25	25	25	25	50	25	25	30	10	20	10	50	25	25	50	25	26,81818182
	3	5	20	25	15	20	5	60	15	20	15	60	15	20	25	5	20	5	60	20	15	60	15	23,63636364
	4	10	30	35	15	20	10	60	15	20	15	60	15	20	35	10	30	10	60	20	15	60	15	26,36363636
	5	5	20	35	15	20	15	70	15	20	15	70	15	20	35	5	20	15	70	20	15	70	15	27,27272727
	6	5	20	35	15	20	15	60	15	20	15	60	15	20	35	5	20	15	60	20	15	60	15	25,45454545
	7	40	50	60	50	55	40	70	50	55	50	70	50	55	60	40	50	40	70	55	50	70	50	53,63636364
	8	5	25	40	15	20	15	50	15	20	15	50	15	20	40	5	25	15	50	20	15	50	15	24,54545455
	9	5	20	30	15	20	15	50	15	20	15	50	15	20	30	5	20	15	50	20	15	50	15	23,18181818
YEŞİL ALANLAR	1	15	20	40	10	15	15	70	10	15	10	70	10	15	40	15	20	15	70	15	10	70	10	26,36363636
	2	15	20	10	10	15	15	70	10	15	10	70	10	15	15	15	20	15	70	15	10	70	10	23,63636364
	3	15	40	60	60	55	15	50	60	55	60	50	60	55	60	15	40	15	50	55	60	50	60	47,27272727
	4	10	40	35	20	20	10	60	20	20	60	20	20	35	10	40	10	60	20	20	60	20	20	28,63636364
	5	40	40	70	60	55	40	70	60	55	60	70	60	55	70	40	40	40	70	55	60	70	60	56,36363636
	6	40	50	55	20	20	40	70	20	20	70	20	20	20	55	40	50	40	70	20	20	70	20	38,63636364
	7	40	60	75	60	55	40	70	60	55	60	70	60	55	75	40	60	40	70	55	60	70	60	58,63636364

Çizelge 4. 6. Alan 1 için uzman araştırmasına göre süreklilik değerleri

		ALAN 1 SÜREKLİLİK																						
ANKET NO		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	ORTALAMA
Mekansal Öğeler																								
YAPILAR	1	5	20	10	10	10	10	10	15	10	15	15	10	10	15	10	15	20	10	10	10	5	10	11,81818182
	2	15	30	40	30	40	15	10	30	40	30	35	15	10	30	40	30	35	30	40	30	15	40	28,63636364
	3	5	10	10	5	10	10	5	5	10	10	5	10	5	5	10	10	5	10	10	5	5	10	7,727272727
	4	5	20	40	5	40	10	10	5	40	20	40	10	10	5	40	20	40	20	5	5	40	40	21,36363636
	5	5	20	10	5	10	10	20	5	10	20	10	10	20	5	10	20	10	20	10	5	5	10	11,36363636
	6	50	60	90	60	75	50	50	60	75	60	70	50	50	60	75	60	70	60	90	60	50	75	63,63636364
	7	50	65	90	60	75	50	50	60	75	65	70	50	50	60	75	65	70	65	90	60	50	75	64,54545455
	8	50	65	90	60	75	50	50	60	75	65	70	50	50	60	75	65	70	65	90	60	50	75	64,54545455
	9	50	65	90	60	75	50	40	60	75	65	70	50	40	60	75	65	70	65	90	60	50	75	63,63636364
	10	10	20	10	10	15	10	40	10	15	20	10	10	40	10	15	20	10	20	10	10	10	15	15,45454545
AÇIK ALANLAR	1	20	40	40	30	45	20	10	30	45	40	45	20	10	30	45	40	45	40	40	30	20	45	33,18181818
	2	20	40	80	30	85	20	30	85	40	85	40	85	20	30	85	40	85	40	80	30	20	85	48,63636364
	3	45	60	90	60	80	45	20	60	80	60	80	45	20	60	80	60	80	60	90	60	45	80	61,81818182
	4	15	30	70	10	65	15	40	10	65	30	65	15	40	10	65	30	65	30	70	10	15	65	37,72727273
	5	45	60	90	60	85	45	40	60	85	60	85	45	40	60	85	60	85	60	90	60	45	85	65
	6	45	60	90	60	85	45	50	60	85	60	85	45	50	60	85	60	85	60	90	60	45	85	65,90909091
	7	15	30	70	10	65	15	50	10	65	30	65	15	50	10	65	30	65	30	70	10	15	65	38,63636364
	8	30	50	70	50	65	30	50	50	65	50	65	30	50	50	65	50	65	50	70	50	30	65	52,27272727
	9	45	60	90	60	85	45	50	60	85	60	85	45	50	60	85	60	85	60	90	60	45	85	65,90909091
	1	15	40	10	10	15	20	10	10	40	10	40	15	20	10	40	10	40	10	40	10	15	10	17,27272727
YEŞİL ALANLAR	2	15	40	90	20	80	60	40	20	80	40	80	60	40	20	80	40	80	40	90	20	15	80	51,36363636
	3	15	40	70	20	60	55	20	20	60	40	60	55	20	20	60	40	60	40	70	20	15	60	41,81818182
	4	10	35	90	15	80	10	20	15	80	35	80	10	20	15	80	35	80	35	90	15	10	80	42,72727273
	5	10	35	80	15	70	10	50	15	70	35	70	10	50	15	70	35	70	35	80	15	10	70	41,81818182
	6	5	30	90	10	80	10	50	10	80	30	80	10	50	10	80	30	80	30	90	10	5	80	43,18181818
	7	5	30	80	10	70	10	60	10	70	30	70	10	60	10	70	30	70	30	80	10	5	70	40,45454545

Çizelge 4. 7. Alan 1 için uzman araştırmasına göre yakınlık, benzerlik, kapalılık, süreklilik ortalama değerleri

		1. ALAN			
ANKET NO		ORTALAMA DEĞERLER			
Mekansal Ögeler		YAKINLIK	BENZERLİK	KAPALILIK	SÜREKLİLİK
YAPILAR	1	10,90909091	16,81818182	10,45454545	11,81818182
	2	23,18181818	27,27272727	23,18181818	28,63636364
	3	33,18181818	39,54545455	23,18181818	7,727272727
	4	38,18181818	65,90909091	24,54545455	21,36363636
	5	10	25	13,63636364	11,36363636
	6	64,54545455	64,09090909	49,54545455	63,63636364
	7	65	65	50,45454545	64,54545455
	8	63,18181818	55,90909091	50	64,54545455
	9	64,09090909	55	46,36363636	63,63636364
	10	20,90909091	25	12,72727273	15,45454545
AÇIK ALANLAR	1	23,18181818	44,54545455	18,18181818	33,18181818
	2	43,18181818	35	26,81818182	48,63636364
	3	35,90909091	35,90909091	23,63636364	61,81818182
	4	38,63636364	53,18181818	26,36363636	37,72727273
	5	65	57,72727273	27,27272727	65
	6	67,72727273	65	25,45454545	65,90909091
	7	42,27272727	64,54545455	53,63636364	38,63636364
	8	62,72727273	57,72727273	24,54545455	52,27272727
	9	58,18181818	40,45454545	23,18181818	65,90909091
YEŞİL ALANLAR	1	67,27272727	35,90909091	26,36363636	17,27272727
	2	56,36363636	28,63636364	23,63636364	51,36363636
	3	56,36363636	48,63636364	47,27272727	41,81818182
	4	54,54545455	41,36363636	28,63636364	42,72727273
	5	66,81818182	65	56,36363636	41,81818182
	6	65	70,45454545	38,63636364	43,18181818
	7	51,36363636	58,63636364	58,63636364	40,45454545

4.3.2 Alan 2'ye İlişkin Uzman Araştırması Bulguları

Şekil 4. 37. Ulu Cami yakın çevresi

2 nolu alan 3. Derece Arkeolojik Sit Alanı Sınırları içerisinde kalan Cami Nur Mahallesi'nde yer almaktadır. Alanın bir bölümünü **Kentsel Sit Alanı** oluşturmaktadır (Şekil 4.37). Alan 2'ye ilişkin genel ve uzman araştırması bulguları maddeler halinde aşağıda verilmiştir:

- Alanın merkezini aynı dönemde yapıldığı tahmin edilen (1579) Ulu Cami, Kırkkışık Bedesteni ve Yeni Hamam (16. yy.'da Ramazanoğulları) yapıları oluşturmaktadır.
- Dini ve ticari yapıların yanında sivil mimari örnekleri ve Kubat Paşa Medresesi gibi eğitim yapıları da yer almaktadır.
- Kent için önemli anıtsal yapılar bu alanda yer almaktadır. Ulu Cami, Saat Kulesi, Kırkkışık Bedesteni, Makam-ı Şerif Cami ve Kubat Paşa Medresesi (Tarsus Müzesi) bu alanda yer alan önemli mimari öğelerdir.
- Ulu Cami ve Saat Kulesi kent için "Landmark" niteliğinde yapılardır.
- Şekil 4.38 ve Çizelge 4.8 incelendiğinde **Yakınlık değerleri** yapılar için **en yüksek değeri ortalama 87,27** puan ile **15 nolu** binanın aldığı belirlenmiştir. **Açık alanlarda en yüksek ortalama değer ise 63,63**'lik puanla **3 nolu** açık alan, **yeşil alanlarda ise en yüksek ortalama değeri 70,45**'lik puan ile **8 nolu** yeşil alan almıştır.
- **Benzerlik değerleri** açısından alanda yer alan mekânsal öğeler incelendiğinde, yapılarda **en yüksek ortalama değeri 15 nolu yapı 84,54** puan, açık alanlarda **en yüksek ortalama değeri 2 nolu açık alan 67,27**

puan ve yeşil alanlarda da **en yüksek ortalama değeri 8-9-10 nolu yeşil alanlar 70** puan olarak almıştır (Çizelge 4.9).

- **Kapalılık değerleri** açısından Çizelge 4.10 incelendiğinde alandaki mekânsal öğelerin puanları **en yüksek ortama değerler** olarak yapılarda **15-16 nolu yapılar 78,18** puan; açık alanlarda **8 nolu açık alan 65,90** puan ve yeşil alanlarda **9 nolu yeşil alan 63,18** puan olarak belirlenmiştir.
- **Süreklilik değerleri** ise **en yüksek ortalama değerler** olarak yapılarda **5-6-7 nolu yapı 83,18** puan; açık alanlarda **3 nolu açık alan 51,36** puan ve yeşil alanlarda **8 nolu yeşil alan 68,63** puandır.
- Anket sonuçlarında en yüksek ortalama değerler incelendiğinde birden fazla mekânsal öğenin aynı puanı almış olmaları ankete katılan uzmanların benzer niteliklere sahip mekânsal öğelere aynı puanı vermiş olmasından kaynaklanmaktadır. Bu durum birbirinden bağımsız olarak ankete katılan uzmanların tutarlı bir puanlamada bulunduğu şeklinde yorumlanabilir.
- Şekil 4.38’de **15 nolu yapı** olarak gösterilen **Ulu Cami; yakınlık, benzerlik ve kapalılık açısından en yüksek ortalama değere sahip** mekânsal öğedir. Bu durum Ulu Cami’nin görsel algılama oranının, algılanabilirliğinin yüksek olması ve yapının alandaki egemen öge olması şeklinde açıklanabilir.
- Alandaki görsel algılama değerlerinin yüksek oluşu tarihi öğelerin görsel algılama oranının yüksek olması şeklinde açıklanabilir.
- Açık alanlar, yaya ile yapıların birbiri ile olan etkileşimini arttırmakta ve birbiri ile bütünleştirmektedir; bu etkileşimin, mekânsal algıyı arttırdığı sonucuna varılabilir.
- Alanın 3. Derece Arkeolojik sit alanı sınırları içerisinde yer alması ve bir bölümünün kentsel sit alanı sınırları içerisinde bulunması yapıların korunması ve restorasyon çalışmalarının yapıların aslına uygun malzeme ve projelerle gerçekleştirilmesi gerekliliğini gözler önüne sermektedir.

- Alanın kimliğini yansıtmayan ve tescilli olamayan yapıların alandan temizlenerek alana yaya bölgesi niteliği kazandırılmalı ve inanç turizmindeki değeri arttırılmalıdır.
- Çizelge 4.12’de verilmiş olan uzman anketi ortalama değerleri 2 nolu alan için *Yakınlık Değişme Değeri (DD_{YA2}), Benzerlik Değişme Değeri (DD_{Ba2}), Kapalılık Değişme Değeri (DD_{Ka2}) ve Süreklilik Değişme Değeri (DD_{Sa2}) değerlerinin hesaplanmasında kullanılmıştır.

* Yakınlık Değişme Değeri (DD_{YA2})’nin nasıl hesaplanacağı yöntemde belirtilmiştir.

Çizelge 4. 8. Alan 2 için uzman araştırmasına göre yakınlık değerleri

		ALAN 2 YAKINLIK																								
ANKET NO		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	ORTALAMA		
Mekânsal Ögeler																										
YAPILAR	1	20	20	80	20	20	20	70	20	70	25	25	30	10	60	40	20	20	50	40	60	35	25	35,45454545		
	2	20	80	80	80	20	60	80	80	80	60	80	20	80	80	80	20	60	80	80	80	60	80	65,45454545		
	3	50	50	80	50	50	50	20	50	80	50	80	50	50	80	50	30	50	20	50	80	50	80	55,45454545		
	4	30	30	60	10	30	30	10	30	60	30	60	30	60	10	30	60	10	30	10	30	60	30	60	34,54545455	
	5	60	80	90	80	80	60	70	80	90	60	90	60	90	80	90	80	80	60	70	80	90	60	90	76,36363636	
	6	60	80	90	80	80	60	70	80	90	60	90	60	90	80	90	80	80	60	70	80	90	60	90	76,36363636	
	7	60	80	90	80	80	60	70	80	90	60	90	60	90	80	90	80	80	60	70	80	90	60	90	76,36363636	
	8	80	80	90	80	80	80	70	80	90	80	90	80	80	90	80	80	80	70	80	90	80	90	80	81,81818182	
	9	60	70	70	70	70	60	10	70	70	60	70	60	65	70	70	70	60	15	70	70	60	70	60	70	61,81818182
	10	60	80	70	20	80	60	70	80	70	60	70	60	80	70	20	80	60	70	80	70	60	70	60	70	65,45454545
	11	20	30	10	50	30	20	10	30	10	20	10	20	30	10	50	30	20	10	30	10	20	10	20	10	21,81818182
	12	60	80	70	80	60	70	80	60	70	60	70	60	80	70	70	80	60	70	80	70	60	70	60	70	70
	13	40	70	60	50	70	40	10	70	60	40	60	40	70	60	50	70	40	10	70	60	40	60	50	51,81818182	
	14	70	80	60	80	70	70	70	80	60	70	60	70	80	60	70	80	60	70	70	80	60	70	60	70	70
	15	80	90	100	90	80	80	70	90	100	80	100	80	90	100	90	80	80	70	90	100	80	100	80	100	87,27272727
	16	80	80	100	85	80	80	80	80	100	80	100	80	80	100	85	80	80	80	80	80	100	80	100	80	85,90909091
	17	40	70	80	60	40	40	10	70	80	40	80	40	70	80	60	40	40	10	70	80	40	80	40	80	55,45454545
	18	20	20	80	20	20	20	20	20	20	80	20	80	20	20	80	20	20	20	20	20	80	20	80	20	36,36363636
	19	20	40	60	20	20	20	20	40	60	20	60	20	40	60	20	20	20	20	20	40	60	20	60	34,54545455	
	20	20	40	60	20	20	20	20	40	60	20	60	20	40	60	20	20	20	20	20	40	60	20	60	34,54545455	
	21	45	60	70	50	40	45	20	60	70	45	70	45	60	70	50	40	45	20	60	70	45	70	52,27272727		
AÇIK ALANLAR	1	50	70	80	70	50	50	10	70	80	50	80	50	70	80	70	50	50	10	70	80	50	80	60	58,63636364	
	2	50	70	60	70	55	50	50	70	60	50	60	50	70	60	70	55	50	50	70	60	50	60	58,63636364		
	3	50	70	80	70	50	50	50	70	80	50	80	50	70	80	70	50	50	50	70	80	50	80	63,63636364		
	4	40	50	60	20	45	40	50	50	60	40	60	40	50	60	20	45	40	50	50	60	40	60	46,81818182		
	5	40	50	60	20	40	40	60	50	60	40	60	40	50	60	20	40	40	60	50	60	40	50	47,27272727		
	6	10	30	50	20	20	10	60	30	50	10	50	10	30	50	20	20	10	60	30	50	10	50	30	30,90909091	
	7	10	60	60	40	15	10	40	60	60	10	60	10	60	60	40	15	10	40	60	60	10	60	38,63636364		
	8	30	60	70	40	35	30	10	60	70	30	70	30	60	70	40	35	30	10	60	70	30	70	45,90909091		
	9	30	60	70	40	60	30	40	60	70	30	70	30	60	70	40	60	30	40	60	70	30	70	50,90909091		
YEŞİL ALANLAR	1	10	20	10	20	25	15	30	20	10	10	10	10	20	10	25	15	30	20	10	10	10	10	15,90909091		
	2	50	60	80	30	60	50	20	60	80	50	80	50	60	80	30	60	50	20	60	80	50	80	56,36363636		
	3	50	60	80	60	55	50	20	60	80	50	80	50	60	80	60	55	50	20	60	80	50	80	58,63636364		
	4	10	30	10	60	25	10	15	30	10	10	10	10	30	10	60	25	10	15	30	10	10	10	20		
	5	10	30	70	30	30	10	20	30	70	10	70	10	30	70	30	30	10	20	30	70	10	10	34,54545455		
	6	30	60	10	30	60	30	15	60	10	30	10	10	30	60	10	30	60	30	15	60	10	30	10	31,36363636	
	7	15	30	70	30	40	15	15	30	70	15	70	15	30	70	30	40	15	15	30	70	15	70	36,36363636		
	8	60	70	90	80	75	60	30	70	90	60	90	60	70	90	80	75	60	30	70	90	60	90	70,45454545		
	9	60	70	90	80	75	60	15	70	90	60	90	60	70	90	80	75	60	15	70	90	60	90	69,09090909		
	10	60	70	90	80	75	60	15	70	90	60	90	60	70	90	80	75	60	15	70	90	60	90	69,09090909		

Çizelge 4. 9. Alan 2 için uzman araştırmasına göre benzerlik değerleri

		ALAN 2 BENZERLİK																						
ANKET NO		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	ORTALAMA
Mekânsal Öğeler																								
YAPILAR	1	20	20	80	20	25	25	40	80	25	20	20	20	20	50	70	30	15	35	65	20	20	30	34,09090909
	2	40	70	80	70	45	40	70	80	70	70	45	40	70	70	80	70	70	45	80	70	45	40	61,81818182
	3	30	50	90	50	50	30	70	90	50	50	50	30	50	70	90	50	50	50	90	50	50	30	55,45454545
	4	10	30	30	10	25	25	50	30	10	30	25	10	30	50	30	10	30	25	30	10	25	25	25
	5	50	80	100	60	80	50	60	100	60	80	80	50	80	60	100	60	80	80	100	60	80	50	72,72727273
	6	80	80	90	40	75	80	60	90	40	80	75	80	80	60	90	40	80	75	90	40	75	80	71,81818182
	7	80	80	50	60	75	80	70	50	60	80	75	80	80	70	50	60	80	75	50	60	75	80	69,09090909
	8	80	80	90	60	80	80	70	90	60	80	80	80	80	70	90	60	80	80	90	60	80	80	72,72727272
	9	80	60	10	60	60	80	80	10	60	60	60	80	60	80	10	60	60	60	10	60	60	80	56,36363636
	10	80	80	90	60	75	80	70	90	60	80	75	80	80	70	90	60	80	75	90	60	75	80	76,36363636
	11	20	20	40	10	10	10	10	40	10	20	10	20	20	10	40	10	20	10	40	10	10	10	18,18181818
	12	65	70	10	80	80	65	70	10	80	70	80	65	70	70	10	80	70	80	10	80	80	65	61,81818182
	13	40	50	40	50	50	40	10	40	50	50	50	40	50	10	40	50	50	50	40	50	50	40	42,72727273
	14	80	80	90	80	75	80	70	90	80	80	75	80	80	70	90	80	80	75	90	80	75	80	80
	15	80	90	90	85	85	80	70	90	85	90	85	80	90	70	90	85	90	85	90	85	85	80	84,54545455
	16	80	80	90	85	75	85	70	90	85	80	75	80	80	70	90	85	80	75	90	85	75	85	81,36363636
	17	60	75	30	70	65	85	50	30	70	75	65	60	75	50	30	70	75	65	30	70	65	85	61,36363636
	18	10	10	80	10	70	10	50	80	10	10	70	10	10	50	80	10	10	70	80	10	70	10	37,27272727
	19	30	30	60	20	30	30	40	60	20	30	30	30	30	40	60	20	30	30	60	20	30	30	34,54545455
	20	15	40	80	20	15	15	40	80	20	40	15	15	40	40	80	20	40	15	80	20	15	15	34,54545455
	21	45	60	90	50	45	45	40	90	50	60	45	45	60	40	90	50	60	45	90	50	45	45	56,36363636
AÇIK ALANLAR	1	45	75	60	70	75	65	10	60	70	75	75	45	75	10	60	70	75	75	60	70	75	65	61,81818182
	2	65	75	80	70	75	65	10	80	70	75	75	65	75	10	80	70	75	75	80	70	75	65	67,27272727
	3	65	75	60	70	75	65	10	60	70	75	75	65	75	10	60	70	75	75	60	70	75	65	63,63636364
	4	60	60	60	50	60	60	60	60	50	60	60	60	60	60	60	50	60	60	60	50	60	60	58,18181818
	5	60	60	80	50	60	60	70	80	50	60	60	60	60	70	80	50	60	60	80	50	60	60	62,72727273
	6	65	65	60	60	65	65	60	60	60	65	65	65	65	60	60	60	65	65	60	65	65	65	62,72727273
	7	65	65	80	60	65	65	50	80	60	65	65	65	65	50	80	60	65	65	80	60	65	65	65,45454545
	8	50	70	50	70	65	50	10	50	70	70	65	50	70	10	50	70	70	65	50	70	65	50	56,36363636
	9	50	70	60	70	65	50	10	60	70	70	65	50	70	10	60	70	70	65	60	70	65	50	58,18181818
YEŞİL ALANLAR	1	10	20	80	10	25	10	30	80	10	20	25	10	20	30	80	10	20	25	80	10	25	10	29,09090909
	2	15	40	60	30	40	15	40	60	30	40	15	40	40	60	30	40	40	60	30	40	15	37,27272727	
	3	60	60	60	70	55	60	20	60	70	60	55	60	60	20	60	70	60	55	60	70	55	60	57,27272727
	4	55	50	70	40	55	65	20	70	40	50	55	55	50	20	70	40	50	55	70	40	55	65	51,81818182
	5	20	40	80	40	45	20	20	80	40	40	45	20	40	20	80	40	40	45	80	40	45	20	42,72727273
	6	15	20	80	10	20	15	40	80	10	20	20	15	20	40	80	10	20	20	80	10	20	15	30
	7	55	50	90	40	55	55	30	90	40	50	55	55	50	30	90	40	50	55	90	40	55	55	55,45454545
	8	65	70	90	80	65	65	30	90	80	70	65	65	70	30	90	80	70	65	90	80	65	65	70
	9	65	70	90	80	65	65	30	90	80	70	65	65	70	30	90	80	70	65	90	80	65	65	70
	10	65	70	90	80	65	65	30	90	80	70	65	65	70	30	90	80	70	65	90	80	65	65	70

Çizelge 4. 10. Alan 2 için uzman araştırmasına göre kapalılık değerleri

		ALAN 2 KAPALILIK																						
ANKET NO		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	ORTALAMA
Mekânsal Ögeler																								
YAPILAR	1	15	50	80	20	65	15	30	20	35	35	50	30	35	55	45	65	15	30	25	30	40	45	37,72727273
	2	65	70	75	70	75	65	30	65	70	70	75	65	70	75	70	75	65	30	65	70	70	75	66,36363636
	3	65	70	75	70	70	65	40	65	70	70	70	65	70	75	70	70	65	40	65	70	70	70	66,36363636
	4	10	30	65	10	60	10	40	10	30	30	60	10	30	65	10	60	10	40	10	30	30	60	32,27272727
	5	80	80	70	80	65	80	40	80	80	80	65	80	80	70	80	65	80	40	80	80	80	65	72,72727273
	6	80	80	70	80	65	80	50	80	80	80	65	80	80	70	80	65	80	50	80	80	80	65	73,63636364
	7	80	80	70	80	65	85	50	80	80	80	65	80	80	70	80	65	85	50	80	80	80	65	74,09090909
	8	80	80	70	80	65	85	50	80	80	80	65	80	80	70	80	65	85	50	80	80	80	65	74,09090909
	9	80	70	95	80	65	85	40	80	70	70	65	80	70	95	80	65	85	40	80	70	70	65	72,72727273
	10	80	70	85	80	65	85	40	80	70	70	65	80	70	85	80	65	85	40	80	70	70	65	71,81818182
	11	10	20	50	10	15	15	70	10	20	20	15	10	20	50	10	15	15	70	10	20	20	15	23,18181818
	12	10	60	95	50	15	15	70	10	60	60	15	10	60	95	50	15	15	70	10	60	60	15	41,81818182
	13	40	20	75	60	35	75	70	40	20	20	35	40	20	75	60	35	75	70	40	20	20	35	44,54545455
	14	40	20	65	60	35	70	70	40	20	20	35	40	20	65	60	35	70	70	40	20	20	35	43,18181818
	15	80	80	70	80	75	80	80	80	80	80	75	80	80	70	80	75	80	80	80	80	80	75	78,18181818
	16	80	80	70	80	75	80	80	80	80	80	75	80	80	70	80	75	80	80	80	80	80	75	78,18181818
	17	30	60	80	30	35	35	70	30	60	60	35	30	60	80	30	35	35	70	30	60	60	35	47,72727273
	18	10	60	80	10	15	10	60	10	60	60	15	10	60	80	10	15	10	60	10	60	60	15	35,45454545
	19	40	50	80	20	55	45	60	40	50	50	55	40	50	80	20	55	45	60	40	50	50	55	49,54545455
	20	40	50	80	10	55	45	55	40	50	50	55	40	50	80	10	55	45	55	40	50	50	55	48,18181818
	21	10	40	80	10	45	10	60	10	40	40	45	10	40	80	10	45	10	60	10	40	40	45	35,45454545
AÇIK ALANLAR	1	10	20	95	20	65	10	50	10	20	20	65	10	20	95	20	65	10	50	10	20	20	65	35
	2	10	20	60	10	55	10	50	10	20	20	55	10	20	60	10	55	10	50	10	20	20	55	29,09090909
	3	10	20	95	10	65	10	60	10	20	20	65	10	20	95	10	65	10	60	10	20	20	65	35
	4	10	20	50	10	45	10	65	10	20	20	45	10	20	50	10	45	10	65	10	20	20	45	27,72727273
	5	10	20	60	10	40	10	60	10	20	20	40	10	20	60	10	40	10	60	10	20	20	40	27,27272727
	6	10	20	80	20	60	10	50	10	20	20	60	10	20	80	20	60	10	50	10	20	20	60	32,72727273
	7	10	20	60	20	40	10	70	10	20	20	40	10	20	60	20	40	10	70	10	20	20	40	29,09090909
	8	60	60	80	80	65	65	70	60	60	60	65	60	60	80	80	65	65	70	60	60	60	65	65,90909091
	9	60	60	75	80	55	65	70	60	60	60	55	60	60	75	80	55	65	70	60	60	60	55	63,63636364
YEŞİL ALANLAR	1	10	10	30	5	15	15	50	10	10	10	15	10	10	30	5	15	15	50	10	10	10	15	16,36363636
	2	15	20	45	15	35	15	60	15	20	20	35	15	20	45	15	35	15	60	15	20	20	35	26,81818182
	3	15	20	45	15	35	15	55	15	20	20	35	15	20	45	15	35	15	55	15	20	20	35	26,36363636
	4	10	30	30	15	15	10	55	10	30	30	15	10	30	30	15	15	10	55	10	30	30	15	22,72727273
	5	10	20	60	15	40	10	50	10	20	20	40	10	20	60	15	40	10	50	10	20	20	40	26,81818182
	6	10	10	70	10	45	10	60	10	10	10	45	10	10	70	10	45	10	60	10	10	10	45	26,36363636
	7	10	20	60	10	30	10	50	10	20	20	30	10	20	60	10	30	10	50	10	20	20	30	24,54545455
	8	60	65	90	60	60	60	40	60	65	65	60	60	65	90	60	60	60	40	60	65	65	60	62,27272727
	9	60	65	90	60	60	60	50	60	65	65	60	60	65	90	60	60	60	50	60	65	65	60	63,18181818
	10	60	65	90	60	60	60	45	60	65	65	60	60	65	90	60	60	60	45	60	65	65	60	62,72727273

Çizelge 4. 12. Alan 2 için uzman araştırmasına göre yakınlık, benzerlik, kapalılık ve süreklilik değerleri ortalamaları

ANKET NO		ORTALAMA DEĞERLER			
Mekansal Ögeler		YAKINLIK	BENZERLİK	KAPALILIK	SÜREKLİLİK
YAPILAR	1	35,45454545	34,09090909	37,72727273	58,63636364
	2	65,45454545	61,81818182	66,36363636	53,63636364
	3	55,45454545	55,45454545	66,36363636	54,54545455
	4	34,54545455	25	32,27272727	30,90909091
	5	76,36363636	72,72727273	72,72727273	83,18181818
	6	76,36363636	71,81818182	73,63636364	83,18181818
	7	76,36363636	69,09090909	74,09090909	83,18181818
	8	81,81818182	77,27272727	74,09090909	82,72727273
	9	61,81818182	56,36363636	72,72727273	67,72727273
	10	65,45454545	76,36363636	71,81818182	73,18181818
	11	21,81818182	18,18181818	23,18181818	23,63636364
	12	70	61,81818182	41,81818182	51,36363636
	13	51,81818182	42,72727273	44,54545455	31,81818182
	14	70	80	43,18181818	41,81818182
	15	87,27272727	84,54545455	78,18181818	52,72727273
	16	85,90909091	81,36363636	78,18181818	52,72727273
	17	55,45454545	61,36363636	47,72727273	52,72727273
	18	36,36363636	37,27272727	35,45454545	51,81818182
	19	34,54545455	34,54545455	49,54545455	39,09090909
	20	34,54545455	34,54545455	48,18181818	38,18181818
	21	52,27272727	56,36363636	35,45454545	38,18181818
AÇIK ALANLAR	1	60	61,81818182	35	50,45454545
	2	58,63636364	67,27272727	29,09090909	49,54545455
	3	63,63636364	63,63636364	35	51,36363636
	4	46,81818182	58,18181818	27,72727273	27,72727273
	5	47,27272727	62,72727273	27,27272727	33,18181818
	6	30,90909091	62,72727273	32,72727273	27,72727273
	7	38,63636364	65,45454545	29,09090909	40,90909091
	8	45,90909091	56,36363636	65,90909091	47,27272727
	9	50,90909091	58,18181818	63,63636364	47,27272727
YEŞİL ALANLAR	1	15,90909091	29,09090909	16,36363636	10,90909091
	2	56,36363636	37,27272727	26,81818182	58,18181818
	3	58,63636364	57,27272727	26,36363636	59,09090909
	4	20	51,81818182	22,72727273	16,36363636
	5	34,54545455	42,72727273	26,81818182	47,72727273
	6	31,36363636	30	26,36363636	27,27272727
	7	36,36363636	55,45454545	24,54545455	27,27272727
	8	70,45454545	70	62,27272727	68,63636364
	9	69,09090909	70	63,18181818	66,81818182
	10	69,09090909	70	62,72727273	66,81818182

4.3.3. Alan 3'e İlişkin Uzman Araştırması Bulguları

Şekil 4. 38. Şahmeran Heykeli ve yakın çevresi

3 nolu alan, 3. Derece Arkeolojik Sit Alanı ve Kentsel Sit Alanı Sınırları içerisinde yer almaktadır (Şekil 4.38). Alan 3'e ilişkin genel ve uzman araştırması bulguları maddeler halinde aşağıda verilmiştir:

- Kentsel sit alanı sınırları içerisinde yer almasına rağmen mekânsal bilgi birikimi ve tarihsel deneyimlerle uyumlayan yapılaşma alanlarının varlığı, mekânsal algı düzeyini olumsuz yönde etkilemekte olduğu ve algı değerini düşürdüğü tahmin edilmektedir.
- Alanda tescilli olan yapıların çoğunlukta olması kent açısından önemli bir kavşak/toplanma noktası ve turizm potansiyeli yüksek bir alan niteliği taşımaktadır.
- Alandaki önemli yapılar Kilise Cami (Eski Cami), Roma Hamamı (Altından Geçme), Makam-ı Şerif Cami(Danyal Peygamber Kabri), Şahmeran Hamamı ve Şahmeran Heykeli'dir.
- Alanda dini yapıların yanında su yapıları olan hamamlar ve Roma Hamamı'nın devamında Kentsel Sit Alan Sınırları içerisinde yer alan Siptilli Çarşısı adı verilen ticaret alanları bulunmaktadır.
- Altından Geçme, Kilise Cami, Makam-ı Şerif Cami ve Şahmeran Heykeli kentin imge elemanlarından sayılabilecek nitelikteki mimari öğelerdir.
- Anket bulgularına göre, **Yakınlık değerleri** alanda yer alan mekânsal öğelerden yapılar için **en yüksek değeri ortalama 78,63** puan almış olan **7 nolu** binanın aldığı belirlenmiştir. **Açık alanlarda en yüksek ortalama**

değer ise 60,90'lık puanla 3 nolu açık alan, yeşil alanlarda ise en yüksek ortalama değeri 65,45'lik puan ile 3 nolu yeşil alan almıştır (Çizelge 4.13).

- **Benzerlik değerleri** açısından alanda yer alan mekânsal öğeler incelendiğinde, yapılarda en yüksek ortalama değeri 7 nolu yapı 74,09 puan, açık alanlarda en yüksek ortalama değeri 6-7 nolu açık alanlar 67,27 puan ve yeşil alanlarda da en yüksek ortalama değeri 3 nolu yeşil alan 74,09 puan olarak almıştır (Çizelge 4.14).
- **Kapalılık değerleri** açısından Çizelge 4.15 incelendiğinde alandaki mekânsal öğelerin puanları en yüksek ortalama değerler olarak yapılarda 6-7-8-9 nolu yapılar 77,72 puan; açık alanlarda 7 nolu açık alan 23,18 puan ve yeşil alanlarda 3 nolu yeşil alan 67,72 puan olarak belirlenmiştir.
- **Süreklilik değerleri** ise en yüksek ortalama değerler olarak yapılarda 7 nolu yapı 79,09 puan; açık alanlarda 3 nolu açık alan 72,27 puan ve yeşil alanlarda 7 nolu yeşil alan 46,36 puandır.
- Şekil 4.38'de 7 nolu yapı olarak gösterilen **Şahmeran Hamamı; yakınlık, benzerlik, kapalılık açısından en yüksek ortalama değere sahip** yapısal öğedir. Alanda hâkim mimari öge olmamasına karşın diğer yapılarla bütünlük oluşturması, sürekliliği sağlaması gibi özelliklerden dolayı yüksek puan almış olabileceği tahmin edilmektedir.
- Alan 2 ile olan fiziksel bağı ve bu alanın devamı niteliğindeki 3 nolu alanda da, tarihi doku dışında kalan, kimlik özelliklerinden yoksun ve plansız şekilde alanda inşa edilmiş yapıların alandan uzaklaştırılması ve burada yer alan tarihi dokunun kimlik özelliklerini yansıtacak ve bu dokuyla bütünleşecek yaya bölgelerinin planlanması ve tasarlanması kent ve kentliler açısından önem arz etmektedir.

- Çizelge 4.17’de verilmiş olan uzman araştırması ortalama değerleri 3 nolu alan için *Yakınlık Değişme Değeri (**DD_{YAa3}**), Benzerlik Değişme Değeri (**DD_{Ba3}**), Kapalılık Değişme Değeri (**DD_{Ka3}**) ve Süreklilik Değişme Değeri (**DD_{sa3}**) değerlerinin hesaplanmasında kullanılmıştır.

* Yakınlık Değişme Değeri (**DD_{YAa3}**)’nin nasıl hesaplanacağı yöntemde belirtilmiştir.

Çizelge 4. 13. Alan 3 için uzman araştırmasına göre yakınlık değerleri

		ALAN 3 YAKINLIK																						
ANKET NO		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	ORTALAMA
Mekânsal Ögeler																								
YAPILAR	1	50	50	60	40	45	50	10	50	50	30	45	40	45	50	20	50	35	35	40	55	55	55	43,63636364
	2	50	50	60	40	45	50	10	50	50	50	60	40	45	50	10	50	50	50	60	50	50	60	46,81818182
	3	40	60	70	60	55	40	5	45	60	60	70	60	55	40	5	45	60	60	70	40	60	70	51,36363636
	4	40	30	40	20	15	15	20	50	30	30	40	20	15	15	20	50	30	30	40	40	30	40	30
	5	40	40	40	20	15	15	10	45	40	40	20	15	15	10	45	40	30	40	40	40	40	40	31,36363636
	6	70	80	60	50	45	70	50	70	80	80	60	50	45	70	50	70	80	80	60	70	80	60	65
	7	80	90	75	70	65	80	70	80	90	90	75	70	65	80	70	80	90	90	75	80	90	75	78,63636364
	8	70	80	60	60	55	70	70	70	80	80	60	60	55	70	70	70	80	80	60	70	80	60	68,63636364
	9	70	70	50	20	15	70	70	70	70	70	50	20	15	70	70	65	70	75	50	70	70	50	56,81818182
	10	40	60	50	20	15	40	10	40	60	60	50	20	15	40	10	40	60	60	50	40	60	50	40,45454545
	11	40	60	50	20	15	40	10	40	60	60	50	20	15	40	10	40	60	60	50	40	60	50	40,45454545
	12	70	80	85	60	55	70	80	70	80	80	85	60	55	70	80	70	80	80	85	70	80	85	74,09090909
	13	40	50	10	40	35	40	10	40	50	50	10	40	35	40	10	40	50	50	10	40	50	10	34,09090909
	14	65	70	75	70	65	65	50	65	70	70	75	70	65	65	50	65	70	70	75	65	70	75	67,27272727
	15	15	40	20	30	35	20	50	15	40	40	20	30	35	20	50	15	40	40	20	15	40	20	29,54545455
	16	15	40	20	30	35	20	50	15	40	40	20	30	35	20	50	15	40	40	20	15	40	20	29,54545455
	17	15	40	20	30	35	20	50	15	40	40	20	30	35	20	50	15	40	40	20	15	40	20	29,54545455
	18	15	40	20	20	15	20	50	15	40	40	20	20	15	20	50	15	40	40	20	15	40	20	26,81818182
	19	50	50	60	40	45	50	10	50	50	50	60	40	45	50	10	50	50	50	60	50	50	60	46,81818182
	20	50	50	60	40	45	50	10	50	50	50	60	40	45	50	10	50	50	50	60	50	50	60	46,81818182
	21	10	20	30	20	20	10	10	10	20	20	30	20	20	10	10	10	20	20	30	10	20	30	18,18181818
	22	40	50	60	40	45	40	10	40	50	50	60	40	45	40	10	40	50	50	60	40	50	60	44,09090909
AÇIK ALANLAR	1	50	60	45	60	60	60	50	50	60	60	45	60	60	60	50	50	60	60	45	50	60	45	54,54545455
	2	45	50	20	50	55	45	60	45	50	50	20	50	55	45	60	45	50	50	20	45	50	20	44,54545455
	3	60	60	60	60	65	65	60	60	60	60	60	65	65	60	60	60	60	60	60	60	60	60	60,90909091
	4	60	60	60	60	65	65	55	60	60	60	60	60	65	65	65	60	60	60	60	60	60	60	60,45454545
	5	60	60	50	60	65	65	60	60	60	60	50	60	65	65	60	60	60	60	50	59,09090909			
	6	15	40	10	40	35	35	25	15	40	40	10	40	35	35	25	15	40	40	10	15	40	10	27,72727273
	7	15	40	20	40	35	35	25	15	40	40	20	40	35	35	25	15	40	40	20	15	40	20	29,54545455
YEŞİL ALANLAR	1	15	40	30	40	35	35	10	15	40	40	30	40	35	35	10	15	40	40	30	15	40	30	30
	2	15	40	30	40	35	35	10	15	40	40	30	40	35	35	10	15	40	40	30	15	40	30	30
	3	65	80	70	50	80	65	15	65	80	80	70	50	80	65	15	65	80	80	70	65	80	70	65,45454545
	4	65	80	70	30	80	65	15	65	80	80	70	30	80	65	15	65	80	80	70	65	80	70	63,63636364
	5	60	70	40	60	65	60	15	60	70	70	40	60	65	60	15	60	70	70	40	60	70	40	55,45454545
	6	25	30	10	40	40	25	20	25	30	30	10	40	40	25	20	25	30	30	10	25	30	10	25,90909091
	7	60	70	40	60	65	60	15	60	70	70	40	60	65	60	15	60	70	70	40	60	70	40	55,45454545
	8	60	70	40	60	65	60	15	60	70	70	40	60	65	60	15	60	70	70	40	60	70	40	55,45454545
	9	15	40	30	30	25	15	15	15	40	40	30	30	25	15	15	15	40	40	30	15	40	30	26,81818182

Çizelge 4. 14. Alan 3 için uzman araştırmasına göre benzerlik değerleri

		ALAN 3 BENZERİLİK																								
ANKET NO		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	ORTALAMA		
Mekânsal Öğeler																										
YAPILAR	1	10	10	20	10	15	10	15	10	10	15	15	5	15	10	20	15	10	10	10	20	15	10	12,72727273		
	2	30	20	10	10	15	30	10	20	10	20	15	10	30	20	10	20	15	15	30	10	20	10	17,27272727		
	3	45	40	80	40	65	45	40	40	80	40	80	40	45	40	80	40	80	65	45	40	40	80	54,09090909		
	4	10	20	10	10	15	10	10	20	10	20	10	10	10	20	10	20	10	15	10	10	20	10	13,18181818		
	5	10	20	10	10	15	10	15	20	10	20	10	10	10	20	10	20	10	15	10	15	20	10	13,63636364		
	6	65	50	50	60	55	65	50	50	50	50	50	60	65	50	50	50	50	55	65	50	50	50	54,09090909		
	7	80	80	70	70	65	80	70	80	70	80	70	70	80	80	70	80	70	65	80	70	80	70	74,09090909		
	8	70	60	50	60	55	75	70	60	50	60	50	60	70	60	50	60	50	55	75	70	60	50	60		
	9	65	60	50	60	55	65	70	60	50	60	50	60	65	60	50	60	50	55	65	70	60	50	58,63636364		
	10	50	50	40	40	45	55	40	50	40	50	40	40	40	50	50	40	50	40	45	55	40	50	40	45,45454545	
	11	50	50	40	40	45	55	40	50	40	50	40	50	40	50	50	40	50	40	45	55	40	50	40	45,45454545	
	12	65	80	75	50	65	65	70	80	75	80	75	50	65	80	75	80	75	65	65	70	80	75	70	70,90909091	
	13	10	20	10	10	15	10	15	30	10	30	10	10	10	30	10	30	10	15	10	10	25	10	15	15,45454545	
	14	75	80	80	70	75	75	50	80	80	80	80	80	70	75	80	80	80	80	75	75	50	80	80	75	
	15	15	40	30	10	35	15	50	40	30	40	30	10	15	40	30	40	30	35	15	50	40	30	30	30,45454545	
	16	15	50	30	10	35	15	10	50	30	50	30	10	15	50	30	50	30	35	15	10	50	30	29	29,54545455	
	17	15	20	30	10	35	15	10	20	30	20	30	10	15	20	30	20	30	35	15	10	20	30	21	21,36363636	
	18	15	20	30	10	25	15	10	20	30	20	30	10	15	20	30	20	30	25	15	10	20	30	20	20,45454545	
	19	30	40	40	20	35	30	20	40	40	40	40	20	30	40	40	40	40	35	30	20	40	40	34	34,09090909	
	20	30	10	50	20	55	30	20	10	50	10	50	20	10	50	10	50	10	50	55	30	20	10	50	30	30,45454545
	21	10	10	10	20	15	10	20	10	10	10	10	10	20	10	10	10	10	15	10	20	10	10	12	12,27272727	
	22	50	60	45	60	45	55	20	60	45	60	45	60	50	60	45	60	45	45	45	55	20	60	45	49	49,54545455
AÇIK ALANLAR	1	50	60	60	50	55	55	60	60	60	60	60	50	50	60	60	60	60	55	55	60	60	60	57	57,27272727	
	2	60	70	70	60	65	60	50	70	70	70	70	60	60	70	70	70	70	65	60	50	70	70	65	65	
	3	15	50	10	40	10	15	50	50	10	50	10	40	15	50	10	50	10	10	15	50	50	10	28	28,18181818	
	4	60	60	30	60	55	60	50	60	30	60	30	60	60	60	30	60	30	55	60	50	60	30	50	50,45454545	
	5	15	50	10	40	10	15	40	50	10	50	10	40	15	50	10	50	10	10	15	40	50	10	27	27,27272727	
	6	60	70	70	60	70	60	70	70	70	70	70	60	60	70	70	70	70	70	60	70	70	70	67	67,27272727	
	7	60	70	70	60	70	60	70	70	70	70	70	60	60	70	70	70	70	70	60	70	70	70	67	67,27272727	
YEŞİL ALANLAR	1	30	30	10	30	15	30	50	30	10	30	10	30	30	30	10	30	10	15	30	50	30	10	25	25	
	2	30	30	10	30	15	30	50	30	10	30	10	30	30	30	10	30	10	15	30	50	30	10	25	25	
	3	85	70	80	70	75	85	50	70	80	70	80	70	85	70	80	70	80	75	85	50	70	80	74	74,09090909	
	4	65	70	60	60	65	65	10	70	60	70	60	60	65	70	60	70	60	65	65	10	70	60	59	59,54545455	
	5	65	60	60	60	65	65	20	60	60	60	60	60	65	60	60	60	60	65	65	20	60	60	57	57,72727273	
	6	65	65	60	70	65	65	10	65	60	65	60	70	65	65	60	65	60	65	65	10	65	60	59	59,09090909	
	7	85	70	80	60	80	85	50	70	80	60	80	60	85	70	80	60	80	80	85	50	70	80	72	72,72727273	
	8	65	70	60	60	60	65	50	70	60	60	60	60	65	70	60	60	60	60	60	65	50	70	61	61,81818182	
	9	30	30	10	30	15	30	40	30	10	30	10	30	30	30	10	30	10	15	30	40	30	10	24	24,09090909	

		ALAN 3 SÜREKLİLİK																							
ANKET NO		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	ORTALAMA	
Mekânsal Ögeler																									
YAPILAR	1	40	55	30	50	55	45	10	30	45	50	20	50	50	45	35	50	40	30	50	15	40	25	39,09090909	
	2	40	55	30	50	45	45	50	30	45	40	50	55	50	45	30	40	40	30	45	50	45	50	43,63636364	
	3	15	35	30	20	30	15	10	30	20	15	10	35	20	15	30	15	15	30	30	10	20	10	20,90909091	
	4	15	35	40	20	25	15	50	40	20	15	50	35	20	15	40	15	15	40	25	50	20	50	29,54545455	
	5	15	35	40	10	25	15	10	40	10	15	10	35	10	15	40	15	15	40	25	10	10	10	20,45454545	
	6	15	80	65	80	80	15	70	65	80	15	70	80	80	15	65	15	15	65	80	70	80	70	57,72727273	
	7	80	80	85	80	80	80	70	85	80	80	70	80	80	80	85	80	80	85	80	70	80	70	79,09090909	
	8	80	80	65	80	80	80	70	65	80	80	70	80	80	80	65	80	80	65	80	70	80	70	75,45454545	
	9	80	80	65	80	80	80	70	65	80	80	70	80	80	80	80	65	80	80	65	80	70	80	70	75,45454545
	10	50	70	55	60	65	50	60	55	60	50	60	70	60	50	55	50	50	55	65	60	60	60	57,72727273	
	11	50	70	55	60	65	50	60	55	60	50	60	70	60	50	55	50	50	55	65	60	60	60	57,72727273	
	12	30	30	30	30	35	30	70	30	30	30	70	30	30	30	30	30	30	30	35	70	30	70	37,72727273	
	13	10	20	30	30	35	10	10	30	30	10	10	20	30	10	30	10	10	30	35	10	30	10	20,45454545	
	14	30	50	30	30	30	30	50	30	30	30	50	50	30	30	30	30	30	30	30	50	30	50	35,45454545	
	15	50	55	45	40	45	50	50	45	40	50	55	40	55	45	50	45	50	45	45	50	40	50	47,27272727	
	16	35	45	45	40	45	35	60	45	40	35	60	45	40	35	45	35	35	45	45	60	40	60	44,09090909	
	17	45	45	45	20	15	45	65	45	20	45	65	45	20	45	45	45	45	45	15	65	20	65	41,36363636	
	18	40	40	45	40	45	40	60	45	40	40	60	40	40	40	45	40	40	45	45	60	40	60	45	
	19	40	60	40	50	55	40	55	40	50	40	55	60	50	40	40	40	40	40	55	55	50	55	47,72727273	
	20	40	60	40	50	55	40	65	40	50	40	65	60	50	40	40	40	40	40	55	65	50	65	49,54545455	
	21	10	60	10	20	15	10	50	10	20	10	50	60	20	10	10	10	10	10	15	50	20	50	24,09090909	
	22	30	10	40	20	15	30	55																	

Çizelge 4. 17. Alan 3 için uzman araştırmasına göre yakınlık, benzerlik, kapalılık ve süreklilik değerleri ortalamaları

		ALAN 3			
ANKET NO		ORTALAMA DEĞERLER			
Mekansal Ögeler		YAKINLIK	BENZERLİK	KAPALILIK	SÜREKLİLİK
YAPILAR	1	43,63636364	12,72727273	50,90909091	39,09090909
	2	46,81818182	17,27272727	52,27272727	43,63636364
	3	51,36363636	54,09090909	20,45454545	20,90909091
	4	30	13,18181818	21,36363636	29,54545455
	5	31,36363636	13,63636364	22,27272727	20,45454545
	6	65	54,09090909	77,72727273	57,72727273
	7	78,63636364	74,09090909	77,72727273	79,09090909
	8	68,63636364	60	77,72727273	75,45454545
	9	56,81818182	58,63636364	77,72727273	75,45454545
	10	40,45454545	45,45454545	55,45454545	57,72727273
	11	40,45454545	45,45454545	55,45454545	57,72727273
	12	74,09090909	70,90909091	36,36363636	37,72727273
	13	34,09090909	15,45454545	27,27272727	20,45454545
	14	67,27272727	75	32,72727273	35,45454545
	15	29,54545455	30,45454545	47,72727273	47,27272727
	16	29,54545455	29,54545455	31,36363636	44,09090909
	17	29,54545455	21,36363636	35	41,36363636
	18	26,81818182	20,45454545	29,09090909	45
	19	46,81818182	34,09090909	47,27272727	47,72727273
	20	46,81818182	30,45454545	47,27272727	49,54545455
	21	18,18181818	12,27272727	18,18181818	24,09090909
	22	44,09090909	49,54545455	33,18181818	31,36363636
AÇIK ALANLAR	1	54,54545455	57,27272727	19,09090909	67,72727273
	2	44,54545455	65	19,09090909	69,54545455
	3	60,90909091	28,18181818	15,45454545	72,27272727
	4	60,45454545	50,45454545	15,90909091	67,72727273
	5	59,09090909	27,27272727	20,45454545	37,72727273
	6	27,72727273	67,27272727	21,36363636	63,18181818
	7	29,54545455	67,27272727	23,18181818	64,09090909
YEŞİL ALANLAR	1	30	25	17,72727273	12,72727273
	2	30	25	17,27272727	23,63636364
	3	65,45454545	74,09090909	67,72727273	44,09090909
	4	63,63636364	59,54545455	67,27272727	38,63636364
	5	55,45454545	57,72727273	38,63636364	42,72727273
	6	25,90909091	59,09090909	16,36363636	17,72727273
	7	55,45454545	72,72727273	51,81818182	46,36363636
	8	55,45454545	61,81818182	48,63636364	41,81818182
	9	26,81818182	24,09090909	21,81818182	14,54545455

4.3.4. Alan 4'e İlişkin Uzman Araştırması Bulguları

Şekil 4. 39. Cumhuriyet Alanı- Saint Paulus Kuyusu yakın çevresi

4 nolu alan 3. Derece Arkeolojik Sit Alanı ve Kentsel Sit Alanı Sınırları içerisinde yer almaktadır (Şekil 4.39). Alan 4'e ilişkin genel ve uzman araştırması bulguları maddeler halinde aşağıda verilmiştir:

- Alanın merkezinde Atatürk Çarşısı, güneyinde Antik yol (Roma Yolu) ve Eski Adliye binası, kuzey doğusunda Miralay Ahmet Bey Camisi ve doğusunda St. Paulus Kuyusu ve Tarihi Tarsus Evleri bulunmaktadır.
- Yönetim, ticaret ve dini yapıların yanında konut alanlarının bulunduğu, açık ve yeşil alanlar bakımından yaya kullanımına imkân veren mekânsal öğelerin yer aldığı bir alandır.
- Alanın batısında ve kuzeyinde Tarsus'un kentsel kimlik özelliklerini yansıtmayan, mekânsal bilgi birikimi ve tarihsel deneyimden yoksun konut alanları yer almaktadır.
- Alanda açık alan niteliğinde değerlendirilebilecek **1. Derece Arkeolojik Sit Alanı** statüsünde yer alan Roma dönemi kent yerleşimi kalıntıları olan **“Antik Yol(Roma Yolu)”** bulunmaktadır. Ancak, kazı çalışmalarının günümüzde devam ediyor olması ve alanın kullanıma kapalı olması nedeniyle uzman araştırmasında değerlendirmeye alınmamıştır.
- Alanda, kent için **“Landmark”** niteliğinde sayılabilecek, Hristiyanların hac ibadetleri için önemli bir merkez olan ve inanç turizmi açısından da kent için büyük öneme sahip **St. Paulus Kuyusu** yer almaktadır.
- Şekil 4.39 ve Çizelge 4.18 uzman araştırması sonuçları incelendiğinde **yakınlık değeri** yapılar için **en yüksek ortalama 69,09** puan ile **12 nolu**

binanın aldığı belirlenmiştir. **Açık alanlarda en yüksek ortalama değer ise 51,81’lik puanla 4 nolu açık alan, yeşil alanlarda ise en yüksek ortalama değeri 69,09’luk puan ile 1 nolu yeşil alan olduğu saptanmıştır.**

- **Benzerlik değerleri** açısından alanda yer alan mekânsal öğeler incelendiğinde, yapılarda **en yüksek ortalama değeri 10 nolu yapı 85** puan, açık alanlarda **en yüksek ortalama değeri 10 nolu açık alan 72,27** puan ve yeşil alanlarda da **en yüksek ortalama değeri 3 nolu yeşil alan 75,90** puan olarak almıştır (Çizelge 4.19).
- **Kapalılık değerleri** açısından Çizelge 4.20 incelendiğinde alandaki mekânsal öğelerin puanları **en yüksek ortama değerler** olarak yapılarda **11 nolu yapı 96,81** puan; açık alanlarda **1 nolu açık alan 87,72** puan ve yeşil alanlarda **2 nolu yeşil alan 72,72** puan olarak belirlenmiştir.
- **Süreklilik değerleri** ise **en yüksek ortalama değerler** olarak yapılarda **11-12 nolu yapılar 76,36** puan; açık alanlarda **1 nolu açık alan 59,09** puan ve yeşil alanlarda **1 nolu yeşil alan 80** puan olarak belirlenmiştir.
- Çizelge 4.22’de hesaplanmış olan uzman anketi ortalama değerleri 3 nolu alan için ***Yakınlık Değişme Değeri (DD_{YA4})**, **Benzerlik Değişme Değeri (DD_{Ba4})**, **Kapalılık Değişme Değeri (DD_{Ka4})** ve **Süreklilik Değişme Değeri (DD_{Sa4})** değerlerinin hesaplanmasında kullanılacaktır.

* Yakınlık Değişme Değeri (DD_{YA4})’nin nasıl hesaplanacağı yöntemde belirtilmiştir.

Çizelge 4. 18. Alan 4 için uzman araştırmasına göre yakınlık değerleri

		ALAN 4 YAKINLIK																							
ANKET NO		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	ORTALAMA	
Mekânsal Öğeler																									
YAPILAR	1	20	20	20	10	20	20	35	15	15	10	15	15	10	15	15	20	20	15	25	30	15	20	18,18181818	
	2	30	30	30	20	30	30	35	20	30	30	20	30	20	30	20	30	30	30	30	35	30	20	27,72727273	
	3	30	30	30	20	30	30	35	20	30	30	20	30	20	30	20	30	30	30	30	35	30	20	27,72727273	
	4	10	10	10	10	10	10	45	15	10	10	10	10	10	10	15	10	10	10	10	45	10	10	13,63636364	
	5	40	55	40	40	40	40	45	55	40	40	40	55	40	40	55	40	40	40	40	45	40	40	43,18181818	
	6	20	25	25	10	25	20	30	25	25	25	10	25	10	20	25	25	20	25	25	30	25	10	21,81818182	
	7	30	40	30	40	30	30	40	40	30	30	40	40	40	40	30	40	30	30	30	30	40	30	34,54545455	
	8	40	40	45	40	45	40	50	40	45	45	40	40	40	40	40	45	40	45	45	50	45	40	42,72727273	
	9	60	65	60	70	60	60	50	65	60	60	70	65	70	60	65	60	60	60	60	50	60	70	61,81818182	
	10	70	65	70	70	60	70	70	65	70	70	70	65	70	70	65	70	70	65	70	70	60	70	68,18181818	
	11	70	65	70	70	65	70	70	65	70	70	70	65	70	70	65	70	70	70	70	65	70	70	68,63636364	
	12	70	65	70	70	65	70	70	70	70	70	70	65	70	70	70	70	70	70	70	65	70	70	69,09090909	
	13	60	50	65	20	60	60	60	50	65	65	20	50	20	60	50	65	60	65	60	60	65	20	52,27272727	
	14	40	40	40	40	40	40	50	40	40	40	40	40	40	40	40	40	40	40	40	40	50	40	40,90909091	
	15	40	40	40	40	40	40	40	40	40	40	40	40	40	40	40	40	40	40	40	40	40	40	40	40
	16	50	50	50	50	45	50	45	50	50	50	50	50	50	50	50	50	50	50	50	45	45	50	50	49,09090909
	17	50	50	50	50	45	50	45	50	50	50	50	50	50	50	50	50	50	50	50	45	45	50	50	49,09090909
	18	50	50	50	50	45	50	60	50	50	50	50	50	50	50	50	50	50	50	50	45	60	50	50	50,45454545
	19	40	30	40	20	45	40	65	30	40	40	20	30	20	40	30	40	40	40	45	65	40	20	37,27272727	
	20	40	30	40	20	45	40	55	30	40	40	20	30	20	40	30	40	40	40	45	55	40	20	36,36363636	
	21	40	30	40	20	45	40	55	30	40	40	20	30	20	40	30	40	40	40	45	55	40	20	36,36363636	
	22	40	30	40	20	45	40	70	30	40	40	20	30	20	40	30	40	40	40	45	70	40	20	37,72727273	
	23	40	30	40	20	45	40	75	30	40	40	20	30	20	40	30	40	40	40	45	75	40	20	38,18181818	
	24	40	30	40	50	45	50	40	30	40	40	50	30	30	50	50	30	40	40	40	45	40	50	41,36363636	
	25	20	10	20	40	25	20	40	10	20	20	40	10	40	20	10	20	20	20	20	25	40	20	40	24,09090909
	26	40	25	40	25	40	40	50	25	40	40	25	25	25	40	25	40	40	40	40	40	50	40	25	35,45454545
AÇIK ALANLAR	1	50	50	50	50	50	50	50	50	50	50	50	50	50	50	50	50	50	50	50	50	50	50	50	
	2	50	50	50	50	50	50	55	50	50	50	50	50	50	50	50	50	50	50	50	55	50	50	50,45454545	
	3	30	35	35	30	35	30	55	35	35	35	30	35	30	35	35	35	35	35	35	55	35	30	35	
	4	50	50	50	50	55	50	65	50	50	50	50	50	50	50	50	50	50	50	55	65	50	50	51,81818182	
	5	50	50	50	50	55	50	60	50	50	50	50	50	50	50	50	50	50	50	55	60	50	50	51,36363636	
	6	50	50	50	50	55	50	45	50	50	50	50	50	50	50	50	50	50	50	55	45	50	50	50	
	7	50	50	50	50	55	50	35	50	50	50	50	50	50	50	50	50	50	50	55	35	50	50	49,09090909	
	8	40	40	40	40	35	40	25	40	40	40	40	40	40	40	40	40	40	40	35	25	40	40	38,18181818	
	9	45	45	45	45	50	40	25	45	45	45	45	45	45	45	45	45	45	45	50	25	45	45	43,18181818	
	10	30	30	35	30	30	30	40	30	35	35	30	30	30	30	30	35	30	35	30	35	30	30	32,27272727	
YEŞİL ALANLAR	1	70	60	70	80	75	70	55	60	70	70	80	60	80	70	60	70	70	70	75	55	70	80	69,09090909	
	2	70	60	70	80	75	70	40	60	70	70	80	60	80	70	60	70	70	70	75	40	70	80	67,72727273	
	3	70	60	70	80	75	70	50	60	70	70	80	60	80	70	60	70	70	70	75	50	70	80	68,63636364	
	4	30	15	30	20	25	30	50	15	30	30	20	15	20	30	15	30	30	30	25	50	30	20	26,81818182	
	5	65	50	60	40	65	65	65	50	60	60	40	50	40	65	50	60	65	60	65	65	60	40	56,36363636	
	6	65	50	60	40	65	65	45	50	60	60	40	50	40	65	50	60	65	60	65	65	60	40	54,54545455	
	7	50	50	55	40	65	50	35	50	55	55	40	50	40	50	50	55	50	55	65	35	55	40	49,54545455	
	8	50	50	55	40	65	50	30	50	55	55	40	50	40	50	50	55	50	55	65	30	55	40	49,09090909	
	9	50	50	55	40	65	50	45	50	55	55	40	50	40	50	50	55	50	55	65	45	55	40	50,45454545	
	10	50	50	55	40	65	50	45	50	55	55	40	50	40	50	50	55	50	55	65	45	55	40	50,45454545	
	11	40	40	40	10	45	40	50	40	40	40	10	40	10	40	40	40	40	40	45	50	40	10	35,90909091	
	12	60	50	60	60	60	60	50	50	60	60	60	50	60	60	50	60	60	60	60	50	60	60	57,27272727	
	13	60	50	60	60	60	60	55	50	60	60	60	50	60	60	50	60	60	60	60	55	60	60	57,72727273	
	14	0	10	60	60	60	60	45	10	60	60	60	10	60	60	10	60	0	60	60	45	60	60	44,09090909	
	15	60	50	60	60	60	60	60	50	60	60	60	50	60	60	50	60	60	60	60	60	60	60	58,18181818	
	16	65	50	70	40	70	65	55	50	70	70	55	50	40	65	50	70	65	70	70	55	70	55	60	60

Çizelge 4. 19. Alan 4 için uzman araştırmasına göre benzerlik değerleri

		ALAN 4 BENZERLİK																							
ANKET NO		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	ORTALAMA	
Mekânsal Ögeler																									
YAPILAR	1	50	40	55	40	65	50	55	50	45	50	55	45	35	50	55	45	50	60	65	55	40	55	50,45454545	
	2	40	45	40	50	45	40	45	40	45	50	45	45	50	40	40	50	40	40	45	45	45	45	44,09090909	
	3	40	45	40	50	45	40	45	40	45	50	45	45	50	40	40	50	40	40	45	45	45	45	44,09090909	
	4	45	35	45	35	50	45	50	45	35	35	50	35	35	45	45	35	45	45	50	50	35	50	42,72727273	
	5	80	60	80	70	80	80	65	80	60	70	80	60	70	80	80	70	80	80	80	65	60	80	73,18181818	
	6	55	45	60	60	65	55	10	55	45	60	65	45	60	55	55	60	55	60	65	10	45	65	52,27272727	
	7	55	45	60	60	65	55	15	55	45	60	65	45	60	55	55	60	55	60	65	15	45	65	52,72727273	
	8	55	45	60	60	65	55	15	55	45	60	65	45	60	55	55	60	55	60	65	15	45	65	52,72727273	
	9	80	60	80	70	80	80	50	80	60	70	80	60	70	80	80	70	80	80	80	50	60	80	71,81818182	
	10	90	80	95	80	85	90	80	90	80	80	85	80	80	90	90	80	90	95	85	80	80	85	85	
	11	70	60	70	60	70	70	80	70	60	60	70	60	60	70	70	60	70	70	70	80	60	70	67,27272727	
	12	80	70	80	70	80	80	80	80	70	70	80	70	70	80	80	70	80	80	80	80	70	80	76,36363636	
	13	80	70	80	70	80	80	70	80	70	70	80	70	70	80	80	70	80	80	80	70	70	80	75,45454545	
	14	30	25	30	30	25	30	15	30	25	30	25	25	30	30	30	30	30	30	25	15	25	25	26,81818182	
	15	50	30	50	30	45	50	15	50	30	30	45	30	30	50	50	30	50	50	45	15	30	45	38,66363636	
	16	40	20	40	20	35	40	20	40	20	20	35	20	20	40	40	20	40	40	35	20	20	35	30	
	17	50	45	50	40	45	50	30	50	45	40	45	45	40	50	50	40	50	50	45	30	45	45	44,54545455	
	18	50	45	50	40	45	50	30	50	45	40	45	45	40	50	50	40	50	50	45	30	45	45	44,54545455	
	19	50	30	50	30	45	50	40	50	30	30	45	30	30	50	50	30	50	50	45	40	30	45	40,90909091	
	20	50	30	50	30	45	50	40	50	30	30	45	30	30	50	50	30	50	50	45	40	30	45	40,90909091	
	21	40	25	40	30	35	40	45	40	25	30	35	25	30	40	40	30	40	40	35	45	25	35	35	
	22	30	25	30	20	20	30	45	30	25	20	20	25	20	30	30	20	30	30	20	45	25	20	26,81818182	
	23	30	25	30	20	20	30	40	30	25	20	20	25	20	30	30	20	30	30	20	40	25	20	26,36363636	
	24	50	40	50	40	50	50	45	50	40	40	50	40	40	50	50	40	50	50	50	45	40	50	45,90909091	
	25	10	10	10	10	15	10	50	10	10	10	15	10	10	10	10	10	10	10	15	50	10	15	14,54545455	
	26	50	25	50	30	50	50	55	50	25	30	50	25	30	50	50	30	50	50	55	25	50	50	42,27272727	
AÇIK ALANLAR	1	70	80	70	70	70	60	70	80	70	70	80	70	80	70	70	70	70	70	70	65	80	70	70,90909091	
	2	70	80	70	70	70	65	70	80	70	70	80	70	70	70	70	70	70	70	70	65	80	70	71,36363636	
	3	70	80	70	70	70	65	70	80	70	70	80	70	70	70	70	70	70	70	70	65	80	70	71,36363636	
	4	70	80	70	70	70	70	70	80	70	70	80	70	70	70	70	70	70	70	70	70	80	70	71,81818182	
	5	60	60	60	50	55	60	65	60	60	50	55	60	50	60	50	60	50	60	55	65	60	55	50	52,72727273
	6	50	50	50	30	50	50	55	50	50	30	50	50	50	60	50	50	30	50	50	50	55	50	50	46,81818182
	7	60	60	60	50	55	60	65	60	60	50	55	60	50	60	60	50	60	60	55	65	60	55	57,72727273	
	8	50	50	50	30	50	50	60	50	50	30	50	50	30	50	50	30	50	50	50	60	50	50	47,27272727	
	9	50	50	50	30	50	50	60	50	50	30	50	50	30	50	50	30	50	50	50	50	50	50	50	47,27272727
	10	70	80	70	70	70	70	75	70	80	70	70	80	70	70	70	70	70	70	70	75	80	70	70	72,27272727
YEŞİL ALANLAR	1	70	70	70	80	70	70	55	70	70	80	70	70	80	70	70	80	70	70	70	55	70	70	70	70,45454545
	2	70	70	70	80	70	70	55	70	70	80	70	70	80	70	70	80	70	70	70	55	70	70	70	70,45454545
	3	70	70	90	80	85	70	65	70	70	80	85	70	80	70	70	80	70	90	85	65	70	85	70	75,90909091
	4	70	70	70	80	65	70	75	70	70	80	65	70	80	70	70	80	70	70	65	75	70	65	70	71,36363636
	5	70	70	60	80	60	70	75	70	70	80	60	70	80	70	70	80	70	60	60	75	70	60	69,54545455	
	6	55	40	60	50	60	55	55	55	40	50	60	40	50	55	55	50	55	60	60	55	40	60	50	52,72727273
	7	55	40	60	50	60	55	65	55	40	50	60	40	50	55	55	50	55	60	60	65	40	60	53,63636364	
	8	55	40	60	50	60	50	60	55	40	50	60	40	50	50	55	50	55	60	60	60	40	60	50	52,72727273
	9	55	40	60	50	60	50	60	55	40	50	60	40	50	50	55	50	55	60	60	60	40	60	50	52,72727273
	10	55	40	60	50	60	55	65	55	40	50	60	40	50	55	55	50	55	60	60	65	40	60	50	53,63636364
	11	30	10	30	20	20	30	55	30	10	20	20	10	20	30	30	20	30	30	20	55	10	20	25	
	12	40	10	40	30	30	40	45	40	10	30	30	10	30	40	40	30	40	40	30	45	10	30	30	31,36363636
	13	70	70	70	80	70	70	45	70	70	80	70	70	80	70	70	80	70	70	70	45	70	70	70	69,54545455
	14	70	70	70	80	70	70	50	70	70	80	70	70	80	70	70	80	70	70	70	50	70	70	70	70
	15	60	60	60	60	60	60	50	60	60	60	60	60	60	60	60	60	60	60	60	50	60	60	50	59,09090909
	16	55	40	55	50	50	55	50	55	40	50	50	40	50	55	55	50	55	55	50	50	40	50	50	50

Çizelge 4. 20. Alan 4 için uzman araştırmasına göre kapalılık değerleri

		ALAN 4 KAPALILIK																								
ANKET NO		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	ORTALAMA		
Mekânsal Öğeler																										
YAPILAR	1	30	30	30	10	10	30	30	30	25	30	30	30	15	20	30	30	35	30	15	30	20	30	25,90909091		
	2	30	30	30	10	10	30	25	30	10	10	10	30	10	30	25	15	30	30	10	25	10	10	20,45454545		
	3	30	30	30	10	10	30	30	30	10	10	10	30	10	30	10	30	10	30	10	30	10	10	20,90909091		
	4	20	15	20	10	20	20	35	20	10	20	10	15	10	20	20	20	20	20	20	35	10	10	18,18181818		
	5	20	15	20	10	20	20	25	20	10	20	10	15	10	20	20	20	20	20	20	25	10	10	17,27272727		
	6	20	15	20	10	20	20	25	20	10	20	10	15	10	20	20	20	20	20	20	25	10	10	17,27272727		
	7	50	30	50	20	55	50	25	50	20	55	20	30	20	50	50	55	50	55	55	20	20	20	38,63636364		
	8	50	30	50	20	55	50	30	50	20	55	20	30	20	50	50	55	50	50	55	30	20	20	39,09090909		
	9	25	10	30	10	30	25	65	30	10	30	10	10	10	10	25	30	30	25	30	30	65	10	10	25	
	10	100	100	100	100	100	100	55	100	100	100	100	100	100	100	100	95	100	100	95	100	65	100	100	95,90909091	
	11	100	100	100	100	100	100	65	100	100	100	100	100	100	100	100	100	90	100	100	100	75	100	100	96,81818182	
	12	100	100	100	100	100	100	35	100	100	100	100	100	100	100	100	95	100	95	100	100	45	100	100	94,09090909	
	13	70	50	70	90	80	70	50	70	90	80	90	50	90	70	70	80	70	70	80	50	90	90	90	73,63636364	
	14	60	50	60	60	65	60	60	60	65	60	50	60	60	60	65	60	65	60	65	60	60	60	60	60	
	15	60	50	60	60	65	60	65	60	65	60	65	60	60	60	60	65	60	65	60	65	65	60	60	60	60
	16	50	40	50	50	55	50	60	50	50	55	50	40	50	50	50	55	50	50	55	60	50	50	50	50	50
	17	60	40	65	60	70	60	65	65	60	70	60	40	60	60	65	70	60	65	70	65	60	60	60	60	60
	18	60	50	60	60	60	60	70	60	60	60	60	50	60	60	60	60	60	60	60	60	70	60	60	60	60
	19	60	50	60	60	60	60	65	60	60	60	60	50	60	60	60	60	60	60	60	60	65	60	60	60	60
	20	60	50	60	60	60	60	65	60	60	60	60	50	60	60	60	60	60	60	60	60	65	60	60	60	60
	21	40	40	45	30	35	40	70	45	30	35	30	40	30	40	45	35	40	45	35	70	30	30	30	30	40
	22	50	45	50	40	50	50	60	50	50	40	50	45	40	50	50	50	50	50	50	50	60	40	40	40	47,72727273
	23	50	45	50	40	50	50	65	50	40	50	40	45	40	50	50	50	50	50	50	50	65	40	40	40	48,18181818
	24	50	20	50	20	50	50	65	50	20	50	20	20	20	20	50	50	50	50	50	50	65	20	20	20	40,45454545
	25	20	50	20	20	20	20	35	20	20	20	20	50	20	20	20	20	20	20	20	20	35	20	20	20	24,09090909
	26	50	30	50	20	50	50	65	50	20	50	20	30	20	20	50	50	50	50	50	50	65	20	20	20	41,36363636
AÇIK ALANLAR	1	60	60	60	60	60	360	65	60	60	60	60	60	60	360	60	60	60	60	60	65	60	60	60	87,72727273	
	2	60	60	60	60	60	60	55	60	60	60	60	60	60	60	60	60	60	60	60	55	60	60	60	59,54545455	
	3	80	80	85	80	80	80	55	85	80	80	80	80	80	85	80	85	85	80	55	80	80	80	80	78,63636364	
	4	45	20	40	30	40	45	85	40	30	40	30	20	30	45	40	40	45	40	85	30	30	30	30	40,45454545	
	5	45	20	40	30	40	45	60	40	30	40	30	20	30	45	40	40	45	40	40	60	30	30	30	38,18181818	
	6	45	20	40	30	40	45	60	40	30	40	30	20	30	45	40	40	45	40	40	60	30	30	30	38,18181818	
	7	55	55	55	50	50	55	65	55	50	50	55	50	55	55	50	55	55	50	65	50	50	50	50	53,63636364	
	8	45	20	45	30	45	45	55	45	30	45	30	20	30	45	45	45	45	45	45	55	30	30	30	39,54545455	
	9	45	20	45	30	45	45	50	45	30	45	30	20	30	45	45	45	45	45	45	50	30	30	30	39,09090909	
	10	50	35	50	40	50	50	65	50	40	50	40	35	40	50	50	50	50	50	50	65	40	40	40	47,27272727	
YEŞİL ALANLAR	1	70	80	75	70	75	70	65	75	70	75	70	80	70	70	75	75	70	75	75	65	70	70	70	72,72727272	
	2	70	80	75	70	75	70	70	75	70	75	70	80	70	70	75	75	70	75	75	70	70	70	70	72,72727273	
	3	70	80	75	70	75	70	55	75	70	75	70	80	70	70	75	75	70	75	75	55	70	70	70	71,36363636	
	4	45	40	45	80	65	45	45	45	80	65	80	40	80	45	45	65	45	45	65	45	80	80	80	57,72727273	
	5	50	45	50	40	50	50	50	50	40	50	40	45	40	50	50	50	50	50	50	50	40	40	40	46,81818182	
	6	50	45	50	40	50	50	50	50	40	50	40	45	40	50	50	50	50	50	50	50	40	40	40	46,81818182	
	7	45	40	45	30	45	45	50	45	30	45	30	40	40	30	45	45	45	45	45	45	30	30	30	40,90909091	
	8	45	40	45	30	45	45	55	45	30	45	30	40	30	45	45	45	45	45	45	45	30	30	30	41,36363636	
	9	45	40	45	30	45	45	45	45	30	45	30	40	30	45	45	45	45	45	45	45	30	30	30	40,45454545	
	10	45	40	45	30	45	45	40	45	30	45	30	40	30	45	45	45	45	45	45	45	40	30	30	40	40
	11	20	10	25	10	10	20	60	25	10	10	10	10	10	10	20	25	10	20	25	10	60	10	10	10	19,09090909
	12	50	40	55	50	50	50	55	55	50	50	50	40	50	50	55	50	50	55	50	55	50	50	50	50	50,45454545
	13	70	75	70	60	70	70	50	70	60	70	60	75	60	70	70	70	70	70	70	70	50	60	60	60	65,90909091
	14	65	75	65	60	65	65	65	65	60	65	60	75	60	65	65	65	65	65	65	65	60	60	60	60	64,54545455
	15	35	60	40	50	40	35	60	40	50	40	50	60	60	50	35	40	40	35	40	40	60	50	50	50	45,45454545
	16	50	45	55	40	55	50	60	55	40	55	40	45	40	50	55	55	50	55	55	50	60	40	40	40	49,54545455

Çizelge 4. 21. Alan 4 için uzman araştırmasına göre süreklilik değerleri

		ALAN 4 SÜREKLİLİK																							
ANKET NO		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	ORTALAMA	
Mekânsal Ögeler																									
YAPILAR	1	60	50	45	60	55	60	60	60	60	50	55	50	55	60	50	50	60	55	55	60	55	55	55,45454545	
	2	60	50	45	60	55	60	55	60	60	60	50	50	60	60	60	60	60	45	55	55	60	50	55,90909091	
	3	60	50	45	60	55	60	50	60	60	60	50	50	60	60	60	60	60	45	55	50	60	50	55,45454545	
	4	30	10	15	10	10	30	50	10	10	30	10	10	10	30	10	30	30	15	10	50	10	10	19,54545455	
	5	30	10	15	20	15	30	55	20	15	30	10	10	20	30	20	30	30	15	15	55	15	10	22,72727273	
	6	30	10	25	20	25	30	60	40	25	30	10	10	40	30	40	30	30	25	25	60	25	10	29,54545455	
	7	35	30	30	40	30	35	60	40	30	35	30	30	40	35	40	35	35	30	30	60	30	30	35,90909091	
	8	35	40	40	40	40	35	55	40	40	35	40	40	40	35	40	35	35	40	40	55	40	40	40	
	9	35	15	15	10	15	35	30	10	15	35	15	15	10	35	10	35	35	15	15	30	15	15	20,90909091	
	10	70	80	80	80	80	70	70	80	80	70	80	80	70	80	80	70	80	70	80	80	70	80	80	76,36363636
	11	70	80	80	80	80	70	70	80	80	70	80	80	80	70	80	70	70	80	80	70	80	80	80	76,36363636
	12	70	80	80	80	80	70	70	80	80	70	80	80	80	70	80	70	70	80	80	70	80	80	80	76,36363636
	13	50	40	40	70	60	50	50	70	60	50	40	40	70	50	70	50	50	40	60	50	60	40	52,72727273	
	14	60	50	55	30	60	60	60	30	60	60	50	50	30	60	30	60	60	55	60	60	60	50	52,72727273	
	15	60	50	55	30	60	60	60	30	60	60	50	50	30	60	30	60	60	55	60	60	60	50	52,72727273	
	16	60	50	55	60	60	60	65	60	60	60	50	50	60	60	60	60	60	55	60	65	60	50	58,18181818	
	17	60	50	50	60	60	60	65	60	60	60	50	50	60	60	60	60	60	50	60	65	60	50	57,72727273	
	18	60	40	70	60	70	60	60	60	70	60	40	40	60	60	60	60	60	60	70	70	60	70	59,09090909	
	19	60	50	50	60	50	60	50	60	50	60	50	50	60	60	60	60	60	50	50	50	50	50	54,54545455	
	20	60	50	50	60	50	60	45	60	50	60	50	50	60	60	60	60	60	50	50	45	50	50	54,09090909	
	21	60	50	50	60	50	60	45	60	50	60	50	50	60	60	60	60	60	50	50	45	50	50	54,09090909	
	22	60	50	50	60	50	60	40	60	50	60	50	50	60	60	60	60	60	50	50	40	50	50	53,63636364	
	23	60	50	50	60	50	60	40	60	50	60	50	50	60	60	60	60	60	50	50	40	50	50	53,63636364	
	24	60	50	50	50	50	60	40	50	50	60	50	50	50	60	50	60	50	50	50	40	50	50	51,81818182	
	25	10	10	10	10	10	10	40	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	40	10	10	12,72727273	
	26	40	40	40	40	40	40	40	40	40	40	40	40	40	40	40	40	40	40	40	40	40	40	40	
AÇIK ALANLAR	1	60	55	60	60	60	60	60	60	60	60	55	55	60	60	60	60	60	60	60	60	60	55	59,09090909	
	2	60	55	60	60	60	60	50	60	60	60	55	55	60	60	60	60	60	60	60	60	50	58,18181818		
	3	50	20	30	20	30	50	50	20	30	50	20	20	20	50	20	50	30	30	50	30	20	33,63636364		
	4	50	25	40	40	25	50	50	40	25	50	25	25	40	50	40	50	50	40	25	50	25	25	38,18181818	
	5	50	35	30	30	35	50	55	30	35	50	35	35	30	50	30	50	50	30	35	55	35	35	39,54545455	
	6	50	25	45	40	45	50	55	40	45	50	25	25	40	50	40	50	50	45	45	55	45	25	42,72727273	
	7	45	30	45	20	45	45	65	20	45	45	30	30	20	45	20	45	45	45	45	65	45	30	39,54545455	
	8	50	30	45	40	45	50	60	40	45	50	30	30	40	50	40	50	50	45	45	60	45	30	44,09090909	
	9	50	35	10	30	10	50	65	30	10	50	35	35	30	50	30	50	50	10	10	65	10	35	34,09090909	
	10	20	10	80	20	80	20	60	20	80	20	10	10	20	20	20	20	20	80	80	60	80	10	38,18181818	
YEŞİL ALANLAR	1	80	80	80	80	80	80	80	80	80	80	80	80	80	80	80	80	80	80	80	80	80	80	80	
	2	80	80	80	80	80	80	75	80	80	80	80	80	80	80	80	80	80	80	75	80	80	80	79,54545455	
	3	80	80	40	80	40	80	75	80	40	80	80	80	80	80	80	80	80	40	40	75	40	80	68,63636364	
	4	45	40	60	40	60	45	60	40	60	45	40	40	40	45	40	45	45	60	60	60	40	48,63636364		
	5	60	60	75	40	60	60	60	40	60	60	60	60	40	60	40	60	60	75	60	60	60	60	57,72727273	
	6	60	70	75	50	60	60	55	50	60	60	70	70	50	60	60	50	60	75	60	55	60	70	60,90909091	
	7	65	70	75	50	60	65	55	50	60	65	70	70	50	65	50	65	65	75	60	55	60	70	62,72727273	
	8	65	70	75	50	60	65	50	50	60	65	70	70	50	65	50	65	65	75	60	50	60	70	61,81818182	
	9	65	70	75	50	60	65	60	50	60	65	70	70	50	65	50	65	65	75	60	60	60	70	62,72727273	
	10	65	70	40	50	50	65	65	50	50	65	70	70	50	65	50	65	65	40	50	65	50	70	58,18181818	
	11	40	10	10	30	10	40	70	30	10	40	10	10	30	40	30	40	40	10	10	70	10	10	27,72727273	
	12	65	80	85	60	80	65	70	60	80	65	80	80	60	65	60	65	65	85	80	70	80	80	71,81818182	
	13	80	80	75	80	80	80	70	80	80	80	80	80	80	80	80	80	80	75	80	70	80	80	78,63636364	
	14	70	75	75	70	80	70	75	70	80	70	75	75	70	70	70	70	70	75	80	75	80	75	73,63636364	
	15	60	70	70	60	65	60	75	60	65	60	70	70	60	60	60	60	60	70	65	75	65	70	65	
	16	60	70	70	50	65	60	75	50	65	60	70	70	50	60	50	60	60	70	65	75	65	70	63,18181818	

Çizelge 4. 22. Alan 4 için uzman araştırmasına göre yakınlık, benzerlik, kapalılık ve süreklilik ortama değerleri

		ALAN 4			
ANKET NO		ORTALAMA DEĞERLER			
Mekansal Ögeler		YAKINLIK	BENZERLİK	KAPALILIK	SÜREKLİLİK
YAPILAR	1	18,18181818	50,45454545	25,90909091	55,45454545
	2	27,72727273	44,09090909	20,45454545	55,90909091
	3	27,72727273	44,09090909	20,90909091	55,45454545
	4	13,63636364	42,72727273	18,18181818	19,54545455
	5	43,18181818	73,18181818	17,27272727	22,72727273
	6	21,81818182	52,27272727	17,27272727	29,54545455
	7	34,54545455	52,72727273	38,63636364	35,90909091
	8	42,72727273	52,72727273	39,09090909	40
	9	61,81818182	71,81818182	25	20,90909091
	10	68,18181818	85	95,90909091	76,36363636
	11	68,63636364	67,27272727	96,81818182	76,36363636
	12	69,09090909	76,36363636	94,09090909	76,36363636
	13	52,27272727	75,45454545	73,63636364	52,72727273
	14	40,90909091	26,81818182	60	52,27272727
	15	40	38,63636364	60,45454545	52,27272727
	16	49,09090909	30	50,90909091	58,18181818
	17	49,09090909	44,54545455	61,36363636	57,72727273
	18	50,45454545	44,54545455	60	59,09090909
	19	37,27272727	40,90909091	59,54545455	54,54545455
	20	36,36363636	40,90909091	59,54545455	54,09090909
	21	36,36363636	35	40	54,09090909
	22	37,72727273	26,81818182	47,72727273	53,63636364
	23	38,18181818	26,36363636	48,18181818	53,63636364
	24	41,36363636	45,90909091	40,45454545	51,81818182
	25	24,09090909	14,54545455	24,09090909	12,72727273
	26	35,45454545	42,27272727	41,36363636	40
AÇIK ALANLAR	1	50	70,90909091	87,72727273	59,09090909
	2	50,45454545	71,36363636	59,54545455	58,18181818
	3	35	71,36363636	78,63636364	33,63636364
	4	51,81818182	71,81818182	40,45454545	38,18181818
	5	51,36363636	57,72727273	38,18181818	39,54545455
	6	50	46,81818182	38,18181818	42,72727273
	7	49,09090909	57,72727273	53,63636364	39,54545455
	8	38,18181818	47,27272727	39,54545455	44,09090909
	9	43,18181818	47,27272727	39,09090909	34,09090909
	10	32,27272727	72,27272727	47,27272727	38,18181818
YEŞİL ALANLAR	1	69,09090909	70,45454545	72,27272727	80
	2	67,72727273	70,45454545	72,72727273	79,54545455
	3	68,63636364	75,90909091	71,36363636	68,63636364
	4	26,81818182	71,36363636	57,72727273	48,63636364
	5	56,36363636	69,54545455	46,81818182	57,72727273
	6	54,54545455	52,72727273	46,81818182	60,90909091
	7	49,54545455	53,63636364	40,90909091	62,27272727
	8	49,09090909	52,72727273	41,36363636	61,81818182
	9	50,45454545	52,72727273	40,45454545	62,72727273
	10	50,45454545	53,63636364	40	58,18181818
	11	35,90909091	25	19,09090909	27,27272727
	12	57,27272727	31,36363636	50,45454545	71,81818182
	13	57,72727273	69,54545455	65,90909091	78,63636364
	14	44,09090909	70	64,54545455	73,63636364
	15	58,18181818	59,09090909	45,45454545	65
	16	60	50	49,54545455	63,18181818

4.3.5. Alan 5'e İlişkin Uzman Araştırması Bulguları

Şekil 4. 40.Tarsus Tarihi Evlerinin konut-açık alan- yeşil alan ilişkisi

5 nolu alan 3. Derece Arkeolojik Sit Alanı ve Kentsel Sit Alanı Sınırları içerisinde yer almaktadır (Şekil 4.40). Alan 5'e ilişkin genel ve uzman araştırması bulguları aşağıda maddeler halinde verilmiştir:

- Anket bulgularına göre, **Yakınlık değerleri** alanda yer alan mekânsal öğelerden yapılar için **en yüksek değeri ortalama 87,72** puan almış olan **9 nolu** konutun aldığı belirlenmiştir. **Açık alanlarda en yüksek ortalama değer ise 83,18**'lik puanla **2 nolu** açık alan, **yeşil alanlarda ise en yüksek ortalama değeri 46,36**'lık puan ile **2 nolu** yeşil alan almıştır (Çizelge 4.23).
- **Benzerlik değerleri** açısından alanda yer alan mekânsal öğeler incelendiğinde, yapılarda **en yüksek ortalama değeri 1-6 nolu yapı 85,90** puan, açık alanlarda **en yüksek ortalama değeri 2 nolu açık alanlar 85** puan ve yeşil alanlarda da **en yüksek ortalama değeri 2 nolu yeşil alan 58,18** puan olarak almıştır (Çizelge 4.24).
- **Kapalılık değerleri** açısından Çizelge 4.25 incelendiğinde alandaki mekânsal öğelerin puanları **en yüksek ortalama değer** olarak yapılarda **6 nolu konut 88,18** puan; açık alanlarda **2 nolu açık alan 87,27** puan ve yeşil alanlarda **2 nolu yeşil alan 61,81** puan olarak belirlenmiştir.

Çizelge 4. 24. Alan 5 için uzman araştırmasına göre benzerlik değerleri

		ALAN 5 BENZERLİK																						
ANKET NO		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	ORTALAMA
Mekansal Öğeler																								
YAPILAR	1	80	90	90	90	90	80	75	90	90	90	80	90	90	80	85	90	85	90	90	80	85	80	85,90909091
	2	60	80	95	70	80	60	75	80	95	80	60	80	70	60	80	80	60	95	80	75	95	60	75,90909091
	3	0	80	95	70	80	60	75	80	95	80	60	80	70	60	80	80	10	85	80	75	95	60	70,45454545
	4	40	60	30	10	40	40	10	60	30	40	40	60	10	40	60	40	40	30	40	10	30	40	36,36363636
	5	50	70	30	50	30	50	75	70	30	30	50	70	50	50	70	30	50	30	30	75	30	50	48,63636364
	6	80	90	90	90	90	80	75	90	90	90	80	90	90	80	90	90	80	90	90	75	90	80	85,90909091
	7	65	85	95	80	85	65	75	85	95	85	65	85	80	65	85	85	65	95	85	75	95	65	80
	8	45	80	60	30	60	45	75	80	60	60	45	80	30	45	80	60	45	60	60	75	60	45	58,18181818
	9	80	90	85	80	80	80	80	90	85	80	80	90	80	80	90	80	80	85	80	80	85	80	82,72727273
	10	10	50	10	90	10	10	80	50	10	10	10	50	90	10	50	10	10	10	10	80	10	10	30,90909091
AÇIK ALAN LAR	1	90	90	80	85	80	90	70	90	80	80	90	90	85	90	90	80	90	80	80	70	80	90	84,09090909
	2	90	90	80	85	85	90	70	90	80	85	90	90	85	90	90	85	90	80	85	70	80	90	85
YEŞİL ALANLAR	1	50	60	60	50	60	50	65	60	60	60	50	60	50	50	60	60	50	60	60	65	60	50	56,81818182
	2	50	60	60	50	60	50	80	60	60	60	50	60	50	50	60	60	50	60	60	80	60	50	58,18181818
	3	40	40	40	30	40	40	35	40	40	40	40	40	40	30	40	40	40	40	40	40	35	40	40

Çizelge 4. 25. Alan 5 için uzman araştırmasına göre kapalılık değerleri

		ALAN 5 KAPALILIK																						
ANKET NO		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	ORTALAMA
Mekansal Öğeler																								
YAPILAR	1	90	90	85	90	80	90	85	85	90	90	85	90	90	90	85	90	90	85	80	85	90	85	87,27272727
	2	65	75	70	60	70	65	60	70	60	65	60	75	60	65	70	65	65	70	70	60	60	60	65,45454545
	3	85	85	85	80	80	70	85	85	85	80	70	85	85	80	70	85	70	85	85	80	80	85	80,90909091
	4	70	70	75	60	75	75	85	75	60	75	85	70	60	75	75	70	75	75	85	85	60	85	73,18181818
	5	80	85	85	90	80	90	85	85	90	90	85	85	90	90	85	90	85	90	85	80	85	90	85,90909091
	6	90	90	90	90	90	85	85	90	90	85	85	90	90	85	90	85	90	90	90	85	90	85	88,18181818
	7	80	85	80	80	80	75	85	80	80	75	85	85	80	75	80	75	80	80	80	85	80	85	80,45454545
	8	75	80	80	70	80	85	85	80	70	85	85	80	70	85	80	85	75	80	80	85	70	85	79,54545455
	9	90	90	90	90	90	90	70	85	90	90	70	85	90	90	70	90	70	90	90	85	90	85	85,45454545
	10	70	50	50	60	50	70	85	50	60	70	85	50	60	70	50	70	70	50	50	85	60	85	63,63636364
AÇIK ALANLAR	1	70	70	75	70	75	70	90	75	70	70	90	70	70	70	75	70	70	75	75	90	70	90	75
	2	90	90	85	90	80	85	90	85	90	85	90	90	90	85	85	85	90	85	80	90	90	90	87,27272727
YEŞİL ALANLAR	1	60	60	65	50	60	60	65	65	50	60	65	60	50	60	65	60	60	65	60	65	50	65	60
	2	50	60	65	50	60	50	90	65	50	50	90	60	50	50	65	50	50	65	60	90	50	90	61,81818182
	3	60	60	65	50	60	60	65	65	50	60	65	60	50	60	65	60	60	65	60	65	50	65	60

Çizelge 4. 26. Alan 5 için uzman araştırmasına göre süreklilik değerleri

		ALAN 5 SÜREKLİLİK																						
ANKET NO		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	ORTALAMA
Mekansal Ögeler																								
YAPILAR	1	90	90	90	90	90	95	85	90	90	90	90	90	90	95	90	90	90	90	90	85	90	90	90
	2	65	75	75	75	75	65	20	65	75	75	75	75	75	65	65	75	65	75	75	20	75	75	67,27272727
	3	70	85	90	75	90	70	85	70	85	85	90	85	75	70	70	85	70	90	90	85	85	90	81,36363636
	4	65	75	80	30	75	65	60	65	75	75	80	75	30	65	65	75	65	80	75	60	75	80	67,72727273
	5	80	85	80	75	80	85	85	80	85	85	80	85	75	85	80	85	80	80	80	85	85	80	81,81818182
	6	90	90	90	90	90	90	85	90	90	90	90	90	90	90	90	90	90	90	90	85	90	90	89,54545455
	7	80	85	85	75	85	85	85	80	85	85	85	85	75	85	80	85	80	85	85	85	85	85	83,18181818
	8	75	80	80	50	80	75	85	75	80	80	80	80	50	75	75	80	75	80	80	85	80	80	76,36363636
	9	90	90	90	90	90	85	85	90	90	90	90	90	90	85	90	90	90	90	90	85	90	90	89,09090909
AÇIK ALANLAR	10	10	50	45	70	50	10	85	10	50	50	45	50	70	10	10	50	10	45	50	85	50	45	43,18181818
	1	90	90	90	90	90	90	50	90	90	90	90	90	90	90	90	90	90	90	90	50	90	90	86,36363636
YEŞİL ALANLAR	2	70	70	75	70	70	70	65	70	70	70	75	70	70	70	70	70	70	75	70	65	70	75	70,45454545
	1	50	60	70	40	60	50	10	50	60	60	70	60	40	50	50	60	50	70	60	10	60	70	52,72727273
	2	60	70	75	50	75	60	70	60	70	70	75	70	50	60	60	70	60	75	75	70	70	75	66,81818182
	3	50	60	60	40	50	50	45	50	60	60	60	60	40	50	50	60	50	60	50	45	60	60	53,18181818

Çizelge 4. 27. Alan 5 için uzman araştırmasına göre yakınlık, benzerlik, kapalılık ve süreklilik ortalama değerleri

		ALAN 5			
ANKET NO		ORTALAMA DEĞERLER			
Mekansal Öğeler		YAKINLIK	BENZERLİK	KAPALILIK	SÜREKLİLİK
YAPILAR	1	86,36363636	85,90909091	87,27272727	90
	2	80,45454545	75,90909091	65,45454545	67,27272727
	3	82,72727273	70,45454545	80,90909091	81,36363636
	4	55,45454545	36,36363636	73,18181818	67,72727273
	5	63,63636364	48,63636364	85,90909091	81,81818182
	6	86,81818182	85,90909091	88,18181818	89,54545455
	7	82,72727273	80	80,45454545	83,18181818
	8	77,27272727	58,18181818	79,54545455	76,36363636
	9	87,72727273	82,72727273	85,45454545	89,09090909
	#	64,54545455	30,90909091	63,63636364	43,18181818
AÇIK ALANLAR	1	82,72727273	84,09090909	75	86,36363636
	2	83,18181818	85	87,27272727	70,45454545
YEŞİL ALANLAR	1	42,72727273	56,81818182	60	52,72727273
	2	46,36363636	58,18181818	61,81818182	66,81818182
	3	36,36363636	38,63636364	60	53,18181818

4.4. Uzman Araştırması Bulgularına İlişkin Değişme Değerleri

Değişme değerleri çalışmanın yöntem bölümünde açıklandığı gibi Benzerlik Değişme Değeri, Kapalılık Değişme Değeri ve Süreklilik Değişme Değeri için uzman görüşlerine dayalı olarak, Yakınlık Değişme Değeri için uzman araştırmasında en yüksek puanı alan mekânsal ögenin diğer öğelere olan uzaklığı (m) dikkate alınarak hesaplanmıştır. Değişme değerlerinin hesaplanmasında aşağıdaki aşamalar izlenmiştir:

- Mekânsal öğeler arasındaki mesafelerin hesaplanmasında yapı, açık alan ve yeşil alanların sahip olduğu geometrik şekillerin ağırlık merkezleri bilgisayar yazılımları aracılığıyla belirlenmiş, ağırlık merkezleri arasındaki uzaklıklar değişme değerinin bileşeni olarak kullanılmıştır.

- Yakınlık Değişme Değerinin hesaplanmasında iki farklı uzaklık değeri kullanılmıştır:

- i. Uzman araştırmasında en yüksek değeri alan mekânsal ögenin diğer mekânsal öğelere olan uzaklığı (U_{XY}),
- ii. En yüksek puan atanan mekânsal öge ile en düşük puan atanan mekânsal öge arasındaki uzaklık (U_{EYED})

Buna göre yakınlık açısından birbirini etkileyen iki mekânsal öge (X ve Y) arasındaki Değişme Değeri (DD_{XY});

$$OD_{MÖUXY} \geq OD_{(UXY+UEYED)/2} \text{ olması durumunda; } DD=0$$

$$OD_{MÖUXY} < OD_{(UXY+UEYED)/2} \text{ ise } DD= 1 - (OD_{MÖUXY}/OD_{(UXY+UEYED)/2})$$

eşitliği ile elde edilmiştir. Eşitliklerde;

U_{XY} = En yüksek değeri alan mekânsal ögenin diğer mekânsal öğelere olan uzaklığı

U_{EYED} = En yüksek puan atanan mekânsal öge ile en düşük puan alan mekânsal öge arasındaki mesafenin ortalamasını tanımlamaktadır.

Yukarıda açıklanan yöntemle hesaplanan değişme değerleri beş alana göre Çizelge 4.28 ile Çizelge 4.47 arasında verilmiştir.

Çizelge 4. 28. Alan 1 için yakınlık değişme değerleri

Mekansal Öğeler	UXY	UEYED	ORTALAMA	ODMÜXY	OD(UXY+UEYED)/2	ODMÜXY+2OD(UXY+UEYED)/2 İse DD=0	ODMÜXY<OD(UXY+UEYED)/2 İse DD=0	DEĞİŞME DEĞERLERİ
YAPILAR	1	106.3004	90.4272	98.3638	73.6211	98.3638	KENDİ DEĞERİ	DDYAA1Y1 0
	2	134.2701	90.4272	112.3486	73.6211	112.3486	KENDİ DEĞERİ	DDYAA1Y2 0
	3	52.2044	90.4272	71.3158	73.6211	71.3158	0.031313165	DDYAA1Y3 0.031313165
	4	106.3509	90.4272	98.38905	73.6211	98.38905	KENDİ DEĞERİ	DDYAA1Y4 0
	5	180.8544	90.4272	135.6408	73.6211	135.6408	KENDİ DEĞERİ	DDYAA1Y5 0
	6	22.5201	90.4272	56.47365	73.6211	56.47365	0.232914989	DDYAA1Y6 0.232914989
	7	0	90.4272	45.2136	73.6211	45.2136	0.3856093	DDYAA1Y7 0.3856093
	8	16.0711	90.4272	53.24915	73.6211	53.24915	0.276713568	DDYAA1Y8 0.276713568
	9	34.379	90.4272	62.4031	73.6211	62.4031	0.15237491	DDYAA1Y9 0.15237491
	10	83.2607	90.4272	86.84395	73.6211	86.84395	KENDİ DEĞERİ	DDYAA1Y10 0
AÇIK ALANLAR	1	118.1807	59.09036	88.63525	68.8501778	88.63525	KENDİ DEĞERİ	DDYAA1AC1 0
	2	151.8653	59.09036	105.477825	68.8501778	105.477825	KENDİ DEĞERİ	DDYAA1AC2 0
	3	73.2713	59.09036	66.180825	68.8501778	66.180825	0.038770456	DDYAA1AC3 0.038770456
	4	80.7316	59.09036	69.910975	68.8501778	69.910975	KENDİ DEĞERİ	DDYAA1AC4 0
	5	41.887	59.09036	50.488675	68.8501778	50.488675	0.26687805	DDYAA1AC5 0.26687805
	6	0	59.09036	29.545175	68.8501778	29.545175	0.570877288	DDYAA1AC6 0.570877288
	7	69.1058	59.09036	64.098075	68.8501778	64.098075	0.069020922	DDYAA1AC7 0.069020922
	8	49.506	59.09036	54.298175	68.8501778	54.298175	0.211357519	DDYAA1AC8 0.211357519
	9	35.1039	59.09036	47.097125	68.8501778	47.097125	0.315947663	DDYAA1AC9 0.315947663
	1	0	80.23385	40.116925	71.12875714	40.116925	0.439995698	DDYAA1YS1 0.439995698
YEŞİL ALANLAR	2	29.9662	80.23385	55.100925	71.12875714	55.100925	0.22348126	DDYAA1YS2 0.22348126
	3	46.3743	80.23385	63.304075	71.12875714	63.304075	0.110007295	DDYAA1YS3 0.110007295
	4	56.0121	80.23385	68.122975	71.12875714	68.122975	0.04258325	DDYAA1YS4 0.04258325
	5	91.9895	80.23385	86.111675	71.12875714	86.111675	KENDİ DEĞERİ	DDYAA1YS5 0
	6	113.0915	80.23385	96.662675	71.12875714	96.662675	KENDİ DEĞERİ	DDYAA1YS6 0
	7	160.4677	80.23385	120.350775	71.12875714	120.350775	KENDİ DEĞERİ	DDYAA1YS7 0

Çizelge 4. 29. Alan 1 için benzerlik değişme değerleri

Mekansal Öğeler	ODMÖY	ODMÖKD	ODYAP	ODMÖ	ODYAP	ODYAP2ODMÖ ise DD=0 KENDİ DEĞERİ	ODYAP-ODMÖ ise DD=1-(ODYAP/ODMÖ)	DEĞİŞME DEĞERLERİ
YAPILAR	1	65.90909091	16.81818182	41.36363636	43.95454545	41.36363636	0.068945191	DDBaY1 0.068945191
	2	65.90909091	27.72727273	46.59090909	43.95454545	46.59090909	0	DDBaY2 0
	3	65.90909091	39.54545455	52.72727273	43.95454545	52.72727273	0	DDBaY3 0
	4	65.90909091	65.90909091	65.90909091	43.95454545	65.90909091	0	DDBaY4 0
	5	65.90909091	25	45.45454545	43.95454545	45.45454545	0	DDBaY5 0
	6	65.90909091	64.09090909	65	43.95454545	65	0	DDBaY6 0
	7	65.90909091	65	65.45454545	43.95454545	65.45454545	0	DDBaY7 0
	8	65.90909091	55.09090909	60.90909091	43.95454545	60.90909091	0	DDBaY8 0
	9	65.90909091	55	60.45454545	43.95454545	60.45454545	0	DDBaY9 0
	10	65.90909091	25	45.45454545	43.95454545	45.45454545	0	DDBaY10 0
AÇIK ALANLAR	1	65	44.54545455	54.77272727	50.45454545	54.77272727	0	DDBaYA1 0
	2	65	35	50	50.45454545	50	0.009090909	DDBaYA2 0.009090909
	3	65	35.90909091	50.45454545	50.45454545	50.45454545	0	DDBaYA3 0
	4	65	53.18181818	59.09090909	50.45454545	59.09090909	0	DDBaYA4 0
	5	65	57.72727273	61.36363636	50.45454545	61.36363636	0	DDBaYA5 0
	6	65	65	65	50.45454545	65	0	DDBaYA6 0
	7	65	64.54545455	64.77272727	50.45454545	64.77272727	0	DDBaYA7 0
	8	65	57.72727273	61.36363636	50.45454545	61.36363636	0	DDBaYA8 0
	9	65	40.45454545	52.72727273	50.45454545	52.72727273	0	DDBaYA9 0
	10	65	57.72727273	61.36363636	50.45454545	61.36363636	0	DDBaY10 0
YEŞİL ALANLAR	1	70.45454545	35.90909091	53.18181818	49.80519481	53.18181818	0.008215124	DDBaYS1 0.008215124
	2	70.45454545	28.63636364	49.54545455	49.80519481	49.54545455	0	DDBaYS2 0
	3	70.45454545	48.63636364	59.54545455	49.80519481	59.54545455	0	DDBaYS3 0
	4	70.45454545	41.36363636	55.90909091	49.80519481	55.90909091	0	DDBaYS4 0
	5	70.45454545	65	67.72727273	49.80519481	67.72727273	0	DDBaYS5 0
	6	70.45454545	70.45454545	70.45454545	49.80519481	70.45454545	0	DDBaYS6 0
	7	70.45454545	58.63636364	64.54545455	49.80519481	64.54545455	0	DDBaYS7 0

Çizelge 4. 30. Alan 1 için kapalılık değişme değerleri

Mekansal Öğeler	ODMÖEY	ODMÖVD	ODYAP	ODMÖ	ODYAP	ODYAP2ODMÖ ise DD=0 KENDİ DEĞERİ	ODYAP-ODMÖ ise DD=1:(ODYAP/ODMÖ)	DEĞİŞİME DEĞERLERİ
YAPILAR	1	50	10,45454545	30,22727273	30,40909091	30,22727273	0,00979073	DDKatY1 0,00979073
	2	50	23,18181818	36,59090909	30,40909091	36,59090909	KENDİ DEĞERİ	DDKatY2 0
	3	50	23,18181818	36,59090909	30,40909091	36,59090909	KENDİ DEĞERİ	DDKatY3 0
	4	50	24,54545455	37,27272727	30,40909091	37,27272727	KENDİ DEĞERİ	DDKatY4 0
	5	50	13,63636364	31,81818182	30,40909091	31,81818182	KENDİ DEĞERİ	DDKatY5 0
	6	50	50	50	30,40909091	50	KENDİ DEĞERİ	DDKatY6 0
	7	50	50	50	30,40909091	50	KENDİ DEĞERİ	DDKatY7 0
	8	50	50	50	30,40909091	50	KENDİ DEĞERİ	DDKatY8 0
	9	50	46,36363636	48,18181818	30,40909091	48,18181818	KENDİ DEĞERİ	DDKatY9 0
	10	50	12,72727273	31,36363636	30,40909091	31,36363636	KENDİ DEĞERİ	DDKatY10 0
AÇIK ALANLAR	1	53,63636364	18,18181818	35,90909091	27,67676768	35,90909091	KENDİ DEĞERİ	DDKatAC1 0
	2	53,63636364	26,81818182	40,22727273	27,67676768	40,22727273	KENDİ DEĞERİ	DDKatAC2 0
	3	53,63636364	23,63636364	38,63636364	27,67676768	38,63636364	KENDİ DEĞERİ	DDKatAC3 0
	4	53,63636364	26,36363636	40	27,67676768	40	KENDİ DEĞERİ	DDKatAC4 0
	5	53,63636364	27,72727273	40,45454545	27,67676768	40,45454545	KENDİ DEĞERİ	DDKatAC5 0
	6	53,63636364	25,45454545	39,54545455	27,67676768	39,54545455	KENDİ DEĞERİ	DDKatAC6 0
	7	53,63636364	53,63636364	53,63636364	27,67676768	53,63636364	KENDİ DEĞERİ	DDKatAC7 0
	8	53,63636364	24,54545455	39,09090909	27,67676768	39,09090909	KENDİ DEĞERİ	DDKatAC8 0
	9	53,63636364	23,18181818	38,40909091	27,67676768	38,40909091	KENDİ DEĞERİ	DDKatAC9 0
	1	58,63636364	26,36363636	42,5	39,93505494	42,5	KENDİ DEĞERİ	DDKatYS1 0
YEŞİL ALANLAR	2	58,63636364	23,63636364	41,13636364	39,93505494	41,13636364	KENDİ DEĞERİ	DDKatYS2 0
	3	58,63636364	47,27272727	52,95454545	39,93505494	52,95454545	KENDİ DEĞERİ	DDKatYS3 0
	4	58,63636364	28,63636364	43,63636364	39,93505494	43,63636364	KENDİ DEĞERİ	DDKatYS4 0
	5	58,63636364	56,36363636	57,5	39,93505494	57,5	KENDİ DEĞERİ	DDKatYS5 0
	6	58,63636364	38,63636364	48,63636364	39,93505494	48,63636364	KENDİ DEĞERİ	DDKatYS6 0
	7	58,63636364	58,63636364	58,63636364	39,93505494	58,63636364	KENDİ DEĞERİ	DDKatYS7 0

Çizelge 4. 31. Alan 1 için süreklilik değişme değerleri

Mekansal Oğeler	ODMÖY	ODMÖKD	ODYAP	ODMÖ	ODYAP	ODYAP2ODMÖ İse DD=0	ODYAP-ODMÖ İse DD= 1-(ODYAP/ODMÖ)	DEĞİŞME DEĞERLERİ
YAPILAR	1	64.54545455	11.81818182	35.27272727	38.18181818	0	KENDİ DEĞERİ	DDSa1Y1 0
	2	64.54545455	28.63636364	46.59090909	35.27272727	0	KENDİ DEĞERİ	DDSa1Y2 0
	3	64.54545455	7.727272727	36.13636364	35.27272727	0	KENDİ DEĞERİ	DDSa1Y3 0
	4	64.54545455	21.36363636	42.95454545	35.27272727	0	KENDİ DEĞERİ	DDSa1Y4 0
	5	64.54545455	11.36363636	37.95454545	35.27272727	0	KENDİ DEĞERİ	DDSa1Y5 0
	6	64.54545455	63.63636364	64.09090909	35.27272727	0	KENDİ DEĞERİ	DDSa1Y6 0
	7	64.54545455	64.54545455	64.54545455	35.27272727	0	KENDİ DEĞERİ	DDSa1Y7 0
	8	64.54545455	64.54545455	64.54545455	35.27272727	0	KENDİ DEĞERİ	DDSa1Y8 0
	9	64.54545455	63.63636364	64.09090909	35.27272727	0	KENDİ DEĞERİ	DDSa1Y9 0
	10	64.54545455	15.45454545	40	35.27272727	0	KENDİ DEĞERİ	DDSa1Y10 0
AÇIK ALANLAR	1	65.90909091	33.18181818	49.54545455	52.12121212	KENDİ DEĞERİ	0.049418605	DDSa1AÇ1 0.049418605
	2	65.90909091	48.63636364	57.27272727	52.12121212	0	KENDİ DEĞERİ	DDSa1AÇ2 0
	3	65.90909091	61.81818182	63.86363636	52.12121212	0	KENDİ DEĞERİ	DDSa1AÇ3 0
	4	65.90909091	37.72727273	51.81818182	52.12121212	KENDİ DEĞERİ	0.008813953	DDSa1AÇ4 0.008813953
	5	65.90909091	65	65.45454545	52.12121212	0	KENDİ DEĞERİ	DDSa1AÇ5 0
	6	65.90909091	65.90909091	65.90909091	52.12121212	0	KENDİ DEĞERİ	DDSa1AÇ6 0
	7	65.90909091	38.63636364	52.27272727	52.12121212	0	KENDİ DEĞERİ	DDSa1AÇ7 0
	8	65.90909091	52.27272727	59.09090909	52.12121212	0	KENDİ DEĞERİ	DDSa1AÇ8 0
	9	65.90909091	65.90909091	65.90909091	52.12121212	0	KENDİ DEĞERİ	DDSa1AÇ9 0
	10	51.36363636	17.27272727	34.31818182	39.80519481	KENDİ DEĞERİ	0.137846656	DDSa1YŞ1 0.137846656
YEŞİL ALANLAR	1	51.36363636	51.36363636	51.36363636	39.80519481	0	KENDİ DEĞERİ	DDSa1YŞ2 0
	2	51.36363636	41.81818182	46.59090909	39.80519481	0	KENDİ DEĞERİ	DDSa1YŞ3 0
	3	51.36363636	42.72727273	47.04545455	39.80519481	0	KENDİ DEĞERİ	DDSa1YŞ4 0
	4	51.36363636	41.81818182	46.59090909	39.80519481	0	KENDİ DEĞERİ	DDSa1YŞ5 0
	5	51.36363636	43.18181818	47.27272727	39.80519481	0	KENDİ DEĞERİ	DDSa1YŞ6 0
	6	51.36363636	40.45454545	45.90909091	39.80519481	0	KENDİ DEĞERİ	DDSa1YŞ7 0
	7	51.36363636	40.45454545	45.90909091	39.80519481	0	KENDİ DEĞERİ	DDSa1YŞ7 0

Çizelge 4. 32. Alan 2 için yakınlık değişme değerleri

Mekansal Ogeler	UKY	UEYED	ORTALAMA	ODMÖUXY	ODUXY+UEYED/2	ODMÖUXY2ODUXY+UEYED/2 ise DD=0	ODMÖUXY<ODUXY+UEYED/2 ise DD=1	ODMÖUXY/ODUXY+UEYED/2	DEĞİŞME DEĞERLERİ
YAPILAR	1	86.0426	59.59115	100.5837762	72.816875	KENDİ DEĞERİ	0.27657454	DD'ya2Y1	0.27657454
	2	133.1691	59.59115	96.380125	100.5837762	KENDİ DEĞERİ	0.041792537	DD'ya2Y2	0.041792537
	3	161.9687	59.59115	110.779925	100.5837762	0	KENDİ DEĞERİ	DD'ya2Y3	0
	4	171.0634	59.59115	115.327275	100.5837762	0	KENDİ DEĞERİ	DD'ya2Y4	0
	5	148.567	59.59115	104.079075	100.5837762	0	KENDİ DEĞERİ	DD'ya2Y5	0
	6	128.75	59.59115	94.170575	100.5837762	KENDİ DEĞERİ	0.063759797	DD'ya2Y6	0.063759797
	7	126.1438	59.59115	92.867525	100.5837762	KENDİ DEĞERİ	0.07671467	DD'ya2Y7	0.07671467
	8	118.1331	59.59115	88.862125	100.5837762	KENDİ DEĞERİ	0.116556201	DD'ya2Y8	0.116556201
	9	93.3362	59.59115	76.463675	100.5837762	KENDİ DEĞERİ	0.23980111	DD'ya2Y9	0.23980111
	10	102.4813	59.59115	81.036225	100.5837762	KENDİ DEĞERİ	0.194340895	DD'ya2Y10	0.194340895
	11	119.1823	59.59115	89.386725	100.5837762	KENDİ DEĞERİ	0.111320648	DD'ya2Y11	0.111320648
	12	77.8598	59.59115	68.723525	100.5837762	KENDİ DEĞERİ	0.316753381	DD'ya2Y12	0.316753381
	13	72.0429	59.59115	65.817025	100.5837762	KENDİ DEĞERİ	0.345649691	DD'ya2Y13	0.345649691
	14	42.9586	59.59115	51.274875	100.5837762	KENDİ DEĞERİ	0.490227182	DD'ya2Y14	0.490227182
	15	0	59.59115	29.795575	100.5837762	KENDİ DEĞERİ	0.703773549	DD'ya2Y15	0.703773549
	16	53.5937	59.59115	55.592425	100.5837762	KENDİ DEĞERİ	0.437360307	DD'ya2Y16	0.437360307
	17	75.6657	59.59115	67.628425	100.5837762	KENDİ DEĞERİ	0.327640823	DD'ya2Y17	0.327640823
	18	74.9013	59.59115	67.246225	100.5837762	KENDİ DEĞERİ	0.33144064	DD'ya2Y18	0.33144064
	19	109.2521	59.59115	84.421625	100.5837762	KENDİ DEĞERİ	0.16068348	DD'ya2Y19	0.16068348
	20	142.8056	59.59115	101.198375	100.5837762	0	KENDİ DEĞERİ	DD'ya2Y20	0
	21	74.3459	59.59115	66.968525	100.5837762	KENDİ DEĞERİ	0.334201523	DD'ya2Y21	0.334201523
AÇIK ALANLAR	1	20.3485	47.21005	33.779275	55.07395556	KENDİ DEĞERİ	0.386656094	DD'ya2AC1	0.386656094
	2	16.671	47.21005	31.940525	55.07395556	KENDİ DEĞERİ	0.420043019	DD'ya2AC2	0.420043019
	3	0	47.21005	23.605025	55.07395556	KENDİ DEĞERİ	0.571394051	DD'ya2AC3	0.571394051
	4	64.1564	47.21005	55.683225	55.07395556	0	KENDİ DEĞERİ	DD'ya2AC4	0
	5	68.6373	47.21005	57.923675	55.07395556	0	KENDİ DEĞERİ	DD'ya2AC5	0
	6	94.4201	47.21005	70.815075	55.07395556	0	KENDİ DEĞERİ	DD'ya2AC6	0
AÇIK ALANLAR	7	48.8236	47.21005	48.016775	55.07395556	KENDİ DEĞERİ	0.128140071	DD'ya2AC7	0.128140071
	8	93.9924	47.21005	70.601225	55.07395556	0	KENDİ DEĞERİ	DD'ya2AC8	0
	9	88.6164	47.21005	67.913225	55.07395556	0	KENDİ DEĞERİ	DD'ya2AC9	0
	1	113.5646	56.7823	85.17345	45.35023	0	KENDİ DEĞERİ	DD'ya2YS1	0
	2	55.4549	56.7823	56.1186	45.35023	0	KENDİ DEĞERİ	DD'ya2YS2	0
	3	61.8795	56.7823	59.3309	45.35023	0	KENDİ DEĞERİ	DD'ya2YS3	0
YEŞİL ALANLAR	4	76.6254	56.7823	66.70385	45.35023	0	KENDİ DEĞERİ	DD'ya2YS4	0
	5	27.9	56.7823	42.34115	45.35023	KENDİ DEĞERİ	0.066352034	DD'ya2YS5	0.066352034
	6	26.4246	56.7823	41.60345	45.35023	KENDİ DEĞERİ	0.082618765	DD'ya2YS6	0.082618765
	7	44.5456	56.7823	50.66395	45.35023	0	KENDİ DEĞERİ	DD'ya2YS7	0
	8	0	56.7823	28.39115	45.35023	KENDİ DEĞERİ	0.373957971	DD'ya2YS8	0.373957971
	9	15.2844	56.7823	36.03335	45.35023	KENDİ DEĞERİ	0.205442839	DD'ya2YS9	0.205442839
	10	31.8233	56.7823	44.3028	45.35023	KENDİ DEĞERİ	0.023096465	DD'ya2YS10	0.023096465

Çizelge 4. 33. Alan 2 için benzerlik değişme değerleri

Mekansal Öğeler	ODMÖEY	ODMÖKD	ODYAP	ODMÖ	ODYAP	ODYAP2ODMÖ İse DD=0	ODYAP<ODMÖ İse DD= 1-(ODYAP/ODMÖ)	DEĞİŞİME DEĞERLERİ
YAPILAR	1	84.54545455	34.09090909	59.31818182	56.7965368	59.31818182	KENDİ DEĞERİ	DDBa2Y1
	2	84.54545455	61.81818182	73.18181818	56.7965368	73.18181818	KENDİ DEĞERİ	DDBa2Y2
	3	84.54545455	55.45454545	70	56.7965368	70	KENDİ DEĞERİ	DDBa2Y3
	4	84.54545455	25	54.77272727	56.7965368	54.77272727	0.03662822	DDBa2Y4
	5	84.54545455	72.72727273	78.63636364	56.7965368	78.63636364	KENDİ DEĞERİ	DDBa2Y5
	6	84.54545455	71.81818182	78.18181818	56.7965368	78.18181818	KENDİ DEĞERİ	DDBa2Y6
	7	84.54545455	69.09090909	76.81818182	56.7965368	76.81818182	KENDİ DEĞERİ	DDBa2Y7
	8	84.54545455	77.27272727	80.90909091	56.7965368	80.90909091	KENDİ DEĞERİ	DDBa2Y8
	9	84.54545455	56.36363636	70.45454545	56.7965368	70.45454545	KENDİ DEĞERİ	DDBa2Y9
	10	84.54545455	76.36363636	80.45454545	56.7965368	80.45454545	KENDİ DEĞERİ	DDBa2Y10
	11	84.54545455	18.18181818	51.36363636	56.7965368	51.36363636	0.09665488	DDBa2Y11
	12	84.54545455	61.81818182	73.18181818	56.7965368	73.18181818	KENDİ DEĞERİ	DDBa2Y12
	13	84.54545455	42.72727273	63.63636364	56.7965368	63.63636364	KENDİ DEĞERİ	DDBa2Y13
	14	84.54545455	80	82.27272727	56.7965368	82.27272727	KENDİ DEĞERİ	DDBa2Y14
	15	84.54545455	84.54545455	84.54545455	56.7965368	84.54545455	KENDİ DEĞERİ	DDBa2Y15
	16	84.54545455	81.36363636	82.95454545	56.7965368	82.95454545	KENDİ DEĞERİ	DDBa2Y16
	17	84.54545455	61.36363636	72.95454545	56.7965368	72.95454545	KENDİ DEĞERİ	DDBa2Y17
	18	84.54545455	37.27272727	60.90909091	56.7965368	60.90909091	KENDİ DEĞERİ	DDBa2Y18
	19	84.54545455	34.54545455	59.54545455	56.7965368	59.54545455	KENDİ DEĞERİ	DDBa2Y19
	20	84.54545455	34.54545455	59.54545455	56.7965368	59.54545455	KENDİ DEĞERİ	DDBa2Y20
	21	84.54545455	56.36363636	70.45454545	56.7965368	70.45454545	KENDİ DEĞERİ	DDBa2Y21
AÇIK ALANLAR	1	67.27272727	61.81818182	64.54545455	61.81818182	64.54545455	KENDİ DEĞERİ	DDBa2AÇ1
	2	67.27272727	67.27272727	67.27272727	61.81818182	67.27272727	KENDİ DEĞERİ	DDBa2AÇ2
	3	67.27272727	63.63636364	65.45454545	61.81818182	65.45454545	KENDİ DEĞERİ	DDBa2AÇ3
	4	67.27272727	58.18181818	62.72727273	61.81818182	62.72727273	KENDİ DEĞERİ	DDBa2AÇ4
	5	67.27272727	62.72727273	65	61.81818182	65	KENDİ DEĞERİ	DDBa2AÇ5
	6	67.27272727	62.72727273	65	61.81818182	65	KENDİ DEĞERİ	DDBa2AÇ6
	7	67.27272727	65.45454545	66.36363636	61.81818182	66.36363636	KENDİ DEĞERİ	DDBa2AÇ7
	8	67.27272727	56.36363636	61.81818182	61.81818182	61.81818182	KENDİ DEĞERİ	DDBa2AÇ8
AÇIK ALANLAR	9	67.27272727	58.18181818	62.72727273	61.81818182	62.72727273	KENDİ DEĞERİ	DDBa2AÇ9
	1	70	29.09090909	49.54545455	51.36363636	49.54545455	0.03539823	DDBa2Y\$1
	2	70	57.27272727	53.63636364	51.36363636	53.63636364	KENDİ DEĞERİ	DDBa2Y\$2
	3	70	57.27272727	63.63636364	51.36363636	63.63636364	KENDİ DEĞERİ	DDBa2Y\$3
	4	70	51.81818182	60.90909091	51.36363636	60.90909091	KENDİ DEĞERİ	DDBa2Y\$4
	5	70	42.72727273	56.36363636	51.36363636	56.36363636	KENDİ DEĞERİ	DDBa2Y\$5
	6	70	30	50	51.36363636	50	0.026548673	DDBa2Y\$6
	7	70	55.45454545	62.72727273	51.36363636	62.72727273	KENDİ DEĞERİ	DDBa2Y\$7
YEŞİL ALANLAR	8	70	70	70	51.36363636	70	KENDİ DEĞERİ	DDBa2Y\$8
	9	70	70	70	51.36363636	70	KENDİ DEĞERİ	DDBa2Y\$9
	10	70	70	70	51.36363636	70	KENDİ DEĞERİ	DDBa2Y\$10

Çizelge 4. 34. Alan 2 için kapalılık değişme değerleri

Mekansal Öğeler	ODMÖEY	ODMÖKO	ODYAP	ODMÖ	ODYAP	ODYAP2ODMÖ ise DD-q	ODYAP<ODMÖ ise DD= 1-(ODY/APODMÖ)	DEĞİŞME DEĞERLERİ
YAPILAR	1	78.18181818	37.72727273	57.95454545	55.58441558	0	KENDİ DEĞERİ	DDKa2Y1 0
	2	78.18181818	66.36363636	72.72727272	55.58441558	0	KENDİ DEĞERİ	DDKa2Y2 0
	3	78.18181818	66.36363636	72.72727272	55.58441558	0	KENDİ DEĞERİ	DDKa2Y3 0
	4	78.18181818	32.72727273	55.22727273	55.58441558	KENDİ DEĞERİ	0.00642524	DDKa2Y4 0.00642524
	5	78.18181818	72.72727273	75.45454545	55.58441558	0	KENDİ DEĞERİ	DDKa2Y5 0
	6	78.18181818	73.63636364	75.90909091	55.58441558	0	KENDİ DEĞERİ	DDKa2Y6 0
	7	78.18181818	74.09090909	76.13636364	55.58441558	0	KENDİ DEĞERİ	DDKa2Y7 0
	8	78.18181818	74.09090909	76.13636364	55.58441558	0	KENDİ DEĞERİ	DDKa2Y8 0
	9	78.18181818	72.72727273	75.45454545	55.58441558	0	KENDİ DEĞERİ	DDKa2Y9 0
	10	78.18181818	71.81818182	75	55.58441558	0	KENDİ DEĞERİ	DDKa2Y10 0
	11	78.18181818	23.18181818	50.68181818	55.58441558	KENDİ DEĞERİ	0.08203935	DDKa2Y11 0.08203935
	12	78.18181818	41.81818182	60	55.58441558	0	KENDİ DEĞERİ	DDKa2Y12 0
	13	78.18181818	44.54545455	61.36363636	55.58441558	0	KENDİ DEĞERİ	DDKa2Y13 0
	14	78.18181818	43.18181818	60.68181818	55.58441558	0	KENDİ DEĞERİ	DDKa2Y14 0
	15	78.18181818	78.18181818	78.18181818	55.58441558	0	KENDİ DEĞERİ	DDKa2Y15 0
	16	78.18181818	78.18181818	78.18181818	55.58441558	0	KENDİ DEĞERİ	DDKa2Y16 0
	17	78.18181818	47.72727273	62.95454545	55.58441558	0	KENDİ DEĞERİ	DDKa2Y17 0
	18	78.18181818	35.45454545	56.81818182	55.58441558	0	KENDİ DEĞERİ	DDKa2Y18 0
	19	78.18181818	49.54545455	63.63636364	55.58441558	0	KENDİ DEĞERİ	DDKa2Y19 0
	20	78.18181818	48.18181818	63.18181818	55.58441558	0	KENDİ DEĞERİ	DDKa2Y20 0
	21	78.18181818	35.45454545	56.81818182	55.58441558	0	KENDİ DEĞERİ	DDKa2Y21 0
AÇIK ALANLAR	1	65.90909091	35	50.45454545	38.38383838	0	KENDİ DEĞERİ	DDKa2AÇ1 0
	2	65.90909091	29.09090909	47.5	38.38383838	0	KENDİ DEĞERİ	DDKa2AÇ2 0
	3	65.90909091	35	50.45454545	38.38383838	0	KENDİ DEĞERİ	DDKa2AÇ3 0
	4	65.90909091	27.72727273	46.81818182	38.38383838	0	KENDİ DEĞERİ	DDKa2AÇ4 0
	5	65.90909091	27.72727273	46.59090909	38.38383838	0	KENDİ DEĞERİ	DDKa2AÇ5 0
	6	65.90909091	32.72727273	49.31818182	38.38383838	0	KENDİ DEĞERİ	DDKa2AÇ6 0
	7	65.90909091	29.09090909	47.5	38.38383838	0	KENDİ DEĞERİ	DDKa2AÇ7 0
	8	65.90909091	65.90909091	65.90909091	38.38383838	0	KENDİ DEĞERİ	DDKa2AÇ8 0
	9	65.90909091	63.63636364	64.72727272	38.38383838	0	KENDİ DEĞERİ	DDKa2AÇ9 0
	1	63.18181818	16.36363636	39.72727272	35.81818182	0	KENDİ DEĞERİ	DDKa2YŞ1 0
YEŞİL ALANLAR	2	63.18181818	26.81818182	45	35.81818182	0	KENDİ DEĞERİ	DDKa2YŞ2 0
	3	63.18181818	26.36363636	44.72727272	35.81818182	0	KENDİ DEĞERİ	DDKa2YŞ3 0
	4	63.18181818	22.72727273	42.95454545	35.81818182	0	KENDİ DEĞERİ	DDKa2YŞ4 0
	5	63.18181818	26.81818182	45	35.81818182	0	KENDİ DEĞERİ	DDKa2YŞ5 0
	6	63.18181818	26.36363636	44.72727272	35.81818182	0	KENDİ DEĞERİ	DDKa2YŞ6 0
	7	63.18181818	24.54545455	43.63636364	35.81818182	0	KENDİ DEĞERİ	DDKa2YŞ7 0
	8	63.18181818	62.72727272	62.72727273	35.81818182	0	KENDİ DEĞERİ	DDKa2YŞ8 0
	9	63.18181818	63.18181818	63.18181818	35.81818182	0	KENDİ DEĞERİ	DDKa2YŞ9 0
	10	63.18181818	62.72727273	62.95454545	35.81818182	0	KENDİ DEĞERİ	DDKa2YŞ10 0

Çizelge 4. 35. Alan 2 için süreklilik değişme değerleri

Mekansal Özetler	ODMÖY	ODMÖKÖ	ODYAP	ODMÖ	ODYAP	ODYAP-ODMÖ ise DD=0	ODYAP-ODMÖ ise DD=1 (ODYAP/ODMÖ)	DEĞİŞME DEĞERLERİ
1	83.18181818	58.63636364	70.90909091	54.52380952	68.40909091	0	KENDİ DEĞERİ	DDSa2Y1 0
2	83.18181818	53.63636364	68.40909091	54.52380952	68.40909091	0	KENDİ DEĞERİ	DDSa2Y2 0
3	83.18181818	54.54545455	68.63636364	54.52380952	68.63636364	0	KENDİ DEĞERİ	DDSa2Y3 0
4	83.18181818	30.90909091	57.04545455	54.52380952	57.04545455	0	KENDİ DEĞERİ	DDSa2Y4 0
5	83.18181818	83.18181818	83.18181818	54.52380952	83.18181818	0	KENDİ DEĞERİ	DDSa2Y5 0
6	83.18181818	83.18181818	83.18181818	54.52380952	83.18181818	0	KENDİ DEĞERİ	DDSa2Y6 0
7	83.18181818	83.18181818	83.18181818	54.52380952	83.18181818	0	KENDİ DEĞERİ	DDSa2Y7 0
8	83.18181818	82.72727273	82.95454545	54.52380952	82.95454545	0	KENDİ DEĞERİ	DDSa2Y8 0
9	83.18181818	67.72727273	75.45454545	54.52380952	75.45454545	0	KENDİ DEĞERİ	DDSa2Y9 0
10	83.18181818	73.18181818	78.18181818	54.52380952	78.18181818	0	KENDİ DEĞERİ	DDSa2Y10 0
11	83.18181818	23.63636364	53.40909091	54.52380952	53.40909091	0.020444621	KENDİ DEĞERİ	DDSa2Y11 0.020444621
12	83.18181818	51.36363636	67.72727273	54.52380952	67.72727273	0	KENDİ DEĞERİ	DDSa2Y12 0
13	83.18181818	31.81818182	57.5	54.52380952	57.5	0	KENDİ DEĞERİ	DDSa2Y13 0
14	83.18181818	41.81818182	62.5	54.52380952	62.5	0	KENDİ DEĞERİ	DDSa2Y14 0
15	83.18181818	52.72727273	67.95454545	54.52380952	67.95454545	0	KENDİ DEĞERİ	DDSa2Y15 0
16	83.18181818	52.72727273	67.95454545	54.52380952	67.95454545	0	KENDİ DEĞERİ	DDSa2Y16 0
17	83.18181818	52.72727273	67.95454545	54.52380952	67.95454545	0	KENDİ DEĞERİ	DDSa2Y17 0
18	83.18181818	51.81818182	67.5	54.52380952	67.5	0	KENDİ DEĞERİ	DDSa2Y18 0
19	83.18181818	39.09090909	61.13636364	54.52380952	61.13636364	0	KENDİ DEĞERİ	DDSa2Y19 0
20	83.18181818	38.18181818	60.68181818	54.52380952	60.68181818	0	KENDİ DEĞERİ	DDSa2Y20 0
21	83.18181818	38.18181818	60.68181818	54.52380952	60.68181818	0	KENDİ DEĞERİ	DDSa2Y21 0
2	51.36363636	50.45454545	50.90909091	41.71717172	50.90909091	0	KENDİ DEĞERİ	DDSa2A1 0
3	51.36363636	49.54545455	50.45454545	41.71717172	50.45454545	0	KENDİ DEĞERİ	DDSa2A2 0
4	51.36363636	51.36363636	51.36363636	41.71717172	51.36363636	0	KENDİ DEĞERİ	DDSa2A3 0
5	51.36363636	27.72727273	39.54545455	41.71717172	39.54545455	0.05098111	KENDİ DEĞERİ	DDSa2A4 0.05098111
6	51.36363636	33.18181818	42.72727273	41.71717172	42.72727273	0	KENDİ DEĞERİ	DDSa2A5 0
7	51.36363636	27.72727273	39.54545455	41.71717172	39.54545455	0.05098111	KENDİ DEĞERİ	DDSa2A6 0.05098111
8	51.36363636	40.90909091	46.13636364	41.71717172	46.13636364	0	KENDİ DEĞERİ	DDSa2A7 0
9	51.36363636	47.72727273	49.31818182	41.71717172	49.31818182	0	KENDİ DEĞERİ	DDSa2A8 0
1	68.63636364	10.90909091	39.72727273	44.90909091	39.72727273	0.11437247	KENDİ DEĞERİ	DDSa2A9 0
2	68.63636364	58.18181818	63.40909091	44.90909091	63.40909091	0	KENDİ DEĞERİ	DDSa2Y52 0
3	68.63636364	59.09090909	63.86363636	44.90909091	63.86363636	0	KENDİ DEĞERİ	DDSa2Y53 0
4	68.63636364	16.36363636	42.5	44.90909091	42.5	0.053643725	KENDİ DEĞERİ	DDSa2Y54 0.053643725
5	68.63636364	47.72727273	58.18181818	44.90909091	58.18181818	0	KENDİ DEĞERİ	DDSa2Y55 0
6	68.63636364	27.72727273	47.95454545	44.90909091	47.95454545	0	KENDİ DEĞERİ	DDSa2Y56 0
7	68.63636364	27.72727273	47.95454545	44.90909091	47.95454545	0	KENDİ DEĞERİ	DDSa2Y57 0
8	68.63636364	68.63636364	68.63636364	44.90909091	68.63636364	0	KENDİ DEĞERİ	DDSa2Y58 0
9	68.63636364	68.63636364	67.72727273	44.90909091	67.72727273	0	KENDİ DEĞERİ	DDSa2Y59 0
10	68.63636364	66.81818182	67.72727273	44.90909091	67.72727273	0	KENDİ DEĞERİ	DDSa2Y510 0

Çizelge 4. 36. Alan 3 için yakınlık değişme değerleri

Mekansal Öğeler	ÜXY	UEYED	ORTALAMA	ODMÜXY	ODÜXY+UEYED/2	ODMÜXY+UEYED/2 ise DD=0	ODMÜXY<ODÜXY+UEYED/2 ise DD=1	DEĞİŞME DEĞERLERİ
YAPILAR	1	97.2734	26.03525	61.654325	61.70412727	61.654325	0.000807114	DD'ya3Y1 0.000807114
	2	99.2813	26.03525	62.658275	61.70412727	62.658275	0	KENDİ DEĞERİ
	3	82.064	26.03525	54.049625	61.70412727	54.049625	KENDİ DEĞERİ	0.124051706
	4	94.8085	26.03525	60.421875	61.70412727	60.421875	KENDİ DEĞERİ	0.0202780656
	5	77.7806	26.03525	51.907925	61.70412727	51.907925	KENDİ DEĞERİ	0.158760892
	6	31.1885	26.03525	28.611875	61.70412727	28.611875	KENDİ DEĞERİ	0.536305329
	7	0	26.03525	13.017625	61.70412727	13.017625	KENDİ DEĞERİ	0.789031535
	8	16.5853	26.03525	21.310275	61.70412727	21.310275	KENDİ DEĞERİ	0.65463777
	9	15.3747	26.03525	20.704975	61.70412727	20.704975	KENDİ DEĞERİ	0.664447486
	10	20.8305	26.03525	23.432875	61.70412727	23.432875	KENDİ DEĞERİ	0.620238126
	11	37.1006	26.03525	31.567925	61.70412727	31.567925	KENDİ DEĞERİ	0.488398485
	12	50.0312	26.03525	38.033225	61.70412727	38.033225	KENDİ DEĞERİ	0.383619432
	13	61.2374	26.03525	43.636325	61.70412727	43.636325	KENDİ DEĞERİ	0.292813513
	14	81.3631	26.03525	53.699175	61.70412727	53.699175	KENDİ DEĞERİ	0.129731229
	15	52.6032	26.03525	39.319225	61.70412727	39.319225	KENDİ DEĞERİ	0.362778039
	16	60.0271	26.03525	43.031175	61.70412727	43.031175	KENDİ DEĞERİ	0.302620799
ALANLAR	17	67.4188	26.03525	46.727025	61.70412727	46.727025	KENDİ DEĞERİ	0.242724481
	18	62.0468	26.03525	44.041025	61.70412727	44.041025	KENDİ DEĞERİ	0.286254795
	19	103.5375	26.03525	64.786375	61.70412727	64.786375	0	KENDİ DEĞERİ
	20	115.7283	26.03525	70.881775	61.70412727	70.881775	0	KENDİ DEĞERİ
	21	52.0705	26.03525	39.052875	61.70412727	39.052875	KENDİ DEĞERİ	0.367094606
	22	79.1395	26.03525	52.587375	61.70412727	52.587375	KENDİ DEĞERİ	0.147749473
	1	21.041	14.3719	17.70645	26.945	17.70645	KENDİ DEĞERİ	0.342866951
	2	37.2101	14.3719	25.791	26.945	25.791	KENDİ DEĞERİ	0.042827983
	3	0	14.3719	7.18595	26.945	7.18595	KENDİ DEĞERİ	0.733310447
	4	19.0465	14.3719	16.7092	26.945	16.7092	KENDİ DEĞERİ	0.379877528
AÇIK ALANLAR	5	41.498	14.3719	27.93495	26.945	27.93495	0	KENDİ DEĞERİ
	6	28.7438	14.3719	21.55785	26.945	21.55785	KENDİ DEĞERİ	0.199931342
	7	41.0756	14.3719	27.72375	26.945	27.72375	0	KENDİ DEĞERİ
	1	64.464	45.77885	55.112625	52.78458889	55.112625	0	KENDİ DEĞERİ
	2	48.5894	45.77885	47.184125	52.78458889	47.184125	KENDİ DEĞERİ	0.10610036
	3	0	45.77885	22.899425	52.78458889	22.899425	KENDİ DEĞERİ	0.566361594
	4	22.2408	45.77885	34.009825	52.78458889	34.009825	KENDİ DEĞERİ	0.35566466
	5	50.5978	45.77885	48.188325	52.78458889	48.188325	KENDİ DEĞERİ	0.087075868
	6	91.5577	45.77885	68.668275	52.78458889	68.668275	0	KENDİ DEĞERİ
YERSEL ALANLAR	7	82.9523	45.77885	64.365575	52.78458889	64.365575	0	KENDİ DEĞERİ
	8	66.7444	45.77885	56.261625	52.78458889	56.261625	0	KENDİ DEĞERİ
	9	47.9325	45.77885	46.855675	52.78458889	46.855675	KENDİ DEĞERİ	0.11232282

YAPILAR

AÇIK ALANLAR

YEŞİL ALANLAR

Çizelge 4. 37. Alan 3 için benzerlik değişme değerleri

Mekansal Oğeler	ODMÖEY	ODMÖKO	ODYAP	ODMÖ	ODYAP	ODYAP<ODMÖ ise DD=0	ODYAP<ODMÖ ise DD=1(ODYAP/ODMÖ)	DEĞİŞME DEĞERLERİ
YAPILAR	1	75	12.72727273	43.86363636	38.09917355	0	KENDİ DEĞERİ	DDBa3Y1 0
	2	75	17.27272727	46.13636364	38.09917355	0	KENDİ DEĞERİ	DDBa3Y2 0
	3	75	54.09090909	64.54545455	38.09917355	0	KENDİ DEĞERİ	DDBa3Y3 0
	4	75	13.18181818	44.09090909	38.09917355	0	KENDİ DEĞERİ	DDBa3Y4 0
	5	75	13.63636364	44.31818182	38.09917355	0	KENDİ DEĞERİ	DDBa3Y5 0
	6	75	54.09090909	64.54545455	38.09917355	0	KENDİ DEĞERİ	DDBa3Y6 0
	7	75	74.09090909	74.54545455	38.09917355	0	KENDİ DEĞERİ	DDBa3Y7 0
	8	75	60	67.5	38.09917355	67.5	KENDİ DEĞERİ	DDBa3Y8 0
	9	75	58.63636364	66.81818182	38.09917355	66.81818182	KENDİ DEĞERİ	DDBa3Y9 0
	10	75	45.45454545	60.22727273	38.09917355	0	KENDİ DEĞERİ	DDBa3Y10 0
	11	75	45.45454545	60.22727273	38.09917355	0	KENDİ DEĞERİ	DDBa3Y11 0
	12	75	70.90909091	72.95454545	38.09917355	0	KENDİ DEĞERİ	DDBa3Y12 0
	13	75	15.45454545	45.22727273	38.09917355	0	KENDİ DEĞERİ	DDBa3Y13 0
	14	75	75	75	38.09917355	75	KENDİ DEĞERİ	DDBa3Y14 0
	15	75	30.45454545	52.72727273	38.09917355	0	KENDİ DEĞERİ	DDBa3Y15 0
	16	75	29.54545455	52.72727273	38.09917355	0	KENDİ DEĞERİ	DDBa3Y16 0
	17	75	21.36363636	48.18181818	38.09917355	0	KENDİ DEĞERİ	DDBa3Y17 0
	18	75	20.45454545	47.72727273	38.09917355	0	KENDİ DEĞERİ	DDBa3Y18 0
	19	75	34.09090909	54.54545455	38.09917355	0	KENDİ DEĞERİ	DDBa3Y19 0
	20	75	30.45454545	52.72727273	38.09917355	0	KENDİ DEĞERİ	DDBa3Y20 0
AÇIK ALANLAR	21	75	12.72727273	43.86363636	38.09917355	0	KENDİ DEĞERİ	DDBa3Y21 0
	22	75	49.54545455	62.27272727	38.09917355	0	KENDİ DEĞERİ	DDBa3Y22 0
	1	67.27272727	57.27272727	62.27272727	51.81818182	0	KENDİ DEĞERİ	DDBa3Y23 0
	2	67.27272727	65	66.13636364	51.81818182	0	KENDİ DEĞERİ	DDBa3Y24 0
	3	67.27272727	28.18181818	47.72727273	51.81818182	KENDİ DEĞERİ	0.078947388	DDBa3Y25 0.078947388
	4	67.27272727	50.45454545	58.86363636	51.81818182	0	KENDİ DEĞERİ	DDBa3Y26 0
	5	67.27272727	27.27272727	47.72727273	51.81818182	KENDİ DEĞERİ	0.087719298	DDBa3Y27 0.087719298
	6	67.27272727	67.27272727	67.27272727	51.81818182	0	KENDİ DEĞERİ	DDBa3Y28 0
	7	67.27272727	67.27272727	67.27272727	51.81818182	0	KENDİ DEĞERİ	DDBa3Y29 0
	1	74.09090909	25	49.54545455	51.01010101	KENDİ DEĞERİ	0.028712871	DDBa3Y30 0.028712871
YEŞİL ALANLAR	2	74.09090909	74.09090909	74.09090909	51.01010101	KENDİ DEĞERİ	0.028712871	DDBa3Y31 0.028712871
	3	74.09090909	59.54545455	66.81818182	51.01010101	0	KENDİ DEĞERİ	DDBa3Y32 0
	4	74.09090909	59.54545455	66.81818182	51.01010101	0	KENDİ DEĞERİ	DDBa3Y33 0
	5	74.09090909	57.27272727	65.90909091	51.01010101	0	KENDİ DEĞERİ	DDBa3Y34 0
	6	74.09090909	59.09090909	66.59090909	51.01010101	0	KENDİ DEĞERİ	DDBa3Y35 0
	7	74.09090909	72.72727273	73.40909091	51.01010101	0	KENDİ DEĞERİ	DDBa3Y36 0
	8	74.09090909	61.81818182	67.95454545	51.01010101	0	KENDİ DEĞERİ	DDBa3Y37 0
	9	74.09090909	24.09090909	49.09090909	51.01010101	0.037623762	KENDİ DEĞERİ	DDBa3Y38 0.037623762

Çizelge 4. 38. Alan 3 için kapalılık değişme değerleri

Mekansal Öğeler	ODMÖEY	ODMÖKO	ODYAP	ODMÖ	ODYAP	ODYAP<20DMÖ İse DD=0	ODYAP<ODMÖ İse DD=1 (ODYAP/ODMÖ)	DEĞİŞME DEĞERLERİ
1	71.7272723	50.9090901	64.31818182	44.29752066	64.31818182	0	KENDİ DEĞERİ	DDKa3Y1 0
2	71.7272723	52.7272727	66	44.29752066	66	0	KENDİ DEĞERİ	DDKa3Y2 0
3	71.7272723	20.45454545	49.08090909	44.29752066	49.08090909	0	KENDİ DEĞERİ	DDKa3Y3 0
4	71.7272723	21.36363636	49.54545455	44.29752066	49.54545455	0	KENDİ DEĞERİ	DDKa3Y4 0
5	71.7272723	22.7272727	50	44.29752066	50	0	KENDİ DEĞERİ	DDKa3Y5 0
6	71.7272723	71.7272723	71.7272723	44.29752066	71.7272723	0	KENDİ DEĞERİ	DDKa3Y6 0
7	71.7272723	71.7272723	71.7272723	44.29752066	71.7272723	0	KENDİ DEĞERİ	DDKa3Y7 0
8	71.7272723	71.7272723	71.7272723	44.29752066	71.7272723	0	KENDİ DEĞERİ	DDKa3Y8 0
9	71.7272723	71.7272723	71.7272723	44.29752066	71.7272723	0	KENDİ DEĞERİ	DDKa3Y9 0
10	71.7272723	55.45454545	66.90909090	44.29752066	66.90909090	0	KENDİ DEĞERİ	DDKa3Y10 0
11	71.7272723	55.45454545	66.90909090	44.29752066	66.90909090	0	KENDİ DEĞERİ	DDKa3Y11 0
12	71.7272723	36.36363636	57.04545455	44.29752066	57.04545455	0	KENDİ DEĞERİ	DDKa3Y12 0
13	71.7272723	27.27272727	52.5	44.29752066	52.5	0	KENDİ DEĞERİ	DDKa3Y13 0
14	71.7272723	32.7272723	55.2272723	44.29752066	55.2272723	0	KENDİ DEĞERİ	DDKa3Y14 0
15	71.7272723	47.7272723	62.7272723	44.29752066	62.7272723	0	KENDİ DEĞERİ	DDKa3Y15 0
16	71.7272723	31.36363636	54.54545455	44.29752066	54.54545455	0	KENDİ DEĞERİ	DDKa3Y16 0
17	71.7272723	35	56.36363636	44.29752066	56.36363636	0	KENDİ DEĞERİ	DDKa3Y17 0
18	71.7272723	29.09090909	53.40909091	44.29752066	53.40909091	0	KENDİ DEĞERİ	DDKa3Y18 0
19	71.7272723	47.7272727	62.5	44.29752066	62.5	0	KENDİ DEĞERİ	DDKa3Y19 0
20	71.7272723	47.7272727	62.5	44.29752066	62.5	0	KENDİ DEĞERİ	DDKa3Y20 0
21	71.7272723	18.18181818	47.95454545	44.29752066	47.95454545	0	KENDİ DEĞERİ	DDKa3Y21 0
22	71.7272723	33.18181818	55.45454545	44.29752066	55.45454545	0	KENDİ DEĞERİ	DDKa3Y22 0
1	23.18181818	19.09090909	21.13636364	19.22077922	21.13636364	0	KENDİ DEĞERİ	DDKa3Y23 0
2	23.18181818	19.09090909	21.13636364	19.22077922	21.13636364	0	KENDİ DEĞERİ	DDKa3Y24 0
3	23.18181818	15.45454545	19.31818182	19.22077922	19.31818182	0	KENDİ DEĞERİ	DDKa3Y25 0
4	23.18181818	15.90909091	19.54545455	19.22077922	19.54545455	0	KENDİ DEĞERİ	DDKa3Y26 0
5	23.18181818	20.45454545	21.81818182	19.22077922	21.81818182	0	KENDİ DEĞERİ	DDKa3Y27 0
6	23.18181818	21.36363636	22.7272727	19.22077922	22.7272727	0	KENDİ DEĞERİ	DDKa3Y28 0
7	23.18181818	23.18181818	23.18181818	19.22077922	23.18181818	0	KENDİ DEĞERİ	DDKa3Y29 0
1	67.7272723	17.7272723	42.7272723	38.58689859	42.7272723	0	KENDİ DEĞERİ	DDKa3Y30 0
2	67.7272723	17.7272727	42.5	38.58689859	42.5	0	KENDİ DEĞERİ	DDKa3Y31 0
3	67.7272723	67.7272723	67.7272723	38.58689859	67.7272723	0	KENDİ DEĞERİ	DDKa3Y32 0
4	67.7272723	67.7272727	67.5	38.58689859	67.5	0	KENDİ DEĞERİ	DDKa3Y33 0
5	67.7272723	38.63636364	53.18181818	38.58689859	53.18181818	0	KENDİ DEĞERİ	DDKa3Y34 0
6	67.7272723	15.36363636	42.04545455	38.58689859	42.04545455	0	KENDİ DEĞERİ	DDKa3Y35 0
7	67.7272723	51.81818182	59.7272727	38.58689859	59.7272727	0	KENDİ DEĞERİ	DDKa3Y36 0
8	67.7272723	48.63636364	58.18181818	38.58689859	58.18181818	0	KENDİ DEĞERİ	DDKa3Y37 0
9	67.7272723	21.81818182	44.7272727	38.58689859	44.7272727	0	KENDİ DEĞERİ	DDKa3Y38 0
10	67.7272723	21.81818182	44.7272727	38.58689859	44.7272727	0	KENDİ DEĞERİ	DDKa3Y39 0

Çizelge 4. 39. Alan 3 için süreklilik değişme değerleri

Mekansal Öğeler	ODMÖEY	ODMÖKO	ODYAP	ODMÖ	ODYAP	ODYAP>ODMÖ ise DD=0	ODYAP<ODMÖ ise DD= 1-(ODYAP/ODMÖ)	DEĞİŞME DEĞERLERİ
YAPILAR	1	79.09090909	39.09090909	59.09090909	44.58677666	0	KENDİ DEĞERİ	DDSa3Y1 0
	2	79.09090909	43.63636364	61.36363636	44.58677666	0	KENDİ DEĞERİ	DDSa3Y2 0
	3	79.09090909	20.90909091	50	44.58677666	0	KENDİ DEĞERİ	DDSa3Y3 0
	4	79.09090909	29.54545455	54.54545455	44.58677666	0	KENDİ DEĞERİ	DDSa3Y4 0
	5	79.09090909	20.45454545	49.72727273	44.58677666	0	KENDİ DEĞERİ	DDSa3Y5 0
	6	79.09090909	57.72727273	68.40909091	44.58677666	0	KENDİ DEĞERİ	DDSa3Y6 0
	7	79.09090909	79.09090909	79.09090909	44.58677666	0	KENDİ DEĞERİ	DDSa3Y7 0
	8	79.09090909	75.45454545	77.27272727	44.58677666	0	KENDİ DEĞERİ	DDSa3Y8 0
	9	79.09090909	75.45454545	77.27272727	44.58677666	0	KENDİ DEĞERİ	DDSa3Y9 0
	10	79.09090909	57.72727273	68.40909091	44.58677666	0	KENDİ DEĞERİ	DDSa3Y10 0
	11	79.09090909	57.72727273	68.40909091	44.58677666	0	KENDİ DEĞERİ	DDSa3Y11 0
	12	79.09090909	37.72727273	38.40909091	44.58677666	0	KENDİ DEĞERİ	DDSa3Y12 0
	13	79.09090909	20.45454545	49.72727273	44.58677666	0	KENDİ DEĞERİ	DDSa3Y13 0
	14	79.09090909	35.45454545	57.27272727	44.58677666	0	KENDİ DEĞERİ	DDSa3Y14 0
	15	79.09090909	47.72727273	63.18181818	44.58677666	0	KENDİ DEĞERİ	DDSa3Y15 0
	16	79.09090909	44.09090909	61.59090909	44.58677666	0	KENDİ DEĞERİ	DDSa3Y16 0
	17	79.09090909	41.36363636	60.22727273	44.58677666	0	KENDİ DEĞERİ	DDSa3Y17 0
	18	79.09090909	47.72727273	63.18181818	44.58677666	0	KENDİ DEĞERİ	DDSa3Y18 0
	19	79.09090909	47.72727273	63.18181818	44.58677666	0	KENDİ DEĞERİ	DDSa3Y19 0
	20	79.09090909	49.54545455	64.54545455	44.58677666	0	KENDİ DEĞERİ	DDSa3Y20 0
	21	79.09090909	24.09090909	51.59090909	44.58677666	0	KENDİ DEĞERİ	DDSa3Y21 0
	22	79.09090909	31.36363636	55.22727273	44.58677666	0	KENDİ DEĞERİ	DDSa3Y22 0
AÇIK ALANLAR	1	72.27272727	67.27272727	70	63.18181818	0	KENDİ DEĞERİ	DDSa3AÇ1 0
	2	72.27272727	69.54545455	70.90909091	63.18181818	0	KENDİ DEĞERİ	DDSa3AÇ2 0
	3	72.27272727	72.27272727	72.27272727	63.18181818	0	KENDİ DEĞERİ	DDSa3AÇ3 0
	4	72.27272727	67.27272727	70	63.18181818	0	KENDİ DEĞERİ	DDSa3AÇ4 0
	5	72.27272727	37.72727273	55	63.18181818	0.129496403	KENDİ DEĞERİ	DDSa3AÇ5 0.129496403
	6	72.27272727	63.18181818	67.27272727	63.18181818	0	KENDİ DEĞERİ	DDSa3AÇ6 0
	7	72.27272727	64.09090909	68.18181818	63.18181818	0	KENDİ DEĞERİ	DDSa3AÇ7 0
YEŞİL ALANLAR	1	46.36363636	12.72727273	29.54545455	31.36363636	KENDİ DEĞERİ	0.057971014	DDSa3Y\$1 0.057971014
	2	46.36363636	23.63636364	35	31.36363636	0	KENDİ DEĞERİ	DDSa3Y\$2 0
	3	46.36363636	44.09090909	45.22727273	31.36363636	0	KENDİ DEĞERİ	DDSa3Y\$3 0
	4	46.36363636	38.63636364	42.5	31.36363636	0	KENDİ DEĞERİ	DDSa3Y\$4 0
	5	46.36363636	42.72727273	44.54545455	31.36363636	0	KENDİ DEĞERİ	DDSa3Y\$5 0
	6	46.36363636	17.72727273	32.04545455	31.36363636	0	KENDİ DEĞERİ	DDSa3Y\$6 0
	7	46.36363636	46.36363636	46.36363636	31.36363636	0	KENDİ DEĞERİ	DDSa3Y\$7 0
	8	46.36363636	41.81818182	44.09090909	31.36363636	0	KENDİ DEĞERİ	DDSa3Y\$8 0
	9	46.36363636	14.54545455	30.45454545	31.36363636	0.028985507	KENDİ DEĞERİ	DDSa3Y\$9 0.028985507

Çizelge 4. 40. Alan 4 için yakınlık değişme değerleri

Mekansal Öğeler	LUXY	UEYED	ORTALAMA	ODMÖLÜX	ODIUXY+UEYED/2	ODMÖLÜX+ODIUXY+UEYED/2 ise DD=0	DEĞİŞİME DEĞERLERİ
YAPILAR	1	91.1022	45.5511	65.3266	109.5510923		DDY4a4Y1 0.376303243
	2	14.1128	45.5511	79.8319	69.3266		DDY4a4Y2 0.271281114
	3	140.4532	45.5511	93.0315	109.5510923		DDY4a4Y3 0.15105228
	4	205.0484	45.5511	127.28975	109.5510923	0	KENDİ DEĞERİ
	5	156.3482	45.5511	100.94965	127.29975	0	KENDİ DEĞERİ
	6	205.0484	45.5511	127.29975	109.5510923	0	KENDİ DEĞERİ
	7	179.0097	45.5511	112.2804	109.5510923	0	KENDİ DEĞERİ
	8	123.4735	45.5511	84.5123	109.5510923	0	KENDİ DEĞERİ
	9	89.6673	45.5511	67.6092	109.5510923	0	KENDİ DEĞERİ
	10	50.8244	45.5511	48.18775	109.5510923	0	KENDİ DEĞERİ
	11	38.1629	45.5511	41.857	109.5510923	0	KENDİ DEĞERİ
	12	0	45.5511	22.77555	109.5510923	0	KENDİ DEĞERİ
	13	105.807	45.5511	75.67905	109.5510923	0	KENDİ DEĞERİ
	14	84.4951	45.5511	65.0231	109.5510923	0	KENDİ DEĞERİ
	15	101.2213	45.5511	73.3862	109.5510923	0	KENDİ DEĞERİ
	16	88.4778	45.5511	67.01445	109.5510923	0	KENDİ DEĞERİ
	17	92.2988	45.5511	69.91045	109.5510923	0	KENDİ DEĞERİ
	18	124.0448	45.5511	84.79795	109.5510923	0	KENDİ DEĞERİ
	19	134.0992	45.5511	89.82515	109.5510923	0	KENDİ DEĞERİ
	20	119.3964	45.5511	81.97275	109.5510923	0	KENDİ DEĞERİ
	21	93.2725	45.5511	69.4118	109.5510923	0	KENDİ DEĞERİ
	22	101.2986	45.5511	73.42485	109.5510923	0	KENDİ DEĞERİ
	23	112.5864	45.5511	79.06825	109.5510923	0	KENDİ DEĞERİ
	24	84.9576	45.5511	65.25435	109.5510923	0	KENDİ DEĞERİ
	25	42.6967	45.5511	44.1239	109.5510923	0	KENDİ DEĞERİ
	26	163.4532	45.5511	104.50215	109.5510923	0	KENDİ DEĞERİ
AÇIK ALANLAR	1	75.811	91.363	83.587	79.86008	0	DDY4a4Y26 0.046087558
	2	127.2967	91.363	109.32985	109.32985	0	DDY4a4Y27 0.046087558
	3	73.9899	91.363	82.67645	79.86008	0	DDY4a4Y28 0.046087558
	4	0	91.363	45.6815	79.86008	0	DDY4a4Y29 0.046087558
	5	57.5701	91.363	74.46655	79.86008	0	DDY4a4Y30 0.046087558
	6	40.1891	91.363	65.77605	79.86008	0	DDY4a4Y31 0.046087558
	7	96.7993	91.363	94.08115	79.86008	0	DDY4a4Y32 0.046087558
	8	75.469	91.363	83.416	79.86008	0	DDY4a4Y33 0.046087558
	9	66.7497	91.363	80.05635	79.86008	0	DDY4a4Y34 0.046087558
	10	182.726	91.363	137.0445	79.86008	0	DDY4a4Y35 0.046087558
YEŞİL ALANLAR	1	0	28.7071	14.35355	89.65334375	0	DDY4a4Y36 0.046087558
	2	44.2483	28.7071	36.4777	89.65334375	0	DDY4a4Y37 0.046087558
	3	52.7067	28.7071	40.7069	89.65334375	0	DDY4a4Y38 0.046087558
	4	57.4142	28.7071	43.06085	89.65334375	0	DDY4a4Y39 0.046087558
	5	61.2224	28.7071	44.96475	89.65334375	0	DDY4a4Y40 0.046087558
	6	96.3993	28.7071	63.5482	89.65334375	0	DDY4a4Y41 0.046087558
	7	136.092	28.7071	82.39955	89.65334375	0	DDY4a4Y42 0.046087558
	8	145.7772	28.7071	87.24215	89.65334375	0	DDY4a4Y43 0.046087558
	9	143.9406	28.7071	86.32385	89.65334375	0	DDY4a4Y44 0.046087558
	10	170.2059	28.7071	99.4565	89.65334375	0	DDY4a4Y45 0.046087558
	11	115.1168	28.7071	71.91195	89.65334375	0	DDY4a4Y46 0.046087558
	12	27.8283	28.7071	28.2677	89.65334375	0	DDY4a4Y47 0.046087558
	13	110.3238	28.7071	69.51545	89.65334375	0	DDY4a4Y48 0.046087558
	14	96.9315	28.7071	64.3193	89.65334375	0	DDY4a4Y49 0.046087558
	15	107.9683	28.7071	68.3377	89.65334375	0	DDY4a4Y50 0.046087558
	16	63.2882	28.7071	45.99765	89.65334375	0	DDY4a4Y51 0.046087558

Çizelge 4. 41. Alan 4 için benzerlik değişme değerleri

Mekansal Özellik	ODMÖEY	ODMÖKD	ODYAP	ODMÖ	ODYAP	ODYAP=ODMÖ ise DD=0	ODYAP=ODMÖ ise DD=1 (ODYAP/ODMÖ)	DEĞİŞME DEĞERLERİ
YAPILAR	1	85	53,45454545	67,72727273	47,9020979	0	KENDİ DEĞERİ	DDBa4Y11 0
	2	85	44,09090909	64,54545455	47,9020979	0	KENDİ DEĞERİ	DDBa4Y2 0
	3	85	44,09090909	64,54545455	47,9020979	0	KENDİ DEĞERİ	DDBa4Y3 0
	4	85	42,72727273	63,63636364	47,9020979	0	KENDİ DEĞERİ	DDBa4Y4 0
	5	85	73,18181818	79,09090909	47,9020979	0	KENDİ DEĞERİ	DDBa4Y5 0
	6	85	52,72727273	68,63636364	47,9020979	0	KENDİ DEĞERİ	DDBa4Y6 0
	7	85	52,72727273	68,63636364	47,9020979	0	KENDİ DEĞERİ	DDBa4Y7 0
	8	85	52,72727273	68,63636364	47,9020979	0	KENDİ DEĞERİ	DDBa4Y8 0
	9	85	71,81818182	78,40909091	47,9020979	0	KENDİ DEĞERİ	DDBa4Y9 0
	10	85	85	85	47,9020979	0	KENDİ DEĞERİ	DDBa4Y10 0
	11	85	67,72727273	76,13636364	47,9020979	0	KENDİ DEĞERİ	DDBa4Y11 0
	12	85	76,36363636	80,68181818	47,9020979	0	KENDİ DEĞERİ	DDBa4Y12 0
	13	85	75,45454545	80,22727273	47,9020979	0	KENDİ DEĞERİ	DDBa4Y13 0
	14	85	26,81818182	55,90909091	47,9020979	0	KENDİ DEĞERİ	DDBa4Y14 0
	15	85	38,63636364	61,81818182	47,9020979	0	KENDİ DEĞERİ	DDBa4Y15 0
	16	85	30	57,5	47,9020979	0	KENDİ DEĞERİ	DDBa4Y16 0
	17	85	44,54545455	64,72727273	47,9020979	0	KENDİ DEĞERİ	DDBa4Y17 0
	18	85	44,54545455	64,72727273	47,9020979	0	KENDİ DEĞERİ	DDBa4Y18 0
	19	85	40,90909091	62,95454545	47,9020979	0	KENDİ DEĞERİ	DDBa4Y19 0
	20	85	40,90909091	62,95454545	47,9020979	0	KENDİ DEĞERİ	DDBa4Y20 0
	21	85	35	60	47,9020979	0	KENDİ DEĞERİ	DDBa4Y21 0
	22	85	26,81818182	55,90909091	47,9020979	0	KENDİ DEĞERİ	DDBa4Y22 0
	23	85	26,36363636	55,68181818	47,9020979	0	KENDİ DEĞERİ	DDBa4Y23 0
	24	85	45,90909091	65,45454545	47,9020979	0	KENDİ DEĞERİ	DDBa4Y24 0
	25	85	14,54545455	49,72727273	47,9020979	0	KENDİ DEĞERİ	DDBa4Y25 0
	26	85	42,72727273	63,63636364	47,9020979	0	KENDİ DEĞERİ	DDBa4Y26 0
AÇIK ALANLAR	1	72,72727273	70,90909091	71,59090909	61,45454545	0	KENDİ DEĞERİ	DDBa4A21 0
	2	72,72727273	71,36363636	71,81818182	61,45454545	0	KENDİ DEĞERİ	DDBa4A22 0
	3	72,72727273	71,36363636	71,81818182	61,45454545	0	KENDİ DEĞERİ	DDBa4A23 0
	4	72,72727273	71,81818182	72,04545455	61,45454545	0	KENDİ DEĞERİ	DDBa4A24 0
	5	72,72727273	57,72727273	65	61,45454545	0	KENDİ DEĞERİ	DDBa4A25 0
	6	72,72727273	46,81818182	59,54545455	59,54545455	0	KENDİ DEĞERİ	DDBa4A26 0,031065089
	7	72,72727273	57,72727273	65	61,45454545	0	KENDİ DEĞERİ	DDBa4A27 0
	8	72,72727273	47,27272727	59,77272727	61,45454545	0	KENDİ DEĞERİ	DDBa4A28 0,027366864
	9	72,72727273	47,27272727	59,77272727	61,45454545	0	KENDİ DEĞERİ	DDBa4A29 0,027366864
	10	72,72727273	47,27272727	59,77272727	61,45454545	0	KENDİ DEĞERİ	DDBa4A30 0
YEŞİL ALANLAR	1	75,90909091	70,45454545	73,18181818	58,01136364	0	KENDİ DEĞERİ	DDBa4Y31 0
	2	75,90909091	70,45454545	73,18181818	58,01136364	0	KENDİ DEĞERİ	DDBa4Y32 0
	3	75,90909091	70,45454545	73,18181818	58,01136364	0	KENDİ DEĞERİ	DDBa4Y33 0
	4	75,90909091	71,36363636	73,63636364	58,01136364	0	KENDİ DEĞERİ	DDBa4Y34 0
	5	75,90909091	69,54545455	72,72727273	58,01136364	0	KENDİ DEĞERİ	DDBa4Y35 0
	6	75,90909091	52,72727273	64,31818182	58,01136364	0	KENDİ DEĞERİ	DDBa4Y36 0
	7	75,90909091	53,63636364	64,72727273	58,01136364	0	KENDİ DEĞERİ	DDBa4Y37 0
	8	75,90909091	52,72727273	64,31818182	58,01136364	0	KENDİ DEĞERİ	DDBa4Y38 0
	9	75,90909091	52,72727273	64,31818182	58,01136364	0	KENDİ DEĞERİ	DDBa4Y39 0
	10	75,90909091	53,63636364	64,72727273	58,01136364	0	KENDİ DEĞERİ	DDBa4Y40 0
	11	75,90909091	25	50,45454545	58,01136364	0	KENDİ DEĞERİ	DDBa4Y41 0,130264447
	12	75,90909091	31,36363636	53,63636364	58,01136364	0	KENDİ DEĞERİ	DDBa4Y42 0,075416259
	13	75,90909091	69,54545455	72,72727273	58,01136364	0	KENDİ DEĞERİ	DDBa4Y43 0
	14	75,90909091	70	72,95454545	58,01136364	0	KENDİ DEĞERİ	DDBa4Y44 0
	15	75,90909091	59,09090909	67,5	58,01136364	0	KENDİ DEĞERİ	DDBa4Y45 0
	16	75,90909091	50	62,95454545	58,01136364	0	KENDİ DEĞERİ	DDBa4Y46 0

Çizelge 4. 42. Alan 4 için kapalılık değişme değerleri

Metalens Ölçer		ODMÖY	ODMÖK	ODYAP	ODMÖ	ODYAP	ODYAP=ODMÖ ise DD=0	ODYAP=ODMÖ ise DD=1 (ODYAP/ODMÖ)	DEĞİŞME DEĞERLERİ
1	96.81818182	25.90909091	61.36363636	47.56993007	0	61.36363636	0	KENDİ DEĞERİ	DDKa4Y1 0
2	96.81818182	20.45454545	58.63636364	47.56993007	0	58.63636364	0	KENDİ DEĞERİ	DDKa4Y2 0
3	96.81818182	20.90909091	58.63636364	47.56993007	0	58.63636364	0	KENDİ DEĞERİ	DDKa4Y3 0
4	96.81818182	18.18181818	57.5	47.56993007	0	57.5	0	KENDİ DEĞERİ	DDKa4Y4 0
5	96.81818182	17.27272727	57.04545455	47.56993007	0	57.04545455	0	KENDİ DEĞERİ	DDKa4Y5 0
6	96.81818182	17.27272727	57.04545455	47.56993007	0	57.04545455	0	KENDİ DEĞERİ	DDKa4Y6 0
7	96.81818182	38.63636364	67.72727273	47.56993007	0	67.72727273	0	KENDİ DEĞERİ	DDKa4Y7 0
8	96.81818182	39.09090909	67.95454545	47.56993007	0	67.95454545	0	KENDİ DEĞERİ	DDKa4Y8 0
9	96.81818182	25	60.90909091	47.56993007	0	60.90909091	0	KENDİ DEĞERİ	DDKa4Y9 0
10	96.81818182	95.90909091	96.36363636	47.56993007	0	96.36363636	0	KENDİ DEĞERİ	DDKa4Y10 0
11	96.81818182	96.81818182	96.81818182	47.56993007	0	96.81818182	0	KENDİ DEĞERİ	DDKa4Y11 0
12	96.81818182	94.09090909	95.45454545	47.56993007	0	95.45454545	0	KENDİ DEĞERİ	DDKa4Y12 0
13	96.81818182	73.63636364	85.22727273	47.56993007	0	85.22727273	0	KENDİ DEĞERİ	DDKa4Y13 0
14	96.81818182	60	78.40909091	47.56993007	0	78.40909091	0	KENDİ DEĞERİ	DDKa4Y14 0
15	96.81818182	60.45454545	78.63636364	47.56993007	0	78.63636364	0	KENDİ DEĞERİ	DDKa4Y15 0
16	96.81818182	50.90909091	73.63636364	47.56993007	0	73.63636364	0	KENDİ DEĞERİ	DDKa4Y16 0
17	96.81818182	61.36363636	79.09090909	47.56993007	0	79.09090909	0	KENDİ DEĞERİ	DDKa4Y17 0
18	96.81818182	60	78.40909091	47.56993007	0	78.40909091	0	KENDİ DEĞERİ	DDKa4Y18 0
19	96.81818182	59.54545455	78.18181818	47.56993007	0	78.18181818	0	KENDİ DEĞERİ	DDKa4Y19 0
20	96.81818182	59.54545455	78.18181818	47.56993007	0	78.18181818	0	KENDİ DEĞERİ	DDKa4Y20 0
21	96.81818182	40	68.40909091	47.56993007	0	68.40909091	0	KENDİ DEĞERİ	DDKa4Y21 0
22	96.81818182	47.72727273	72.72727273	47.56993007	0	72.72727273	0	KENDİ DEĞERİ	DDKa4Y22 0
23	96.81818182	48.18181818	72.5	47.56993007	0	72.5	0	KENDİ DEĞERİ	DDKa4Y23 0
24	96.81818182	40.45454545	68.63636364	47.56993007	0	68.63636364	0	KENDİ DEĞERİ	DDKa4Y24 0
25	96.81818182	24.09090909	60.45454545	47.56993007	0	60.45454545	0	KENDİ DEĞERİ	DDKa4Y25 0
26	96.81818182	41.36363636	69.09090909	47.56993007	0	69.09090909	0	KENDİ DEĞERİ	DDKa4Y26 0
YAPILAR									
1	87.72727273	87.72727273	87.72727273	52.22727273	0	87.72727273	0	KENDİ DEĞERİ	DDKa4A1 0
2	87.72727273	59.54545455	73.63636364	52.22727273	0	73.63636364	0	KENDİ DEĞERİ	DDKa4A2 0
3	87.72727273	78.63636364	83.18181818	52.22727273	0	83.18181818	0	KENDİ DEĞERİ	DDKa4A3 0
4	87.72727273	40.45454545	64.09090909	52.22727273	0	64.09090909	0	KENDİ DEĞERİ	DDKa4A4 0
5	87.72727273	38.18181818	62.95454545	52.22727273	0	62.95454545	0	KENDİ DEĞERİ	DDKa4A5 0
6	87.72727273	38.18181818	62.95454545	52.22727273	0	62.95454545	0	KENDİ DEĞERİ	DDKa4A6 0
7	87.72727273	53.63636364	70.68181818	52.22727273	0	70.68181818	0	KENDİ DEĞERİ	DDKa4A7 0
8	87.72727273	39.54545455	63.63636364	52.22727273	0	63.63636364	0	KENDİ DEĞERİ	DDKa4A8 0
9	87.72727273	39.09090909	63.40909091	52.22727273	0	63.40909091	0	KENDİ DEĞERİ	DDKa4A9 0
10	87.72727273	47.72727273	67.5	52.22727273	0	67.5	0	KENDİ DEĞERİ	DDKa4A10 0
AİK AİK ALANLAR									
1	72.72727273	72.72727273	72.5	51.59090909	0	72.5	0	KENDİ DEĞERİ	DDKa4Ys1 0
2	72.72727273	72.72727273	72.72727273	51.59090909	0	72.72727273	0	KENDİ DEĞERİ	DDKa4Ys2 0
3	72.72727273	71.36363636	72.04545455	51.59090909	0	72.04545455	0	KENDİ DEĞERİ	DDKa4Ys3 0
4	72.72727273	57.72727273	65.22727273	51.59090909	0	65.22727273	0	KENDİ DEĞERİ	DDKa4Ys4 0
5	72.72727273	46.81818182	59.77272727	51.59090909	0	59.77272727	0	KENDİ DEĞERİ	DDKa4Ys5 0
6	72.72727273	46.81818182	59.77272727	51.59090909	0	59.77272727	0	KENDİ DEĞERİ	DDKa4Ys6 0
7	72.72727273	40.90909091	56.81818182	51.59090909	0	56.81818182	0	KENDİ DEĞERİ	DDKa4Ys7 0
8	72.72727273	41.36363636	57.04545455	51.59090909	0	57.04545455	0	KENDİ DEĞERİ	DDKa4Ys8 0
9	72.72727273	40.45454545	56.59090909	51.59090909	0	56.59090909	0	KENDİ DEĞERİ	DDKa4Ys9 0
10	72.72727273	40	56.36363636	51.59090909	0	56.36363636	0	KENDİ DEĞERİ	DDKa4Ys10 0
11	72.72727273	19.09090909	45.90909091	51.59090909	0	45.90909091	0.110132159	0.110132159	DDKa4Ys11 0.110132159
12	72.72727273	50.65454545	61.59090909	51.59090909	0	61.59090909	0	KENDİ DEĞERİ	DDKa4Ys12 0
13	72.72727273	65.90909091	69.31818182	51.59090909	0	69.31818182	0	KENDİ DEĞERİ	DDKa4Ys13 0
14	72.72727273	64.54545455	68.63636364	51.59090909	0	68.63636364	0	KENDİ DEĞERİ	DDKa4Ys14 0
15	72.72727273	45.65454545	59.09090909	51.59090909	0	59.09090909	0	KENDİ DEĞERİ	DDKa4Ys15 0
16	72.72727273	49.54545455	61.13636364	51.59090909	0	61.13636364	0	KENDİ DEĞERİ	DDKa4Ys16 0
YERİŞİL ALANLAR									

Çizelge 4. 43. Alan 4 için süreklilik değişme değerleri

Öğeler	ODMOEY	ODMOKD	ODYAP	ODMÖ	ODYAP	ODYAP<ODMÖ ise DD=0	ODYAP<ODMÖ ise DD=1-ODYAP/ODMÖ	DEĞİŞME DEĞERLERİ
YAPILAR	1	76.36363636	55.45454545	55.90909091	48.8986014	65.90909091	KENDİ DEĞERİ	DDSa4Y1 0
	2	76.36363636	55.90909091	66.1362684	48.8986014	66.1362684	KENDİ DEĞERİ	DDSa4Y2 0
	3	76.36363636	55.45454545	65.90909091	48.8986014	65.90909091	KENDİ DEĞERİ	DDSa4Y3 0
	4	76.36363636	13.54545455	47.95454545	48.8986014	47.95454545	0.0193064	DDSa4Y4 0.0193064
	5	76.36363636	22.72727273	49.54545455	48.8986014	49.54545455	KENDİ DEĞERİ	DDSa4Y5 0
	6	76.36363636	29.54545455	52.95454545	48.8986014	52.95454545	KENDİ DEĞERİ	DDSa4Y6 0
	7	76.36363636	35.90909091	56.13636364	48.8986014	56.13636364	KENDİ DEĞERİ	DDSa4Y7 0
	8	76.36363636	40	58.18181818	48.8986014	58.18181818	KENDİ DEĞERİ	DDSa4Y8 0
	9	76.36363636	20.90909091	48.63636364	48.8986014	48.63636364	0.005362889	DDSa4Y9 0.005362889
	10	76.36363636	76.36363636	76.36363636	48.8986014	76.36363636	KENDİ DEĞERİ	DDSa4Y10 0
	11	76.36363636	76.36363636	76.36363636	48.8986014	76.36363636	KENDİ DEĞERİ	DDSa4Y11 0
	12	76.36363636	76.36363636	76.36363636	48.8986014	76.36363636	KENDİ DEĞERİ	DDSa4Y12 0
	13	76.36363636	52.72727273	64.54545455	48.8986014	64.54545455	KENDİ DEĞERİ	DDSa4Y13 0
	14	76.36363636	52.72727273	64.54545455	48.8986014	64.54545455	KENDİ DEĞERİ	DDSa4Y14 0
	15	76.36363636	52.72727273	64.54545455	48.8986014	64.54545455	KENDİ DEĞERİ	DDSa4Y15 0
	16	76.36363636	58.18181818	67.27272727	48.8986014	67.27272727	KENDİ DEĞERİ	DDSa4Y16 0
	17	76.36363636	57.27272727	67.04545455	48.8986014	67.04545455	KENDİ DEĞERİ	DDSa4Y17 0
	18	76.36363636	59.09090909	67.27272727	48.8986014	67.27272727	KENDİ DEĞERİ	DDSa4Y18 0
	19	76.36363636	54.54545455	65.45454545	48.8986014	65.45454545	KENDİ DEĞERİ	DDSa4Y19 0
	20	76.36363636	54.09090909	65.27272727	48.8986014	65.27272727	KENDİ DEĞERİ	DDSa4Y20 0
	21	76.36363636	54.09090909	65.27272727	48.8986014	65.27272727	KENDİ DEĞERİ	DDSa4Y21 0
	22	76.36363636	53.63636364	65	48.8986014	65	KENDİ DEĞERİ	DDSa4Y22 0
	23	76.36363636	53.63636364	65	48.8986014	65	KENDİ DEĞERİ	DDSa4Y23 0
	24	76.36363636	51.81818182	64.09090909	48.8986014	64.09090909	KENDİ DEĞERİ	DDSa4Y24 0
	25	76.36363636	12.72727273	44.54545455	48.8986014	44.54545455	0.089023954	DDSa4Y25 0.089023954
AÇIK ALANLAR	1	59.09090909	59.09090909	59.09090909	42.72727273	59.09090909	KENDİ DEĞERİ	DDSa4Y26 0
	2	59.09090909	58.18181818	58.63636364	42.72727273	58.63636364	KENDİ DEĞERİ	DDSa4AC1 0
	3	59.09090909	33.63636364	46.36363636	42.72727273	46.36363636	KENDİ DEĞERİ	DDSa4AC2 0
	4	59.09090909	38.18181818	48.63636364	42.72727273	48.63636364	KENDİ DEĞERİ	DDSa4AC3 0
	5	59.09090909	39.54545455	49.31818182	42.72727273	49.31818182	KENDİ DEĞERİ	DDSa4AC4 0
	6	59.09090909	42.72727273	50.90909091	42.72727273	50.90909091	KENDİ DEĞERİ	DDSa4AC5 0
	7	59.09090909	39.54545455	49.31818182	42.72727273	49.31818182	KENDİ DEĞERİ	DDSa4AC7 0
	8	59.09090909	44.09090909	51.59090909	42.72727273	51.59090909	KENDİ DEĞERİ	DDSa4AC8 0
	9	59.09090909	34.09090909	46.59090909	42.72727273	46.59090909	KENDİ DEĞERİ	DDSa4AC9 0
	10	59.09090909	38.18181818	48.63636364	42.72727273	48.63636364	KENDİ DEĞERİ	DDSa4AC10 0
YEŞİL ALANLAR	1	80	79.54545455	79.72727273	63.75	79.72727273	KENDİ DEĞERİ	DDSa4YS1 0
	2	80	79.54545455	79.72727273	63.75	79.72727273	KENDİ DEĞERİ	DDSa4YS2 0
	3	80	68.63636364	74.31818182	63.75	74.31818182	KENDİ DEĞERİ	DDSa4YS3 0
	4	80	48.63636364	64.31818182	63.75	64.31818182	KENDİ DEĞERİ	DDSa4YS4 0
	5	80	57.72727273	68.63636364	63.75	68.63636364	KENDİ DEĞERİ	DDSa4YS5 0
	6	80	60.90909091	70.45454545	63.75	70.45454545	KENDİ DEĞERİ	DDSa4YS6 0
	7	80	62.72727273	71.13636364	63.75	71.13636364	KENDİ DEĞERİ	DDSa4YS7 0
	8	80	61.81818182	70.90909091	63.75	70.90909091	KENDİ DEĞERİ	DDSa4YS8 0
	9	80	62.72727273	71.36363636	63.75	71.36363636	KENDİ DEĞERİ	DDSa4YS9 0
	10	80	58.18181818	69.09090909	63.75	69.09090909	KENDİ DEĞERİ	DDSa4YS10 0
	11	80	77.27272727	75.90909091	63.75	75.90909091	KENDİ DEĞERİ	DDSa4YS11 0.158645276
	12	80	71.81818182	75.90909091	63.75	75.90909091	KENDİ DEĞERİ	DDSa4YS12 0
	13	80	78.63636364	79.31818182	63.75	79.31818182	KENDİ DEĞERİ	DDSa4YS13 0
	14	80	73.63636364	76.18181818	63.75	76.18181818	KENDİ DEĞERİ	DDSa4YS14 0
	15	80	65	72.5	63.75	72.5	KENDİ DEĞERİ	DDSa4YS15 0
	16	80	63.18181818	71.59090909	63.75	71.59090909	KENDİ DEĞERİ	DDSa4YS16 0

Çizelge 4. 44. Alan 5 için yakınlık değişme değerleri

Mekansal Ögeler	UXY	UEYED	ORTALAMA	ODMÖUXY	ODUXY+UEYED/2	ODMÖUXY±OD(UXY+UEYED)/2 İse DD=0	ODMÖUXY<OD(UXY+UEYED)2 İse DD=1 (ODMÖUXYOD(UXY+UEYED)2)	DEĞİŞME DEĞERLERİ
YAPILAR	1	14.8394	23.30835	19,073875	29.6552	19,073875	0.35681179	DDYa5Y1 0.35681179
	2	24.4657	23.30835	23,857025	29.6552	23,857025	0.195519673	DDYa5Y2 0.195519673
	3	34.3859	23.30835	26,847125	29.6552	26,847125	0.027249015	DDYa5Y3 0.027249015
	4	46.6167	23.30835	34,962525	29.6552	34,962525	KENDİ DEĞERİ	DDYa5Y4 0
	5	52.4521	23.30835	37,880225	29.6552	37,880225	KENDİ DEĞERİ	DDYa5Y5 0
	6	46.863	23.30835	35,085675	29.6552	35,085675	KENDİ DEĞERİ	DDYa5Y6 0
	7	33.1847	23.30835	28,246525	29.6552	28,246525	KENDİ DEĞERİ	DDYa5Y7 0.047501787
	8	17.071	23.30835	20,189675	29.6552	20,189675	0.319186011	DDYa5Y8 0.319186011
	9	0	23.30835	11,654175	29.6552	11,654175	0.607010743	DDYa5Y9 0.607010743
	10	26.7355	23.30835	25,020925	29.6552	25,020925	0.156271919	DDYa5Y10 0.156271919
AÇIK	1	13.3073	6.65365	9.980475	6.65365	9.980475	KENDİ DEĞERİ	DDYa5AÇ1 0
ALANLAR	2	0	6.65365	3.326825	6.65365	0	0.5	DDYa5AÇ2 0.5
YEŞİL	1	17.2022	3.8587	10.53045	8.306533333	10.53045	KENDİ DEĞERİ	DDYa5YŞ1 0
ALANLAR	2	0	3.8587	1.92935	8.306533333	1.92935	0.767731023	DDYa5YŞ2 0.767731023
	3	7.7174	3.8587	5.78805	8.306533333	5.78805	0.303189069	DDYa5YŞ3 0.303189069

Çizelge 4. 45. Alan 5 için benzerlik değişme değerleri

Mekansal Ögeler	ODMÖY	ODMÖKD	ODYAP	ODMÖ	ODYAP	ODYAP±ODMÖ İse DD=0	ODYAP<ODMÖ İse DD=1 (ODYAP/ODMÖ)	DEĞİŞME DEĞERLERİ
YAPILAR	1	85.90909091	85.90909091	85.90909091	85.90909091	0	KENDİ DEĞERİ	DDBa5Y1 0
	2	85.90909091	75.90909091	80.90909091	80.90909091	0	KENDİ DEĞERİ	DDBa5Y2 0
	3	85.90909091	70.45454545	78.18181818	78.18181818	0	KENDİ DEĞERİ	DDBa5Y3 0
	4	85.90909091	36.36363636	61.13636364	61.13636364	KENDİ DEĞERİ	0.066620402	DDBa5Y4 0.066620402
	5	85.90909091	48.63636364	67.27272727	67.27272727	0	KENDİ DEĞERİ	DDBa5Y5 0
	6	85.90909091	85.90909091	85.90909091	85.90909091	0	KENDİ DEĞERİ	DDBa5Y6 0
	7	85.90909091	80	82.95454545	82.95454545	0	KENDİ DEĞERİ	DDBa5Y7 0
	8	85.90909091	58.18181818	72.04545455	72.04545455	0	KENDİ DEĞERİ	DDBa5Y8 0
	9	85.90909091	82.72727273	84.31818182	84.31818182	0	KENDİ DEĞERİ	DDBa5Y9 0
	10	85.90909091	30.90909091	58.40909091	58.40909091	KENDİ DEĞERİ	0.108258154	DDBa5Y10 0.108258154
AÇIK	1	85	84.09090909	84.54545455	84.54545455	KENDİ DEĞERİ	DDBa5AÇ1 0	DDBa5AÇ1 0
ALANLAR	2	85	85	85	84.54545455	0	KENDİ DEĞERİ	DDBa5AÇ2 0
YEŞİL	1	58.18181818	56.81818182	57.5	51.21212121	57.5	KENDİ DEĞERİ	DDBa5YŞ1 0
ALANLAR	2	58.18181818	58.18181818	58.18181818	58.18181818	0	KENDİ DEĞERİ	DDBa5YŞ2 0
	3	58.18181818	36.63636364	48.40909091	51.21212121	KENDİ DEĞERİ	0.054733728	DDBa5YŞ3 0.054733728

Çizelge 4. 46. Alan 5 için kapalılık değişme değerleri

Mekansal Öğeler	ODMÖY	ODMÖKD	ODYAP	ODMÖ	ODYAP	ODYAP>ODMÖ ise DD=0	ODYAP<ODMÖ ise DD= 1-(ODYAP/ODMÖ)	DEĞİŞME DEĞERLERİ
YAPILAR	1	88.18181818	87.27272727	87.72727273	79	87.72727273	0	DDKa5Y1 0
	2	88.18181818	85.45454545	76.81818182	79	76.81818182	0.027617952	DDKa5Y2 0.027617952
	3	88.18181818	80.90909091	84.54545455	79	84.54545455	0	DDKa5Y3 0
	4	88.18181818	73.18181818	80.68181818	79	80.68181818	0	DDKa5Y4 0
	5	88.18181818	85.90909091	87.04545455	79	87.04545455	0	DDKa5Y5 0
	6	88.18181818	88.18181818	86.19181818	79	88.18181818	0	DDKa5Y6 0
	7	88.18181818	80.45454545	84.31818182	79	84.31818182	0	DDKa5Y7 0
	8	88.18181818	79.54545455	83.86363636	79	83.86363636	0	DDKa5Y8 0
	9	88.18181818	85.45454545	86.81818182	79	86.81818182	0	DDKa5Y9 0
	10	88.18181818	63.63636364	75.90909091	79	75.90909091	0.039125432	DDKa5Y10 0.039125432
AÇIK ALANLAR	1	87.27272727	75	81.13636364	81.13636364	81.13636364	KENDİ DEĞERİ	DDKa5AÇ1 0
	2	87.27272727	87.27272727	81.13636364	87.27272727	0	KENDİ DEĞERİ	DDKa5AÇ2 0
YEŞİL ALANLAR	1	61.81818182	60	60.90909091	60.60606061	60.90909091	KENDİ DEĞERİ	DDKa5YŞ1 0
	2	61.81818182	61.81818182	61.81818182	61.81818182	0	KENDİ DEĞERİ	DDKa5YŞ2 0
	3	61.81818182	60	60.90909091	60.60606061	0	KENDİ DEĞERİ	DDKa5YŞ3 0

Çizelge 4. 47. Alan 5 için süreklilik değişme değerleri

Mekansal Öğeler	ODMÖY	ODMÖKD	ODYAP	ODMÖ	ODYAP	ODYAP>ODMÖ ise DD=0	ODYAP<ODMÖ ise DD= 1-(ODYAP/ODMÖ)	DEĞİŞME DEĞERLERİ
YAPILAR	1	89.54545455	90	88.77272727	76.95454545	89.77272727	0	DDSa5Y1 0
	2	89.54545455	67.27272727	78.40909091	76.95454545	78.40909091	0	DDSa5Y2 0
	3	89.54545455	81.36363636	85.45454545	76.95454545	85.45454545	0	DDSa5Y3 0
	4	89.54545455	67.27272727	78.63636364	76.95454545	78.63636364	0	DDSa5Y4 0
	5	89.54545455	81.81818182	85.68181818	76.95454545	85.68181818	0	DDSa5Y5 0
	6	89.54545455	89.54545455	89.54545455	89.54545455	0	KENDİ DEĞERİ	DDSa5Y6 0
	7	89.54545455	83.18181818	86.36363636	76.95454545	86.36363636	0	DDSa5Y7 0
	8	89.54545455	76.36363636	82.95454545	76.95454545	82.95454545	0	DDSa5Y8 0
	9	89.54545455	89.09090909	89.31818182	76.95454545	89.31818182	0	DDSa5Y9 0
	10	89.54545455	43.18181818	66.36363636	76.95454545	66.36363636	0.137625517	DDSa5Y10 0.137625517
AÇIK ALANLAR	1	86.36363636	86.36363636	86.36363636	78.40909091	86.36363636	KENDİ DEĞERİ	DDSa5AÇ1 0
	2	86.36363636	70.45454545	78.40909091	78.40909091	KENDİ DEĞERİ	KENDİ DEĞERİ	DDSa5AÇ2 0
YEŞİL ALANLAR	1	66.81818182	52.72727273	59.77272727	57.57575758	59.77272727	KENDİ DEĞERİ	DDSa5YŞ1 0
	2	66.81818182	66.81818182	66.81818182	66.81818182	0	KENDİ DEĞERİ	DDSa5YŞ2 0
	3	66.81818182	53.18181818	60	57.57575758	60	KENDİ DEĞERİ	DDSa5YŞ3 0

4.5. Uzman Araştırmasına İlişkin Algı ve Bütünleşik Algı Endeks Değerleri

Çalışmanın bu bölümünde, uzman araştırması sonucunda elde edilen uzman algı değerleri, değişme değerleri ile ilişkilendirilerek yakınlık, benzerlik, kapalılık ve süreklilik değerlerini bütünleştiren algı değerleri beş alan ve her mekânsal öge için belirlenmiştir.

Değerlendirmelerde, çalışmanın yöntem bölümünde açıklanan

$$AD_{IX} = \frac{\sum_Y (D_{IY} * DD_{IXY})}{\sum_Y DD_{IXY}}$$

eşitliği kullanılmıştır. Eşitlikte;

AD_{IX} = Herhangi bir bölgedeki X ögesinin I özelliği (yakınlık, benzerlik, kapalılık, süreklilik) açısından algı değerini,

D_{IY} = Herhangi bir bölgedeki Y ögesinin I özelliği açısından kendi değerini,

DD_{IXY} = Herhangi bir bölgede I özelliği açısından birbirini etkileyen iki mekânsal öge (X ve Y) arasındaki değişme değerini tanımlamaktadır.

Değişme değerleri (DD_{IXY});

- “0” olduğunda; uzmanlar tarafından yakınlık, benzerlik, kapalılık ve süreklilik açısından atanan puanların ortalaması(kendi değeri) kabul edilmiş,
- 0-1 arasında değişen değerler aldığında yöntemde belirtilen eşitlik ile hesaplanan değerler olarak alınmıştır.
- Hesaplamalar her bir alan ve alanda yer alan mekânsal ögeler için ayrı ayrı yapılmış, alanların toplam algı değerleri ise bu değerler kullanılarak hesaplanmıştır.

Bulgular; algı değerlerinin hesaplanmasında kullanılan ortalama değerler ve değişim değerleri ile ilişkilendirilen mekânsal algı değerlerinin gösterildiği çizelgeler olarak Çizelge 4.48 ile Çizelge 4.57 arasında sunulmuştur.

Çizelge 4. 48. Alan için algı değerlerinin hesaplanmasında kullanılan değerler

ALAN1	UZMAN ANKETİ ORTALAMA DEĞERLERİ					
Mekansal Öge	YAKINLIK	BENZERLİK	KAPALILIK	SÜREKLİLİK	GENEL ORTALAMA	TOPLAM DEĞİŞME DEĞERİ
ADa1Y1	10,90909091	16,81818182	10,45454545	11,81818182	12,5	0,064924265
ADa1Y2	23,18181818	27,27272727	23,18181818	28,63636364	25,56818182	0
ADa1Y3	33,18181818	39,54545455	23,18181818	7,727272727	25,90909091	0,031313165
ADa1Y4	38,18181818	65,90909091	24,54545455	21,36363636	37,5	0
ADa1Y5	10	25	13,63636364	11,36363636	15	0
ADa1Y6	64,54545455	64,09090909	49,54545455	63,63636364	60,45454545	0,232914989
ADa1Y7	65	65	50,45454545	64,54545455	61,25	0,38586093
ADa1Y8	63,18181818	55,90909091	50	64,54545455	58,40909091	0,276713568
ADa1Y9	64,09090909	55	46,36363636	63,63636364	57,27272727	0,15237491
ADa1Y10	20,90909091	25	12,72727273	15,45454545	18,52272727	0
ADa1AÇ1	23,18181818	44,54545455	18,18181818	33,18181818	29,77272727	0,049418605
ADa1AÇ2	43,18181818	35	26,81818182	48,63636364	38,40909091	0,009090909
ADa1AÇ3	35,90909091	35,90909091	23,63636364	61,81818182	39,31818182	0,038770456
ADa1AÇ4	38,63636364	53,18181818	26,36363636	37,72727273	38,97727273	0,005813953
ADa1AÇ5	65	57,72727273	27,27272727	65	53,75	0,266687805
ADa1AÇ6	67,72727273	65	25,45454545	65,90909091	56,02272727	0,570877288
ADa1AÇ7	42,27272727	64,54545455	53,63636364	38,63636364	49,77272727	0,069020922
ADa1AÇ8	62,72727273	57,72727273	24,54545455	52,27272727	49,31818182	0,211357519
ADa1AÇ9	58,18181818	40,45454545	23,18181818	65,90909091	46,93181818	0,315947663
ADa1YŞ1	67,27272727	35,90909091	26,36363636	17,27272727	36,70454545	0,573842354
ADa1YŞ2	56,36363636	28,63636364	23,63636364	51,36363636	40	0,23056325
ADa1YŞ3	56,36363636	48,63636364	47,27272727	41,81818182	48,52272727	0,110007295
ADa1YŞ4	54,54545455	41,36363636	28,63636364	42,72727273	41,81818182	0,042258325
ADa1YŞ5	66,81818182	65	56,36363636	41,81818182	57,5	0
ADa1YŞ6	65	70,45454545	38,63636364	43,18181818	54,31818182	0
ADa1YŞ7	51,36363636	58,63636364	58,63636364	40,45454545	52,27272727	0

Çizelge 4. 49. Alan 1 değişim değeri ile ilişkilendirilmiş mekânsal algı değeri puanları

ALAN 1										TOPLAM ALGI DEĞERİ	
YAKINLIK	ALGI DEĞERİ (AD)	BENZERLİK	ALGI DEĞERİ (AD)	KAPALILIK	ALGI DEĞERİ (AD)	SÜREKLİLİK	ALGI DEĞERİ (AD)				
ADYAa1Y1	10,90909091	ADBa1Y1	15,26934424	ADKa1Y1	0,962790929	ADSa1Y1	11,81818182	38,95940789	ADa1Y1	ADa1Y1	
ADYAa1Y2	23,18181818	ADBa1Y2	27,27272727	ADKa1Y2	23,18181818	ADSa1Y2	28,63636364	102,27272723	ADa1Y2	ADa1Y2	
ADYAa1Y3	33,18181818	ADBa1Y3	39,54545455	ADKa1Y3	23,18181818	ADSa1Y3	7,727272727	103,6363636	ADa1Y3	ADa1Y3	
ADYAa1Y4	38,18181818	ADBa1Y4	65,90909091	ADKa1Y4	24,54545455	ADSa1Y4	21,36363636	150	ADa1Y4	ADa1Y4	
ADYAa1Y5	10	ADBa1Y5	25	ADKa1Y5	13,63636364	ADSa1Y5	11,36363636	60	ADa1Y5	ADa1Y5	
ADYAa1Y6	64,54545455	ADBa1Y6	64,09090909	ADKa1Y6	49,54545455	ADSa1Y6	63,63636364	241,8181818	ADa1Y6	ADa1Y6	
ADYAa1Y7	65	ADBa1Y7	65	ADKa1Y7	50,45454545	ADSa1Y7	64,54545455	245	ADa1Y7	ADa1Y7	
ADYAa1Y8	63,18181818	ADBa1Y8	55,90909091	ADKa1Y8	50	ADSa1Y8	64,54545455	233,6363636	ADa1Y8	ADa1Y8	
ADYAa1Y9	64,09090909	ADBa1Y9	55	ADKa1Y9	46,36363636	ADSa1Y9	63,63636364	229,0909091	ADa1Y9	ADa1Y9	
ADYAa1Y10	20,90909091	ADBa1Y10	25	ADKa1Y10	12,72727273	ADSa1Y10	15,45454545	74,09090909	ADa1Y10	ADa1Y10	
ADYAa1AÇ1	23,18181818	ADBa1AÇ1	44,54545455	ADKa1AÇ1	18,18181818	ADSa1AÇ1	33,18181818	119,0909091	ADa1AÇ1	ADa1AÇ1	
ADYAa1AÇ2	43,18181818	ADBa1AÇ2	35	ADKa1AÇ2	26,81818182	ADSa1AÇ2	48,63636364	153,6363636	ADa1AÇ2	ADa1AÇ2	
ADYAa1AÇ3	35,90909091	ADBa1AÇ3	35,90909091	ADKa1AÇ3	23,63636364	ADSa1AÇ3	61,81818182	157,2727273	ADa1AÇ3	ADa1AÇ3	
ADYAa1AÇ4	38,63636364	ADBa1AÇ4	53,18181818	ADKa1AÇ4	26,36363636	ADSa1AÇ4	37,72727273	155,9090909	ADa1AÇ4	ADa1AÇ4	
ADYAa1AÇ5	65	ADBa1AÇ5	57,72727273	ADKa1AÇ5	27,27272727	ADSa1AÇ5	65	215	ADa1AÇ5	ADa1AÇ5	
ADYAa1AÇ6	67,72727273	ADBa1AÇ6	65	ADKa1AÇ6	25,45454545	ADSa1AÇ6	65,90909091	224,0909091	ADa1AÇ6	ADa1AÇ6	
ADYAa1AÇ7	42,27272727	ADBa1AÇ7	64,54545455	ADKa1AÇ7	53,63636364	ADSa1AÇ7	38,63636364	199,0909091	ADa1AÇ7	ADa1AÇ7	
ADYAa1AÇ8	62,72727273	ADBa1AÇ8	57,72727273	ADKa1AÇ8	24,54545455	ADSa1AÇ8	52,27272727	197,2727273	ADa1AÇ8	ADa1AÇ8	
ADYAa1AÇ9	58,18181818	ADBa1AÇ9	40,45454545	ADKa1AÇ9	23,18181818	ADSa1AÇ9	65,90909091	187,7272727	ADa1AÇ9	ADa1AÇ9	
ADYAa1YŞ1	51,11267841	ADBa1YŞ1	35,90909091	ADKa1YŞ1	26,36363636	ADSa1YŞ1	4,149201734	117,5346074	ADa1YŞ1	ADa1YŞ1	
ADYAa1YŞ2	55,08874392	ADBa1YŞ2	0,64772727	ADKa1YŞ2	23,63636364	ADSa1YŞ2	51,36363636	130,7364715	ADa1YŞ2	ADa1YŞ2	
ADYAa1YŞ3	56,36363636	ADBa1YŞ3	48,63636364	ADKa1YŞ3	47,27272727	ADSa1YŞ3	41,81818182	194,0909091	ADa1YŞ3	ADa1YŞ3	
ADYAa1YŞ4	54,54545455	ADBa1YŞ4	41,36363636	ADKa1YŞ4	28,63636364	ADSa1YŞ4	42,72727273	167,2727273	ADa1YŞ4	ADa1YŞ4	
ADYAa1YŞ5	66,81818182	ADBa1YŞ5	65	ADKa1YŞ5	56,36363636	ADSa1YŞ5	41,81818182	230	ADa1YŞ5	ADa1YŞ5	
ADYAa1YŞ6	65	ADBa1YŞ6	70,45454545	ADKa1YŞ6	38,63636364	ADSa1YŞ6	43,18181818	217,2727273	ADa1YŞ6	ADa1YŞ6	
ADYAa1YŞ7	51,36363636	ADBa1YŞ7	58,63636364	ADKa1YŞ7	58,63636364	ADSa1YŞ7	40,45454545	209,0909091	ADa1YŞ7	ADa1YŞ7	
										TOPLAM ALGI DEĞERİ	ALANI
										4353,594123	

Çizelge 4. 50. Alan 2 için algı değerlerinin hesaplanmasında kullanılan değerler

ALAN2	UZMAN ANKETİ ORTALAMA DEĞERLERİ					
Mekansal Öge	YAKINLIK	BENZERLİK	KAPALILIK	SÜREKLİLİK	GENEL ORTALAMA	TOPLAM DEĞİŞME DEĞERİ
ADa2Y1	35,45454545	34,09090909	37,72727273	58,63636364	41,47727273	0,276057454
ADa2Y2	65,45454545	61,81818182	66,36363636	53,63636364	61,81818182	0,041792537
ADa2Y3	55,45454545	55,45454545	66,36363636	54,54545455	57,95454545	0
ADa2Y4	34,54545455	25	32,27272727	30,90909091	30,68181818	0,042057856
ADa2Y5	76,36363636	72,72727273	72,72727273	83,18181818	76,25	0
ADa2Y6	76,36363636	71,81818182	73,63636364	83,18181818	76,25	0,063759797
ADa2Y7	76,36363636	69,09090909	74,09090909	83,18181818	75,68181818	0,07671467
ADa2Y8	81,81818182	77,27272727	74,09090909	82,72727273	78,97727273	0,116536201
ADa2Y9	61,81818182	56,36363636	72,72727273	67,72727273	64,65909091	0,23980111
ADa2Y10	65,45454545	76,36363636	71,81818182	73,18181818	71,70454545	0,194340995
ADa2Y11	21,81818182	18,18181818	23,18181818	23,63636364	21,70454545	0,315621692
ADa2Y12	70	61,81818182	41,81818182	51,36363636	56,25	0,316753381
ADa2Y13	51,81818182	42,72727273	44,54545455	31,81818182	42,72727273	0,345649691
ADa2Y14	70	80	43,18181818	41,81818182	58,75	0,490227182
ADa2Y15	87,27272727	84,54545455	78,18181818	52,72727273	75,68181818	0,703773549
ADa2Y16	85,90909091	81,36363636	78,18181818	52,72727273	74,54545455	0,437360307
ADa2Y17	55,45454545	61,36363636	47,72727273	52,72727273	54,31818182	0,327640823
ADa2Y18	36,36363636	37,27272727	35,45454545	51,81818182	40,22727273	0,33144064
ADa2Y19	34,54545455	34,54545455	49,54545455	39,09090909	39,43181818	0,16068348
ADa2Y20	34,54545455	34,54545455	48,18181818	38,18181818	38,86363636	0
ADa2Y21	52,27272727	56,36363636	35,45454545	38,18181818	45,56818182	0,334201523
ADa2AÇ1	60	61,81818182	35	50,45454545	51,81818182	0,386656094
ADa2AÇ2	58,63636364	67,27272727	29,09090909	49,54545455	51,13636364	0,420043019
ADa2AÇ3	63,63636364	63,63636364	35	51,36363636	53,40909091	0,571394051
ADa2AÇ4	46,81818182	58,18181818	27,72727273	27,72727273	40,11363636	0,052058111
ADa2AÇ5	47,27272727	62,72727273	27,27272727	33,18181818	42,61363636	0
ADa2AÇ6	30,90909091	62,72727273	32,72727273	27,72727273	38,52272727	0,052058111
ADa2AÇ7	38,63636364	65,45454545	29,09090909	40,90909091	43,52272727	0,128140071
ADa2AÇ8	45,90909091	56,36363636	65,90909091	47,27272727	53,86363636	0
ADa2AÇ9	50,90909091	58,18181818	63,63636364	47,27272727	55	0
ADa2YŞ1	15,90909091	29,09090909	16,36363636	10,90909091	18,06818182	0,1497707
ADa2YŞ2	56,36363636	37,27272727	26,81818182	58,18181818	44,65909091	0
ADa2YŞ3	58,63636364	57,27272727	26,36363636	59,09090909	50,34090909	0
ADa2YŞ4	20	51,81818182	22,72727273	16,36363636	27,72727273	0,053643725
ADa2YŞ5	34,54545455	42,72727273	26,81818182	47,72727273	37,95454545	0,066352034
ADa2YŞ6	31,36363636	30	26,36363636	27,27272727	28,75	0,109167438
ADa2YŞ7	36,36363636	55,45454545	24,54545455	27,27272727	35,90909091	0
ADa2YŞ8	70,45454545	70	62,27272727	68,63636364	67,84090909	0,373957971
ADa2YŞ9	69,09090909	70	63,18181818	66,81818182	67,27272727	0,205442839
ADa2YŞ10	69,09090909	70	62,72727273	66,81818182	67,15909091	0,023096465

Çizelge 4. 52. Alan 3 için algı değerlerinin hesaplanmasında kullanılan değerler

ALAN3	UZMAN ANKETİ SONUÇLARI					
Mekansal Öge	YAKINLIK	BENZERLİK	KAPALILIK	SÜREKLİLİK	GENEL ORTALAMA	TOPLAM DEĞİŞME DEĞERİ
ADa3Y1	43,63636364	12,72727273	50,90909091	39,09090909	36,59090909	0,000807114
ADa3Y2	46,81818182	17,27272727	52,27272727	43,63636364	40	0
ADa3Y3	51,36363636	54,09090909	20,45454545	20,90909091	36,70454545	0,124051706
ADa3Y4	30	13,18181818	21,36363636	29,54545455	23,52272727	0,020780656
ADa3Y5	31,36363636	13,63636364	22,27272727	20,45454545	21,93181818	0,158760892
ADa3Y6	65	54,09090909	77,72727273	57,72727273	63,63636364	0,536305329
ADa3Y7	78,63636364	74,09090909	77,72727273	79,09090909	77,38636364	0,789031535
ADa3Y8	68,63636364	60	77,72727273	75,45454545	70,45454545	0,65463777
ADa3Y9	56,81818182	58,63636364	77,72727273	75,45454545	67,15909091	0,664447486
ADa3Y10	40,45454545	45,45454545	55,45454545	57,72727273	49,77272727	0,620238126
ADa3Y11	40,45454545	45,45454545	55,45454545	57,72727273	49,77272727	0,488398485
ADa3Y12	74,09090909	70,90909091	36,36363636	37,72727273	54,77272727	0,383619432
ADa3Y13	34,09090909	15,45454545	27,27272727	20,45454545	24,31818182	0,292813513
ADa3Y14	67,27272727	75	32,72727273	35,45454545	52,61363636	0,129731229
ADa3Y15	29,54545455	30,45454545	47,72727273	47,27272727	38,75	0,362778039
ADa3Y16	29,54545455	29,54545455	31,36363636	44,09090909	33,63636364	0,302620799
ADa3Y17	29,54545455	21,36363636	35	41,36363636	31,81818182	0,242724481
ADa3Y18	26,81818182	20,45454545	29,09090909	45	30,34090909	0,286254795
ADa3Y19	46,81818182	34,09090909	47,27272727	47,72727273	43,97727273	0
ADa3Y20	46,81818182	30,45454545	47,27272727	49,54545455	43,52272727	0
ADa3Y21	18,18181818	12,27272727	18,18181818	24,09090909	18,18181818	0,367094606
ADa3Y22	44,09090909	49,54545455	33,18181818	31,36363636	39,54545455	0,147749473
ADa3AÇ1	54,54545455	57,27272727	19,09090909	67,72727273	49,65909091	0,342866951
ADa3AÇ2	44,54545455	65	19,09090909	69,54545455	49,54545455	0,042827983
ADa3AÇ3	60,90909091	28,18181818	15,45454545	72,27272727	44,20454545	0,812257816
ADa3AÇ4	60,45454545	50,45454545	15,90909091	67,72727273	48,63636364	0,379877528
ADa3AÇ5	59,09090909	27,27272727	20,45454545	37,72727273	36,13636364	0,217215701
ADa3AÇ6	27,72727273	67,27272727	21,36363636	63,18181818	44,88636364	0,199931342
ADa3AÇ7	29,54545455	67,27272727	23,18181818	64,09090909	46,02272727	0
ADa3YŞ1	30	25	17,72727273	12,72727273	21,36363636	0,086683886
ADa3YŞ2	30	25	17,27272727	23,63636364	23,97727273	0,134813231
ADa3YŞ3	65,45454545	74,09090909	67,72727273	44,09090909	62,84090909	0,566361594
ADa3YŞ4	63,63636364	59,54545455	67,27272727	38,63636364	57,27272727	0,355686466
ADa3YŞ5	55,45454545	57,72727273	38,63636364	42,72727273	48,63636364	0,087075868
ADa3YŞ6	25,90909091	59,09090909	16,36363636	17,72727273	29,77272727	0
ADa3YŞ7	55,45454545	72,72727273	51,81818182	46,36363636	56,59090909	0
ADa3YŞ8	55,45454545	61,81818182	48,63636364	41,81818182	51,93181818	0
ADa3YŞ9	26,81818182	24,09090909	21,81818182	14,54545455	21,81818182	0,17893209

Çizelge 4. 53. Alan 3 değişim değeri ile ilişkilendirilmiş mekânsal algı değeri puanları

YAKINLIK		BENZERLİK		KAPALILIK		SİREKLİLİK		ALGI DEĞERİ (AD)		TOPLAM ALGI DEĞERİ	
ALGI DEĞERİ (AD)	ALGI DEĞERİ (AD)	ALGI DEĞERİ (AD)	ALGI DEĞERİ (AD)	ALGI DEĞERİ (AD)	ALGI DEĞERİ (AD)	ALGI DEĞERİ (AD)	ALGI DEĞERİ (AD)	ALGI DEĞERİ (AD)	ALGI DEĞERİ (AD)	ALGI DEĞERİ (AD)	ALGI DEĞERİ (AD)
ADa3Y1	43.636364	ADBa3Y1	12,72727273	ADK3Y1	50,09090909	ADSa3Y1	30,09090909	ADa3Y1	146,3636364	ADa3Y1	146,3636364
ADa3Y2	46,81818182	ADBa3Y2	17,72727272	ADK3Y2	52,72727272	ADSa3Y2	43,63636364	ADa3Y2	160	ADa3Y2	160
ADa3Y3	51,36363636	ADBa3Y3	54,09090909	ADK3Y3	20,45454545	ADSa3Y3	20,90909091	ADa3Y3	146,8181818	ADa3Y3	146,8181818
ADa3Y4	30	ADBa3Y4	13,18181818	ADK3Y4	21,36363636	ADSa3Y4	29,54545455	ADa3Y4	94,09090909	ADa3Y4	94,09090909
ADa3Y5	31,36363636	ADBa3Y5	13,63636364	ADK3Y5	22,72727272	ADSa3Y5	20,45454545	ADa3Y5	87,72727273	ADa3Y5	87,72727273
ADa3Y6	65	ADBa3Y6	54,09090909	ADK3Y6	77,72727273	ADSa3Y6	57,72727273	ADa3Y6	254,5454545	ADa3Y6	254,5454545
ADa3Y7	78,63636364	ADBa3Y7	74,09090909	ADK3Y7	77,72727273	ADSa3Y7	79,09090909	ADa3Y7	309,5454545	ADa3Y7	309,5454545
ADa3Y8	68,63636364	ADBa3Y8	60	ADK3Y8	77,72727273	ADSa3Y8	75,45454545	ADa3Y8	281,8181818	ADa3Y8	281,8181818
ADa3Y9	56,81818182	ADBa3Y9	58,63636364	ADK3Y9	77,72727273	ADSa3Y9	75,45454545	ADa3Y9	268,6363636	ADa3Y9	268,6363636
ADa3Y10	40,45454545	ADBa3Y10	45,45454545	ADK3Y10	55,45454545	ADSa3Y10	57,72727273	ADa3Y10	199,0909091	ADa3Y10	199,0909091
ADa3Y11	40,45454545	ADBa3Y11	45,45454545	ADK3Y11	55,45454545	ADSa3Y11	57,72727273	ADa3Y11	199,0909091	ADa3Y11	199,0909091
ADa3Y12	74,09090909	ADBa3Y12	70,90909091	ADK3Y12	36,36363636	ADSa3Y12	37,72727273	ADa3Y12	219,0909091	ADa3Y12	219,0909091
ADa3Y13	34,09090909	ADBa3Y13	15,45454545	ADK3Y13	27,72727272	ADSa3Y13	20,45454545	ADa3Y13	97,72727272	ADa3Y13	97,72727272
ADa3Y14	67,72727272	ADBa3Y14	75	ADK3Y14	32,72727273	ADSa3Y14	35,45454545	ADa3Y14	210,4545455	ADa3Y14	210,4545455
ADa3Y15	29,54545455	ADBa3Y15	30,45454545	ADK3Y15	47,72727273	ADSa3Y15	47,72727272	ADa3Y15	155	ADa3Y15	155
ADa3Y16	29,54545455	ADBa3Y16	29,54545455	ADK3Y16	31,36363636	ADSa3Y16	44,09090909	ADa3Y16	134,5454545	ADa3Y16	134,5454545
ADa3Y17	29,54545455	ADBa3Y17	21,36363636	ADK3Y17	35	ADSa3Y17	41,36363636	ADa3Y17	127,72727273	ADa3Y17	127,72727273
ADa3Y18	26,81818182	ADBa3Y18	20,45454545	ADK3Y18	29,09090909	ADSa3Y18	45	ADa3Y18	121,3636364	ADa3Y18	121,3636364
ADa3Y19	46,81818182	ADBa3Y19	34,09090909	ADK3Y19	47,72727272	ADSa3Y19	47,72727273	ADa3Y19	175,9090909	ADa3Y19	175,9090909
ADa3Y20	46,81818182	ADBa3Y20	30,45454545	ADK3Y20	47,72727272	ADSa3Y20	49,54545455	ADa3Y20	174,0909091	ADa3Y20	174,0909091
ADa3Y21	18,18181818	ADBa3Y21	12,72727272	ADK3Y21	18,18181818	ADSa3Y21	24,09090909	ADa3Y21	72,72727273	ADa3Y21	72,72727273
ADa3Y22	44,09090909	ADBa3Y22	49,54545455	ADK3Y22	33,18181818	ADSa3Y22	31,36363636	ADa3Y22	136,1818182	ADa3Y22	136,1818182
ADa3AC1	54,54545455	ADBa3AC1	57,72727272	ADK3AC1	19,09090909	ADSa3AC1	67,72727273	ADa3AC1	196,6363636	ADa3AC1	196,6363636
ADa3AC2	44,54545455	ADBa3AC2	65	ADK3AC2	19,09090909	ADSa3AC2	69,54545455	ADa3AC2	196,1818182	ADa3AC2	196,1818182
ADa3AC3	54,90909407	ADBa3AC3	2,79130778	ADK3AC3	15,45454545	ADSa3AC3	72,72727272	ADa3AC3	145,4545476	ADa3AC3	145,4545476
ADa3AC4	60,45454545	ADBa3AC4	50,45454545	ADK3AC4	15,09090909	ADSa3AC4	67,72727273	ADa3AC4	194,5454545	ADa3AC4	194,5454545
ADa3AC5	39,09090909	ADBa3AC5	11,01368126	ADK3AC5	20,45454545	ADSa3AC5	22,49160031	ADa3AC5	113,0508161	ADa3AC5	113,0508161
ADa3AC6	27,72727273	ADBa3AC6	67,72727272	ADK3AC6	21,36363636	ADSa3AC6	63,18181818	ADa3AC6	179,5454545	ADa3AC6	179,5454545
ADa3AC7	29,54545455	ADBa3AC7	67,72727272	ADK3AC7	23,18181818	ADSa3AC7	64,09090909	ADa3AC7	184,0909091	ADa3AC7	184,0909091
ADa3YS1	30	ADBa3YS1	8,280813756	ADK3YS1	17,72727273	ADSa3YS1	6,511534815	ADa3YS1	64,5197213	ADa3YS1	64,5197213
ADa3YS2	23,61052228	ADBa3YS2	5,324564769	ADK3YS2	17,72727272	ADSa3YS2	23,63636364	ADa3YS2	69,84417796	ADa3YS2	69,84417796
ADa3YS3	65,45454545	ADBa3YS3	74,09090909	ADK3YS3	67,72727273	ADSa3YS3	44,09090909	ADa3YS3	251,3636364	ADa3YS3	251,3636364
ADa3YS4	63,63636364	ADBa3YS4	59,54545455	ADK3YS4	67,72727272	ADSa3YS4	38,63636364	ADa3YS4	229,0909091	ADa3YS4	229,0909091
ADa3YS5	35,45454545	ADBa3YS5	57,72727273	ADK3YS5	36,63636364	ADSa3YS5	42,72727273	ADa3YS5	194,5454545	ADa3YS5	194,5454545
ADa3YS6	25,90909091	ADBa3YS6	59,09090909	ADK3YS6	16,36363636	ADSa3YS6	17,72727273	ADa3YS6	119,0909091	ADa3YS6	119,0909091
ADa3YS7	55,45454545	ADBa3YS7	72,72727273	ADK3YS7	51,81818182	ADSa3YS7	46,36363636	ADa3YS7	226,3636364	ADa3YS7	226,3636364
ADa3YS8	55,45454545	ADBa3YS8	61,81818182	ADK3YS8	48,63636364	ADSa3YS8	41,81818182	ADa3YS8	207,7272727	ADa3YS8	207,7272727
ADa3YS9	16,83481398	ADBa3YS9	5,06555658	ADK3YS9	21,81818182	ADSa3YS9	2,556242407	ADa3YS9	46,07482486	ADa3YS9	46,07482486
TOPLAM ALGI DEĞERİ										ALAN 3	6415,76316

Çizelge 4. 54. Alan 4 için algı değerlerinin hesaplanmasında kullanılan değerler

ALAN4	UZMAN ANKETİ SONUÇLARI					
MEKANSAL ÖGE	YAKINLIK	BENZERLİK	KAPALILIK	SÜREKLİLİK	GENEL ORTALAMA	TOPLAM DEĞİŞME DEĞERİ
DDa4Y1	18,18181818	50,45454545	25,90909091	55,45454545	37,5	0,376303343
DDa4Y2	27,72727273	44,09090909	20,45454545	55,90909091	37,04545455	0,271281114
DDa4Y3	27,72727273	44,09090909	20,90909091	55,45454545	37,04545455	0,15105228
DDa4Y4	13,63636364	42,72727273	18,18181818	19,54545455	23,52272727	0,0193064
DDa4Y5	43,18181818	73,18181818	17,27272727	22,72727273	39,09090909	0,07851535
DDa4Y6	21,81818182	52,72727272	17,27272727	29,54545455	30,22727273	0
DDa4Y7	34,54545455	52,72727273	38,63636364	35,90909091	40,45454545	0
DDa4Y8	42,72727273	52,72727273	39,09090909	40	43,63636364	0,228558126
DDa4Y9	61,81818182	71,81818182	25	20,90909091	44,88636364	0,388215231
DDa4Y10	68,18181818	85	95,90909091	76,36363636	81,36363636	0,560134463
DDa4Y11	68,63636364	67,27272727	96,81818182	76,36363636	77,27272727	0,617922568
DDa4Y12	69,09090909	76,36363636	94,09090909	76,36363636	78,97727273	0,792101114
DDa4Y13	52,72727272	75,45454545	73,63636364	52,72727273	63,52272727	0,309189453
DDa4Y14	40,90909091	26,81818182	60	52,72727272	45	0,406458679
DDa4Y15	40	38,63636364	60,45454545	52,72727272	47,84090909	0,330118957
DDa4Y16	49,09090909	30	50,90909091	58,18181818	47,04545455	0,388281316
DDa4Y17	49,09090909	44,54545455	61,36363636	57,72727273	53,18181818	0,370974323
DDa4Y18	50,45454545	44,54545455	60	59,09090909	53,52272727	0,225950666
DDa4Y19	37,27272727	40,90909091	59,54545455	54,54545455	48,06818182	0,180061576
DDa4Y20	36,36363636	40,90909091	59,54545455	54,09090909	47,72727273	0,251730418
DDa4Y21	36,36363636	35	40	54,09090909	41,36363636	0,36639792
DDa4Y22	37,72727273	26,81818182	47,72727273	53,63636364	41,47727273	0,329766153
DDa4Y23	38,18181818	26,36363636	48,18181818	53,63636364	41,59090909	0,27825229
DDa4Y24	41,36363636	45,90909091	40,45454545	51,81818182	44,88636364	0,404347792
DDa4Y25	24,09090909	14,54545455	24,09090909	12,72727273	18,86363636	0,686253894
DDa4Y26	35,45454545	42,27272727	41,36363636	40	39,77272727	0,046087558
DDa4AÇ1	50	70,90909091	87,72727273	59,09090909	66,93181818	0
DDa4AÇ2	50,45454545	71,36363636	59,54545455	58,18181818	59,88636364	0
DDa4AÇ3	35	71,36363636	78,63636364	33,63636364	54,65909091	0
DDa4AÇ4	51,81818182	71,81818182	40,45454545	38,18181818	50,56818182	0,427980788
DDa4AÇ5	51,36363636	57,72727273	38,18181818	39,54545455	46,70454545	0,067537248
DDa4AÇ6	50	46,81818182	38,18181818	42,72727273	44,43181818	0,207423915
DDa4AÇ7	49,09090909	57,72727273	53,63636364	39,54545455	50	0
DDa4AÇ8	38,18181818	47,27272727	39,54545455	44,09090909	42,27272727	0,027366864
DDa4AÇ9	43,18181818	47,27272727	39,09090909	34,09090909	40,90909091	0,027366864
DDa4AÇ10	32,27272727	72,27272727	47,27272727	38,18181818	47,5	0
DDa4YŞ1	69,09090909	70,45454545	72,27272727	80	72,95454545	0,839899446
DDa4YŞ2	67,72727273	70,45454545	72,72727273	79,54545455	72,61363636	0,593125047
DDa4YŞ3	68,63636364	75,90909091	71,36363636	68,63636364	71,13636364	0,545952239
DDa4YŞ4	26,81818182	71,36363636	57,72727273	48,63636364	51,13636364	0,519698338
DDa4YŞ5	56,36363636	69,54545455	46,81818182	57,72727273	57,61363636	0,498459866
DDa4YŞ6	54,54545455	52,72727273	46,81818182	60,90909091	53,75	0,291178696
DDa4YŞ7	49,54545455	53,63636364	40,90909091	62,27272727	51,59090909	0,08090935
DDa4YŞ8	49,09090909	52,72727273	41,36363636	61,81818182	51,25	0,026894633
DDa4YŞ9	50,45454545	52,72727273	40,45454545	62,72727273	51,59090909	0,037137419
DDa4YŞ10	50,45454545	53,63636364	40	58,18181818	50,56818182	0
DDa4YŞ11	35,90909091	25	19,09090909	27,27272727	26,81818182	0,596930694
DDa4YŞ12	57,27272727	31,36363636	50,45454545	71,81818182	52,72727273	0,760116251
DDa4YŞ13	57,72727273	69,54545455	65,90909091	78,63636364	67,95454545	0,22461955
DDa4YŞ14	44,09090909	70	64,54545455	73,63636364	63,06818182	0,28257779
DDa4YŞ15	58,18181818	59,09090909	45,45454545	65	56,93181818	0,23775626
DDa4YŞ16	60	50	49,54545455	63,18181818	55,68181818	0,486938824

4.BULGULAR VE TARTIŞMA

Halil DUYMUS

Çizelge 4. 55. Alan 4 değişim değeri ile ilişkilendirilmiş mekânsal algı değeri puanları

ALAN 4										TOPLAM ALGI DEĞERİ	
YAKINLIK	ALGI DEĞERİ (AD)	BENZERLİK	KAPALI LİK	ALGI DEĞERİ (AD)	ALGI DEĞERİ (AD)	SI REKLİ LİK	ALGI DEĞERİ (AD)	ALGI DEĞERİ (AD)	TOPLAM ALGI DEĞERİ		
ADYaaAY1	18,181818	ADBaAY1	ADKaAY1	50,454545	25,909090	ADSaAY1	55,454545	DDaAY1	150		
ADYaaAY2	27,727273	ADBaAY2	ADKaAY2	44,090909	20,454545	ADSaAY2	55,909090	DDaAY2	148,18182		
ADYaaAY3	27,727273	ADBaAY3	ADKaAY3	44,090909	18,181818	ADSaAY3	55,454545	DDaAY3	148,18182		
ADYaaAY4	13,636364	ADBaAY4	ADKaAY4	42,727273	19,545455	ADSaAY4	22,727273	DDaAY4	94,090909		
ADYaaAY5	43,181818	ADBaAY5	ADKaAY5	73,181818	17,272727	ADSaAY5	22,727273	DDaAY5	156,36364		
ADYaaAY6	21,818182	ADBaAY6	ADKaAY6	52,727273	38,636364	ADSaAY6	22,727273	DDaAY6	120,909090		
ADYaaAY7	34,545455	ADBaAY7	ADKaAY7	52,727273	35,909090	ADSaAY7	35,909090	DDaAY7	161,81818		
ADYaaAY8	42,727273	ADBaAY8	ADKaAY8	52,727273	39,090909	ADSaAY8	40	DDaAY8	174,54545		
ADYaaAY9	60,964212	ADBaAY9	ADKaAY9	71,818182	25	ADSaAY9	0,2884285	DDaAY9	158,0712366		
ADYaaAY10	66,181818	ADBaAY10	ADKaAY10	85	95,909090	ADSaAY10	76,836363	DDaAY10	325,45455		
ADYaaAY11	66,636364	ADBaAY11	ADKaAY11	67,272727	96,818182	ADSaAY11	76,836363	DDaAY11	309,090909		
ADYaaAY12	69,090909	ADBaAY12	ADKaAY12	76,363636	94,090909	ADSaAY12	76,836363	DDaAY12	315,090909		
ADYaaAY13	52,727273	ADBaAY13	ADKaAY13	75,454545	73,636364	ADSaAY13	52,727273	DDaAY13	254,090909		
ADYaaAY14	40,909090	ADBaAY14	ADKaAY14	26,818182	60	ADSaAY14	52,727273	DDaAY14	180		
ADYaaAY15	40	ADBaAY15	ADKaAY15	38,636364	60,454545	ADSaAY15	52,727273	DDaAY15	191,36364		
ADYaaAY16	49,090909	ADBaAY16	ADKaAY16	30	50,909090	ADSaAY16	58,181818	DDaAY16	188,18182		
ADYaaAY17	49,090909	ADBaAY17	ADKaAY17	44,545455	61,836363	ADSaAY17	57,727273	DDaAY17	212,72727		
ADYaaAY18	50,454545	ADBaAY18	ADKaAY18	44,545455	58,545455	ADSaAY18	59,090909	DDaAY18	214,90909		
ADYaaAY19	37,272727	ADBaAY19	ADKaAY19	40,909090	54,454545	ADSaAY19	54,454545	DDaAY19	192,72727		
ADYaaAY20	36,363636	ADBaAY20	ADKaAY20	40,909090	59,454545	ADSaAY20	54,090909	DDaAY20	190,90909		
ADYaaAY21	35	ADBaAY21	ADKaAY21	35	40	ADSaAY21	54,090909	DDaAY21	165,45455		
ADYaaAY22	37,727273	ADBaAY22	ADKaAY22	26,818182	47,727273	ADSaAY22	53,636364	DDaAY22	165,90909		
ADYaaAY23	38,181818	ADBaAY23	ADKaAY23	26,363636	48,181818	ADSaAY23	53,636364	DDaAY23	166,36364		
ADYaaAY24	41,363636	ADBaAY24	ADKaAY24	45,909090	40,454545	ADSaAY24	51,818182	DDaAY24	179,45455		
ADYaaAY25	20,965727	ADBaAY25	ADKaAY25	14,545455	24,090909	ADSaAY25	1,6510393	DDaAY25	61,2531305		
ADYaaAY26	35,454545	ADBaAY26	ADKaAY26	42,727273	41,363636	ADSaAY26	40	DDaAY26	159,090909		
ADYaaAY27	50	ADBaAY27	ADKaAY27	70,909090	87,727273	ADSaAY27	59,090909	DDaAY27	267,72727		
ADYaaAY28	50,454545	ADBaAY28	ADKaAY28	71,363636	59,454545	ADSaAY28	58,181818	DDaAY28	239,54545		
ADYaaAY29	35	ADBaAY29	ADKaAY29	71,363636	76,636364	ADSaAY29	33,636364	DDaAY29	218,63636		
ADYaaAY30	51,818182	ADBaAY30	ADKaAY30	57,727273	40,454545	ADSaAY30	38,181818	DDaAY30	202,72727		
ADYaaAY31	51,363636	ADBaAY31	ADKaAY31	57,727273	38,181818	ADSaAY31	39,545455	DDaAY31	186,81818		
ADYaaAY32	42,5116906	ADBaAY32	ADKaAY32	7,0117804	42,727273	ADSaAY32	42,727273	DDaAY32	130,4325621		
ADYaaAY33	49,090909	ADBaAY33	ADKaAY33	57,727273	53,636364	ADSaAY33	39,545455	DDaAY33	200		
ADYaaAY34	38,181818	ADBaAY34	ADKaAY34	47,727273	39,545455	ADSaAY34	44,090909	DDaAY34	169,090909		
ADYaaAY35	43,181818	ADBaAY35	ADKaAY35	47,727273	39,090909	ADSaAY35	38,181818	DDaAY35	163,63636		
ADYaaAY36	32,727273	ADBaAY36	ADKaAY36	72,727273	47,727273	ADSaAY36	80	DDaAY36	190		
ADYaaAY37	69,090909	ADBaAY37	ADKaAY37	70,454545	72,727273	ADSaAY37	79,545455	DDaAY37	290,45455		
ADYaaAY38	67,727273	ADBaAY38	ADKaAY38	75,909090	71,363636	ADSaAY38	68,636364	DDaAY38	284,54545		
ADYaaAY39	66,636364	ADBaAY39	ADKaAY39	69,545455	57,727273	ADSaAY39	46,818182	DDaAY39	204,54545		
ADYaaAY40	26,818182	ADBaAY40	ADKaAY40	69,363636	46,818182	ADSaAY40	57,727273	DDaAY40	230,45455		
ADYaaAY41	56,363636	ADBaAY41	ADKaAY41	69,545455	46,818182	ADSaAY41	60,909090	DDaAY41	215		
ADYaaAY42	54,545455	ADBaAY42	ADKaAY42	52,727273	40,909090	ADSaAY42	62,727273	DDaAY42	206,36364		
ADYaaAY43	49,545455	ADBaAY43	ADKaAY43	53,636364	41,363636	ADSaAY43	61,818182	DDaAY43	205		
ADYaaAY44	49,090909	ADBaAY44	ADKaAY44	52,727273	40,454545	ADSaAY44	62,727273	DDaAY44	206,36364		
ADYaaAY45	50,454545	ADBaAY45	ADKaAY45	52,727273	40,454545	ADSaAY45	58,181818	DDaAY45	202,72727		
ADYaaAY46	50,454545	ADBaAY46	ADKaAY46	54,5593417	3,52222012	ADSaAY46	7,2822799	DDaAY46	202,72727		
ADYaaAY47	11,9042107	ADBaAY47	ADKaAY47	5,45593417	50,454545	ADSaAY47	21,818182	DDaAY47	38,103856		
ADYaaAY48	51,5093182	ADBaAY48	ADKaAY48	3,1179284	65,909090	ADSaAY48	28,636364	DDaAY48	176,76839		
ADYaaAY49	57,727273	ADBaAY49	ADKaAY49	69,545455	64,545455	ADSaAY49	73,636364	DDaAY49	272,881818		
ADYaaAY50	44,090909	ADBaAY50	ADKaAY50	70	65	ADSaAY50	65	DDaAY50	227,27272		
ADYaaAY51	58,181818	ADBaAY51	ADKaAY51	59,090909	45,454545	ADSaAY51	63,181818	DDaAY51	227,27272		
ADYaaAY52	60	ADBaAY52	ADKaAY52	30	49,545455	ADSaAY52	63,181818	DDaAY52	1028,9842		

Çizelge 4. 56. Alan 5 için algı değerlerinin hesaplanmasında kullanılan değerler

ALAN 4	UZMAN DEĞERLENDİRMESİ SONUÇLARI					
MEKANSAL ÖGE	YAKINLIK	BENZERLİK	KAPALILIK	SÜREKLİLİK	GENEL ORTALAMA	TOPLAM DEĞİŞME DEĞERİ
ADa5Y1	86,36363636	85,90909091	87,27272727	90	87,38636364	0,35681179
ADa5Y2	80,45454545	75,90909091	65,45454545	67,27272727	72,27272727	0,223137624
ADa5Y3	82,72727273	70,45454545	80,90909091	81,36363636	78,86363636	0,027249015
ADa5Y4	55,45454545	36,36363636	73,18181818	67,72727273	58,18181818	0,066620402
ADa5Y5	63,63636364	48,63636364	85,90909091	81,81818182	70	0
ADa5Y6	86,81818182	85,90909091	88,18181818	89,54545455	87,61363636	0
ADa5Y7	82,72727273	80	80,45454545	83,18181818	81,59090909	0,047501787
ADa5Y8	77,27272727	58,18181818	79,54545455	76,36363636	72,84090909	0,319186011
ADa5Y9	87,72727273	82,72727273	85,45454545	89,09090909	86,25	0,607010743
ADa5Y10	64,54545455	30,90909091	63,63636364	43,18181818	50,56818182	0,441281021
ADa5AÇ1	82,72727273	84,09090909	75	86,36363636	82,04545455	0
ADa5AÇ2	83,18181818	85	87,27272727	70,45454545	81,47727273	0,5
ADa5YŞ1	42,72727273	56,81818182	60	52,72727273	53,06818182	0
ADa5YŞ2	46,36363636	58,18181818	61,81818182	66,81818182	58,29545455	0,767731023
ADa5YŞ3	36,36363636	38,63636364	60	53,18181818	47,04545455	0,357926797

Çizelge 4. 57. Alan 5 değişim değeri ile ilişkilendirilmiş mekânsal algı değeri puanları

ALAN 5										TOPLAM ALGI DEĞERİ	
YAKINLIK	ALGI DEĞERİ (AD)	BENZERLİK	ALGI DEĞERİ (AD)	KAPALLIK	ALGI DEĞERİ (AD)	SİREKLİLİK	ALGI DEĞERİ (AD)	ALGI DEĞERİ (AD)			
ADYAa5Y1	86,363636	ADBa5Y1	85,909090	ADKa5Y1	87,272727	ADSa5Y1		90		ADa5Y1	349,545455
ADYAa5Y2	70,496114	ADBa5Y2	75,909090	ADKa5Y2	8,101370	ADSa5Y2		67,272727		ADa5Y2	221,779797
ADYAa5Y3	82,727273	ADBa5Y3	70,454545	ADKa5Y3	80,909090	ADSa5Y3		81,363636		ADa5Y3	315,454545
ADYAa5Y4	55,454545	ADBa5Y4	36,363636	ADKa5Y4	73,181818	ADSa5Y4		67,272727		ADa5Y4	232,727272
ADYAa5Y5	63,636364	ADBa5Y5	48,636364	ADKa5Y5	85,909090	ADSa5Y5		81,818182		ADa5Y5	280
ADYAa5Y6	86,818182	ADBa5Y6	85,909090	ADKa5Y6	88,181818	ADSa5Y6		89,545455		ADa5Y6	350,454545
ADYAa5Y7	82,727273	ADBa5Y7	80	ADKa5Y7	80,454545	ADSa5Y7		83,181818		ADa5Y7	326,363636
ADYAa5Y8	77,272727	ADBa5Y8	58,181818	ADKa5Y8	79,545455	ADSa5Y8		76,363636		ADa5Y8	291,363636
ADYAa5Y9	87,727273	ADBa5Y9	82,727273	ADKa5Y9	85,454545	ADSa5Y9		89,090909		ADa5Y9	345
ADYAa5Y10	22,8576384	ADBa5Y10	7,58283487	ADKa5Y10	5,64220997	ADSa5Y10		13,4674275		ADa5Y10	49,55011055
ADYAa5AÇ1	82,727273	ADBa5AÇ1	84,090909	ADKa5AÇ1	75	ADSa5AÇ1		86,363636		ADa5AÇ1	328,181818
ADYAa5AÇ2	83,181818	ADBa5AÇ2	85	ADKa5AÇ2	87,272727	ADSa5AÇ2		70,454545		ADa5AÇ2	325,909090
ADYAa5YŞ1	42,727273	ADBa5YŞ1	56,181818	ADKa5YŞ1	60	ADSa5YŞ1		52,727273		ADa5YŞ1	212,272723
ADYAa5YŞ2	46,363636	ADBa5YŞ2	58,181818	ADKa5YŞ2	61,818182	ADSa5YŞ2		66,818182		ADa5YŞ2	233,181818
ADYAa5YŞ3	30,8025558	ADBa5YŞ3	5,90225453	ADKa5YŞ3	60	ADSa5YŞ3		53,181818		ADa5YŞ3	149,892972
										TOPLAM ALGI DEĞERİ	4011,677453

Çalışmada, bölgelerdeki ögelerin dört özellik için ve toplamda aldığı algı değerlerini kendi içlerinde ve bölgeler arasında karşılaştırılabilir kılmak için endeksleme yöntemi uygulanmıştır. Endekslemede her bir özellik için ve toplamda alınan en yüksek algı endeksi değeri 100 kabul edilmiş, bütün ögelerin dört özelliğe göre ve toplamda algı endeksi değerleri bu değere oranlama yoluyla hesaplanmıştır.

Çalışma alanlarında yer alan mekânsal ögelerin **AD_{ED}** değerleri yapılar, açık alanlar ve yeşil alanlar içerisinde en yüksek **DD_{MÖ}** 'ye **100 endeks değeri** verilerek saptanmıştır. Buna göre **4 nolu** alanda yer alan **11 numaralı** yapısal öge (**ADKa4Y11-96,81**) Kapalılık değeri açısından en yüksek puanı alarak belirleyici mekânsal öge olmuştur.

Aşağıda verilen Çizelge 4.58-Çizelge 4.62 arasında çalışma alanlarında yer alan mekânsal ögelerin uzman değerlendirmesi sonucunda hesaplanan **Kendi Değeri (MÖ_{KD})**, English ve Cordell (1993) tarafından aktarılan ve çalışmanın amacına uyarlanarak hesaplanan **Mekânsal Ögelerin Değişme Değerleri (MÖ_{DD})**, endeksleme sonrasında hesaplanmış olan **Mekânsal Ögelerin Endeks Değerleri (MÖ_{ED})** ve en yüksek puan almış olan mekânsal ögeye göre hesaplanmış olan **Endeksleme Katsayısı** bulunmaktadır.

Algı Endeksi puanları hesaplanan **DD_{MÖ}** değerlerinin endeksleme kat sayısı ile çarpımından elde edilmiştir. Aşağıda verilen çizelgelerde (Çizelge 4.58-Çizelge 4.62 arası) beş alan için algı endeks puanları saptanmıştır.

Çizelge 4. 58. Alan 1'e ilişkin algı endeks değerleri

ALAN 1																
YAKINLIK	MÖ ₁₀	MÖ ₁₀₀	MÖ ₁₀₀₀	BENZERLİK	MÖ ₁₀	MÖ ₁₀₀	MÖ ₁₀₀₀	KAPALILIK	MÖ ₁₀	MÖ ₁₀₀	MÖ ₁₀₀₀	SÜREKLİLİK	MÖ ₁₀	MÖ ₁₀₀	MÖ ₁₀₀₀	ENDEKS KATSAYISI
ADYAAIY1	10,90909091	10,90909091	11,2670583	ADBAIY1	16,81818182	15,28934424	15,77115367	ADKA1Y1	10,45454545	0,962790929	0,994431946	ADSAIY1	11,81818182	11,81818182	12,20657277	1,03286385
ADYAAIY2	23,18181818	23,18181818	23,94366197	ADBAIY2	27,27272727	27,27272727	28,16901408	ADKA1Y2	23,18181818	23,18181818	23,94366197	ADSAIY2	28,63636364	28,63636364	29,57746479	1,03286385
ADYAAIY3	33,18181818	33,18181818	34,27230047	ADBAIY3	39,54545455	39,54545455	40,84507042	ADKA1Y3	23,18181818	23,18181818	23,94366197	ADSAIY3	7,727272727	7,727272727	7,98120657	1,03286385
ADYAAIY4	38,18181818	38,18181818	39,43661972	ADBAIY4	65,90909091	65,90909091	68,07511737	ADKA1Y4	24,54545455	24,54545455	25,35211288	ADSAIY4	21,36363636	21,36363636	22,0657277	1,03286385
ADYAAIY5	10	10	10,3286385	ADBAIY5	25	25	25,82159624	ADKA1Y5	13,63636364	13,63636364	14,08459704	ADSAIY5	11,36363636	11,36363636	11,770892	1,03286385
ADYAAIY6	64,54545455	64,54545455	66,66666667	ADBAIY6	64,09090909	64,09090909	66,1971831	ADKA1Y6	49,54545455	49,54545455	51,17370892	ADSAIY6	63,63636364	63,63636364	65,7276953	1,03286385
ADYAAIY7	65	65	67,13615023	ADBAIY7	55,90909091	55,90909091	57,74647807	ADKA1Y7	50,45454545	50,45454545	52,11267606	ADSAIY7	64,54545455	64,54545455	66,66666667	1,03286385
ADYAAIY8	63,18181818	63,18181818	65,25821596	ADBAIY8	55,90909091	55,90909091	57,74647807	ADKA1Y8	50	50	51,64319249	ADSAIY8	64,54545455	64,54545455	66,66666667	1,03286385
ADYAAIY9	64,09090909	64,09090909	66,1971831	ADBAIY9	55	55	56,80751174	ADKA1Y9	46,36363636	46,36363636	47,88732394	ADSAIY9	63,63636364	63,63636364	65,7276953	1,03286385
ADYAAIY10	20,90909091	20,90909091	21,59624413	ADBAIY10	25	25	25,82159624	ADKA1Y10	12,72727273	12,72727273	13,14535991	ADSAIY10	15,45454545	15,45454545	15,96244131	1,03286385
ADYAAIYAC1	23,18181818	23,18181818	23,94366197	ADBAIYAC1	44,54545455	44,54545455	46,00938967	ADKA1YAC1	18,18181818	18,18181818	18,77934272	ADSAIYAC1	33,18181818	33,18181818	34,27230047	1,03286385
ADYAAIYAC2	43,18181818	43,18181818	44,60093887	ADBAIYAC2	35	35	36,15023474	ADKA1YAC2	26,81818182	26,81818182	27,69953052	ADSAIYAC2	48,63636364	48,63636364	50,23474178	1,03286385
ADYAAIYAC3	35,90909091	35,90909091	37,08920188	ADBAIYAC3	35,90909091	35,90909091	37,08920188	ADKA1YAC3	23,63636364	23,63636364	24,41314554	ADSAIYAC3	61,81818182	61,81818182	63,84976526	1,03286385
ADYAAIYAC4	38,63636364	38,63636364	39,90610329	ADBAIYAC4	53,18181818	53,18181818	54,9257746	ADKA1YAC4	26,36363636	26,36363636	27,23004695	ADSAIYAC4	37,72727273	37,72727273	38,96713615	1,03286385
ADYAAIYAC5	65	65	67,13615023	ADBAIYAC5	57,72727273	57,72727273	59,62441314	ADKA1YAC5	27,27272727	27,27272727	28,16901408	ADSAIYAC5	65	65	67,13615023	1,03286385
ADYAAIYAC6	67,72727273	67,72727273	69,95305164	ADBAIYAC6	65	65	67,13615023	ADKA1YAC6	25,45454545	25,45454545	26,29107981	ADSAIYAC6	65,90909091	65,90909091	68,07511737	1,03286385
ADYAAIYAC7	42,72727272	42,72727272	43,66197183	ADBAIYAC7	64,54545455	64,54545455	66,66666667	ADKA1YAC7	53,63636364	53,63636364	55,3906103	ADSAIYAC7	38,63636364	38,63636364	39,90610329	1,03286385
ADYAAIYAC8	62,72727273	62,72727273	64,78873239	ADBAIYAC8	57,72727273	57,72727273	59,62441314	ADKA1YAC8	24,54545455	24,54545455	25,35211288	ADSAIYAC8	52,72727272	52,72727272	53,99061033	1,03286385
ADYAAIYAC9	38,18181818	38,18181818	40,09389671	ADBAIYAC9	40,45454545	40,45454545	41,78403756	ADKA1YAC9	23,18181818	23,18181818	23,94366197	ADSAIYAC9	65,90909091	65,90909091	68,07511737	1,03286385
ADYAAIYYS1	67,72727272	51,1267841	52,7924378	ADBAIYYS1	35,90909091	35,90909091	37,08920188	ADKA1YYS1	26,36363636	26,36363636	27,23004695	ADSAIYYS1	17,72727272	17,72727272	18,9201734	1,03286385
ADYAAIYYS2	56,36363636	55,08874392	56,89917213	ADBAIYYS2	28,63636364	0,64777611	0,66901434	ADKA1YYS2	23,63636364	23,63636364	24,41314554	ADSAIYYS2	51,36363636	51,36363636	53,05164319	1,03286385
ADYAAIYYS3	56,36363636	56,36363636	58,21596244	ADBAIYYS3	48,63636364	48,63636364	50,23474178	ADKA1YYS3	47,27272727	47,27272727	48,82629108	ADSAIYYS3	41,81818182	41,81818182	43,19248826	1,03286385
ADYAAIYYS4	54,54545455	54,54545455	56,33802817	ADBAIYYS4	41,36363636	42,7300469	43,63636364	ADKA1YYS4	28,63636364	28,63636364	29,57746479	ADSAIYYS4	42,72727273	42,72727273	44,1314554	1,03286385
ADYAAIYYS5	66,81818182	66,81818182	69,01408451	ADBAIYYS5	65	65	67,13615023	ADKA1YYS5	56,36363636	56,36363636	58,21596244	ADSAIYYS5	41,81818182	41,81818182	43,19248826	1,03286385
ADYAAIYYS6	65	65	67,13615023	ADBAIYYS6	70,45454545	70,45454545	72,76953805	ADKA1YYS6	38,63636364	38,63636364	39,90610329	ADSAIYYS6	43,18181818	43,18181818	44,60093887	1,03286385
ADYAAIYYS7	51,36363636	51,36363636	53,05164319	ADBAIYYS7	58,63636364	58,63636364	60,56338028	ADKA1YYS7	58,63636364	58,63636364	60,56338028	ADSAIYYS7	40,45454545	40,45454545	41,78403756	1,03286385

Çizelge 4. 59. Alan 2'ye ilişkin algı endeks değerleri

ALAN 2												
YAKINLIK	MÖ _{ku}	MÖ _{mp}	MÖ _{ed}	BENZERLİK	MÖ _{so}	MÖ _{mp}	MÖ _{ed}	KAPALILIK	MÖ _{so}	MÖ _{mp}	MÖ _{ed}	SÜREKLİLİK
ADY _{a2Y1}	35,45454545	35,45454545	36,61971831	ADY _{a2Y1}	34,09090909	34,09090909	35,2112676	ADY _{a2Y1}	37,2727273	37,2727273	38,96713615	ADY _{a2Y1}
ADY _{a2Y2}	65,45454545	65,45454545	67,6056338	ADY _{a2Y2}	61,81818182	61,81818182	63,84976526	ADY _{a2Y2}	66,36363636	66,36363636	68,54460094	ADY _{a2Y2}
ADY _{a2Y3}	55,45454545	55,45454545	57,2769953	ADY _{a2Y3}	55,45454545	55,45454545	57,2769953	ADY _{a2Y3}	66,36363636	66,36363636	68,54460094	ADY _{a2Y3}
ADY _{a2Y4}	34,54545455	34,54545455	35,6807517	ADY _{a2Y4}	25	25	41,807128	ADY _{a2Y4}	32,2727273	32,2727273	4,93034676	ADY _{a2Y4}
ADY _{a2Y5}	76,36363636	76,36363636	78,47323944	ADY _{a2Y5}	72,72727273	72,72727273	75,11737089	ADY _{a2Y5}	72,72727273	72,72727273	75,11737089	ADY _{a2Y5}
ADY _{a2Y6}	76,36363636	76,36363636	78,47323944	ADY _{a2Y6}	71,81818182	71,81818182	74,17840375	ADY _{a2Y6}	73,63636364	73,63636364	76,09463380	ADY _{a2Y6}
ADY _{a2Y7}	76,36363636	76,36363636	78,47323944	ADY _{a2Y7}	69,09090909	69,09090909	71,36150235	ADY _{a2Y7}	74,09090909	74,09090909	76,52582159	ADY _{a2Y7}
ADY _{a2Y8}	81,81818182	81,81818182	84,50704225	ADY _{a2Y8}	77,2727273	77,2727273	79,81220657	ADY _{a2Y8}	74,09090909	74,09090909	76,52582159	ADY _{a2Y8}
ADY _{a2Y9}	61,81818182	61,81818182	63,84976526	ADY _{a2Y9}	56,36363636	56,36363636	58,21596244	ADY _{a2Y9}	72,72727273	72,72727273	75,11737089	ADY _{a2Y9}
ADY _{a2Y10}	65,45454545	65,45454545	67,6056338	ADY _{a2Y10}	76,36363636	76,36363636	78,47323944	ADY _{a2Y10}	71,81818182	71,81818182	74,17840375	ADY _{a2Y10}
ADY _{a2Y11}	21,81818182	7,695333407	7,948231688	ADY _{a2Y11}	18,18181818	5,510364866	5,69145669	ADY _{a2Y11}	23,18181818	6,47819235	6,69109069	ADY _{a2Y11}
ADY _{a2Y12}	70	70	72,30046948	ADY _{a2Y12}	61,81818182	61,81818182	63,84976526	ADY _{a2Y12}	41,81818182	41,81818182	43,19248826	ADY _{a2Y12}
ADY _{a2Y13}	51,81818182	51,81818182	53,52112676	ADY _{a2Y13}	42,72727273	42,72727273	44,1314554	ADY _{a2Y13}	44,54545455	44,54545455	46,00838067	ADY _{a2Y13}
ADY _{a2Y14}	70	70	72,30046948	ADY _{a2Y14}	80	80	82,82910798	ADY _{a2Y14}	43,18181818	43,18181818	44,54545455	ADY _{a2Y14}
ADY _{a2Y15}	87,2727273	87,2727273	90,14084597	ADY _{a2Y15}	84,54545455	84,54545455	87,32394366	ADY _{a2Y15}	78,18181818	78,18181818	80,75117371	ADY _{a2Y15}
ADY _{a2Y16}	85,90909091	85,90909091	88,7329436	ADY _{a2Y16}	81,36363636	81,36363636	84,0375868	ADY _{a2Y16}	78,18181818	78,18181818	80,75117371	ADY _{a2Y16}
ADY _{a2Y17}	55,45454545	55,45454545	57,2769953	ADY _{a2Y17}	61,36363636	61,36363636	63,80078169	ADY _{a2Y17}	47,72727273	47,72727273	49,26577465	ADY _{a2Y17}
ADY _{a2Y18}	36,36363636	36,36363636	37,5868545	ADY _{a2Y18}	37,2727273	37,2727273	39,49765239	ADY _{a2Y18}	35,45454545	35,45454545	36,61971831	ADY _{a2Y18}
ADY _{a2Y19}	34,54545455	34,54545455	35,6807517	ADY _{a2Y19}	34,54545455	34,54545455	35,6807517	ADY _{a2Y19}	48,54545455	48,54545455	51,17370892	ADY _{a2Y19}
ADY _{a2Y20}	34,54545455	34,54545455	35,6807517	ADY _{a2Y20}	56,36363636	56,36363636	58,21596244	ADY _{a2Y20}	48,18181818	48,18181818	49,76523822	ADY _{a2Y20}
ADY _{a2Y21}	52,2727273	52,2727273	53,9061033	ADY _{a2Y21}	61,81818182	61,81818182	63,84976526	ADY _{a2Y21}	35,45454545	35,45454545	36,61971831	ADY _{a2Y21}
ADY _{a2Y22}	60	60	61,97103990	ADY _{a2Y22}	61,81818182	61,81818182	63,84976526	ADY _{a2Y22}	29,09090909	29,09090909	30,04694836	ADY _{a2Y22}
ADY _{a2Y23}	58,63636364	58,63636364	60,56338028	ADY _{a2Y23}	67,2727273	67,2727273	69,48765239	ADY _{a2Y23}	35	35	36,15023474	ADY _{a2Y23}
ADY _{a2Y24}	46,81818182	46,81818182	48,5680751	ADY _{a2Y24}	58,18181818	58,18181818	60,9389671	ADY _{a2Y24}	27,72727273	27,72727273	28,63849765	ADY _{a2Y24}
ADY _{a2Y25}	47,2727273	47,2727273	48,82829108	ADY _{a2Y25}	62,72727273	62,72727273	64,78873239	ADY _{a2Y25}	27,72727273	27,72727273	28,63849765	ADY _{a2Y25}
ADY _{a2Y26}	30,90909091	30,90909091	31,92488263	ADY _{a2Y26}	62,72727273	62,72727273	64,78873239	ADY _{a2Y26}	32,2727273	32,2727273	33,8028169	ADY _{a2Y26}
ADY _{a2Y27}	38,63636364	38,63636364	39,90610329	ADY _{a2Y27}	65,45454545	65,45454545	67,6056338	ADY _{a2Y27}	29,09090909	29,09090909	30,04694836	ADY _{a2Y27}
ADY _{a2Y28}	45,90909091	45,90909091	47,044037	ADY _{a2Y28}	56,36363636	56,36363636	58,21596244	ADY _{a2Y28}	65,90909091	65,90909091	68,07511737	ADY _{a2Y28}
ADY _{a2Y29}	50,90909091	50,90909091	52,38215962	ADY _{a2Y29}	58,18181818	58,18181818	60,9389671	ADY _{a2Y29}	63,63636364	63,63636364	65,7769953	ADY _{a2Y29}
ADY _{a2Y30}	15,90909091	15,90909091	16,43192488	ADY _{a2Y30}	29,09090909	29,09090909	30,04694836	ADY _{a2Y30}	16,36363636	16,36363636	16,90140845	ADY _{a2Y30}
ADY _{a2Y31}	56,36363636	56,36363636	58,21596244	ADY _{a2Y31}	57,2727273	57,2727273	59,15429538	ADY _{a2Y31}	26,81818182	26,81818182	27,69953052	ADY _{a2Y31}
ADY _{a2Y32}	58,63636364	58,63636364	60,56338028	ADY _{a2Y32}	57,2727273	57,2727273	59,15429538	ADY _{a2Y32}	26,81818182	26,81818182	27,69953052	ADY _{a2Y32}
ADY _{a2Y33}	20	20	20,65727699	ADY _{a2Y33}	51,81818182	51,81818182	53,52112676	ADY _{a2Y33}	22,72727273	22,72727273	23,7474794	ADY _{a2Y33}
ADY _{a2Y34}	34,54545455	34,54545455	35,6807517	ADY _{a2Y34}	42,72727273	42,72727273	44,1314554	ADY _{a2Y34}	26,81818182	26,81818182	27,69953052	ADY _{a2Y34}
ADY _{a2Y35}	31,36363636	31,36363636	32,73624371	ADY _{a2Y35}	30	30	7,295766888	ADY _{a2Y35}	26,36363636	26,36363636	27,23004695	ADY _{a2Y35}
ADY _{a2Y36}	36,36363636	36,36363636	37,5868545	ADY _{a2Y36}	55,45454545	55,45454545	57,2769953	ADY _{a2Y36}	24,54545455	24,54545455	25,3211268	ADY _{a2Y36}
ADY _{a2Y37}	70,45454545	70,45454545	72,6995305	ADY _{a2Y37}	70	70	72,30046948	ADY _{a2Y37}	62,72727273	62,72727273	64,31924883	ADY _{a2Y37}
ADY _{a2Y38}	69,09090909	69,09090909	71,36150235	ADY _{a2Y38}	70	70	72,30046948	ADY _{a2Y38}	63,18181818	63,18181818	64,31924883	ADY _{a2Y38}
ADY _{a2Y39}	69,09090909	69,09090909	71,36150235	ADY _{a2Y39}	70	70	72,30046948	ADY _{a2Y39}	62,72727273	62,72727273	64,31924883	ADY _{a2Y39}
ADY _{a2Y40}	69,09090909	69,09090909	71,36150235	ADY _{a2Y40}	70	70	72,30046948	ADY _{a2Y40}	62,72727273	62,72727273	64,31924883	ADY _{a2Y40}

Çizelge 4. 60. Alan 3'e ilişkin algı endeks değerleri

ALAN 3											
YAKINLIK	MÖ ₅₀	MÖ ₁₀₀	MÖ ₁₅₀	MÖ ₂₀₀	MÖ ₂₅₀	KAPALILIK	MÖ ₃₀₀	MÖ ₃₅₀	MÖ ₄₀₀	MÖ ₄₅₀	ENDEKS KATSAYISI
ADY-3Y1	43,63636364	43,63636364	45,07042253	ADY-3Y1	12,72727273	12,72727273	12,72727273	ADY-3Y1	39,09090909	39,09090909	40,37558665
ADY-3Y2	46,81818182	46,81818182	48,35680751	ADY-3Y2	17,27272727	17,27272727	17,27272727	ADY-3Y2	53,99661033	53,99661033	55,07042253
ADY-3Y3	51,36363636	51,36363636	53,05164319	ADY-3Y3	54,09090909	54,09090909	54,09090909	ADY-3Y3	20,45454545	20,45454545	21,59624413
ADY-3Y4	30	30	30,98591549	ADY-3Y4	13,18181818	13,18181818	13,18181818	ADY-3Y4	29,54545455	29,54545455	30,51643192
ADY-3Y5	31,36363636	31,36363636	32,943662	ADY-3Y5	13,63636364	13,63636364	13,63636364	ADY-3Y5	20,45454545	20,45454545	21,12676056
ADY-3Y6	65	65	67,13615023	ADY-3Y6	54,09090909	54,09090909	54,09090909	ADY-3Y6	57,72727273	57,72727273	59,62441314
ADY-3Y7	78,63636364	78,63636364	81,22065728	ADY-3Y7	74,09090909	74,09090909	74,09090909	ADY-3Y7	79,09090909	79,09090909	81,69014084
ADY-3Y8	68,63636364	68,63636364	70,89201878	ADY-3Y8	60	60	61,97139086	ADY-3Y8	75,45454545	75,45454545	77,93427273
ADY-3Y9	56,81818182	56,81818182	58,68544601	ADY-3Y9	58,63636364	58,63636364	58,63636364	ADY-3Y9	80,28169014	80,28169014	82,34272727
ADY-3Y10	40,45454545	40,45454545	41,78403756	ADY-3Y10	45,45454545	45,45454545	45,45454545	ADY-3Y10	57,72727273	57,72727273	59,62441314
ADY-3Y11	40,45454545	40,45454545	41,78403756	ADY-3Y11	45,45454545	45,45454545	45,45454545	ADY-3Y11	57,72727273	57,72727273	59,62441314
ADY-3Y12	34,09090909	34,09090909	35,212676	ADY-3Y12	70,90909091	70,90909091	70,90909091	ADY-3Y12	37,72727273	37,72727273	39,96713615
ADY-3Y13	34,09090909	34,09090909	35,212676	ADY-3Y13	15,45454545	15,45454545	15,45454545	ADY-3Y13	20,45454545	20,45454545	21,12676056
ADY-3Y14	67,72727273	67,72727273	69,48356807	ADY-3Y14	75	75	77,46478873	ADY-3Y14	35,45454545	35,45454545	36,61971831
ADY-3Y15	29,54545455	29,54545455	30,51643192	ADY-3Y15	30,45454545	30,45454545	30,45454545	ADY-3Y15	47,72727273	47,72727273	49,82629108
ADY-3Y16	29,54545455	29,54545455	30,51643192	ADY-3Y16	29,54545455	29,54545455	29,54545455	ADY-3Y16	44,09090909	44,09090909	45,5399061
ADY-3Y17	29,54545455	29,54545455	30,51643192	ADY-3Y17	21,36363636	21,36363636	21,36363636	ADY-3Y17	41,36363636	41,36363636	42,72300469
ADY-3Y18	26,81818182	26,81818182	27,69933052	ADY-3Y18	20,45454545	20,45454545	20,45454545	ADY-3Y18	45	45	46,47887324
ADY-3Y19	46,81818182	46,81818182	48,35680751	ADY-3Y19	34,09090909	34,09090909	34,09090909	ADY-3Y19	47,72727273	47,72727273	49,2577465
ADY-3Y20	46,81818182	46,81818182	48,35680751	ADY-3Y20	30,45454545	30,45454545	30,45454545	ADY-3Y20	48,82629108	48,82629108	51,17370892
ADY-3Y21	18,18181818	18,18181818	18,7934272	ADY-3Y21	12,72727273	12,72727273	12,72727273	ADY-3Y21	24,09090909	24,09090909	24,88262911
ADY-3Y22	44,09090909	44,09090909	45,5399061	ADY-3Y22	49,54545455	49,54545455	49,54545455	ADY-3Y22	31,36363636	31,36363636	32,3945662
ADY-3Y23	54,54545455	54,54545455	56,3802817	ADY-3Y23	57,72727273	57,72727273	57,72727273	ADY-3Y23	67,72727273	67,72727273	69,95305164
ADY-3Y24	60,90909091	60,90909091	62,411455	ADY-3Y24	28,18181818	28,18181818	28,18181818	ADY-3Y24	69,54545455	69,54545455	71,83908591
ADY-3Y25	59,09090909	59,09090909	61,03286363	ADY-3Y25	27,72727273	27,72727273	27,72727273	ADY-3Y25	72,72727273	72,72727273	74,64788732
ADY-3Y26	27,72727273	27,72727273	28,63849765	ADY-3Y26	67,72727273	67,72727273	67,72727273	ADY-3Y26	63,18181818	63,18181818	65,238241596
ADY-3Y27	29,54545455	29,54545455	30,51643192	ADY-3Y27	67,72727273	67,72727273	67,72727273	ADY-3Y27	64,09090909	64,09090909	66,1971831
ADY-3Y28	30	30	30,98591549	ADY-3Y28	25	25	26,81052228	ADY-3Y28	12,72727273	12,72727273	13,18181818
ADY-3Y29	65,65454545	65,65454545	67,6054338	ADY-3Y29	74,09090909	74,09090909	74,09090909	ADY-3Y29	23,63636364	23,63636364	24,41314554
ADY-3Y30	63,63636364	63,63636364	65,7276953	ADY-3Y30	59,54545455	59,54545455	59,54545455	ADY-3Y30	38,63636364	38,63636364	39,96610329
ADY-3Y31	55,45454545	55,45454545	57,276953	ADY-3Y31	57,72727273	57,72727273	57,72727273	ADY-3Y31	42,72727273	42,72727273	44,1314554
ADY-3Y32	25,90909091	25,90909091	26,70054338	ADY-3Y32	59,09090909	59,09090909	59,09090909	ADY-3Y32	17,72727273	17,72727273	18,3085915
ADY-3Y33	55,45454545	55,45454545	57,276953	ADY-3Y33	72,72727273	72,72727273	72,72727273	ADY-3Y33	46,36363636	46,36363636	47,80732394
ADY-3Y34	55,45454545	55,45454545	57,276953	ADY-3Y34	61,81818182	61,81818182	61,81818182	ADY-3Y34	41,81818182	41,81818182	43,19248826
ADY-3Y35	26,81818182	26,81818182	27,69933052	ADY-3Y35	24,09090909	24,09090909	24,09090909	ADY-3Y35	14,54545455	14,54545455	15,356242407

Çizelge 4. 61. Alan 4'e ilişkin algı endeks değerleri

ALAN 4												
YAKINLIK	MOm	BENZERLIK	MOm	KAPALIYIK	MOm	SÜREKLİLİK	MOm	ENDKES KATSAYISI	MOm			
ADY AAAY1	13, 18, 18, 18, 18	18, 73, 73, 73, 73	ADY AAAY1	50, 54, 54, 54, 54	52, 11, 126, 7606	ADY AAAY1	25, 50, 50, 50, 50	26, 76, 65, 638	ADY AAAY1	55, 45, 45, 45, 45	MOm	57, 72, 69, 93
ADY AAAY2	22, 72, 72, 72, 72, 72	26, 63, 69, 75	ADY AAAY2	44, 49, 49, 49, 49	45, 5, 39, 961	ADY AAAY2	20, 45, 45, 45, 45	21, 126, 7606	ADY AAAY2	35, 50, 50, 50, 50	MOm	57, 72, 69, 93
ADY AAAY3	44, 49, 49, 49, 49, 49	26, 63, 69, 75	ADY AAAY3	44, 49, 49, 49, 49	45, 5, 39, 961	ADY AAAY3	20, 45, 45, 45, 45	21, 126, 7606	ADY AAAY3	35, 50, 50, 50, 50	MOm	57, 72, 69, 93
ADY AAAY4	50, 54, 54, 54, 54, 54	73, 19, 18, 18, 18, 18	ADY AAAY4	73, 19, 18, 18, 18, 18	75, 58, 44, 6	ADY AAAY4	17, 72, 72, 72, 72	17, 72, 72, 72, 72	ADY AAAY4	29, 54, 54, 54, 54	MOm	57, 72, 69, 93
ADY AAAY5	73, 19, 18, 18, 18, 18	22, 53, 52, 11, 27	ADY AAAY5	73, 19, 18, 18, 18, 18	75, 58, 44, 6	ADY AAAY5	17, 72, 72, 72, 72	17, 72, 72, 72, 72	ADY AAAY5	29, 54, 54, 54, 54	MOm	57, 72, 69, 93
ADY AAAY6	21, 81, 81, 81, 81, 81	22, 53, 52, 11, 27	ADY AAAY6	52, 72, 72, 72, 72	53, 90, 6, 13	ADY AAAY6	36, 63, 63, 63, 63	36, 63, 63, 63, 63	ADY AAAY6	50, 54, 54, 54, 54	MOm	57, 72, 69, 93
ADY AAAY7	34, 54, 54, 54, 54, 54	35, 68, 67, 51, 1	ADY AAAY7	52, 72, 72, 72, 72	54, 60, 60, 39	ADY AAAY7	36, 63, 63, 63, 63	36, 63, 63, 63, 63	ADY AAAY7	50, 54, 54, 54, 54	MOm	57, 72, 69, 93
ADY AAAY8	42, 72, 72, 72, 72, 72	60, 64, 21, 14	ADY AAAY8	52, 72, 72, 72, 72	54, 60, 60, 39	ADY AAAY8	36, 63, 63, 63, 63	36, 63, 63, 63, 63	ADY AAAY8	50, 54, 54, 54, 54	MOm	57, 72, 69, 93
ADY AAAY9	68, 18, 18, 18, 18, 18	68, 18, 18, 18, 18, 18	ADY AAAY9	71, 81, 81, 81, 81	74, 17, 74, 40, 72	ADY AAAY9	25, 50, 50, 50, 50	25, 50, 50, 50, 50	ADY AAAY9	70, 96, 96, 96, 96	MOm	57, 72, 69, 93
ADY AAAY10	68, 18, 18, 18, 18, 18	68, 18, 18, 18, 18, 18	ADY AAAY10	71, 81, 81, 81, 81	74, 17, 74, 40, 72	ADY AAAY10	25, 50, 50, 50, 50	25, 50, 50, 50, 50	ADY AAAY10	70, 96, 96, 96, 96	MOm	57, 72, 69, 93
ADY AAAY11	68, 18, 18, 18, 18, 18	68, 18, 18, 18, 18, 18	ADY AAAY11	71, 81, 81, 81, 81	74, 17, 74, 40, 72	ADY AAAY11	25, 50, 50, 50, 50	25, 50, 50, 50, 50	ADY AAAY11	70, 96, 96, 96, 96	MOm	57, 72, 69, 93
ADY AAAY12	68, 18, 18, 18, 18, 18	68, 18, 18, 18, 18, 18	ADY AAAY12	71, 81, 81, 81, 81	74, 17, 74, 40, 72	ADY AAAY12	25, 50, 50, 50, 50	25, 50, 50, 50, 50	ADY AAAY12	70, 96, 96, 96, 96	MOm	57, 72, 69, 93
ADY AAAY13	68, 18, 18, 18, 18, 18	68, 18, 18, 18, 18, 18	ADY AAAY13	71, 81, 81, 81, 81	74, 17, 74, 40, 72	ADY AAAY13	25, 50, 50, 50, 50	25, 50, 50, 50, 50	ADY AAAY13	70, 96, 96, 96, 96	MOm	57, 72, 69, 93
ADY AAAY14	68, 18, 18, 18, 18, 18	68, 18, 18, 18, 18, 18	ADY AAAY14	71, 81, 81, 81, 81	74, 17, 74, 40, 72	ADY AAAY14	25, 50, 50, 50, 50	25, 50, 50, 50, 50	ADY AAAY14	70, 96, 96, 96, 96	MOm	57, 72, 69, 93
ADY AAAY15	68, 18, 18, 18, 18, 18	68, 18, 18, 18, 18, 18	ADY AAAY15	71, 81, 81, 81, 81	74, 17, 74, 40, 72	ADY AAAY15	25, 50, 50, 50, 50	25, 50, 50, 50, 50	ADY AAAY15	70, 96, 96, 96, 96	MOm	57, 72, 69, 93
ADY AAAY16	68, 18, 18, 18, 18, 18	68, 18, 18, 18, 18, 18	ADY AAAY16	71, 81, 81, 81, 81	74, 17, 74, 40, 72	ADY AAAY16	25, 50, 50, 50, 50	25, 50, 50, 50, 50	ADY AAAY16	70, 96, 96, 96, 96	MOm	57, 72, 69, 93
ADY AAAY17	68, 18, 18, 18, 18, 18	68, 18, 18, 18, 18, 18	ADY AAAY17	71, 81, 81, 81, 81	74, 17, 74, 40, 72	ADY AAAY17	25, 50, 50, 50, 50	25, 50, 50, 50, 50	ADY AAAY17	70, 96, 96, 96, 96	MOm	57, 72, 69, 93
ADY AAAY18	68, 18, 18, 18, 18, 18	68, 18, 18, 18, 18, 18	ADY AAAY18	71, 81, 81, 81, 81	74, 17, 74, 40, 72	ADY AAAY18	25, 50, 50, 50, 50	25, 50, 50, 50, 50	ADY AAAY18	70, 96, 96, 96, 96	MOm	57, 72, 69, 93
ADY AAAY19	68, 18, 18, 18, 18, 18	68, 18, 18, 18, 18, 18	ADY AAAY19	71, 81, 81, 81, 81	74, 17, 74, 40, 72	ADY AAAY19	25, 50, 50, 50, 50	25, 50, 50, 50, 50	ADY AAAY19	70, 96, 96, 96, 96	MOm	57, 72, 69, 93
ADY AAAY20	68, 18, 18, 18, 18, 18	68, 18, 18, 18, 18, 18	ADY AAAY20	71, 81, 81, 81, 81	74, 17, 74, 40, 72	ADY AAAY20	25, 50, 50, 50, 50	25, 50, 50, 50, 50	ADY AAAY20	70, 96, 96, 96, 96	MOm	57, 72, 69, 93
ADY AAAY21	68, 18, 18, 18, 18, 18	68, 18, 18, 18, 18, 18	ADY AAAY21	71, 81, 81, 81, 81	74, 17, 74, 40, 72	ADY AAAY21	25, 50, 50, 50, 50	25, 50, 50, 50, 50	ADY AAAY21	70, 96, 96, 96, 96	MOm	57, 72, 69, 93
ADY AAAY22	68, 18, 18, 18, 18, 18	68, 18, 18, 18, 18, 18	ADY AAAY22	71, 81, 81, 81, 81	74, 17, 74, 40, 72	ADY AAAY22	25, 50, 50, 50, 50	25, 50, 50, 50, 50	ADY AAAY22	70, 96, 96, 96, 96	MOm	57, 72, 69, 93
ADY AAAY23	68, 18, 18, 18, 18, 18	68, 18, 18, 18, 18, 18	ADY AAAY23	71, 81, 81, 81, 81	74, 17, 74, 40, 72	ADY AAAY23	25, 50, 50, 50, 50	25, 50, 50, 50, 50	ADY AAAY23	70, 96, 96, 96, 96	MOm	57, 72, 69, 93
ADY AAAY24	68, 18, 18, 18, 18, 18	68, 18, 18, 18, 18, 18	ADY AAAY24	71, 81, 81, 81, 81	74, 17, 74, 40, 72	ADY AAAY24	25, 50, 50, 50, 50	25, 50, 50, 50, 50	ADY AAAY24	70, 96, 96, 96, 96	MOm	57, 72, 69, 93
ADY AAAY25	68, 18, 18, 18, 18, 18	68, 18, 18, 18, 18, 18	ADY AAAY25	71, 81, 81, 81, 81	74, 17, 74, 40, 72	ADY AAAY25	25, 50, 50, 50, 50	25, 50, 50, 50, 50	ADY AAAY25	70, 96, 96, 96, 96	MOm	57, 72, 69, 93
ADY AAAY26	68, 18, 18, 18, 18, 18	68, 18, 18, 18, 18, 18	ADY AAAY26	71, 81, 81, 81, 81	74, 17, 74, 40, 72	ADY AAAY26	25, 50, 50, 50, 50	25, 50, 50, 50, 50	ADY AAAY26	70, 96, 96, 96, 96	MOm	57, 72, 69, 93
ADY AAAY27	68, 18, 18, 18, 18, 18	68, 18, 18, 18, 18, 18	ADY AAAY27	71, 81, 81, 81, 81	74, 17, 74, 40, 72	ADY AAAY27	25, 50, 50, 50, 50	25, 50, 50, 50, 50	ADY AAAY27	70, 96, 96, 96, 96	MOm	57, 72, 69, 93
ADY AAAY28	68, 18, 18, 18, 18, 18	68, 18, 18, 18, 18, 18	ADY AAAY28	71, 81, 81, 81, 81	74, 17, 74, 40, 72	ADY AAAY28	25, 50, 50, 50, 50	25, 50, 50, 50, 50	ADY AAAY28	70, 96, 96, 96, 96	MOm	57, 72, 69, 93
ADY AAAY29	68, 18, 18, 18, 18, 18	68, 18, 18, 18, 18, 18	ADY AAAY29	71, 81, 81, 81, 81	74, 17, 74, 40, 72	ADY AAAY29	25, 50, 50, 50, 50	25, 50, 50, 50, 50	ADY AAAY29	70, 96, 96, 96, 96	MOm	57, 72, 69, 93
ADY AAAY30	68, 18, 18, 18, 18, 18	68, 18, 18, 18, 18, 18	ADY AAAY30	71, 81, 81, 81, 81	74, 17, 74, 40, 72	ADY AAAY30	25, 50, 50, 50, 50	25, 50, 50, 50, 50	ADY AAAY30	70, 96, 96, 96, 96	MOm	57, 72, 69, 93
ADY AAAY31	68, 18, 18, 18, 18, 18	68, 18, 18, 18, 18, 18	ADY AAAY31	71, 81, 81, 81, 81	74, 17, 74, 40, 72	ADY AAAY31	25, 50, 50, 50, 50	25, 50, 50, 50, 50	ADY AAAY31	70, 96, 96, 96, 96	MOm	57, 72, 69, 93
ADY AAAY32	68, 18, 18, 18, 18, 18	68, 18, 18, 18, 18, 18	ADY AAAY32	71, 81, 81, 81, 81	74, 17, 74, 40, 72	ADY AAAY32	25, 50, 50, 50, 50	25, 50, 50, 50, 50	ADY AAAY32	70, 96, 96, 96, 96	MOm	57, 72, 69, 93
ADY AAAY33	68, 18, 18, 18, 18, 18	68, 18, 18, 18, 18, 18	ADY AAAY33	71, 81, 81, 81, 81	74, 17, 74, 40, 72	ADY AAAY33	25, 50, 50, 50, 50	25, 50, 50, 50, 50	ADY AAAY33	70, 96, 96, 96, 96	MOm	57, 72, 69, 93
ADY AAAY34	68, 18, 18, 18, 18, 18	68, 18, 18, 18, 18, 18	ADY AAAY34	71, 81, 81, 81, 81	74, 17, 74, 40, 72	ADY AAAY34	25, 50, 50, 50, 50	25, 50, 50, 50, 50	ADY AAAY34	70, 96, 96, 96, 96	MOm	57, 72, 69, 93
ADY AAAY35	68, 18, 18, 18, 18, 18	68, 18, 18, 18, 18, 18	ADY AAAY35	71, 81, 81, 81, 81	74, 17, 74, 40, 72	ADY AAAY35	25, 50, 50, 50, 50	25, 50, 50, 50, 50	ADY AAAY35	70, 96, 96, 96, 96	MOm	57, 72, 69, 93
ADY AAAY36	68, 18, 18, 18, 18, 18	68, 18, 18, 18, 18, 18	ADY AAAY36	71, 81, 81, 81, 81	74, 17, 74, 40, 72	ADY AAAY36	25, 50, 50, 50, 50	25, 50, 50, 50, 50	ADY AAAY36	70, 96, 96, 96, 96	MOm	57, 72, 69, 93
ADY AAAY37	68, 18, 18, 18, 18, 18	68, 18, 18, 18, 18, 18	ADY AAAY37	71, 81, 81, 81, 81	74, 17, 74, 40, 72	ADY AAAY37	25, 50, 50, 50, 50	25, 50, 50, 50, 50	ADY AAAY37	70, 96, 96, 96, 96	MOm	57, 72, 69, 93
ADY AAAY38	68, 18, 18, 18, 18, 18	68, 18, 18, 18, 18, 18	ADY AAAY38	71, 81, 81, 81, 81	74, 17, 74, 40, 72	ADY AAAY38	25, 50, 50, 50, 50	25, 50, 50, 50, 50	ADY AAAY38	70, 96, 96, 96, 96	MOm	57, 72, 69, 93
ADY AAAY39	68, 18, 18, 18, 18, 18	68, 18, 18, 18, 18, 18	ADY AAAY39	71, 81, 81, 81, 81	74, 17, 74, 40, 72	ADY AAAY39	25, 50, 50, 50, 50	25, 50, 50, 50, 50	ADY AAAY39	70, 96, 96, 96, 96	MOm	57, 72, 69, 93
ADY AAAY40	68, 18, 18, 18, 18, 18	68, 18, 18, 18, 18, 18	ADY AAAY40	71, 81, 81, 81, 81	74, 17, 74, 40, 72	ADY AAAY40	25, 50, 50, 50, 50	25, 50, 50, 50, 50	ADY AAAY40	70, 96, 96, 96, 96	MOm	57, 72, 69, 93
ADY AAAY41	68, 18, 18, 18, 18, 18	68, 18, 18, 18, 18, 18	ADY AAAY41	71, 81, 81, 81, 81	74, 17, 74, 40, 72	ADY AAAY41	25, 50, 50, 50, 50	25, 50, 50, 50, 50	ADY AAAY41	70, 96, 96, 96, 96	MOm	57, 72, 69, 93
ADY AAAY42	68, 18, 18, 18, 18, 18	68, 18, 18, 18, 18, 18	ADY AAAY42	71, 81, 81, 81, 81	74, 17, 74, 40, 72	ADY AAAY42	25, 50, 50, 50, 50	25, 50, 50, 50, 50	ADY AAAY42	70, 96, 96, 96, 96	MOm	57, 72, 69, 93
ADY AAAY43	68, 18, 18, 18, 18, 18	68, 18, 18, 18, 18, 18	ADY AAAY43	71, 81, 81, 81, 81	74, 17, 74, 40, 72	ADY AAAY43	25, 50, 50, 50, 50	25, 50, 50, 50, 50	ADY AAAY43	70, 96, 96, 96, 96	MOm	57, 72, 69, 93
ADY AAAY44	68, 18, 18, 18, 18, 18	68, 18, 18, 18, 18, 18	ADY AAAY44	71, 81, 81, 81, 81	74, 17, 74, 40, 72	ADY AAAY44	25, 50, 50, 50, 50	25, 50, 50, 50, 50	ADY AAAY44	70, 96, 96, 96, 96	MOm	57, 72, 69, 93
ADY AAAY45	68, 18, 18, 18, 18, 18	68, 18, 18, 18, 18, 18	ADY AAAY45	71, 81, 81, 81, 81	74, 17, 74, 40, 72	ADY AAAY45	25, 50, 50, 50, 50	25, 50, 50, 50, 50	ADY AAAY45	70, 96, 96, 96, 96	MOm	57, 72, 69, 93
ADY AAAY46	68, 18, 18, 18, 18, 18	68, 18, 18, 18, 18, 18	ADY AAAY46	71, 81, 81, 81, 81	74, 17, 74, 40, 72	ADY AAAY46	25, 50, 50, 50, 50	25, 50, 50, 50, 50	ADY AAAY46	70, 96, 96, 96, 96	MOm	57, 72, 69, 93
ADY AAAY47	68, 18, 18, 18, 18, 18	68, 18, 18, 18, 18, 18	ADY AAAY47	71, 81, 81, 81, 81	74, 17, 74, 40, 72	ADY AAAY47	25, 50, 50, 50, 50	25, 50, 50, 50, 50	ADY AAAY47	70, 96, 96, 96, 96	MOm	57, 72, 69, 93
ADY AAAY48	68, 18, 18, 18, 18, 18	68, 18, 18, 18, 18, 18	ADY AAAY48	71, 81, 81, 81, 81	74, 17, 74, 40, 72	ADY AAAY48	25, 50, 50, 50, 50	25, 50, 50, 50, 50	ADY AAAY48	70, 96, 96, 96, 96	MOm	57, 72, 69, 93
ADY AAAY49	68, 18, 18, 18, 18, 18	68, 18, 18, 18, 18, 18	ADY AAAY49	71, 81, 81, 81, 81	74, 17, 74, 40, 72	ADY AAAY49	25, 50, 50, 50, 50	25, 50, 50, 50, 50	ADY AAAY49	70, 96, 96, 96, 96	MOm	57, 72, 69, 93
ADY AAAY50	68, 18, 18, 18, 18, 18	68, 18, 18, 18, 18, 18	ADY AAAY50	71, 81, 81, 81, 81	74, 17, 74, 40, 72	ADY AAAY50	25, 50, 50, 50, 50	25, 50, 50, 50, 50	ADY AAAY50	70, 96, 96, 96, 96	MOm	57, 72, 69, 93
ADY AAAY51	68, 18, 18, 18, 18, 18	68, 18, 18, 18, 18, 18	ADY AAAY51	71, 81, 81, 81, 81	74, 17, 74, 40, 72	ADY AAAY51	25, 50, 50, 50, 50	25, 50, 50, 50, 50	ADY AAAY51	70, 96, 96, 96, 96	MOm	57, 72, 69, 93

Çizelge 4. 62. Alan 5'e ilişkin algı endeks değerleri

ALAN 5																
YAKINLIK	MÖ _{SD}	MÖ _{DD}	MÖ _{ED}	BENZERLİK	MÖ _{SD}	MÖ _{DD}	MÖ _{ED}	KAPALILIK	MÖ _{SD}	MÖ _{DD}	MÖ _{ED}	SÜREKLİLİK	MÖ _{SD}	MÖ _{DD}	MÖ _{ED}	ENDEKS KATSAYISI
ADYAa5Y1	86,36363636	86,36363636	89,2018793	ADBa5Y1	85,90909091	85,90909091	89,7329436	ADKa5Y1	87,27272727	87,27272727	90,14084507	ADSa5Y1	67,27272727	90	92,5774640	1,03286385
ADYAa5Y2	80,45454545	70,49661441	72,8134045	ADBa5Y2	75,90909091	75,90909091	78,4075587	ADKa5Y2	65,45454545	8,101370073	8,36761282	ADSa5Y2	67,27272727	67,27272727	69,48356807	1,03286385
ADYAa5Y3	82,72727273	82,72727273	85,4460089	ADBa5Y3	70,45454545	70,45454545	72,76953065	ADKa5Y3	80,90909091	80,90909091	83,58807512	ADSa5Y3	81,36363636	81,36363636	84,03755868	1,03286385
ADYAa5Y4	55,45454545	55,45454545	57,2769853	ADBa5Y4	36,36363636	36,36363636	37,5986545	ADKa5Y4	73,18181818	73,18181818	75,5865446	ADSa5Y4	67,27272727	67,27272727	69,55305164	1,03286385
ADYAa5Y5	63,63636364	63,63636364	65,7276953	ADBa5Y5	48,63636364	48,63636364	50,23474178	ADKa5Y5	85,90909091	85,90909091	88,73239436	ADSa5Y5	81,81818182	81,81818182	84,50704225	1,03286385
ADYAa5Y6	86,81818182	86,81818182	89,6713615	ADBa5Y6	85,90909091	85,90909091	88,7329436	ADKa5Y6	88,18181818	88,18181818	91,0798122	ADSa5Y6	89,54545455	89,54545455	92,48826291	1,03286385
ADYAa5Y7	82,72727273	82,72727273	85,4460089	ADBa5Y7	80	80	82,62910798	ADKa5Y7	80,45454545	80,45454545	83,08839155	ADSa5Y7	83,18181818	83,18181818	85,91549296	1,03286385
ADYAa5Y8	77,27272727	77,27272727	79,81220657	ADBa5Y8	58,18181818	58,18181818	60,0939871	ADKa5Y8	79,54545455	79,54545455	82,15962441	ADSa5Y8	76,36363636	76,36363636	78,87323944	1,03286385
ADYAa5Y9	87,72727273	87,72727273	90,6102864	ADBa5Y9	82,72727273	82,72727273	85,4460089	ADKa5Y9	85,45454545	85,45454545	88,2629108	ADSa5Y9	89,09090909	89,09090909	92,01877934	1,03286385
ADYAa5Y10	64,54545455	22,85763842	23,6082841	ADBa5Y10	30,90909091	7,582834897	7,83203644	ADKa5Y10	63,63636364	5,642289997	5,82763478	ADSa5Y10	43,18181818	13,4672725	13,91001875	1,03286385
ADYAa5AÇ1	82,72727273	82,72727273	85,4460089	ADBa5AÇ1	84,09090909	84,09090909	86,05446009	ADKa5AÇ1	87,27272727	87,27272727	75	ADSaAÇ1	86,36363636	86,36363636	89,2018793	1,03286385
ADYAa5AÇ2	83,18181818	83,18181818	85,91549296	ADBa5AÇ2	85	85	87,79342723	ADKa5AÇ2	87,27272727	87,27272727	90,14084507	ADSaAÇ2	70,45454545	70,45454545	72,76953065	1,03286385
ADYAa5Y1	42,72727273	42,72727273	44,131454	ADBa5Y1	56,81818182	56,81818182	58,88544601	ADKa5Y1	60	60	61,97183088	ADSa5Y1	52,72727273	52,72727273	54,4600039	1,03286385
ADYAa5Y12	46,36363636	46,36363636	47,88722394	ADBa5Y12	58,18181818	58,18181818	60,0939871	ADKa5Y12	61,81818182	61,81818182	63,84976526	ADSa5Y12	66,81818182	66,81818182	69,0408451	1,03286385
ADYAa5Y13	36,36363636	30,80295338	31,81525722	ADBa5Y13	38,63636364	5,908225453	6,102392487	ADKa5Y13	60	60	61,97183088	ADSa5Y13	53,18181818	53,18181818	54,92957746	1,03286385

Çizelge 4. 63. Mekânsal öğelerin bütünleşik algı endeks değerleri

BÜTÜNLEŞİK ALGI ENDEKS DEĞERLERİ														
ALAN 1			ALAN 2			ALAN 3			ALAN 4			ALAN 5		
MÖ	ADBUD	ADBED	MÖ	ADBUD	ADBED	MÖ	ADBUD	ADBED	MÖ	ADBUD	ADBED	MÖ	ADBUD	ADBED
ADa1Y1	12,91	10,06	ADa2Y1	42,84	42,84	ADa3Y1	37,79	37,79	ADa4Y1	38,73	38,73	ADa5Y1	90,26	90,26
ADa1Y2	26,41	26,41	ADa2Y2	63,85	63,85	ADa3Y2	41,31	41,31	ADa4Y2	38,26	38,26	ADa5Y2	74,65	57,27
ADa1Y3	26,76	26,76	ADa2Y3	59,86	59,86	ADa3Y3	37,91	37,91	ADa4Y3	38,26	38,26	ADa5Y3	81,46	81,46
ADa1Y4	38,73	38,73	ADa2Y4	31,69	23,64	ADa3Y4	24,30	24,30	ADa4Y4	24,30	24,30	ADa5Y4	60,09	60,09
ADa1Y5	15,49	15,49	ADa2Y5	78,76	78,76	ADa3Y5	22,65	22,65	ADa4Y5	40,38	40,38	ADa5Y5	72,30	72,30
ADa1Y6	62,44	62,44	ADa2Y6	78,76	78,76	ADa3Y6	65,73	65,73	ADa4Y6	31,22	31,22	ADa5Y6	90,49	90,49
ADa1Y7	63,26	63,26	ADa2Y7	78,17	78,17	ADa3Y7	79,93	79,93	ADa4Y7	41,78	41,78	ADa5Y7	84,27	84,27
ADa1Y8	60,33	60,33	ADa2Y8	81,57	81,57	ADa3Y8	72,77	72,77	ADa4Y8	45,07	45,07	ADa5Y8	75,23	75,23
ADa1Y9	59,15	59,15	ADa2Y9	66,78	66,78	ADa3Y9	69,37	69,37	ADa4Y9	46,36	40,82	ADa5Y9	89,08	89,08
ADa1Y10	19,13	19,13	ADa2Y10	74,06	74,06	ADa3Y10	51,41	51,41	ADa4Y10	84,04	84,04	ADa5Y10	52,23	12,79
ADa1AÇ1	30,75	30,75	ADa2Y11	22,42	5,48	ADa3Y11	51,41	51,41	ADa4Y11	79,81	79,81	ADa5AÇ1	84,74	84,74
ADa1AÇ2	39,67	39,67	ADa2Y12	58,10	58,10	ADa3Y12	56,57	56,57	ADa4Y12	81,57	81,57	ADa5AÇ2	84,15	84,15
ADa1AÇ3	40,61	40,61	ADa2Y13	44,13	44,13	ADa3Y13	25,12	25,12	ADa4Y13	65,61	65,61	ADa5YŞ1	54,81	54,81
ADa1AÇ4	40,26	40,26	ADa2Y14	60,68	60,68	ADa3Y14	54,34	54,34	ADa4Y14	46,48	46,48	ADa5YŞ2	60,21	60,21
ADa1AÇ5	55,52	55,52	ADa2Y15	78,17	78,17	ADa3Y15	40,02	40,02	ADa4Y15	49,41	49,41	ADa5YŞ3	48,59	38,70
ADa1AÇ6	57,86	57,86	ADa2Y16	77,00	77,00	ADa3Y16	34,74	34,74	ADa4Y16	48,59	48,59			
ADa1AÇ7	51,41	51,41	ADa2Y17	56,10	56,10	ADa3Y17	32,86	32,86	ADa4Y17	54,93	54,93			
ADa1AÇ8	50,94	50,94	ADa2Y18	41,55	41,55	ADa3Y18	31,34	31,34	ADa4Y18	55,28	55,28			
ADa1AÇ9	48,47	48,47	ADa2Y19	40,73	40,73	ADa3Y19	45,42	45,42	ADa4Y19	49,65	49,65			
ADa1YŞ1	37,91	30,35	ADa2Y20	40,14	40,14	ADa3Y20	44,95	44,95	ADa4Y20	49,30	49,30			
ADa1YŞ2	41,31	33,76	ADa2Y21	47,07	47,07	ADa3Y21	18,78	18,78	ADa4Y21	42,72	42,72			
ADa1YŞ3	50,12	50,12	ADa2AÇ1	53,52	53,52	ADa3Y22	40,85	40,85	ADa4Y22	42,84	42,84			
ADa1YŞ4	43,19	43,19	ADa2AÇ2	52,82	52,82	ADa3AÇ1	51,29	51,29	ADa4Y23	42,96	42,96			
ADa1YŞ5	59,39	59,39	ADa2AÇ3	55,16	55,16	ADa3AÇ2	51,17	51,17	ADa4Y24	46,36	46,36			
ADa1YŞ6	56,10	56,10	ADa2AÇ4	41,43	41,43	ADa3AÇ3	45,66	37,56	ADa4Y25	19,48	15,82			
ADa1YŞ7	53,99	53,99	ADa2AÇ5	44,01	44,01	ADa3AÇ4	50,23	50,23	ADa4Y26	41,08	41,08			
			ADa2AÇ6	39,79	39,79	ADa3AÇ5	37,32	29,19	ADa4AÇ1	69,13	69,13			
			ADa2AÇ7	44,95	44,95	ADa3AÇ6	46,36	46,36	ADa4AÇ2	61,85	61,85			
			ADa2AÇ8	55,63	55,63	ADa3AÇ7	47,54	47,54	ADa4AÇ3	56,46	56,46			
			ADa2AÇ9	56,81	56,81	ADa3YŞ1	22,07	16,66	ADa4AÇ4	52,23	52,23			
			ADa2YŞ1	18,66	12,26	ADa3YŞ2	24,77	18,03	ADa4AÇ5	48,24	48,24			
			ADa2YŞ2	46,13	46,13	ADa3YŞ3	64,91	64,91	ADa4AÇ6	45,89	33,68			
			ADa2YŞ3	52,00	52,00	ADa3YŞ4	59,15	59,15	ADa4AÇ7	51,64	51,64			
			ADa2YŞ4	28,64	28,64	ADa3YŞ5	50,23	50,23	ADa4AÇ8	43,66	43,66			
			ADa2YŞ5	39,20	39,20	ADa3YŞ6	30,75	30,75	ADa4AÇ9	42,25	42,25			
			ADa2YŞ6	29,69	21,86	ADa3YŞ7	58,45	58,45	ADa4AÇ10	49,06	49,06			
			ADa2YŞ7	37,09	37,09	ADa3YŞ8	53,64	53,64	ADa4YŞ1	75,35	75,35			
			ADBa2YŞ8	70,07	70,07	ADa3YŞ9	22,54	11,90	ADa4YŞ2	75,00	75,00			
			ADBa2YŞ9	69,48	69,48				ADa4YŞ3	73,47	73,47			
			ADBa2YŞ10	69,37	69,37				ADa4YŞ4	52,82	52,82			
									ADa4YŞ5	59,51	59,51			
									ADa4YŞ6	55,52	55,52			
									ADa4YŞ7	53,29	53,29			
									ADa4YŞ8	52,93	52,93			
									ADa4YŞ9	53,29	53,29			
									ADa4YŞ10	52,23	52,23			
									ADa4YŞ11	27,70	7,26			
									ADa4YŞ12	54,46	45,70			
									ADa4YŞ13	70,19	70,19			
									ADa4YŞ14	65,14	65,14			
									ADa4YŞ15	58,80	58,80			
									ADa4YŞ16	57,51	57,51			

MÖ= Mekânsal Öge,

ADBUD=Bütünleşik Uzman Algı Değeri,

ADBED= Bütünleşik Uzman Algı Endeks Değeri

Çizelge 4.58-Çizelge 4.63 arasında verilen algı endeks değerleri ve bütünleşik algı endeks değerleri yorumlandığında aşağıdaki temel sonuçlara ulaşılabilir:

- Çalışmada **89 yapısal öge**, **37 açık alan** ve **45 yeşil alan** olmak üzere toplam 171 mekânsal öge değerlendirilmiştir. Bu mekânsal ögelerin alanlara göre dağılımları incelendiğinde;

Mekânsal Öge	Alan 1	Alan 2	Alan 3	Alan 4	Alan 5
Yapı	10	21	22	26	10
Açık Alan	9	9	7	10	2
Yeşil Alan	7	10	9	16	3
Toplam	26	40	38	52	15

- Değerlendirilen 171 mekânsal öge içerisinde algı özellikleri açısından en yüksek puanı **100 tam algı değeri puanı** ile 4 nolu alandaki yapılardan **ADKa4Y11** kodlu **11 nolu yapının** aldığı olduğu saptanırken; **en düşük puanı 0,2983 puan** ile yine aynı alandaki **ADSa4Y9** kodlu **9 nolu yapının** aldığı tespit edilmiştir.
- Uzman anketlerinde değerlendirilen **171 mekânsal ögenin uzman algı endeks değeri ortalaması 51,28**, **en yüksek uzman algı endeks değeri 90,49** ve **en düşük uzman algı endeks değeri 12,91**'dir. **Bütünleşik algı endeks değerleri** için bu değerler sırasıyla **ortalama 50,03**, **en yüksek 90,49** ve **en düşük 5,48** olduğu tespit edilmiştir.
- Mekânsal ögelerin dört algı özelliği (yakınlık, benzerlik, kapalılık, süreklilik) açısından elde ettiği ortalama algı endeks değerleri yani **bütünleşik algı endeks değerleri** incelendiğinde; **en yüksek bütünleşik algı endeks değerinin 90,49** puan ile **5 nolu** alandaki **6 nolu** ve **ADa5Y6** kodlu mekânsal ögede olduğu; **en düşük bütünleşik algı endeks değerinin ise 5,47 puanla 2 nolu** alandaki **11 nolu** ve **ADa2Y11** kodlu mekânsal ögede olduğu belirlenmiştir (Çizelge 4.63).

- Çizelge 4.63’de uzman araştırması bulgularından elde edilen uzman algı değerleriyle alanlar arasında mekânsal ögelerin karşılaştırılabilirliğinin sağlanmasında kullanılacak bütünleşik algı endeks değerleri verilmiştir. Ayrıca, değişim değerleri etkisi ile mekânsal ögelerin algı değerlerindeki farklılıklar Çizelge 4.63’de açık bir şekilde görülmektedir.
- Alan 1’de uzman algı endeks değerleri ve değişim değeri ile ilişkilendirilen bütünleşik algı endeks değerleri bulgularına göre, yapısal ögelerde sadece **1 nolu yapının** algı değerinde (**ADa1Y1 (12,91-10,06)**) azalma gerçekleşirken, açık alanlarda herhangi bir değişimin olmadığı, yeşil alanlarda ise **1 (ADa1YŞ1 (37,91-30,35))** ve **2 (ADa1YŞ2 (41,31-33,76)) nolu yeşil alanlarda** bütünleşik algı endeks değerlerinde azalma gerçekleşmiştir. Bu değişimler alanın toplam algı değerini olumsuz yönde etkilemektedir (Çizelge 4.63).
- **Çizelge 4.63’de Alan 2’ye ilişkin uzman araştırması bulgularına** göre, azalma belirlenen **yapısal ögeler 4 (ADa2Y4 (31,69- 23,64))** ve **11 (ADa2Y11 (22,42-5,48))** nolu yapılardır. **Yeşil alanlar** ise **1 (ADa2YŞ1 (18,66-12,26))** ve **6 nolu (ADa2YŞ6 (29,69-21,86))** yeşil alanlardır (Çizelge 4.62). Açık alanlarda herhangi bir değişim saptanmamakla birlikte bu durum, alanda yer alan açık alan varlığının bir bütün olarak algılanması ve birbirleri ile organik bağ kurabildikleri şeklinde ifade edilebilir.
- **Alan 3’e ilişkin uzman araştırması bulguları ise,** diğer alanlardan farklı olarak yapısal ögelerde herhangi bir algı değeri değişimi olmadığı saptanmıştır. Açık alanlarda **3 (ADa3AÇ3 (45,66-37,56))** ve **5 (ADa3AÇ5 (37,32-29,19))** numaralı alanların bütünleşik algı endeks değerleri uzman algı endeks değerlerinden düşük olduğu saptanmıştır. **Yeşil alanlarda** ise, **1 (ADa3YŞ1 (22,07-16,66)), 2 (ADa3YŞ2 (24,77-18,03))** ve **9 (ADa3YŞ9(22,54-11,90)) nolu yeşil alanlarda** azalma gerçekleşmiştir.
- **Alan 4’e ilişkin uzman araştırması bulgularına** göre, **yapısal ögelerde 9 (ADa4Y9 (46,36-40,82))** ve **25 nolu (ADa4Y25 (19,48-15,82)) yapılarda**

bütünleşik algı endeks değerinde azalma gerçekleştiği tespit edilebilmiştir. **Açık alanlarda 6 (ADa4AÇ6 (45,89-33,68)) nolu** açık alanın bütünleşik algı endeks değerinde azalma gerçekleştiği, yeşil alanlarda ise **11 (ADa4YŞ11 (27,70-7,26)) ve 12 nolu (ADa4YŞ12 (54,46-45,70)) yeşil alanlarda** bütünleşik algı endeks değerinde azalma gerçekleştiği saptanmıştır (Çizelge 4.63).

- **Alan 5’e ilişkin uzman araştırması bulgularına göre, yapısal öğelerde 2 (ADa5Y2 (74,65-57,27)) ve 10 nolu (ADa5Y10 (52,23-12,79)) yapılar, yeşil alanlarda ise 3 nolu (ADa5YŞ3 (48,59-38,70)) yeşil alan** bütünleşik algı endeks değerlerinde azalma olduğu saptanmıştır. Açık alanlarda bir değişiklik gözlenmemiştir.
- Bütünleşik algı endeks değerlerinde **Alan 2’de bulunan 11 nolu yapısal öğede (ADa2Y11 (22,42-5,48)) %75,5** gibi bir oranda **azalmanın** olduğu tespit edilmiştir (Çizelge 4.63). Bu durum yakınlık-benzerlik-kapalılık-süreklilik algı öğeleri bakımından alandaki bütünlüğü sağlamaması ve hâkim kimlik özelliklerini taşınamaması ile açıklanabilir. Bu duruma benzer bir azalma **%73,7’lik bir oranla Alan 4’te yer alan 11 nolu yeşil alanda (ADa4YŞ11 (27,70-7,26))** görülmektedir. Buradaki durum ise Gestalt kuramında belirtilen parçaların bütün oluşturması ilkesine uymaması ile açıklanabilir.

- **Çizelge 4.63'ye göre** hiçbir mekânsal ögenin algı değerlerinde artış olmadığı aksine azalma gerçekleştiği saptanmıştır. Bu durumun temel sebepleri;
 - **English ve Cordell (1993)** tarafından aktarılan ve çalışmanın amacına uyarlanan matematiksel modeldeki değişim değerinin $\geq$ **olma durumunda** 0 (sıfır) kabul edilmesi ve bu durumun algı değerinin hesaplanmasında matematiksel formülde pay/paydayı 0 (sıfır) yapması, uzman değerlendirmesinde aldığı puanı yani kendi puanı almasına neden olmasıdır. Bu yüzden mekânsal ögelerin algı değerleri ya kendi değerini ya da azalan bir algı değerini almıştır.
 - Gestalt kuramında belirtilen parçaların bütün oluşturması ilkesine uymayan mekânsal yerleşim düzeninin ve konumlanmaların etkisi,
 - Çalışma alanlarının Arkeolojik Sit Alanı Sınırları ve çoğunluğunun Kentsel Sit Alanı sınırları içerisinde yer alması ve genelini tarihi doku ögelerinin oluşturduğu mekânsal alanların içerisinde kimlik özelliklerini yansıtmayan, tarihsel deneyim ve mekânsal bilgi birikiminden yoksun yapıların varlığı,
 - Tarihi çevrenin zaman içerisinde doğa ya da insan kaynaklı etkenlerden dolayı tahrip olması, yeni yapılaşma alanlarına olan ihtiyaç ve modern yapım teknikleri ile kent içerisinde artış gösteren yapılaşmanın olması,
 - Çalışma alanlarının geçmişten günümüze geçirmiş olduğu tarihsel süreç ve değişimlerin, günümüz yapısal çözümlmeleri ile mekânlara aktarılamaması bu nedenlerden olabilir.

4.6. Kullanıcı Araştırması Bulguları

Kullanıcı araştırması Mart 2016- Ekim 2016 döneminde standart formlar aracılığıyla yüz yüze görüşme yoluyla **toplam 220 birey** ile gerçekleştirilmiştir. Ankete katılanlardan üç soru grubuna yanıt vermeleri istenmiştir. **Birinci bölüm** sosyo-ekonomik karakteristikleri (yaş aralığı, cinsiyet, eğitim durumu, meslek, ikamet edilen kent bölgesi ve Tarsus'ta ikamet edilen süre gibi) kapsamaktadır. **İkinci bölümdeki** sorularda ise kentin bireylerdeki algılanma durumunu nasıl tanımladıklarına yanıt aranmıştır. Burada amaç bireylerin zihinsel haritalarını ortaya koyabilmektir. Bu bağlamda kent bölgelerinin, kenti oluşturan ve algısal etkisi bulunan sınır elemanlarının, önemli yolların, toplanma alanlarının ve kent için önemli nirengi elemanlarının neler olduğunun belirlenmesine yönelik sorular sorulmuştur. **Üçüncü bölümde** ise görüşülenlerden kent içerisinde en fazla algıladıkları mekânsal öğeleri beyaz bir kâğıda aktarmaları istenmiştir.

Kullanıcı araştırmasından elde edilen demografik yapıya ait bilgiler Çizelge 4.63,'te belirtilmiştir. Çizelge 4.64'ten de anlaşılacağı gibi görüşülenlerin **104'ü (%47,3)** 26-40 yaş aralığından bireylerdir.

Ankete katılanların **100'ü (%45,5)** kadınlardan oluşurken, **120'si (%54,5)** erkeklerden oluşmaktadır.

Eğitim durumuna göre 36 birey(%16,4) orta eğitim, **88 birey (%40)** lise ve **96 birey (%43,6)** ise üniversite mezunudur.

Görüşülenlerin büyük çoğunluğu **kent merkezinde ikamet etmektedir (153 birey, %69,5)**. Geri kalan **67 birey (%30,5)** ise **kent merkezi dışında** kalan yerleşim alanlarında yaşamaktadır.

Ankete katılanların yaklaşık olarak yarısı **(%48,2)** **20 yıldan daha fazla** bir süredir Tarsus'ta ikamet etmektedir. **Meslekleri** ise **emekli 21 (%9,5)**, **ev kadını 34 (%15,5)**, **öğrenci 36 (%16,4)**, **servis sektörü 29 (%13,2)**, **ticaret 46 (%20,9)** ve **memur 54 (%24,5)** grubundan oluşmaktadır.

Çizelge 4. 64. Kullanıcı değerlendirmesine katılanların demografik özellikleri

Özellikler	Birey Sayısı	%
<u>Yaş</u>		
18-25	50	22.7
26-40	104	47.3
>40	66	30.0
Toplam	220	100.0
<u>Cinsiyet</u>		
Kadın	100	45.5
Erkek	120	54.5
Toplam	220	100.0
<u>Eğitim Durumu</u>		
Orta Eğitim	36	16.4
Lise	88	40
Üniversite	96	43.6
Toplam	220	100.0
<u>İkamet edilen yer</u>		
Kent Merkezi	153	69.5
Kent Dışı	67	30.5
Toplam	220	100.0
<u>İkamet süresi</u>		
5-10 yıl	40	18.2
11-20 yıl	74	33.6
>20	106	48.2
Toplam	220	100.0
<u>Meslek</u>		
Emekli	21	9.5
Ev Kadını	34	15.5
Öğrenci	36	16.4
Servis Sektörü	29	13.2
Ticaret	46	20.9
Memur	54	24.5
Toplam	220	100.0

4.6.1. Algılanan İmge Öğeleri ve Endeks Değerleri

Kullanıcı araştırmasının temel bölümünü oluşturan; bölgeler, sınırlar, yollar, odak noktaları ve nirengi noktalarının ankete katılan bireyler tarafından ne düzeyde algılandığına dair bulgular sırası ile Çizelge 4.65, Çizelge 4.66, Çizelge 4.67, Çizelge 4.68 ve Çizelge 4.69’da verilmiştir. Çizelgelerde algılanan imge elemanları, kişi sayısı, algılanan yüzde oranı (%), endeks katsayısı, algı endeks değeri, bütünlük algı endeks değeri ve bütünlük algı endeks değeri katsayısı değerleri verilmektedir.

Endeks Katsayısı: Örneklem alan bazında en yüksek frekans değerini alan mekânsal ögenin yüzde oranını 100’e tamamlayan katsayı değeri.

Bütünlük algı endeks katsayısı: Beş örneklem alan içerisinde yer alan mekânsal öğelerin endekslenebilmesi ve karşılaştırılabilir olmasını sağlayan, kullanıcı araştırmasında yanıt olarak verilen en yüksek frekans değerine sahip mekânsal ögenin değerini 100’e tamamlayan katsayı değeri.

Kullanıcı araştırmasına katılanların imgelerinde yer alan **kentsel bölgeler; Geleneksel Tarsus Evleri 145 kişi/220 (%65,9), Berdan Barajı 85 kişi/220 (%38,6) ve Sanayi Sitesi bölgesi 66 kişi/220 (%30)** olurken algılanan diğer imge elemanları bu oranların altında kalmıştır. Katılımcılar **52 farklı kentsel alanı/ögeyi** bu anlamda yanıt olarak vermiştir (Çizelge 4.65).

Kullanıcı araştırmasında verilen yanıtlarda yer alan ve bölge özelliği taşımamasına karşın kullanıcıların bulunduğu bölgeyi tanımlamakta kullandığı mekânsal öğeleri bölge kapsamında düşünmüş olması dikkat çeken bir bulgu kabul edilebilir. Bu öğeler genel olarak adres tanımlama unsuru olarak zihinlerde yer etmektedir. Örneğin odağında Üçgen Çarşı’nın bulunduğu alan, bu ögenin etki alanı ile birlikte düşünüldüğünde adres tanımlamakta kullanılabilen bir bölge olarak değerlendirilebilmektedir.

Çizelge 4. 65. Algılanan kentsel bölge imge elemanları

Algılanan Kentsel Bölge	Kişi Sayısı	%	Endeks Katsayısı	Algı Endeks Değeri	Bütünleşik Algı Endeks Değeri	Bütünleşik Algı Endeks Katsayısı
Geleneksel Tarsus Evleri	145	65,9	1,5	100,0	75,13	1,14
Berdan Barajı	85	38,6	1,5	58,6	44,04	1,14
Sanayi Sitesi Bölgesi	66	30,0	1,5	45,5	34,20	1,14
Tarsus Şehresi	64	29,1	1,5	44,1	33,16	1,14
Ulucami ve yakın çevresi (Camiler Bölgesi)	60	27,3	1,5	41,4	31,09	1,14
Ülküköy Mahallesi	27	12,3	1,5	18,6	13,99	1,14
Kleopatira Kapısı ve yakın çevresi	17	7,7	1,5	11,7	8,81	1,14
Yarenlik Alanı	15	6,8	1,5	10,3	7,77	1,14
Tekke Mahallesi	10	4,5	1,5	6,9	5,18	1,14
Cetvel	13	5,9	1,5	9,0	6,74	1,14
Yeni Mahalle	13	5,9	1,5	9,0	6,74	1,14
82Evler Bölgesi	15	6,8	1,5	10,3	7,77	1,14
Kentsel Sit Alanı	11	5,0	1,5	7,6	5,70	1,14
Saint Paul Kuyusu ve yakın çevresi	7	3,2	1,5	4,8	3,63	1,14
Arkeolojik Bölge	3	1,4	1,5	2,1	1,55	1,14
Gözlük Höyüğü	11	5,0	1,5	7,6	5,70	1,14
Sıptılı Çarşısı	2	0,9	1,5	1,4	1,04	1,14
Şahmeran Heykeli ve yakın çevresi	2	0,9	1,5	1,4	1,04	1,14
Altından Geçme	1	0,5	1,5	0,7	0,52	1,14
Antik yol	3	1,4	1,5	2,1	1,55	1,14
Duatepe	1	0,5	1,5	0,7	0,52	1,14
Kırklarsırtı	4	1,8	1,5	2,8	2,07	1,14
Yenice	2	0,9	1,5	1,4	1,04	1,14
Namrun	1	0,5	1,5	0,7	0,52	1,14
Tekir	1	0,5	1,5	0,7	0,52	1,14
Cumhuriyet Alanı ve yakın çevresi	3	1,4	1,5	2,1	1,55	1,14
Kent Merkezi	5	2,3	1,5	3,4	2,59	1,14
Demirkapı	3	1,4	1,5	2,1	1,55	1,14
Üçgen Çarşı	3	1,4	1,5	2,1	1,55	1,14
Şehitşah Mahallesi	3	1,4	1,5	2,1	1,55	1,14
Kırkkayık Bedesteni	4	1,8	1,5	2,8	2,07	1,14
Şehitler Tepesi	5	2,3	1,5	3,4	2,59	1,14
Şehitlik	1	0,5	1,5	0,7	0,52	1,14
Nusret Mayın Gemisi ve yakın çevresi	2	0,9	1,5	1,4	1,04	1,14
Bey Değirmeni	2	0,9	1,5	1,4	1,04	1,14
Eshab Kehf	2	0,9	1,5	1,4	1,04	1,14
Domuktaş	1	0,5	1,5	0,7	0,52	1,14
Tarihi İş Yerleri	1	0,5	1,5	0,7	0,52	1,14
Yüzüncüyıl	1	0,5	1,5	0,7	0,52	1,14
Üzümlü Kavşak	1	0,5	1,5	0,7	0,52	1,14
Kuşlu Minare	1	0,5	1,5	0,7	0,52	1,14
Ergenekon	1	0,5	1,5	0,7	0,52	1,14
Mithatpaşa	1	0,5	1,5	0,7	0,52	1,14
Hal Bölgesi	1	0,5	1,5	0,7	0,52	1,14
Musalla	2	0,9	1,5	1,4	1,04	1,14
Tren Garı	3	1,4	1,5	2,1	1,55	1,14
Makam	5	2,3	1,5	3,4	2,59	1,14
Anıt	2	0,9	1,5	1,4	1,04	1,14
Yaramuş Afet Evleri	3	1,4	1,5	2,1	1,55	1,14
Bac Köprüsü	1	0,5	1,5	0,7	0,52	1,14
Kafeler Sokakı	1	0,5	1,5	0,7	0,52	1,14
Fahrettinpaşa Akşemsaddin	1	0,5	1,5	0,7	0,52	1,14
Toplam Algılanan İmge Elemanı Sayısı (52)						

Kullanıcı araştırması bulgularına göre sınır elemanları olarak **Berdan Nehri 193 kişi/220 (%87,7)** ile kullanıcılar tarafından en yüksek yanıt sayısına ulaşmıştır. Berdan Nehrini, **D-400 Karayolu 117 kişi/220 (%53,18)** ve **Mersin-Adana Demiryolu 68 kişi/220 (%30,91)** izlemektedir (Çizelge 4.66). Kullanıcılar **38** farklı alanı kentsel sınır elemanı olarak yanıtlarında belirtmiştir.

Çizelge 4. 66. Algılanan kentsel sınır imge elemanları

Algılanan Sınır Elemanı	Kişi Sayısı	%	Endeks Katsayısı	Algı Endeks Değeri	Bütünleşik Algı Endeks Değeri	Bütünleşik Algı Endeks Katsayısı
Yarenlik Alanı	1	0,45	1,14	0,52	0,52	1,14
Demiryolu	68	30,91	1,14	35,23	35,23	1,14
Takbaşı	1	0,45	1,14	0,52	0,52	1,14
D-400 Karayolu	117	53,18	1,14	60,62	60,62	1,14
Geleneksel Tarsus Evleri	2	0,91	1,14	1,04	1,04	1,14
Tag Otoyolu	45	20,45	1,14	23,32	23,32	1,14
Berdan Nehri	193	87,73	1,14	100,00	100,00	1,14
Gözlükçü Höyüğü	2	0,91	1,14	1,04	1,04	1,14
Demirkapı	1	0,45	1,14	0,52	0,52	1,14
Yeni Hal Yolu	2	0,91	1,14	1,04	1,04	1,14
Berdan Barajı	47	21,36	1,14	24,35	24,35	1,14
E24 Karayolu Nato Yolu	2	0,91	1,14	1,04	1,04	1,14
Karabucak Ormanı	11	5,00	1,14	5,70	5,70	1,14
Mersin Sahili	1	0,45	1,14	0,52	0,52	1,14
Kulak Denizi	1	0,45	1,14	0,52	0,52	1,14
Cetvel Köprüsü	2	0,91	1,14	1,04	1,04	1,14
Kleopatra Kapısı	5	2,27	1,14	2,59	2,59	1,14
Tarsus Plajı	2	0,91	1,14	1,04	1,04	1,14
Yenice Girişi	2	0,91	1,14	1,04	1,04	1,14
Domuktaş	1	0,45	1,14	0,52	0,52	1,14
St. Paul Kuyusu	1	0,45	1,14	0,52	0,52	1,14
Kaleburcu Yolu	1	0,45	1,14	0,52	0,52	1,14
Nato Yolu	2	0,91	1,14	1,04	1,04	1,14
Makam-ı Şerif Cami	2	0,91	1,14	1,04	1,04	1,14
Akdeniz	1	0,45	1,14	0,52	0,52	1,14
Gülek Kalesi	1	0,45	1,14	0,52	0,52	1,14
Toros Dağları	9	4,09	1,14	4,66	4,66	1,14
Eshab-ı Kehf Mağarası	1	0,45	1,14	0,52	0,52	1,14
Tarsus Şehlesi	3	1,36	1,14	1,55	1,55	1,14
Antik Yol (Roma Yolu)	1	0,45	1,14	0,52	0,52	1,14
Doğa	1	0,45	1,14	0,52	0,52	1,14
Mavi Bulvar Kanalı	3	1,36	1,14	1,55	1,55	1,14
Huzurkent	1	0,45	1,14	0,52	0,52	1,14
Demirkapı	1	0,45	1,14	0,52	0,52	1,14
Üst Geçit	1	0,45	1,14	0,52	0,52	1,14
Atatürk Bulvarı	1	0,45	1,14	0,52	0,52	1,14
Şehale Yolu	1	0,45	1,14	0,52	0,52	1,14
Su Kanalı	1	0,45	1,14	0,52	0,52	1,14
Toplam Algılanan Eleman Sayısı (38)						

Kullanıcı araştırması bulgularına göre, bireylerin zihin haritalarında en yoğun yer bulan kent içi yollar **Atatürk Caddesi 175 kişi/220 (%79,5) ve Cengiz Topel Caddesi 73 kişi/220 (%33,2)** olarak belirlenmiştir. Algılanan diğer kent içi yolların oranları %30'un altında bulunmuştur. Katılımcılar **40** farklı kentsel yolu zihinsel haritalarında yer eden yol ögesi kapsamında belirtmişlerdir (Çizelge 4.67).

Araştırma bulgularına göre bireylerin zihinsel haritalarında en yoğun yer bulan odak noktaları; **Cumhuriyet Alanı 134 kişi/220 (%60,91), Kleopatra Meydanı 104 kişi/220 (%47,27) ve Ulu Cami yakın çevresi 75 kişi/220 (%34,09)** olarak belirlenmiştir. Kentsel odak noktası olarak **40** farklı kentsel alan kullanıcılar tarafından yanıt olarak verilmiştir (Çizelge 4.68).

4.BULGULAR VE TARTIŞMA

Halil DUYMUS

Çizelge 4. 67. Algılanan kentsel yol imge elemanları

Algılanan Yol Elemanı	Kişi Sayısı	%	Endeks Katsayısı	Algı Endeks Değeri	Bütünleşik Algı Endeks Değeri	Bütünleşik Algı Endeks Katsayısı
Cengiz Topel Caddesi	73	33,2	1,257142857	41,7	37,82	1,14
Atatürk Caddesi	175	79,5	1,257142857	100,0	90,67	1,14
Cetvel	38	17,3	1,257142857	21,7	19,69	1,14
Mavi Bulvar	51	23,2	1,257142857	29,1	26,42	1,14
Gazipaşa Bulvarı	9	4,1	1,257142857	5,1	4,66	1,14
İbnisina Bulvarı	3	1,4	1,257142857	1,7	1,55	1,14
Mersin-Adana Demir Yolu	6	2,7	1,257142857	3,4	3,11	1,14
Adana Bulvarı	50	22,7	1,257142857	28,6	25,91	1,14
Dumlupınar Bulv.	9	4,1	1,257142857	5,1	4,66	1,14
İsmet Paşa Bulvarı	25	11,4	1,257142857	14,3	12,95	1,14
TAG Otayolu	5	2,3	1,257142857	2,9	2,59	1,14
Rasim Dokur Bulvarı	12	5,5	1,257142857	6,9	6,22	1,14
Baraj yolu	13	5,9	1,257142857	7,4	6,74	1,14
Kasım Ekenler Bulvarı	9	4,1	1,257142857	5,1	4,66	1,14
Şehale Bulvarı	8	3,6	1,257142857	4,6	4,15	1,14
D-400 Karayolu (E5 Karayolu)	20	9,1	1,257142857	11,4	10,36	1,14
Beydeğirmeni Girişi	1	0,5	1,257142857	0,6	0,52	1,14
Mersin Caddesi	3	1,4	1,257142857	1,7	1,55	1,14
Antik Yol (Roma Yolu)	4	1,8	1,257142857	2,3	2,07	1,14
Kleopatra Kapısı	3	1,4	1,257142857	1,7	1,55	1,14
Yarenlik Alanı	5	2,3	1,257142857	2,9	2,59	1,14
NATO Yolu	3	1,4	1,257142857	1,7	1,55	1,14
Toros Caddesi	1	0,5	1,257142857	0,6	0,52	1,14
Mimar Sinan Bulvarı	1	0,5	1,257142857	0,6	0,52	1,14
Ant Caddesi	1	0,5	1,257142857	0,6	0,52	1,14
Şehit İshak Caddesi	1	0,5	1,257142857	0,6	0,52	1,14
Kaleburcu Caddesi	1	0,5	1,257142857	0,6	0,52	1,14
Mehmet Akif Ersoy Caddesi	1	0,5	1,257142857	0,6	0,52	1,14
Eski Hal Yolu	2	0,9	1,257142857	1,1	1,04	1,14
Fevzi Çakmak Caddesi	1	0,5	1,257142857	0,6	0,52	1,14
Toros Caddesi	1	0,5	1,257142857	0,6	0,52	1,14
Nene Hatun Caddesi	1	0,5	1,257142857	0,6	0,52	1,14
Devlet Bahçeli Bulvarı	1	0,5	1,257142857	0,6	0,52	1,14
Özüm Yolu	3	1,4	1,257142857	1,7	1,55	1,14
Çamlıyayla Yolu	1	0,5	1,257142857	0,6	0,52	1,14
Yeşil Yol	1	0,5	1,257142857	0,6	0,52	1,14
Sait Bolat Bulvarı	1	0,5	1,257142857	0,6	0,52	1,14
Langen Bulvarı	1	0,5	1,257142857	0,6	0,52	1,14
Alparslan Türkeş Bulvarı	1	0,5	1,257142857	0,6	0,52	1,14
Üstgeçit	1	0,5	1,257142857	0,6	0,52	1,14
Toplanılgılanan Eleman Sayısı (40)						

Çizelge 4. 68. Algılanan kentsel odak noktaları imge elemanları

Algılanan Odak Noktası	Kişi Sayısı	%	Endeks Katsayısı	Algı Endeks Değeri	Bütünleşik Algı Endeks Değeri	Bütünleşik Algı Endeks Katsayısı
Genelköl Tarsus Evleri	4	1,82	1,64	2,99	2,07	1,14
Kleopatra Meydanı	104	47,27	1,64	77,61	53,89	1,14
Ulu Cami ve Yakın Çevresi	75	34,09	1,64	55,97	38,86	1,14
Cumhuriyet Alanı	134	60,91	1,64	100,00	69,43	1,14
Saint Paul Kuyusu ve Yakın Çevresi	33	15,00	1,64	24,63	17,10	1,14
Belediye Meydanı	1	0,45	1,64	0,75	0,52	1,14
Tarsus Selalesi	36	16,36	1,64	26,87	18,65	1,14
Çarşı Meydanı	2	0,91	1,64	1,49	1,04	1,14
Yarenlik Alanı	40	18,18	1,64	29,85	20,73	1,14
Tarsus Kültür Parkı	56	25,45	1,64	41,79	29,02	1,14
Tarsus Stadı	4	1,82	1,64	2,99	2,07	1,14
Antik Yol (Roma Yolu)	10	4,55	1,64	7,46	5,18	1,14
Nusret Mayın Gemisi Kavağı	31	14,09	1,64	23,13	16,06	1,14
Şahmerdan Heykeli Kavağı	57	25,91	1,64	42,54	29,53	1,14
75. Yıl Açık Hava Gösteri Merkezi	1	0,45	1,64	0,75	0,52	1,14
Atatürk Parkı	1	0,45	1,64	0,75	0,52	1,14
Gözlükte Höyüğü	5	2,27	1,64	3,73	2,59	1,14
Ahıdan Geçme (Roma Hamamı)	5	2,27	1,64	3,73	2,59	1,14
İstasyon Binası ve Yakın Çevresi	7	3,18	1,64	5,22	3,63	1,14
Ant	1	0,45	1,64	0,75	0,52	1,14
Tarsus Ahs-ı Seriş Merkezi	35	15,91	1,64	26,12	18,13	1,14
Makam-ı Şerif Camii	8	3,64	1,64	5,97	4,15	1,14
Kayla Camii	1	0,45	1,64	0,75	0,52	1,14
Yıldızlar Köşesi	1	0,45	1,64	0,75	0,52	1,14
Üst Geçit	1	0,45	1,64	0,75	0,52	1,14
Berdan Barajı	23	10,45	1,64	17,16	11,92	1,14
Demirkapı	1	0,45	1,64	0,75	0,52	1,14
Sekçuk Togo	1	0,45	1,64	0,75	0,52	1,14
100. Yıl Çarşısı	1	0,45	1,64	0,75	0,52	1,14
Kentsel Sit Alanı	1	0,45	1,64	0,75	0,52	1,14
Kırkkayış Bedesteni	4	1,82	1,64	2,99	2,07	1,14
Yapay Şehale	1	0,45	1,64	0,75	0,52	1,14
Azakay Parkı	1	0,45	1,64	0,75	0,52	1,14
Saat Kulesi ve Çevresi	1	0,45	1,64	0,75	0,52	1,14
Sipilli Çarşısı	14	6,36	1,64	10,45	7,25	1,14
Kubatapı Medresesi Meydanı	1	0,45	1,64	0,75	0,52	1,14
Hayıvanat Bahçesi	32	14,55	1,64	23,88	16,58	1,14
Cetvel	1	0,45	1,64	0,75	0,52	1,14
Bey Değirmeni	1	0,45	1,64	0,75	0,52	1,14
Domuktaş	1	0,45	1,64	0,75	0,52	1,14
Toplanılgılanan Eleman Sayısı (40)						

Kullanıcıların zihinsel haritalarında en yoğun yer bulan **kentsel nirengi noktaları**; **Kleopatra Kapısı 173 kişi/220 (%78,6)**, **Ulu Cami 94 kişi/220 (%42,7)** ve **Saat Kulesi 73 kişi/220 (%33,2)** olarak belirlenmiştir. Araştırmaya katılanlar 43 farklı kentsel mekânı/ögeyi nirengi noktası olarak yanıt vermiştir (Çizelge4.69).

Çizelge 4. 69. Algılanan kentsel nirengi noktaları imge elemanları

Algılanan Nirengi Eleman	Kişi Sayısı	%	Endeks Katsayısı	Algı Endeks Değeri	Bütünleşik Algı Endeks Değeri	Bütünleşik Algı Endeks Katsayısı
İki Cami	1	0,5	1,3	0,6	0,52	1,14
Saat Kulesi	73	33,2	1,3	42,2	37,82	1,14
Kleopatra Kapısı	173	78,6	1,3	100,0	89,64	1,14
Ulu Cami	94	42,7	1,3	54,3	48,70	1,14
Saint Paul Kuyusu	43	19,5	1,3	24,9	22,28	1,14
Üzümlü Heykeli	5	2,3	1,3	2,9	2,59	1,14
Kırkkaynak Bedesteni	21	9,5	1,3	12,1	10,88	1,14
Makamı Şerif Cami ve Hz. Danyal Kabristanı	62	28,2	1,3	35,8	32,12	1,14
Tarsus Selalesi	27	12,3	1,3	15,6	13,99	1,14
Şahmeran Heykeli	50	22,7	1,3	28,9	25,91	1,14
Eski Cami (Kilise Cami)	9	4,1	1,3	5,2	4,66	1,14
Altından Geçme (Roma Hamamı)	65	29,5	1,3	37,6	33,68	1,14
Şahmeran Hamamı	12	5,5	1,3	6,9	6,22	1,14
Antik Yol (Roma Yolu)	33	15,0	1,3	19,1	17,10	1,14
Kuşlu Cami	2	0,9	1,3	1,2	1,04	1,14
Berdan Barajı	13	5,9	1,3	7,5	6,74	1,14
Nusret Mayın Gemisi	15	6,8	1,3	8,7	7,77	1,14
Geleneksel Tarsus Evleri	6	2,7	1,3	3,5	3,11	1,14
Bilal-i Habeshi Türbesi	4	1,8	1,3	2,3	2,07	1,14
Aşhab-ı Kehf	20	9,1	1,3	11,6	10,36	1,14
Taşkuyu Mağarası	1	0,5	1,3	0,6	0,52	1,14
Küçük Minare Camii	1	0,5	1,3	0,6	0,52	1,14
Damlataş Mağarası	1	0,5	1,3	0,6	0,52	1,14
Ülküköy	1	0,5	1,3	0,6	0,52	1,14
Şehitler Tepesi	1	0,5	1,3	0,6	0,52	1,14
Cetvel	1	0,5	1,3	0,6	0,52	1,14
Yarenlik Alanı	1	0,5	1,3	0,6	0,52	1,14
Demirkapı	4	1,8	1,3	2,3	2,07	1,14
Beydeğirmeni	1	0,5	1,3	0,6	0,52	1,14
Domuktaş	20	9,1	1,3	11,6	10,36	1,14
Bebekli Kilise	1	0,5	1,3	0,6	0,52	1,14
Carrefoursa Karyısı Süs Havuzu	1	0,5	1,3	0,6	0,52	1,14
Cumhuriyet Meydanı Heykel	1	0,5	1,3	0,6	0,52	1,14
Sipitli Çarşısı	6	2,7	1,3	3,5	3,11	1,14
St. Paulus Kilisesi	1	0,5	1,3	0,6	0,52	1,14
Gözlükule Höyüğü	5	2,3	1,3	2,9	2,59	1,14
Tarsus Çatalburun Heykeli	1	0,5	1,3	0,6	0,52	1,14
Tarsus Amerikan Koleji	5	2,3	1,3	2,9	2,59	1,14
Cumhuriyet Meydanı	3	1,4	1,3	1,7	1,55	1,14
Tarsus Tren Garı	1	0,5	1,3	0,6	0,52	1,14
Tarsus Kültür Parkı	1	0,5	1,3	0,6	0,52	1,14
Tarsus Alış-Veriş Merkezi	2	0,9	1,3	1,2	1,04	1,14
Tarsus Hayvanat Bahçesi	3	1,4	1,3	1,7	1,55	1,14
Toplan Algılanan Eleman Sayısı (43)						

Çalışma alanında kent imgesini oluşturan elemanların nasıl algılandığını ortaya koymaya yönelik 220 kullanıcı ile yapılan araştırmadan elde edilen bulgulara göre, beş imge ögesinin de odağında genel olarak mekânsal ögeler yer almaktadır. Özellikle bölgeler, odaklar ve doğal olarak nirengi noktaları zihinsel haritada en yoğun yer edinen mekânsal bir öge ile ilişki kurularak belirtilmiş görülmektedir. Daha önce de vurgulandığı gibi bölge kavramı adreslemede

kullanılan mekânsal bir öge ile ilişki ya da doğrudan bağlantılı olan çevre için kullanılmıştır. Bu durum zihinsel haritada yoğun yer bulan mekânsal ögelerin çevresi ile bütünleşmesi gereğini de ortaya koymaktadır. Algılama yoğunluklarına göre bu ögelere ilişkin bulgular Çizelge 4.70 ve 4.71’de verilmiştir. Çizelge 4.70’de algılama yoğunlukları yani bütünleşik algı endeks değerleri 60’ın üzerinde (yüksek), Çizelge 4.71’de 30-60 arası (orta) olan mekânsal ögeler verilmiştir. Bütünleşik algı endeks değeri zayıf olan ögeler Çizelge 4.69’de belirtildiği için ayrı bir çizelge düzenlenmemiştir.

Çizelge 4. 70. Yüksek düzeyde algılanan imge elemanları

	İmge Elemanı	Kullanıcı Araştırması Bulguları
BÖLGE		<u>Geleneksel Tarsus Evleri</u> Yanıt Sayısı: 145 Algı Değeri: %65,9 Bütünleşik Algı Endeks Değeri: %75,1
SINIR ELEMANI		<u>Berdan Nehri</u> Yanıt Sayısı: 193 Algı Değeri: %87,7 Bütünleşik Algı Endeks Değeri: %100
YOLLAR		<u>Atatürk Caddesi</u> Yanıt Sayısı: 175 Algı Değeri: %79,5 Bütünleşik Algı Endeks Değeri: %90,67
ODAK NOKTASI		<u>Cumhuriyet Alanı</u> Yanıt Sayısı: 134 Algı Değeri: %60,91 Bütünleşik Algı Endeks Değeri: %69,43
NİRENGİ NOKTASI		<u>Kleopatra Kapısı</u> Yanıt Sayısı: 173 Algı Değeri: %78,6 Bütünleşik Algı Endeks Değeri: %89,64

Çizelge 4. 71. Orta düzeyde algılanan kentsel imge elemanları

İmge Elemanı	Kullanıcı Araştırması Bulguları
BÖLGE	<u>Berdan Barajı</u> Yanıt Sayısı: 85 Algı Değeri: %38,6 Bütünleşik Algı Endeks Değeri: %44,04
	<u>Sanayi Sitesi Bölgesi</u> Yanıt Sayısı: 66 Algı Değeri: %30 Bütünleşik Algı Endeks Değeri: %34,20
SINIR ELEMANI	<u>D-400 Karayolu</u> Yanıt Sayısı: 117 Algı Değeri: %53,1 Bütünleşik Algı Endeks Değeri: %60,62
	<u>Demiryolu</u> Yanıt Sayısı: 68 Algı Değeri: %30,9 Bütünleşik Algı Endeks Değeri: %35,23
YOLLAR	<u>Cengiz Topel Caddesi</u> Yanıt Sayısı: 73 Algı Değeri: %33,2 Bütünleşik Algı Endeks Değeri: %37,82
ODAK NOKTASI	<u>Kleopatra Meydanı</u> Yanıt Sayısı: 104 Algı Değeri: %47,2 Bütünleşik Algı Endeks Değeri: %53,89

Çizelge 4.71. (devamı)

İmge Elemanı	Kullanıcı Araştırması Bulguları
ODAK NOKTASI	 <u>Ulu Cami ve yakın çevresi</u> Yanıt Sayısı: 75 Algı Değeri: %34,09 Bütünleşik Algı Endeks Değeri: %38,86
NİRENGİ NOKTASI	 <u>Ulu Cami</u> Yanıt Sayısı: 94 Algı Değeri: %42,7 Bütünleşik Algı Endeks Değeri: %48,7 <u>Saat Kulesi</u> Yanıt Sayısı: 73 Algı Değeri: %33,2 Bütünleşik Algı Endeks Değeri: %37,82

Çizelge 4.65 - Çizelge 4.71 arasında verilen kullanıcı araştırması bulguları yorumlandığında aşağıdaki temel sonuçlara ulaşılabilir:

- Kentin fiziksel yapılanmasında ve konumlanmasında yüksek derecede öneme sahip olan Berdan Nehrinin kullanıcılar tarafından sınır elemanı olarak en yüksek düzeyde algılandığı görülmektedir. Ankete katılan 220 bireyin 193'ü kent imgesini oluşturan sınır elemanları kapsamında Berdan Nehri yanıtını vermiştir.
- Sınır elemanları ve yolların bölgeler, odaklar ve nirengi noktalarına göre mekânsal bütünlük ya da algılama bütünlüğü açısından zihinsel haritada uçları açık olarak yer alabileceği, daha kompakt bir algının oluşturmadaki güçlük yanında bilişsel algının kullanıcıların önemli bir bölümünde oluşmayacağı kabul edilebilir. Nitekim kullanıcı araştırmasında öne çıkan kent imgesi elemanları belirtilen algılama güçlüğüne daha az yansıtan odak ve nirengi noktası kabul edilebilecek mekânsal öğelerde yoğunlaşmış, bölge kavramı da bu öğelere doğrudan ilişkili çevre olarak ortaya çıkmıştır.
- Tarsus Koruma Amaçlı İmar Planı'nda geç antik veya erken ortaçağ dönemine ait olabileceği düşünülen ve kentin savunması amacıyla yapılan sur duvarlarının kalıntısı olan **Kleopatra Kapısı**'nın kentin imge elemanlarından birisi olduğu ve kullanıcıların kent algısı açısından önemli nirengi noktalarının (%89,64) başında geldiği belirlenmiştir.
- Kent içi ulaşım için önemli olan cadde ve bulvarların yüksek derecede algılanan imge elemanları arasında yer aldığı, ancak bu durumun ulaşım akslarının yeni yerleşim alanlarının tarihi doku ile bağlantısını sağlayan cadde ve bulvarlar olmasından kaynaklandığı izlenmektedir.
- Kullanıcı araştırmasında verilen tüm yanıtlar incelendiğinde nirengi noktası niteliğindeki öğelerin en yüksek sayıda olduğu ortaya çıkmıştır (791). Nirengi noktalarını sırası ile odak noktaları (737), bölgeler (638), yollar (546) ve sınır elemanları (538) izlemektedir. Bu miktarlar,

kullanıcıların nirengi noktası kabul edilebilecek mekânsal öğelerin zihinsel haritalarında daha fazla yer aldığını göstermektedir. Verilen yanıt sayılarının araştırmaya katılan sayısından fazla olmasının nedeni yanıt aranan sorulara birden fazla imge elemanının yanıt olarak verilmesidir.

- Kullanıcı araştırması bulgularına göre, kent bölgeleri içerisinde geleneksel Tarsus evlerinin algılanma düzeyinin yüksek olduğu ve Tarsus kenti için yapılacak planlama ve tasarım çalışmaları açısından özellikle tarihsel kent merkezi ve çevresindeki mekânsal organizasyonlarda tarihsel bilgi birikimi ve mekânsal deneyimlerin referans alınabileceği sonucuna ulaşılabilir.
- Ulu Cami'nin de sınırları içerisinde yer aldığı Caminur Mahallesi %31,09'luk bir oranla kullanıcılar tarafından bir bölge olarak değerlendirilmiştir. Kullanıcılarca Camiler bölgesi, Caminur Mahallesi, Ulu Cami ve yakın çevresi olarak farklı isimlerle adlandırılan bu bölge, içerisinde yer alan ibadet mekânlarının fazlalığı ile öne çıkmış ve kullanıcıların zihinsel haritalarında yoğun bir yer edinmiştir. Bu alanda yapılacak mekânsal organizasyonlarda bu algının dikkate alınması önem taşımaktadır.

Kullanıcı araştırmasının **üçüncü aşamasında** ankete katılan bireylerden bulundukları zaman ve ortamdan bağımsız olarak Tarsus kent merkezi bütününde algıladıkları mekânsal öğeleri beyaz bir kâğıda çizimleri istenmiştir. Ankete katılanların tamamı çizim yapmamış yaklaşık olarak dörtte birlik kısmı **(60 kişi)** değerlendirmeye katılmıştır. Çizim yapılan imge elemanları ve sayıları Çizelge 4.72'de verilmiştir.

Kullanıcı araştırması bulgularına göre nirengi noktaları kapsamında değerlendirilen mekânsal öğeler ile çizimi yapılan mekânsal öğeler büyük ölçüde örtüşmektedir. Kullanıcıların zihin haritalarında nirengi noktası olarak Kleopatra Kapısı ve Ulu Cami'nin önemli bir yer edindiği belirlenmiştir.

Katılımcıların imge elemanlarını sadece nirengi elemanları düzeyinde değerlendirdikleri, diğer imge elemanları olan bölgeler, sınırlar, yollar ve odak

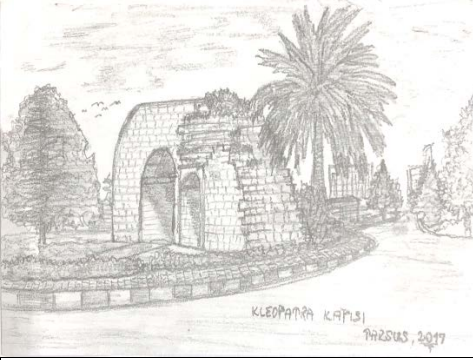
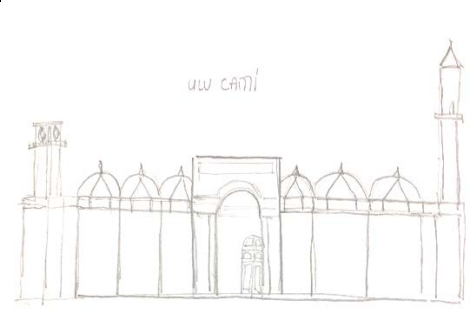
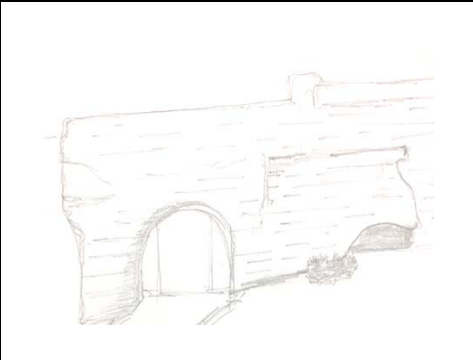
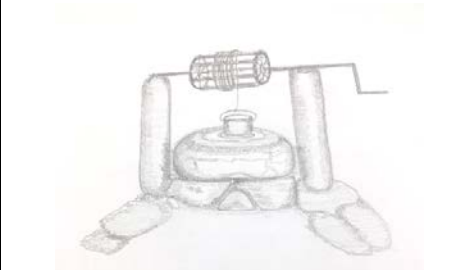
noktaları bağlamında çizim yapmadıkları belirlenen bir diğer bulgudur. Bu durum, çalışma alanında günümüze değin yapılan planlama ve tasarım çalışmalarında bütün elemanları öne çıkartabilecek bir bütünlüğün sağlanamamasından kaynaklanabilir.

Çizelge 4. 72. Algısal imge elemanı çizim bulguları

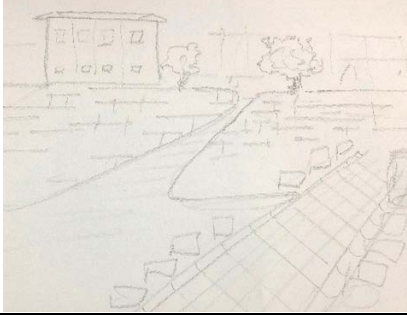
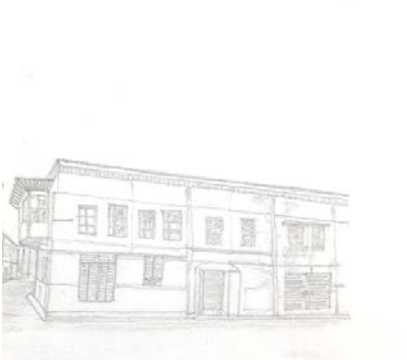
Öge Sayısı	Algılanan İmge Elemanı	Kişi Sayısı	% Katsayısı	%	Algı Endeks Katsayısı	Algı Endeks Değeri
1	Kleopatra Kapısı	16	1,67	26,7	3,75	100
2	Ulu Cami	8	1,67	13,3	3,75	50
3	Saat Kulesi	2	1,67	3,3	3,75	12,5
4	Antik Yol	3	1,67	5,0	3,75	18,75
5	Altından Geçme (Roma Yolu)	5	1,67	8,3	3,75	31,25
6	Şahmeran Heykeli	4	1,67	6,7	3,75	25
7	Geleneksel Tarsus Evleri	2	1,67	3,3	3,75	12,5
8	Eski Cami (Kilise Cami)	5	1,67	8,3	3,75	31,25
9	Çatal Burun Heykeli	1	1,67	1,7	3,75	6,25
10	Nusret Mayın Gemisi	2	1,67	3,3	3,75	12,5
11	St. Paulus Kuyusu	6	1,67	10,0	3,75	37,5
12	Eshab-ı Kehf	2	1,67	3,3	3,75	12,5
13	Üzüm Heykeli	1	1,67	1,7	3,75	6,25
14	Tarsus Gar Binası	1	1,67	1,7	3,75	6,25
15	Siptilli Çarşısı	1	1,67	1,7	3,75	6,25
16	Bağ Köprüsü	1	1,67	1,7	3,75	6,25
Toplam		60				

İmge elemanı çizim bulgularına göre en çok algılanan imge elemanı **100 algı endeks değeri** ile **Kleopatra Kapısı** olurken, beş farklı imge elemanı 6,25'er puan ile en düşük algılama düzeyi puanını aldıkları saptanmıştır. Çizim yanıtlamalarına kullanıcılardan en çok öğretmen ve öğrenciler katılım göstermiştir. Çizelge 4.73'de algılanan imge elemanlarının kullanıcı araştırması çizimleri yer almaktadır. Kullanıcı araştırmasında elde edilen ve Çizelge 4.73'de yer verilemeyen çizimlere ekler kısmında yer verilmiştir.

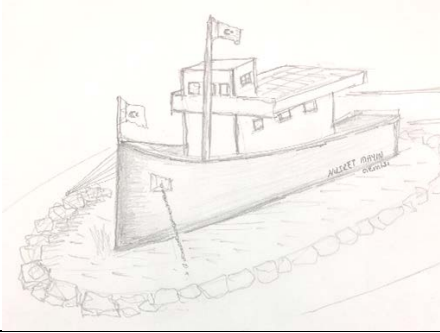
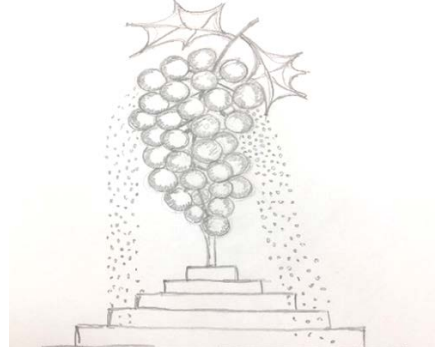
Çizelge 4. 73. Çizim yapılan imge elemanları örnekleri

İmge Elemanı	Kullanıcı Araştırması Bulguları
	<u>Kleopatra Kapısı</u> Yanıt Sayısı: 16 Algı Değeri: %26,7 Algı Endeks Değeri: %100
	<u>Ulu Cami</u> Yanıt Sayısı: 8 Algı Değeri: %13,3 Algı Endeks Değeri: %50
	<u>Altından Geçme (Roma Hamamı)</u> Yanıt Sayısı: 5 Algı Değeri: %8,3 Algı Endeks Değeri: %31,25
	<u>St. Paulus Kuyusu</u> Yanıt Sayısı: 6 Algı Değeri: %10 Algı Endeks Değeri: %37,5

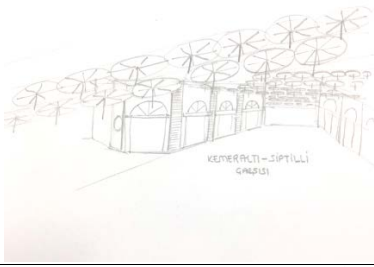
Çizelge 4.73. (devamı)

İmge Elemanı	Kullanıcı Araştırması Bulguları
	<u>Antik Yol (Roma Yolu)</u> Yanıt Sayısı: 3 Algı Değeri: %5 Algı Endeks Değeri: %18,75
	<u>Şahmeran Heykeli</u> Yanıt Sayısı: 4 Algı Değeri: %6,7 Algı Endeks Değeri: %25
	<u>Geleneksel Tarsus Evleri</u> Yanıt Sayısı: 2 Algı Değeri: %3,3 Algı Endeks Değeri: %12,5
	<u>Eski Cami (Kilise Cami)</u> Yanıt Sayısı: 5 Algı Değeri: %8,3 Algı Endeks Değeri: %31,25

Çizelge 4.73. (devamı)

İmge Elemanı	Kullanıcı Araştırması Bulguları
	<u>Çatalburun Heykeli</u> Yanıt Sayısı: 1 Algı Değeri: %1,7 Algı Endeks Değeri: %6,25
	<u>Nusret Mayın Gemisi</u> Yanıt Sayısı: 2 Algı Değeri: %3,3 Algı Endeks Değeri: %12,5
	<u>Eshab-ı Kehf</u> Yanıt Sayısı: 2 Algı Değeri: %3,3 Algı Endeks Değeri: %12,5
	<u>Eski Cami (Kilise Cami)</u> Yanıt Sayısı: 1 Algı Değeri: %1,7 Algı Endeks Değeri: %6,25

Çizelge 4.73. (devamı)

Algılanan İmge Elemanı Çizimleri	Kullanıcı Araştırması Bulguları
	<u>Siptilli Çarşısı</u> Yanıt Sayısı: 1 Algı Değeri: %1,7 Algı Endeks Değeri: %6,25
	<u>Tarsus Gar Binası</u> Yanıt Sayısı: 1 Algı Değeri: %1,7 Algı Endeks Değeri: %6,25
	<u>Bağ Köprüsü</u> Yanıt Sayısı: 1 Algı Değeri: %1,7 Algı Endeks Değeri: %6,25
	<u>Saat Kulesi</u> Yanıt Sayısı: 2 Algı Değeri: %3,3 Algı Endeks Değeri: %12,5

Kullanıcıların zihinsel haritasında yer edinen mekânsal öğelerin belleklerinde nasıl bir algı oluşturduğuna ilişkin çizimler yorumlandığında aşağıdaki temel sonuçlara ulaşılabilir:

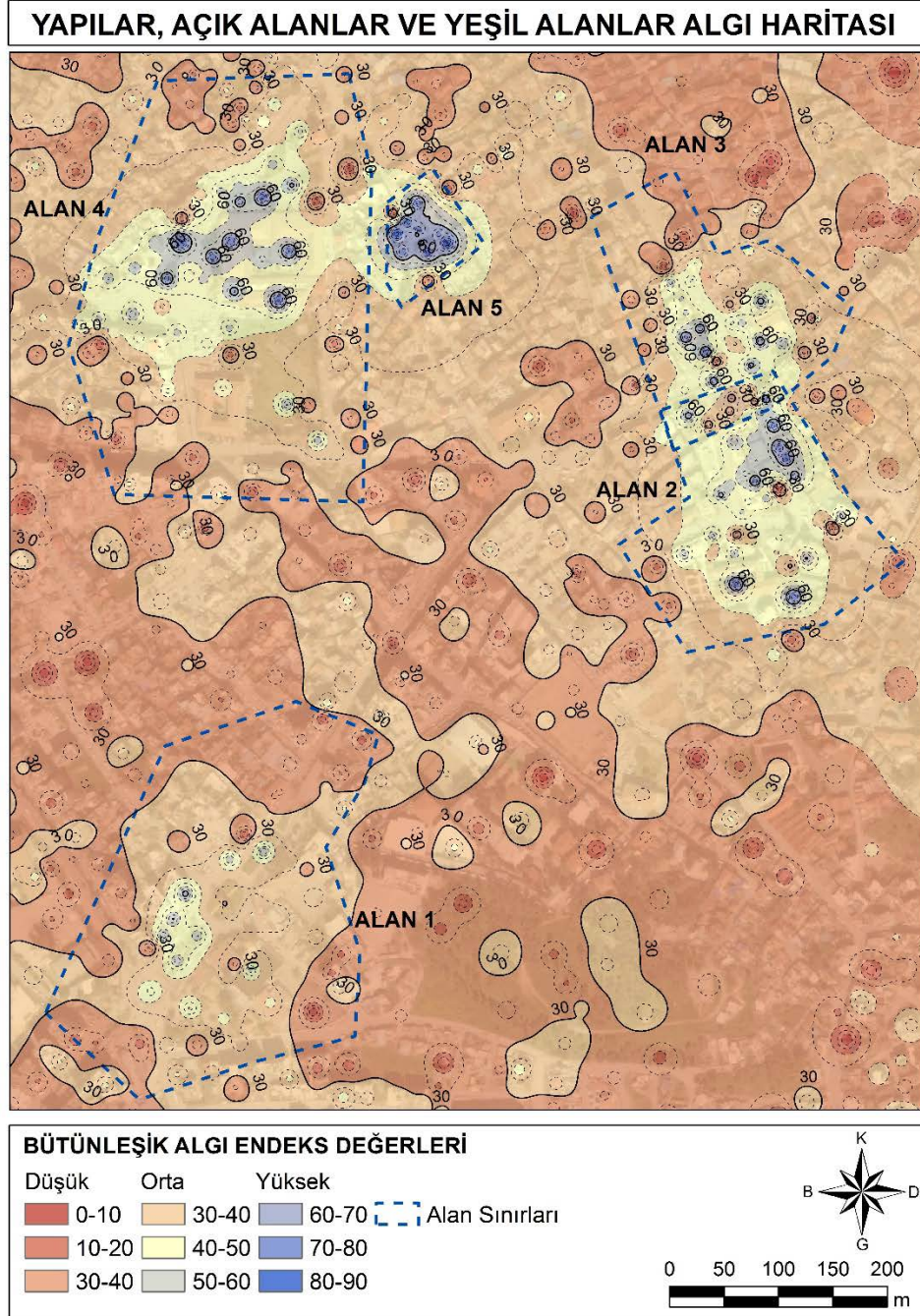
- Kullanıcıların kent algılamasında tarihi mekânların öneminin daha yüksek olduğu görülmektedir,
- Mekânsal bilgi birikimi ve deneyimleri yansıtmayan güncel mimari elemanların kullanıcıların zihinsel haritalarında önemli bir yer tutmadığı ya da mekânsal algıda seçicilik dışında kaldığı kabul edilebilir,
- Kullanıcıların genel olarak insan ölçeğine daha yakın yani bir bütün olarak daha kolay algılanabilen mekânsal öğeleri daha fazla algılama eğiliminde oldukları izlenmektedir,
- Algılanan imge elemanlarını daha çok nirengi elemanları oluşturmaktadır. Bu durum üzerinde aynı üslup ve özyapıyı içeren mekânsal elemanların güncel düzenlemeler ile bu bütünlüğü yitirmesinden kaynaklanabilir,
- Kent merkezinde yer alan tarihi dokunun önemli ölçüde canlılığını koruyor olması, ayrıca ticaret ve sosyo-kültürel aktiviteler için bünyesinde çeşitli mekânlar (alış-veriş alanları, dini yapılar, vb.) bulundurması, kullanıcıların bu mekânları yüksek düzeyde algılıyor olmasına neden olabilmektedir.

4.7. Uzman ve Kullanıcı Araştırması Algı Haritaları

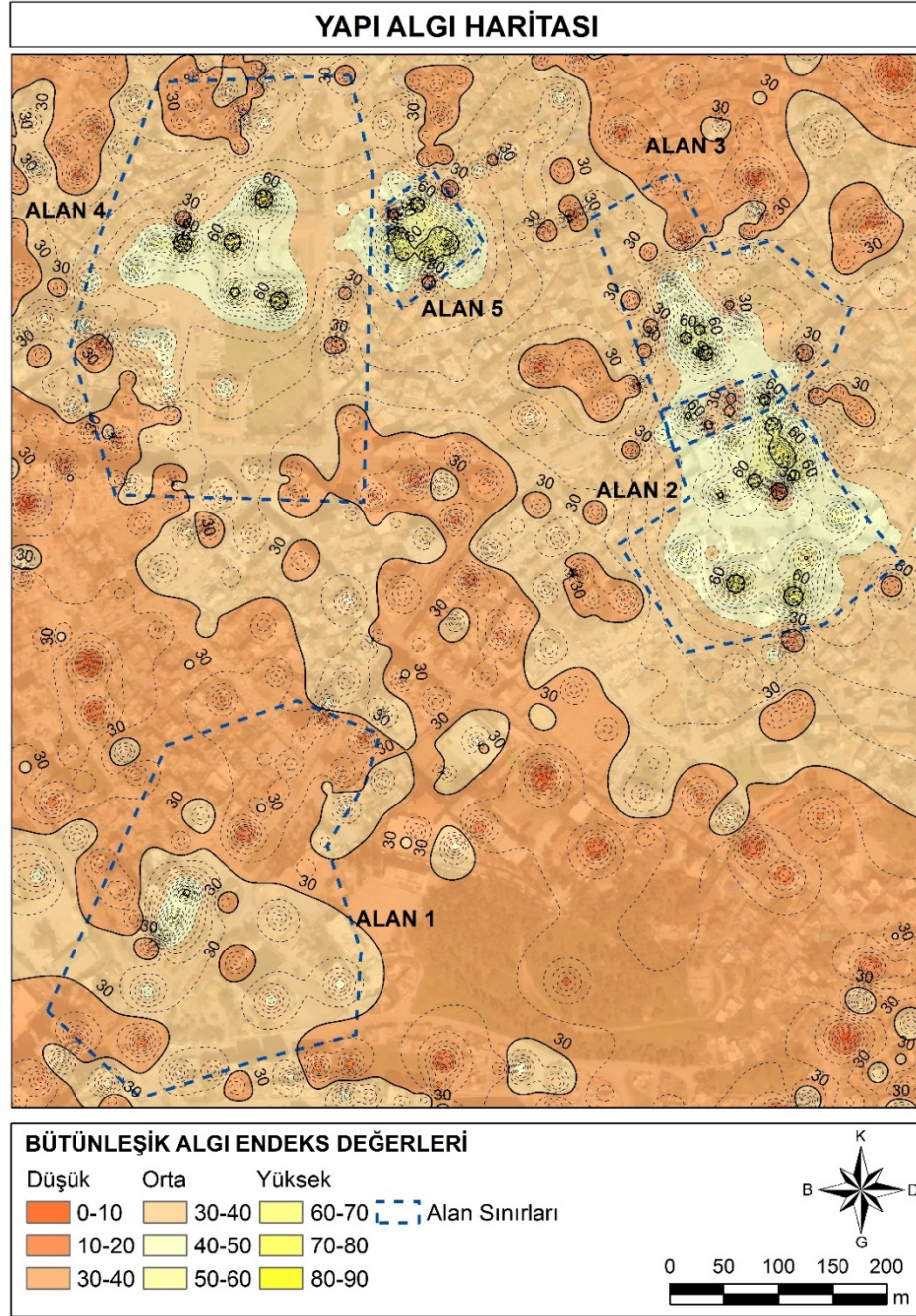
Çalışmanın bu bölümünde uzman araştırması bulgularından ortaya çıkartılan bütünleşik algı endeks değerleri metot bölümünde belirtilen Ters Ağırlıklandırma Yöntemi ile eşdeğerli eğriler haline getirilmiş; yapılar, açık alanlar, yeşil alanlar ve tüm mekânsal ögeler için ayrı ayrı haritalanmıştır. CBS ortamında ters ağırlıklandırma yöntemi ile üretilen uzman algı haritaları Şekil 4.41 ile Şekil 4.64 arasında verilmiştir.

Kullanıcı araştırması algı haritaları da kullanıcı araştırması sonuçlarından elde edilen frekans değerlerinin endekslenmesi ile elde edilen değerlerin 45 cm çözünürlüklü hava fotoğraflarına işlenmesi ile üretilmiştir (Şekil 4.65 ile Şekil 4.70).

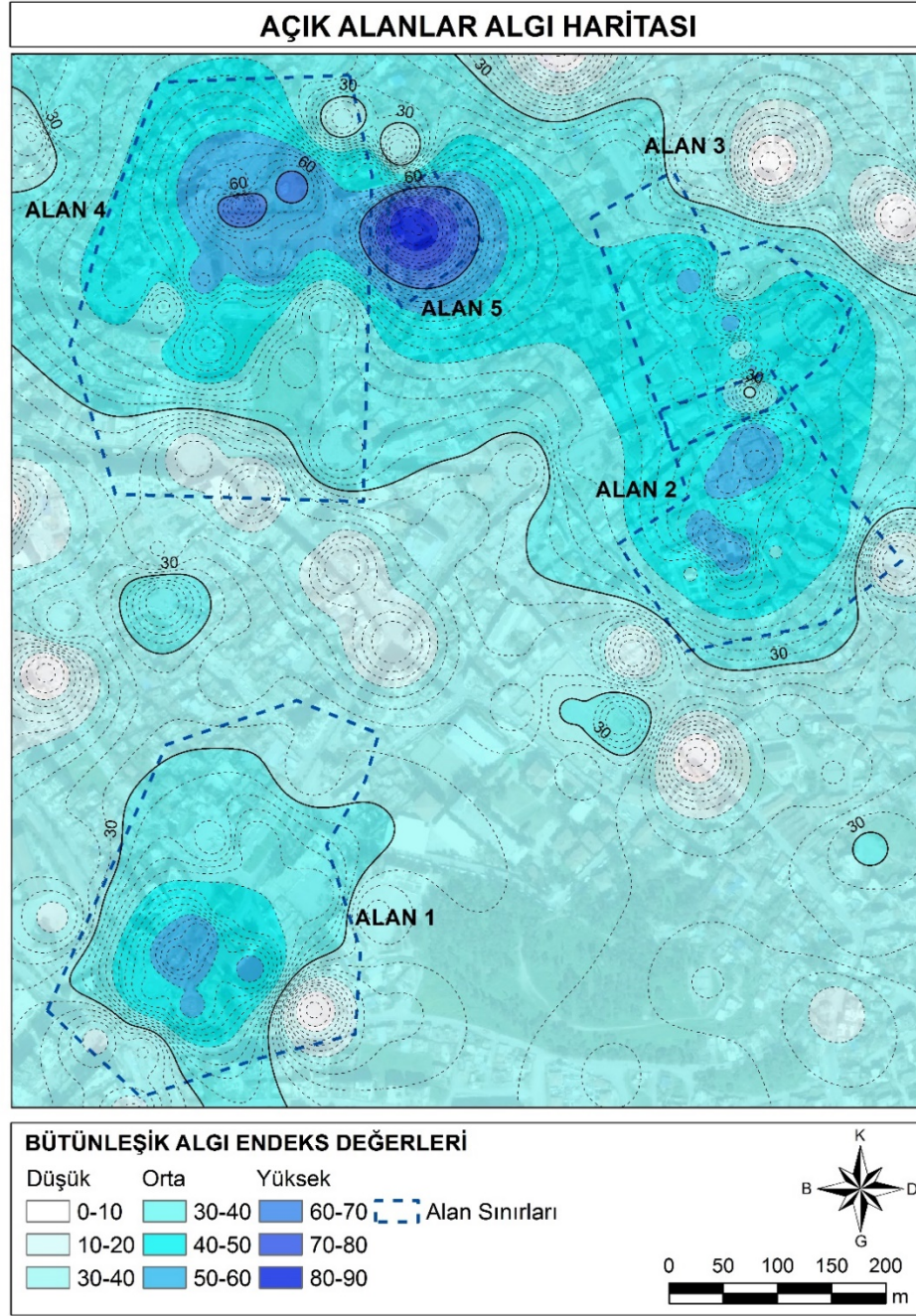
Bütünleştirilmiş uzman ve kullanıcı araştırması sonuç haritaları ise elde edilen uzman algı haritası ve kullanıcı algı haritası verilerinin karşılaştırılmasından üretilmiştir (Şekil 4.71).

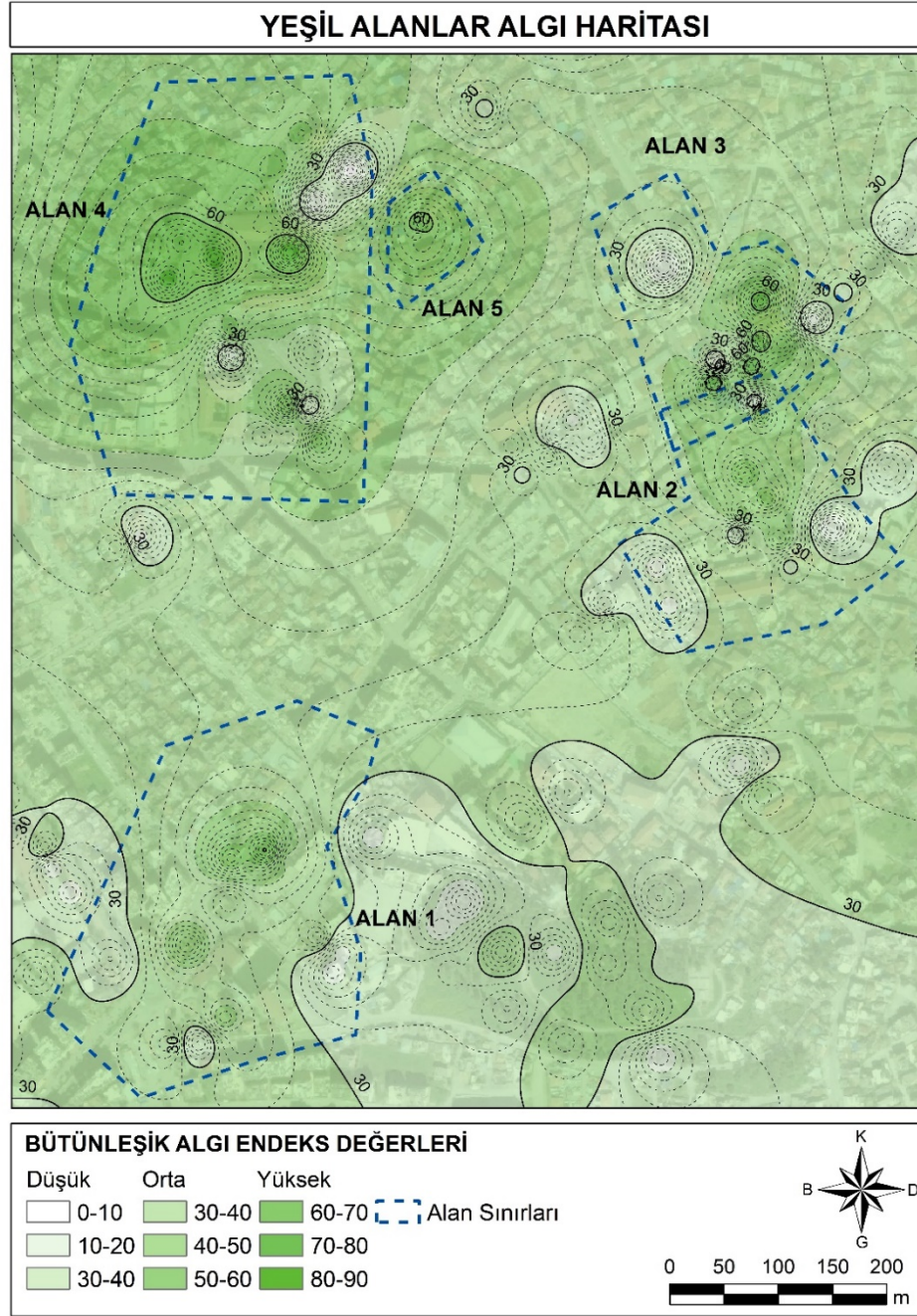
Şekil 4. 41. Uzman araştırması bulgularına göre yapılar, açık alanlar ve yeşil alanlar bütünleşik algı endeksi haritası

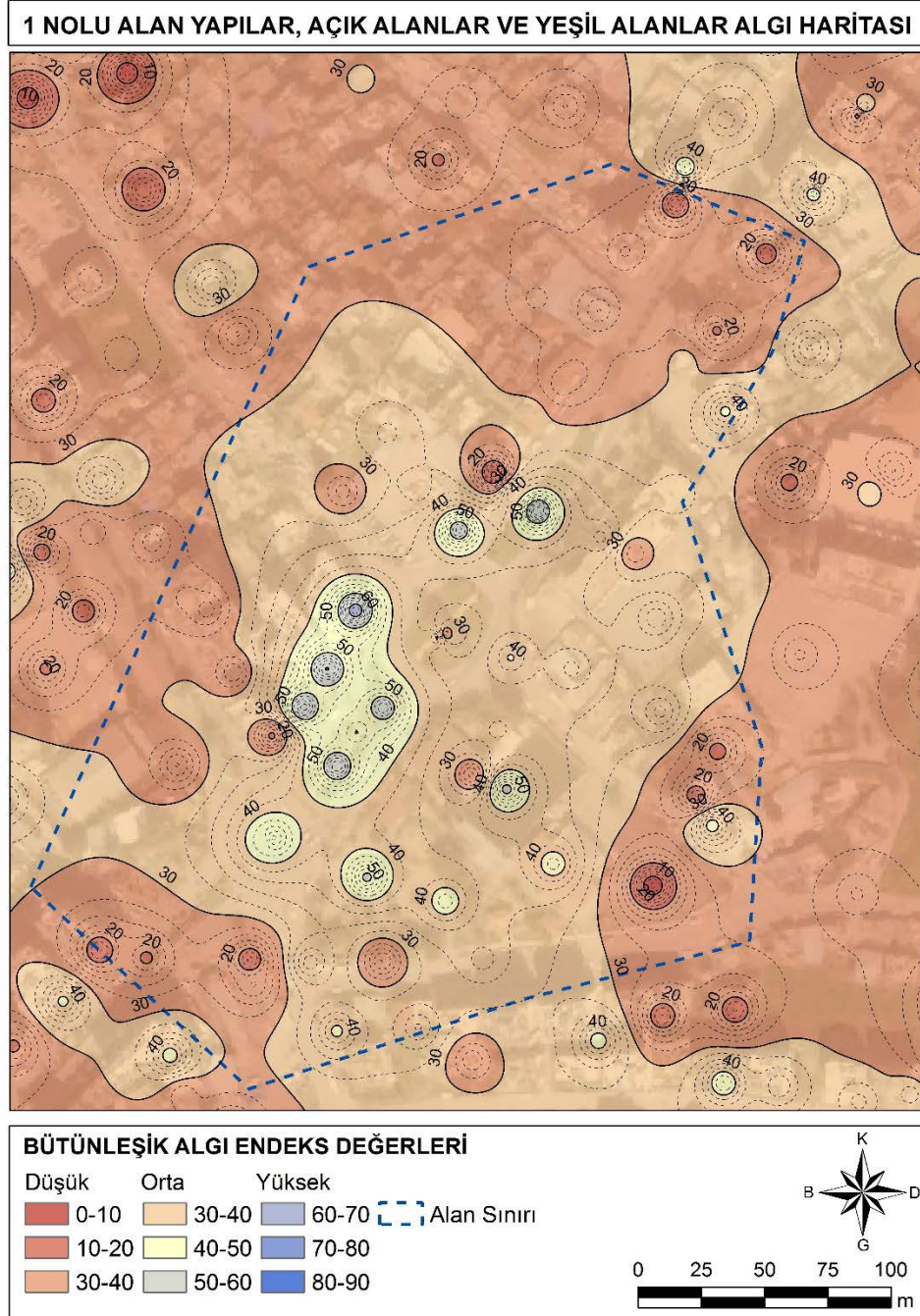
Şekil 4. 42. Uzman araştırması bulgularına göre yapılar bütünleşik algı endeksi haritası

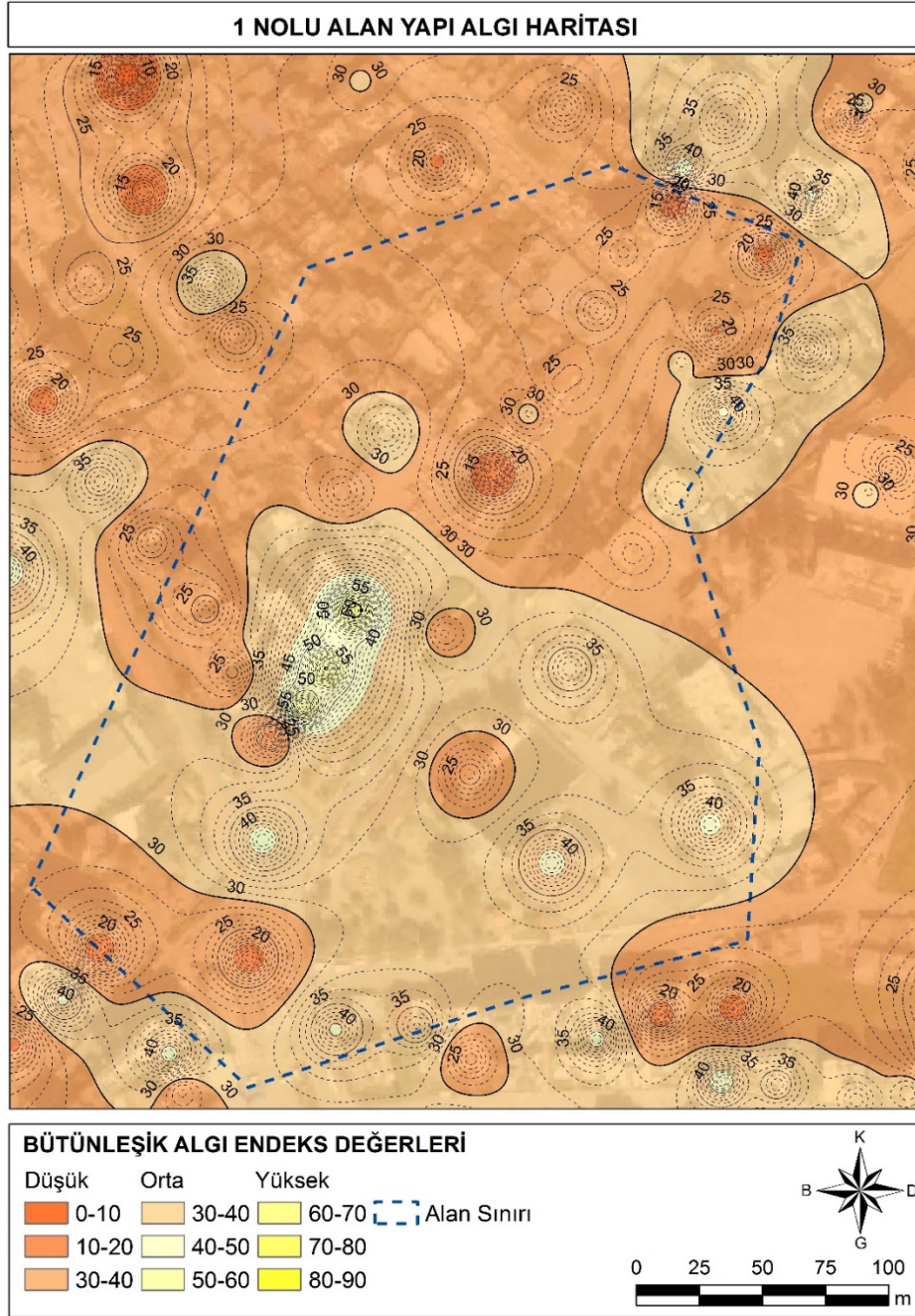
Şekil 4. 43. Uzman araştırması bulgularına göre açık alanlar bütünleşik algı endeksi haritası

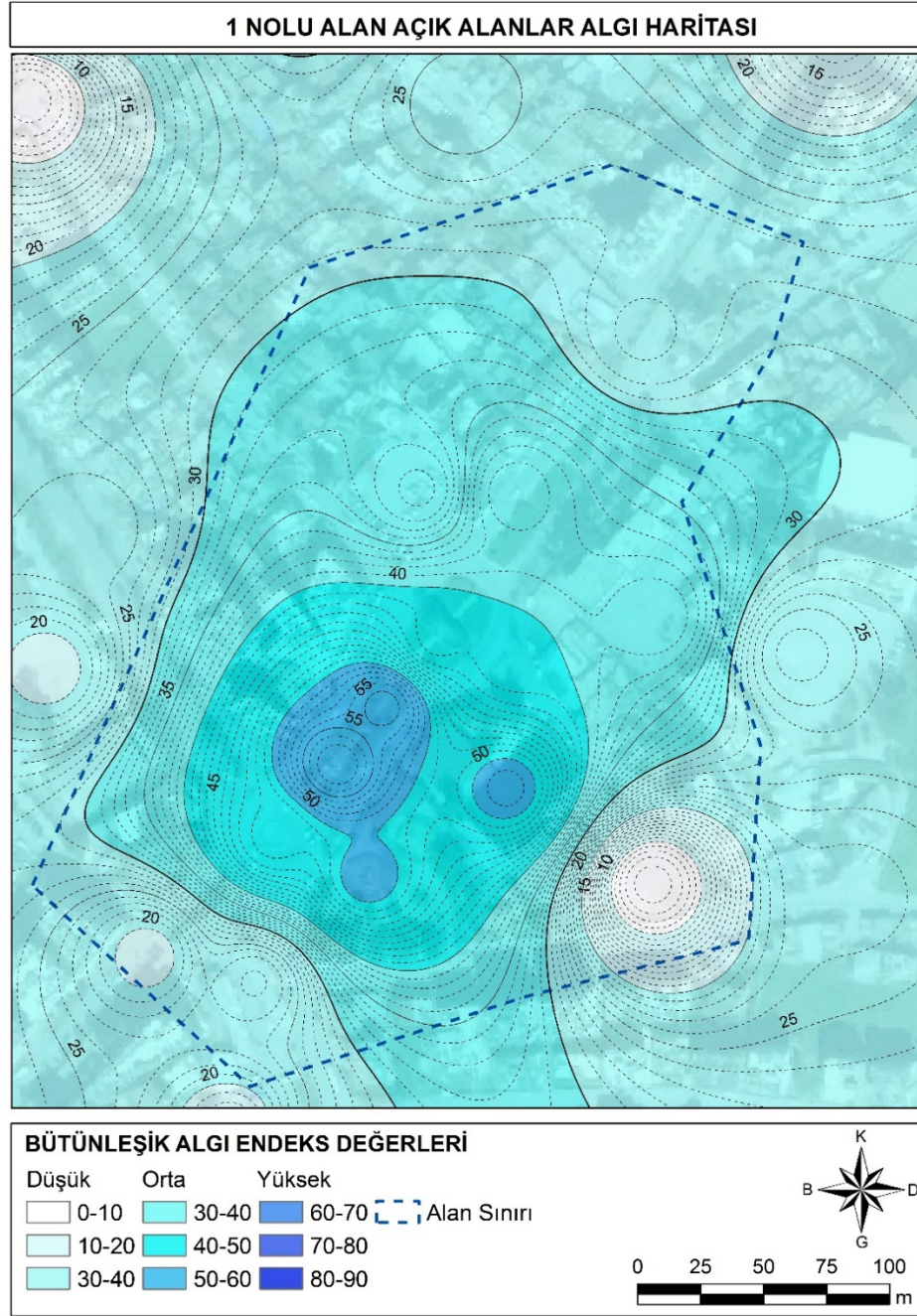
Şekil 4. 44. Uzman araştırması bulgularına göre yeşil alanlar bütünleşik algı endeksi haritası

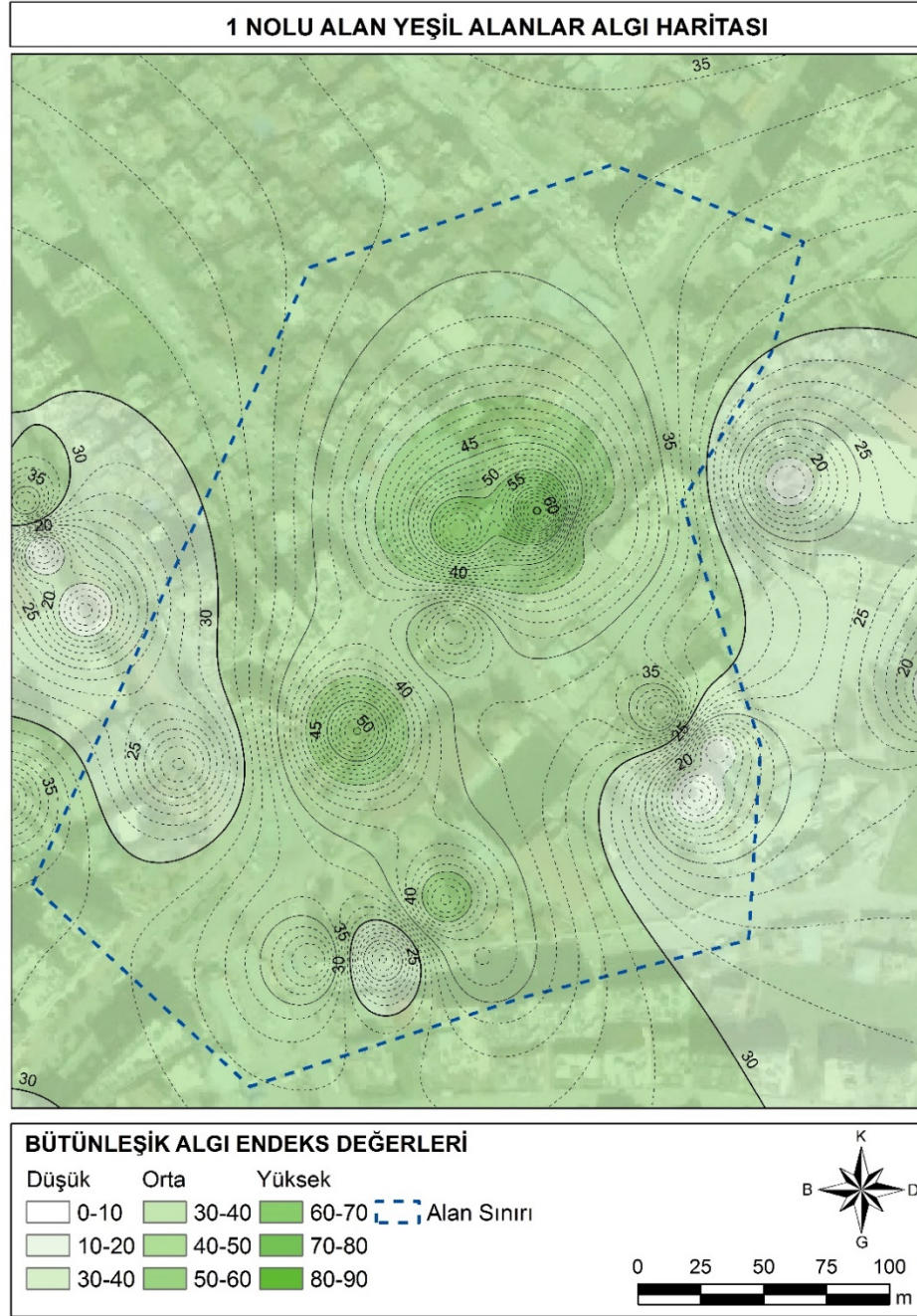
Şekil 4. 45. **Alan 1:** Uzman araştırması bulgularına göre yapılar, açık alanlar ve yeşil alanlar bütünleşik algı endeksi haritası

Şekil 4. 46. **Alan 1:** Uzman araştırması bulgularına göre yapılar bütünleşik algı endeksi haritası

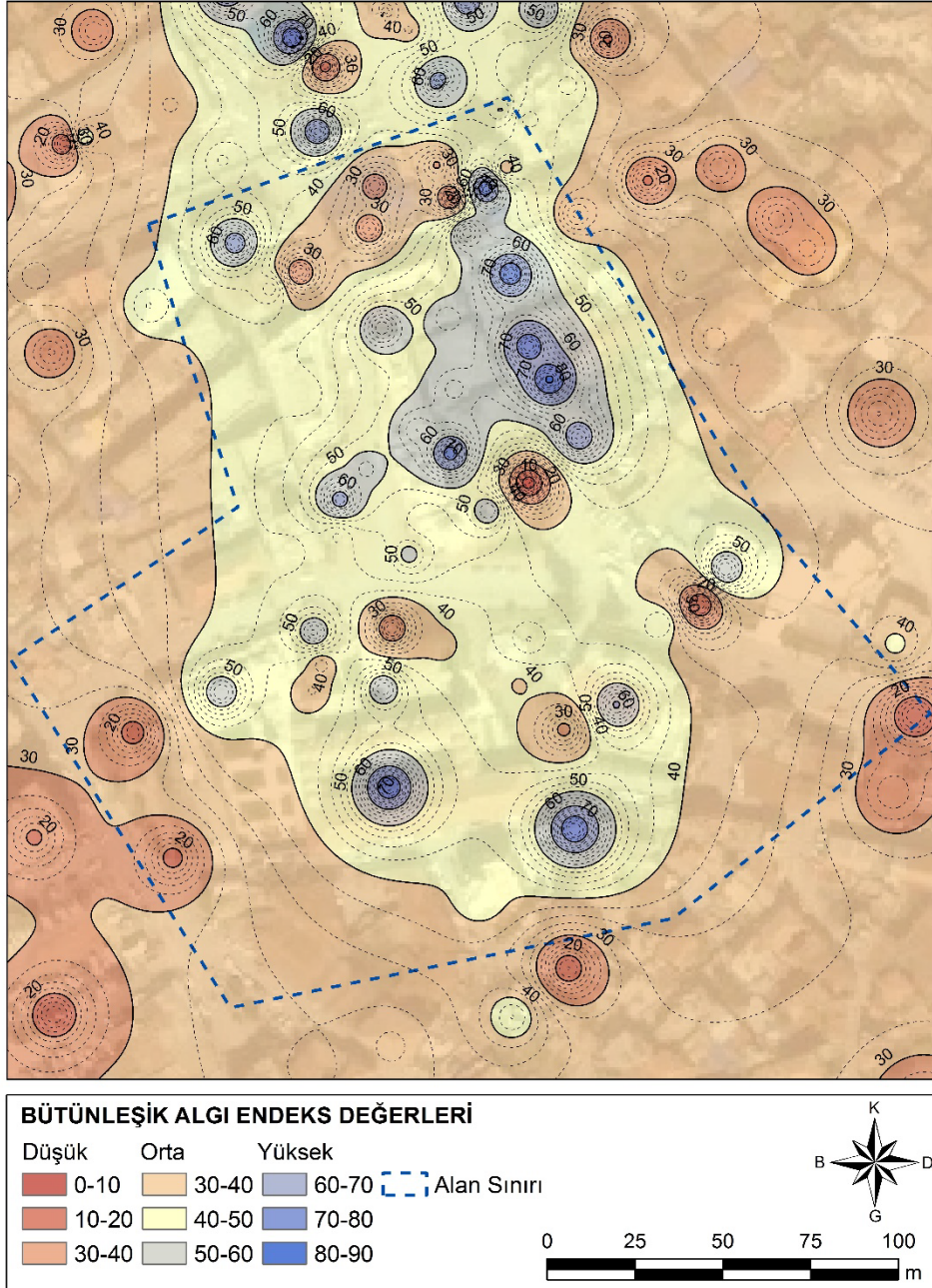

Şekil 4. 47. **Alan 1:** Uzman araştırması bulgularına göre açık alanlar bütünleşik algı endeksi haritası

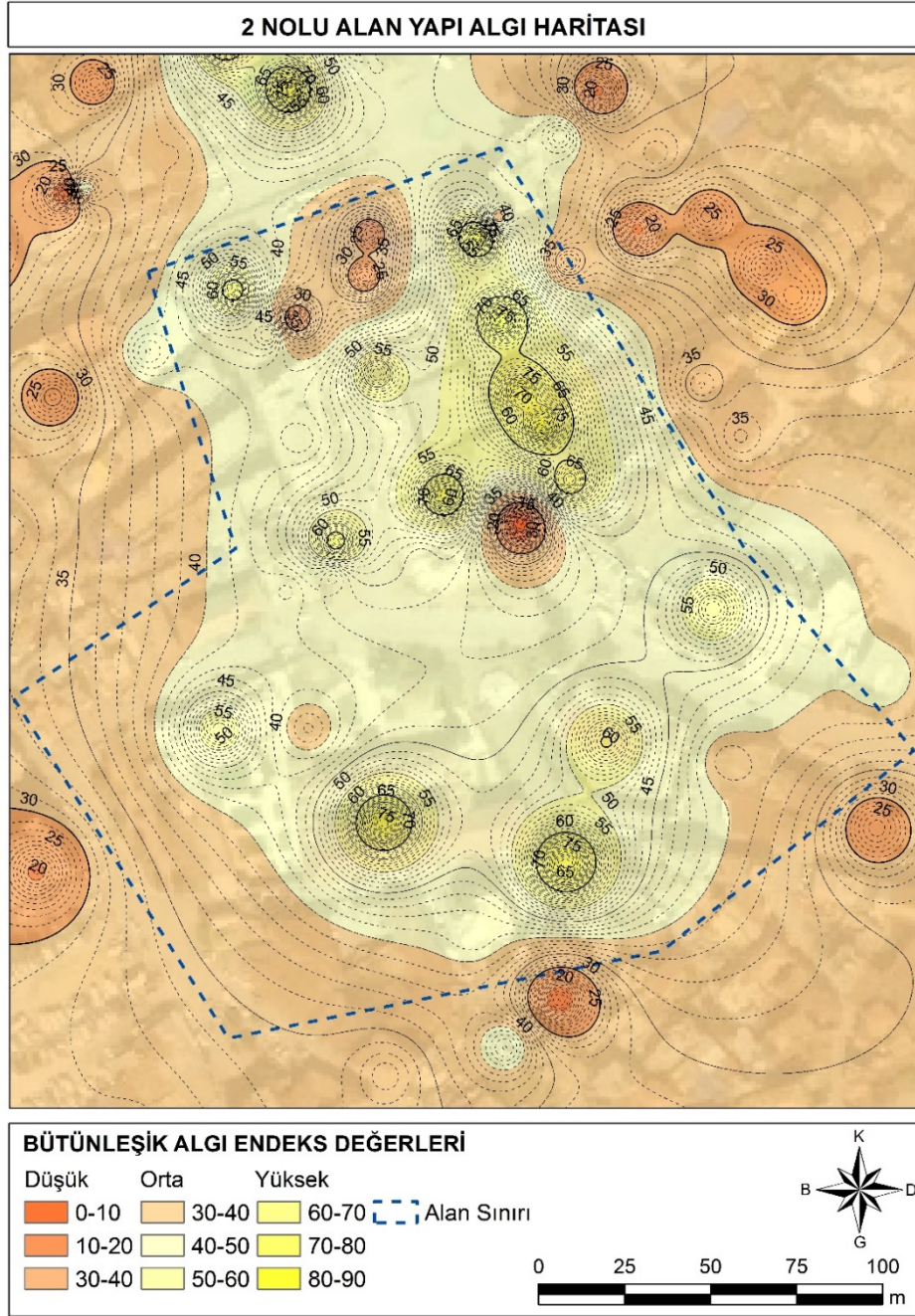

Şekil 4. 48. **Alan 1:** Uzman araştırması bulgularına göre yeşil alanlar bütünleşik algı endeksi haritası

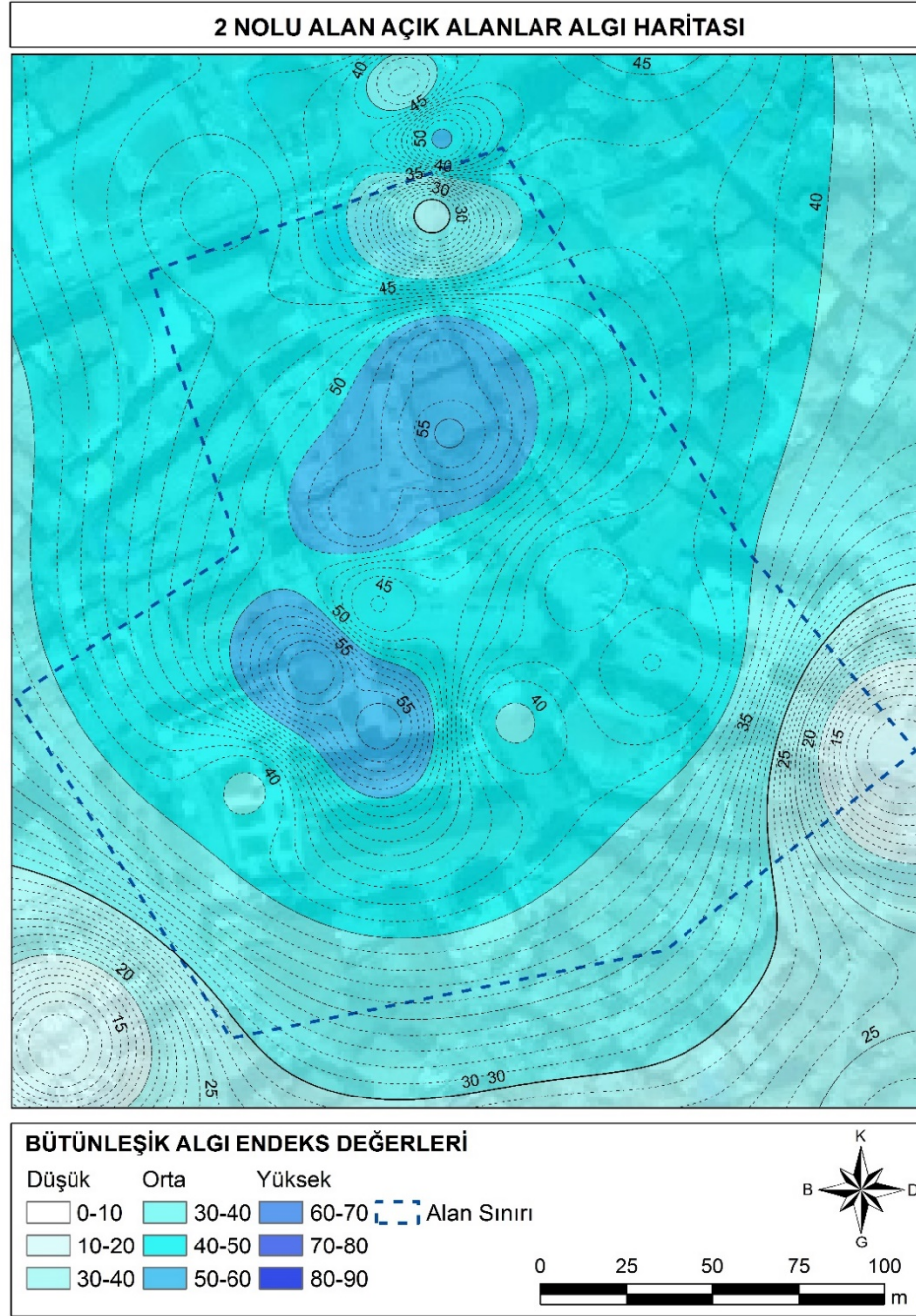
2 NOLU ALAN YAPILAR, AÇIK ALANLAR VE YEŞİL ALANLAR ALGI HARİTASI

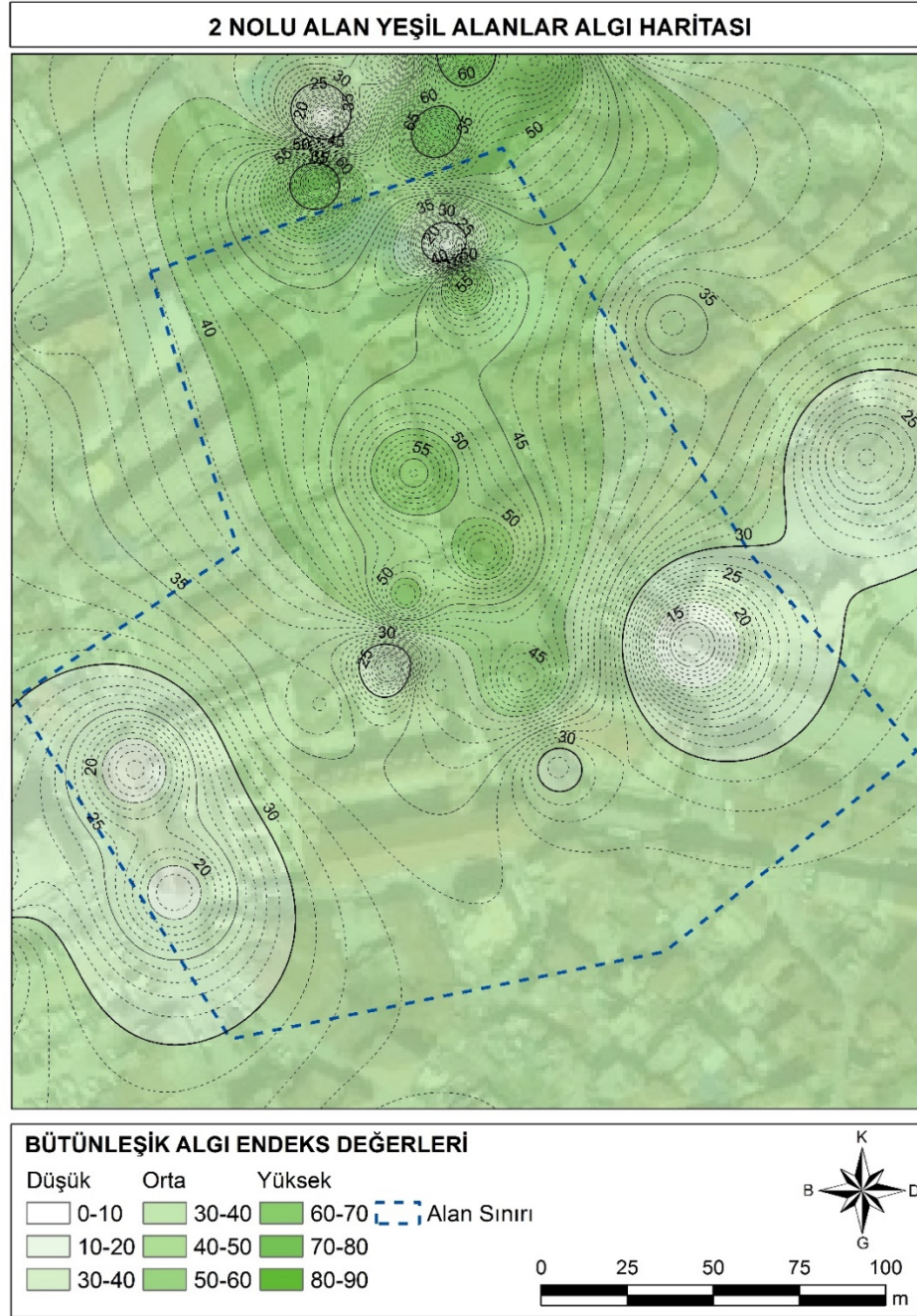
Şekil 4. 49. **Alan 2:** Uzman araştırması bulgularına göre yapılar, açık alanlar ve yeşil alanlar bütünsel algı endeksi haritası

Şekil 4. 50. **Alan 2:** Uzman araştırması bulgularına göre yapılar bütünleşik algı endeksi haritası

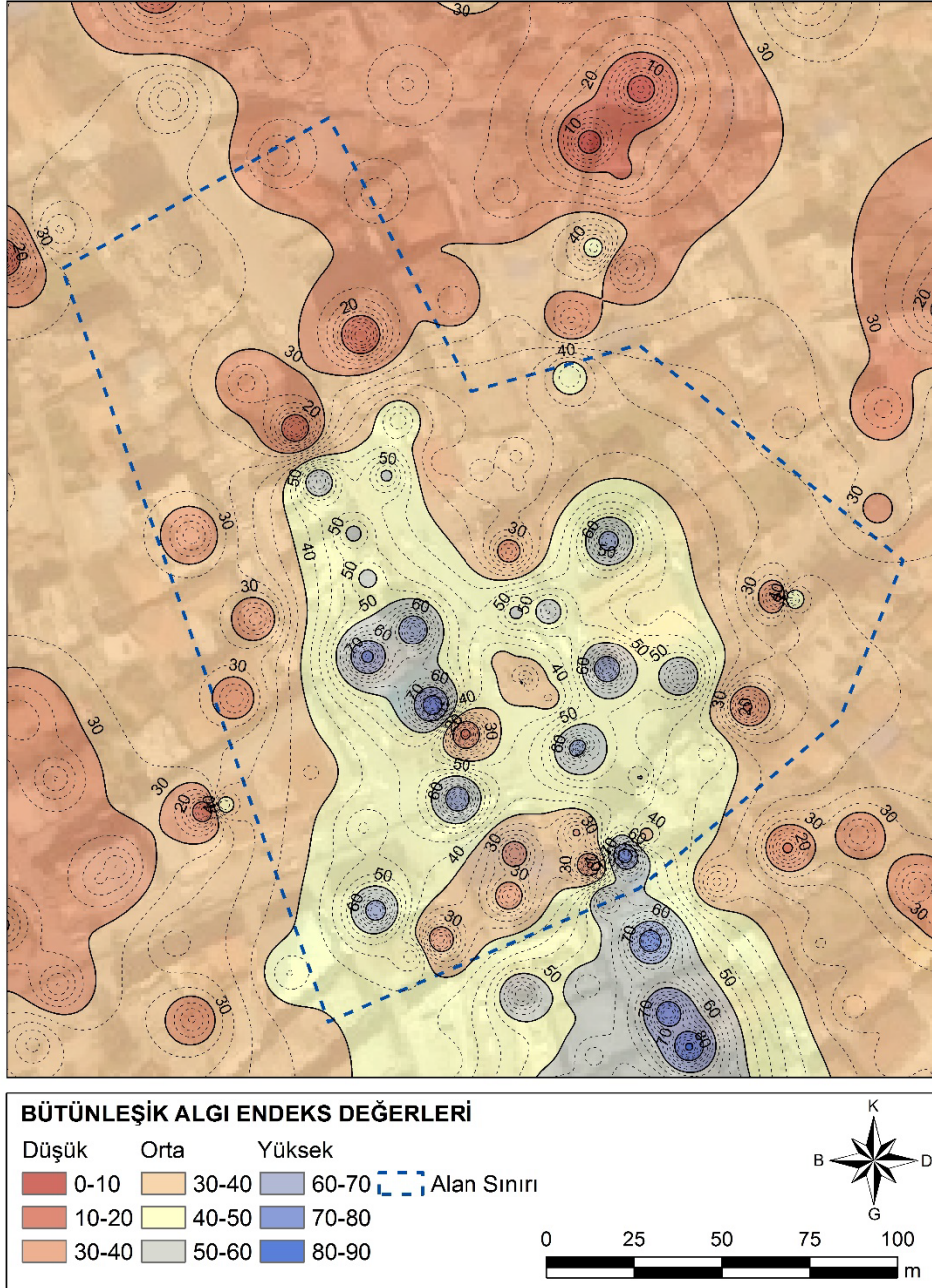

Şekil 4. 51. **Alan 2:** Uzman araştırması bulgularına göre açık alanlar bütünleşik algı endeksi haritası

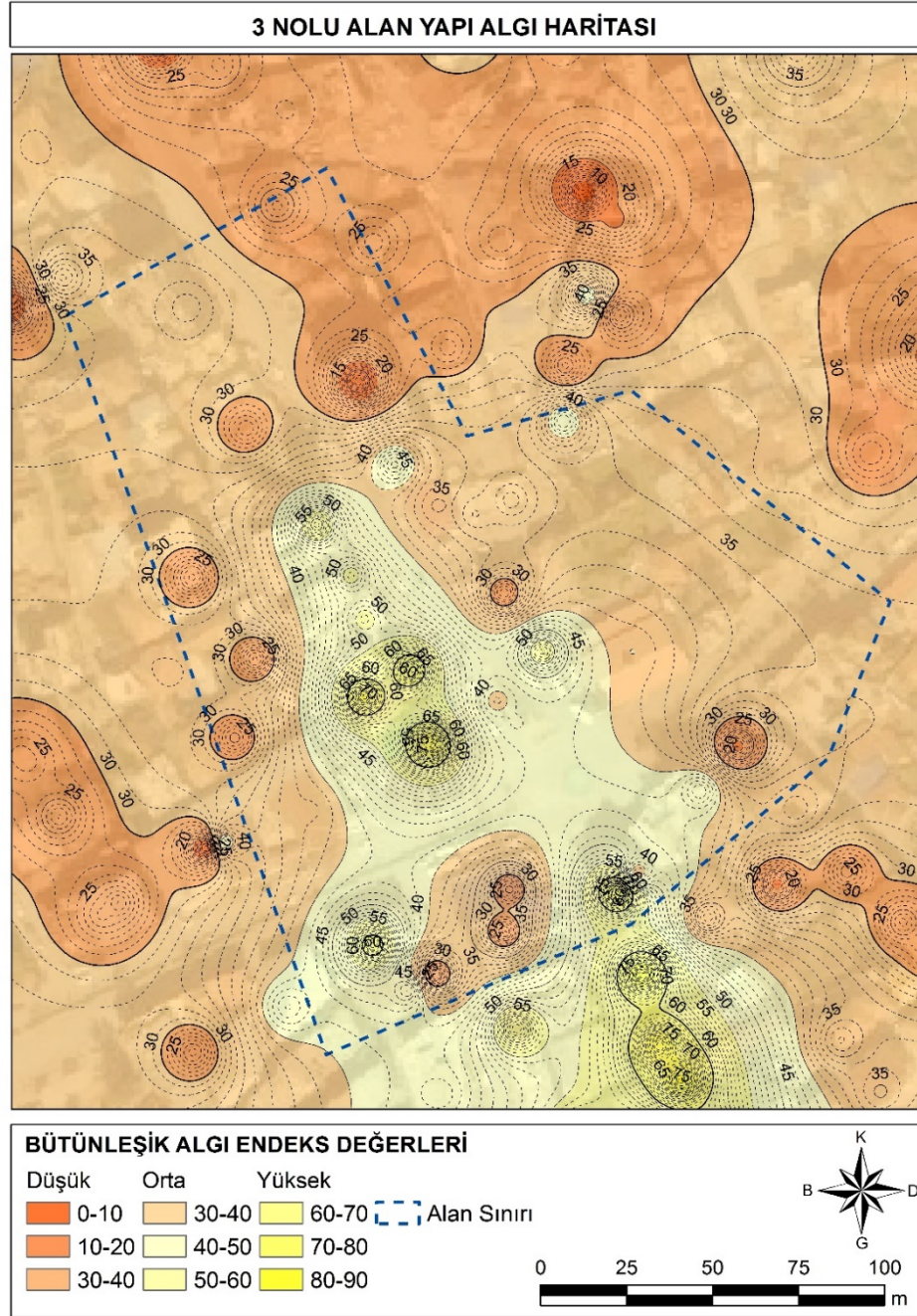

Şekil 4. 52. **Alan 2:** Uzman araştırması bulgularına göre yeşil alanlar bütünleşik algı endeksi haritası

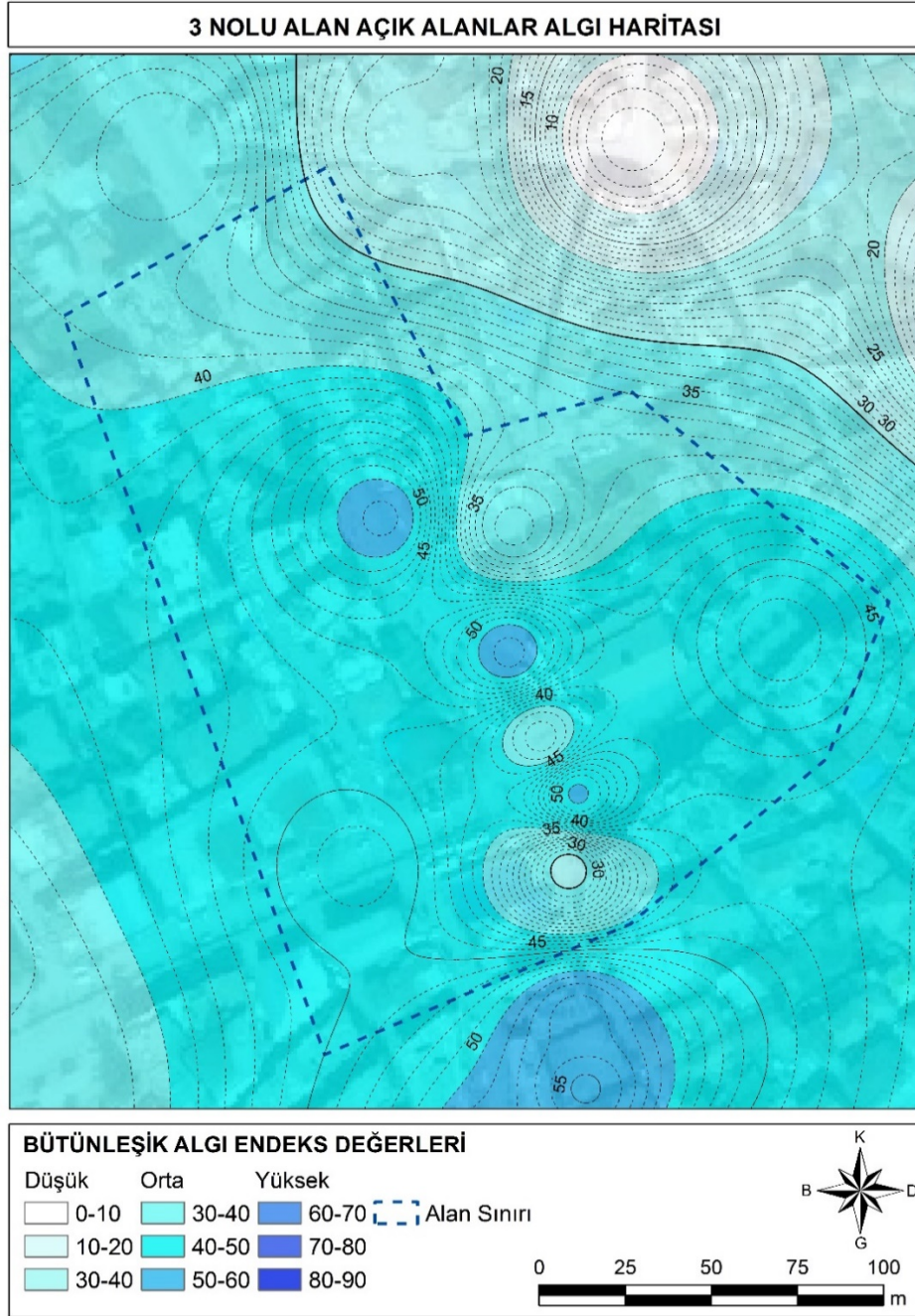
3 NOLU ALAN YAPILAR, AÇIK ALANLAR VE YEŞİL ALANLAR ALGI HARİTASI

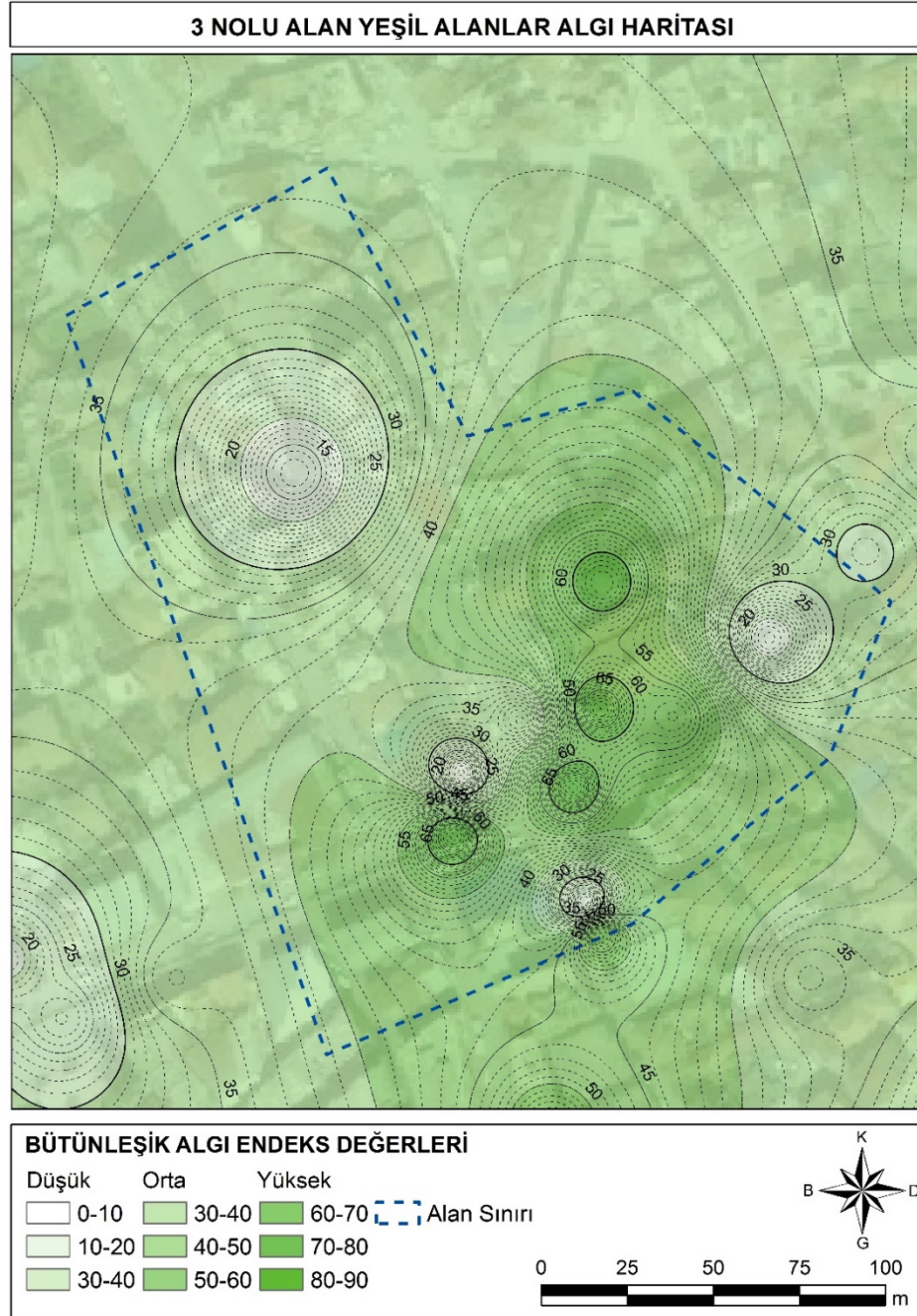
Şekil 4. 53. **Alan 3:** Uzman araştırması bulgularına göre yapılar, açık alanlar ve yeşil alanlar bütünleşik algı endeksi haritası

Şekil 4. 54. **Alan 3:** Uzman araştırması bulgularına göre yapılar bütünleşik algı endeksi haritası

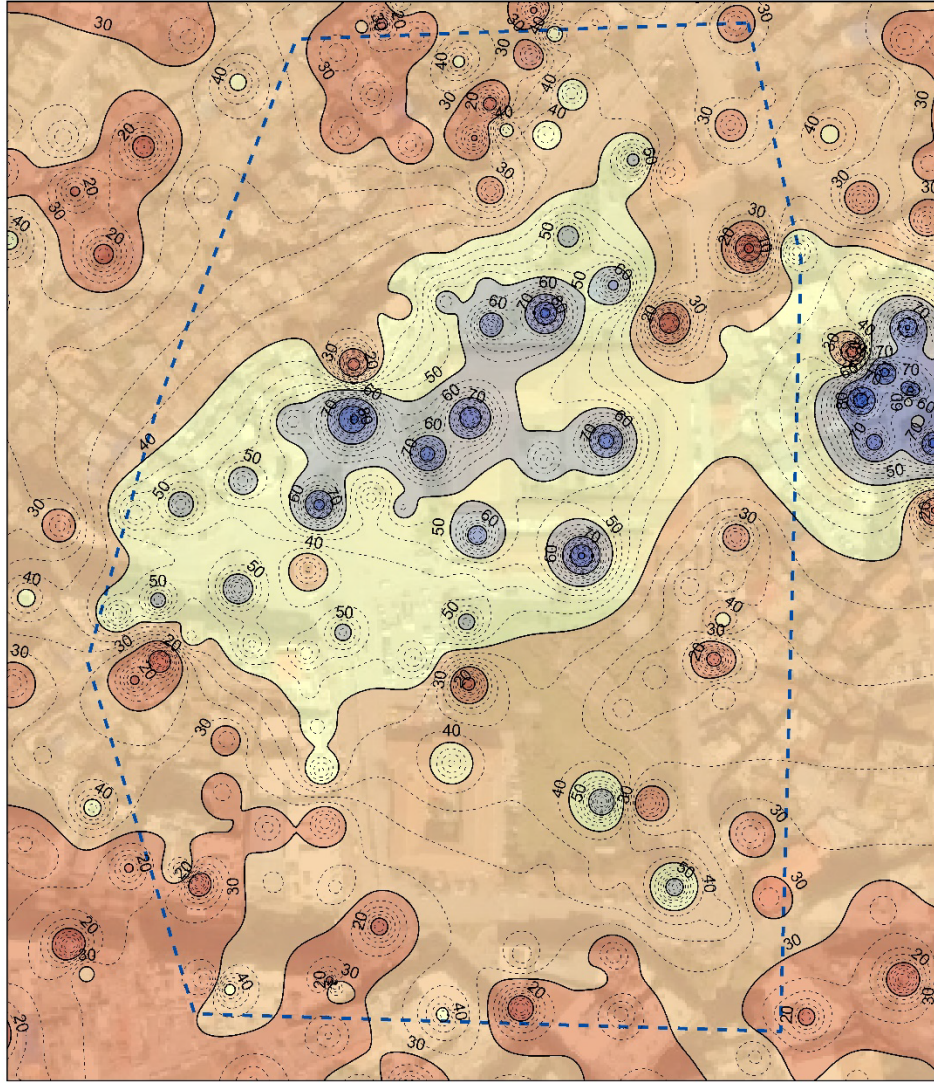

Şekil 4. 55. **Alan 3:** Uzman araştırması bulgularına göre açık alanlar bütünleşik algı endeksi haritası

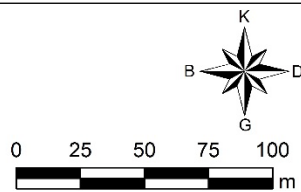
Şekil 4. 56. **Alan 3:** Uzman araştırması bulgularına göre yeşil alanlar bütünleşik algı endeksi haritası

4 NOLU ALAN YAPILAR, AÇIK ALANLAR VE YEŞİL ALANLAR ALGI HARİTASI

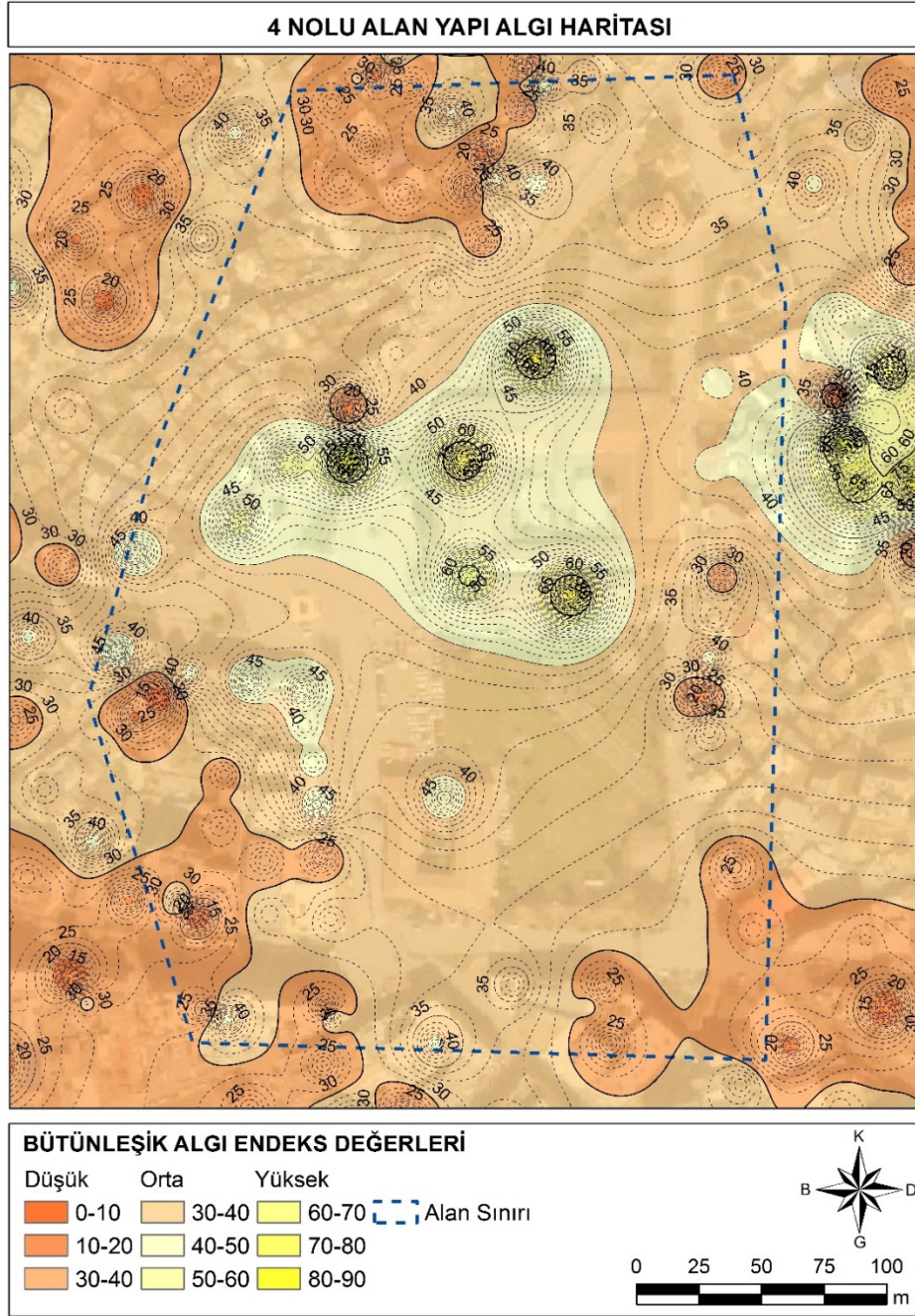

BÜTÜNLEŞİK ALGI ENDEKS DEĞERLERİ

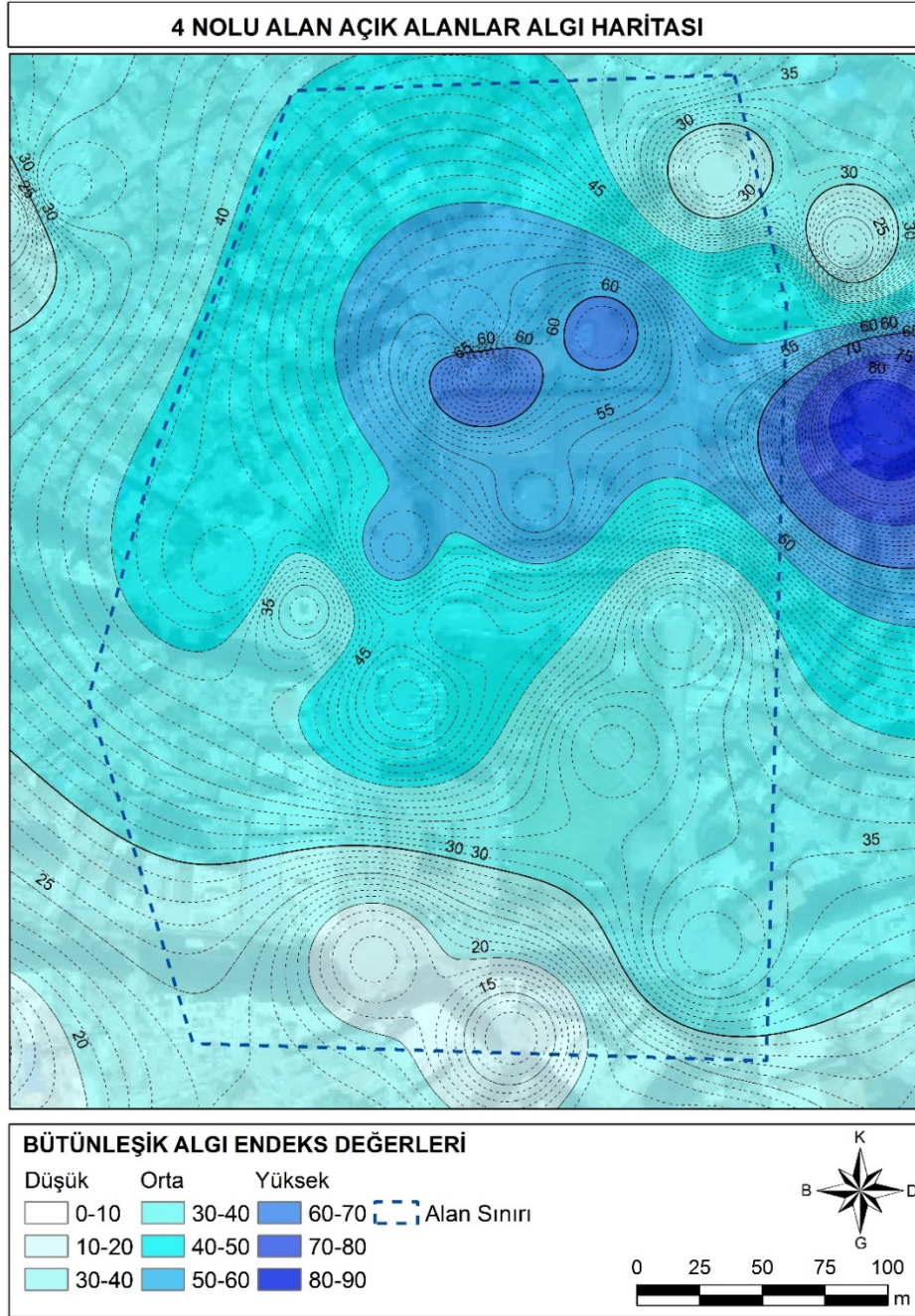
Düşük	Orta	Yüksek	
0-10	30-40	60-70	Alan Sınırı
10-20	40-50	70-80	
30-40	50-60	80-90	

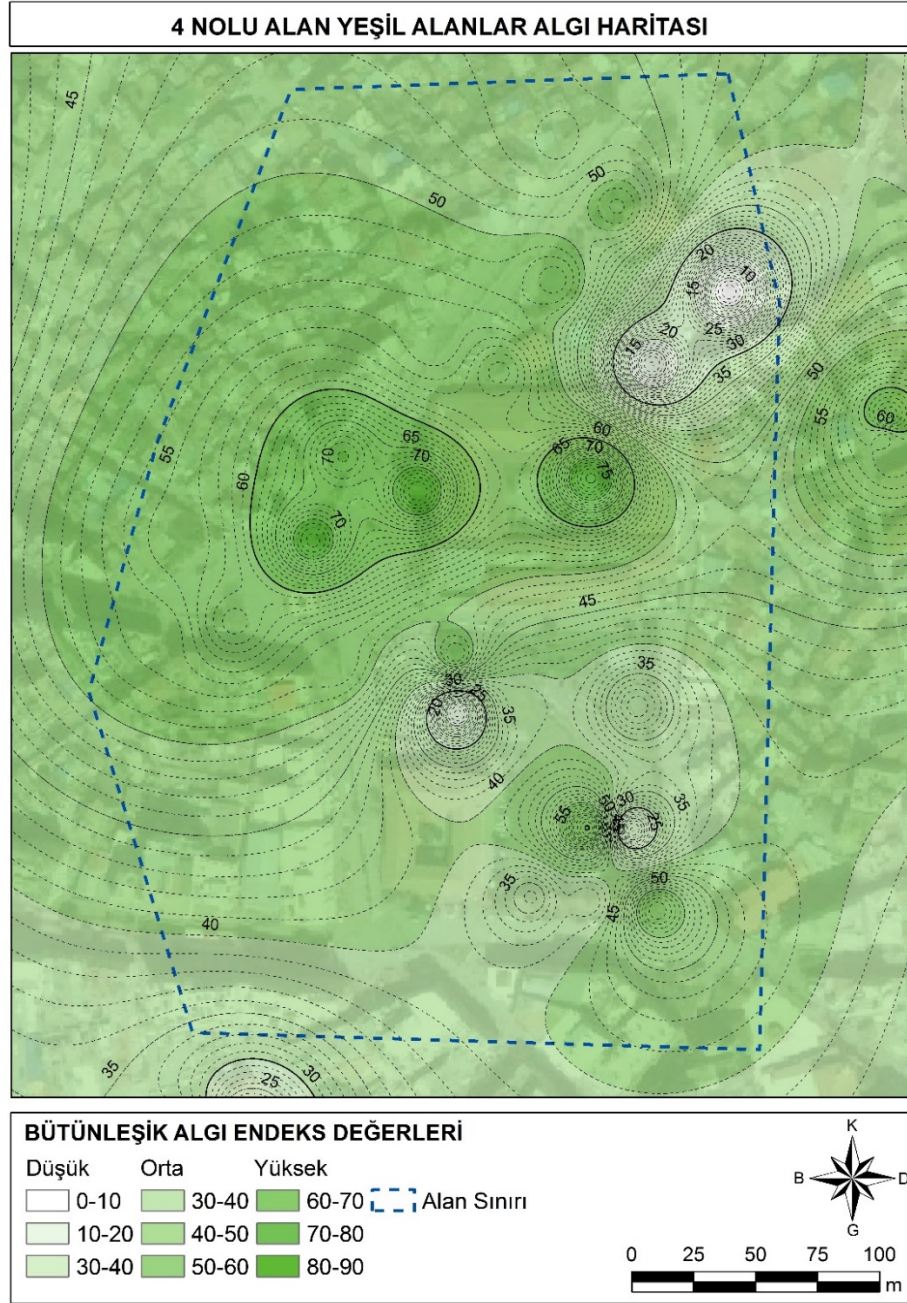
Şekil 4. 57. **Alan 4:** Uzman araştırması bulgularına göre yapılar, açık alanlar ve yeşil alanlar bütünleşik algı endeksi haritası

Şekil 4. 58. **Alan 4:** Uzman araştırması bulgularına göre yapılar bütünleşik algı endeksi haritası

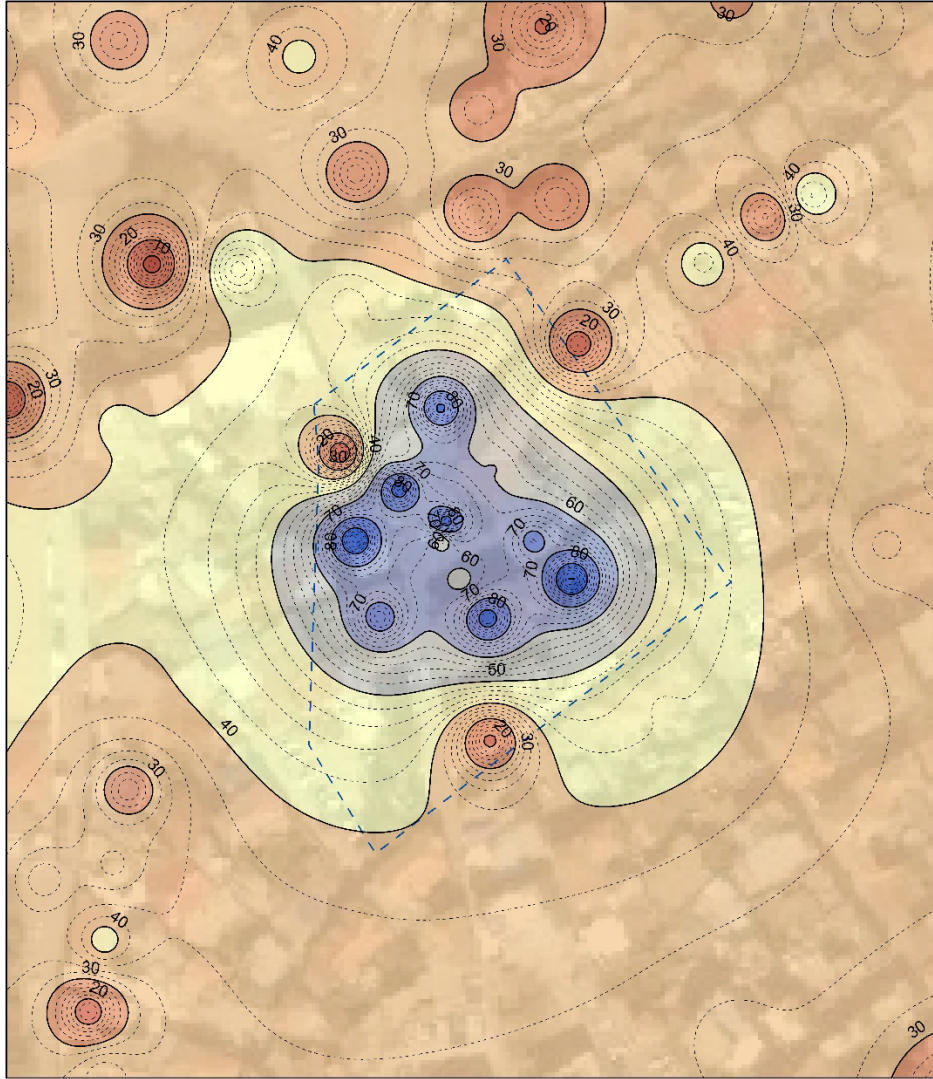

Şekil 4. 59. **Alan 4:** Uzman araştırması bulgularına göre açık alanlar bütünleşik algı endeksi haritası

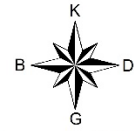
Şekil 4.60. **Alan 4:** Uzman araştırması bulgularına göre yeşil alanlar bütünleşik algı endeksi haritası

5 NOLU ALAN YAPILAR, AÇIK ALANLAR VE YEŞİL ALANLAR ALGI HARİTASI

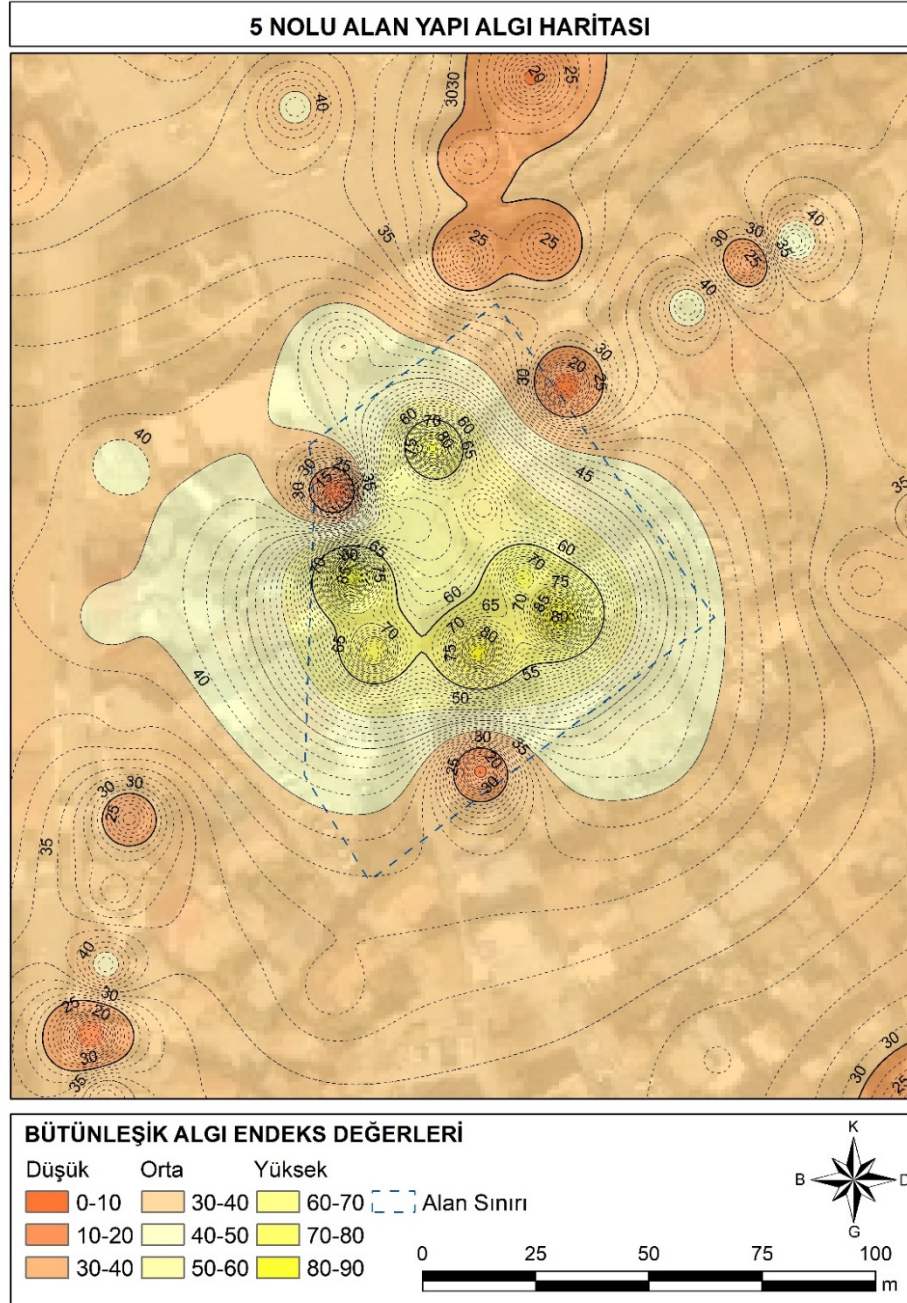

BÜTÜNLEŞİK ALGI ENDEKS DEĞERLERİ

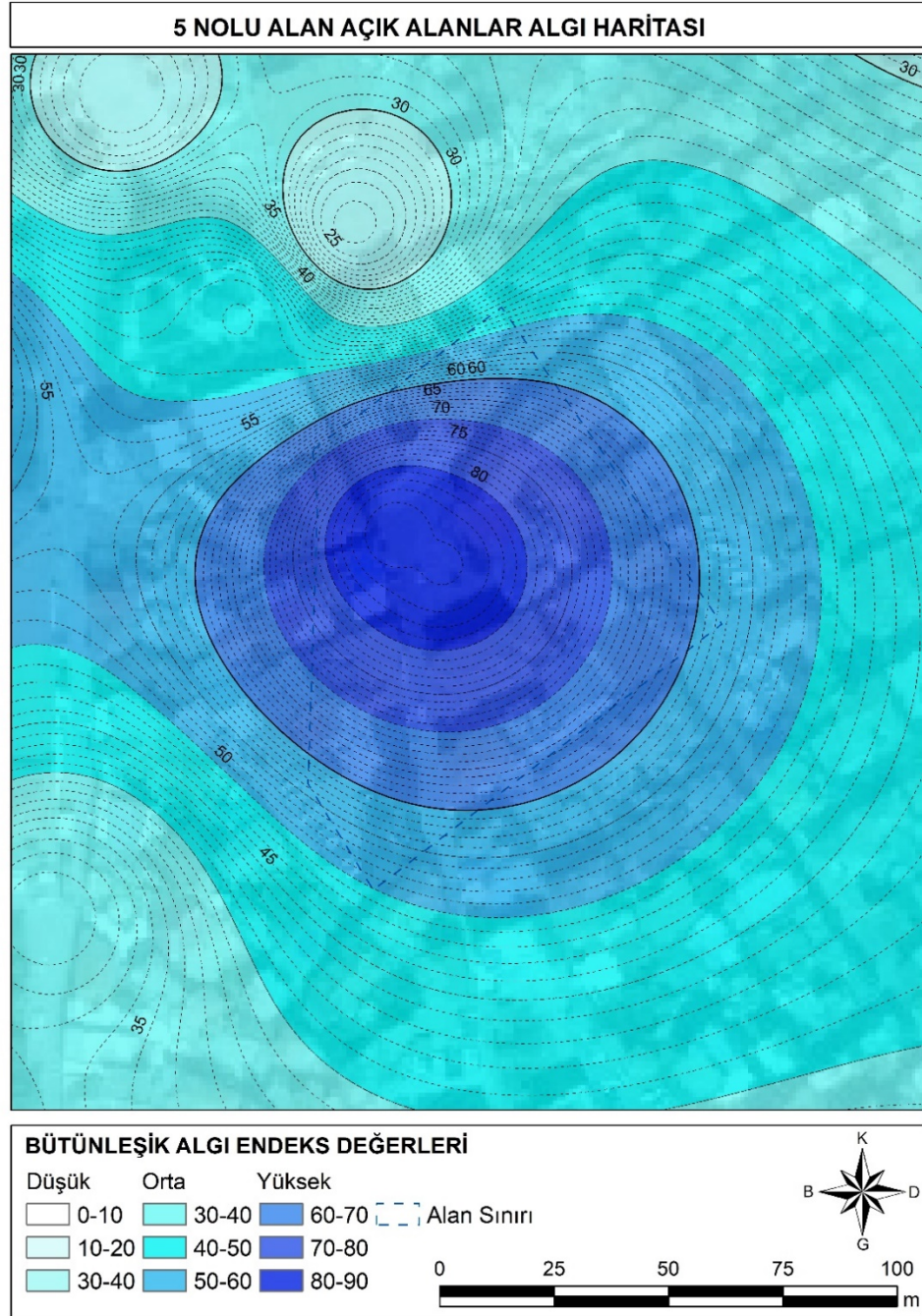
Düşük	Orta	Yüksek	
0-10	30-40	60-70	Alan Sınırı
10-20	40-50	70-80	
30-40	50-60	80-90	

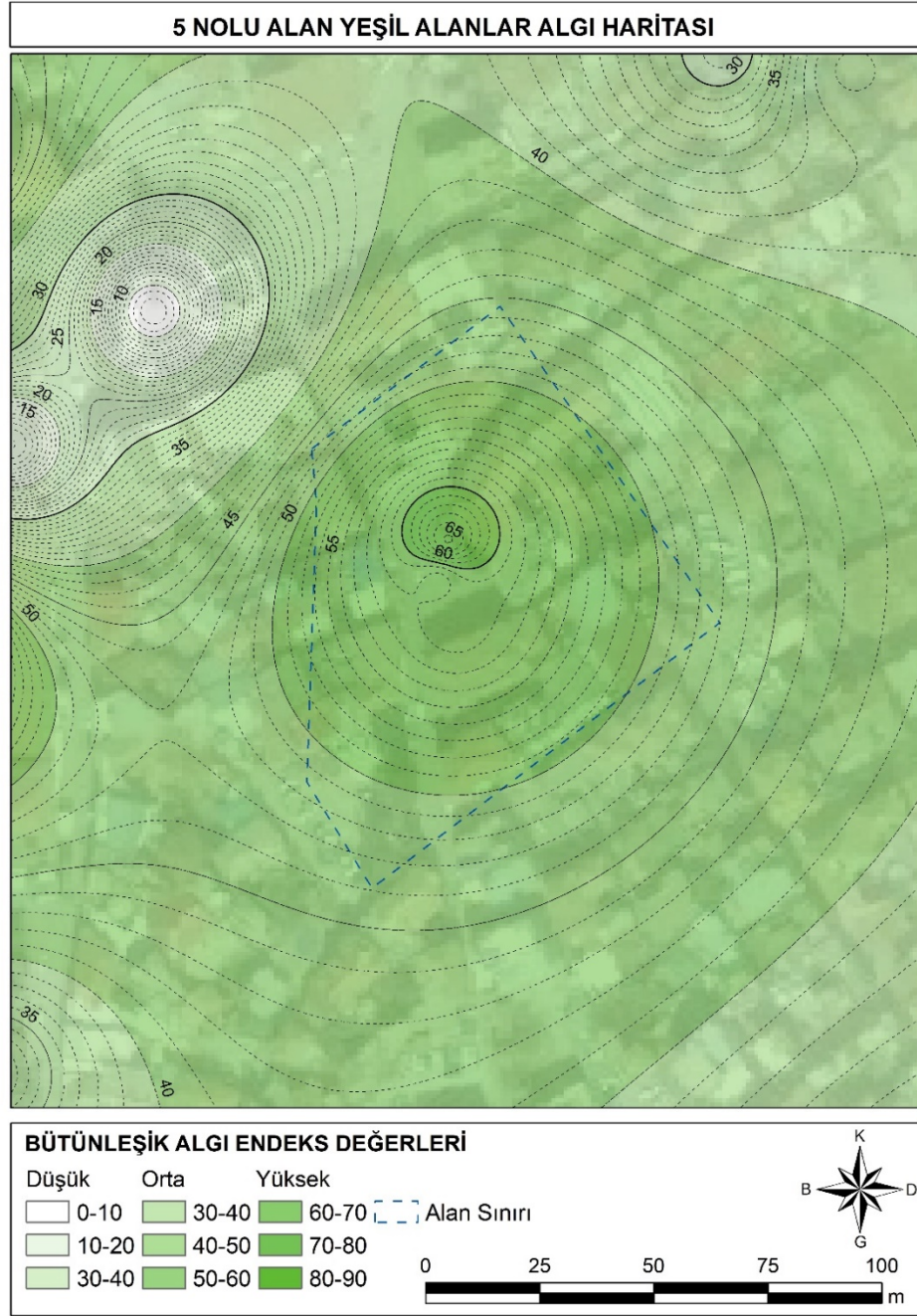
Şekil 4.61. **Alan 5:** Uzman araştırması bulgularına göre yapılar, açık alanlar ve yeşil alanlar bütünleşik algı endeksi haritası

Şekil 4.62. **Alan 5:** Uzman araştırması bulgularına göre yapı alanları bütünleşik algı endeksi haritası

Şekil 4.63. **Alan 5:** Uzman araştırması bulgularına göre açık alanlar bütünlük algı endeksi haritası

Şekil 4.64. **Alan 5:** Uzman araştırması bulgularına göre yeşil alanlar bütünleşik algı endeksi haritası

Şekil 4.41 – 4.64 arasında verilen algı endeks haritaları beş alan için ayrı ayrı yorumlandığında aşağıdaki temel sonuçlara ulaşılabilir:

Alan 1’e ilişkin temel sonuçlar

▪ Kentin imge elemanlarından birisi olan ve Tarsus kenti için “landmark” değeri taşıyan Kleopatra Kapısının uzman araştırması bulgularına göre düşük seviyede algılandığı önemli sayılabilecek bulgular arasında yer almaktadır. Bu durum şu nedenlere bağlanabilir;

- i. Örneklem alandaki mekânsal kompozisyonda tarihi sur kalıntısı olan yapıyı destekleyecek nitelikte yapısal öğelerin bulunmaması,
- ii. Uzman araştırmasında Gestalt kuramı çerçevesinde çalışma alanlarının parça-bütün ilişkileri içerisinde değerlendirilmesi,
- iii. Tarihsel süreçte mekânsal bilgi birikimi ve deneyimlerden uzak yapılaşma alanlarının yapının algı değerini düşürmesi.

▪ Alan 1’de bulunan sivil mimari örneklerinin belirli bir mimari kimlik özelliği taşınamamasına karşın, Kleopatra kapısından yüksek algı değeri aldığı dikkate değer bulgular arasındadır. Bu durumun temel nedeni ise, uzman araştırmasında yapıların mimari doku özelliklerinden daha çok alanda bulunan öğeler arasındaki dört algı özelliği olan yakınlık, benzerlik, kapalılık ve süreklilik özelliklerinin parça-bütün ilişkisi ve gruplandırma eğilimi içerisinde değerlendirilmesi olarak açıklanabilir.

▪ Açık alanlar var olmakla birlikte araç yolları ile bölündüğü için yeterli algı düzeyine ulaşamamaktadır. Açık alanlar yapılar ve tarihi sur kalıntısı olan Kleopatra Kapısı ile bütünlük sağlayamadığı için düşük puanlar aldığı düşünülmektedir.

▪ Yeşil alanlar ise birbirlerinden bağımsız, alan büyüklüğü olarak yetersiz, mekân tanımlamayan ve sürekliliği olmayan nitelikler taşıdığı için algı puanlarının düşük değerlerde kalabildiği saptanmıştır.

- Yeşil alan varlığının sadece refüj ve yol bitkilendirmesi düzeyinde kalması görsel algı düzeyinin düşük olma olasılığını arttıran bir özellik olarak dikkat çekmektedir.

Alan 2'ye ilişkin temel sonuçlar

- Uzman araştırması bulgularına göre Şekil 4.49'de verilen bütünleşik algı endeks haritasında yapıların, açık alanlar ve yeşil alanlardan daha yüksek düzeyde algılandıkları görülmektedir. Açık alanların trafik aksları nedeniyle bütünlüğünün kaybolması, yeşil alanların da refüj ve yol kenarı bitkilendirmesinden öteye gidememesi bu durumun etkenleri kabul edilebilir.

- Alandaki yapıların tarihi işlevlerini ve özelliklerini günümüze kadar belirgin düzeyde ulaştırmış olması; ticaret, eğitim ve din aktiviteleri için alanın geçmişte olduğu kadar günümüzde de hala yoğun kullanılıyor olması yapısal alanların yüksek düzeyde algılanmasının nedeni olabilir.

- Yapılar ve çevresinin yapıldığı dönemde sosyo-kültürel ve ticari bir merkez ve sosyal aktiviteler için meydan oluşturma çabası ile planlanması ve bu özelliğin belirgin düzeyde günümüze yansması nedeniyle algı değeri daha yüksek bulunmuş olabilir.

- Açık alanların görsel algı değerlerinin orta düzeyde olduğu Şekil 4.51'de görülmektedir. Algının orta düzeyde kalmasının nedeni alanda sosyal aktiviteler için kullanılabilecek açık alanların yerine konut ve ticaret yapılarının tercih edilmesi, böylece açık alan işlevlerinin yetersiz kalması olarak kabul edilebilir.

- Şekil 4.52'deki bütünleşik yeşil alan algı endeks haritası incelendiğinde yeşil alan varlığının lokal ve küçük lekeler halinde olduğu ve alanda bütünlük sağlamadığı için algı değerlerinin düşük olduğu bulgusuna ulaşılabilir. Bu durumun, yoğun yapılaşmanın ve bütünlükten uzak plansız açık alan varlığının olumsuz etkilerinden kaynaklandığı söylenebilir.

Alan 3'e ilişkin temel sonuçlar

- Yapısal alanların, açık alanlar ve yeşil alanlara oranla daha yüksek düzeyde algılandığı başlıca bulgular arasında yer almaktadır (Şekil 4.53).

▪ Bu bölgedeki tarihi mekânların mimari dokusunu belirgin ölçüde korumuş olmasına karşın yoğun ve niteliksiz yapılaşmanın bu mekânların algı değerlerini olumsuz yönde etkilediği izlenmektedir.

▪ Alan, farklı dönemlere ait din, ticaret ve su yapılarının bulunduğu kavşak noktasında yer almaktadır ve yoğun yapılaşma nedeniyle açık alan varlığının yok denecek kadar az olduğu Şekil 4.54’da verilen haritada görülmektedir. Algı değerlerinin düşük olmasının, var olan açık alanların yaya yolları ve araç yolları için ayrılmış, giderek genişleyen yol alanlarından oluşmasından kaynaklandığı düşünülebilir.

▪ Uzman araştırması bulgularına göre yeşil alan algı haritası incelendiğinde yeşil alanların orta seviyenin üzerinde bir algı değeri aldığı gözlenmektedir. Mevcut yeşil alan dokusu bütün bir kullanıma imkan verecek nitelikler taşımanın aksine, lokal ve refüj alanlarında yer alan yeşil parseller olarak karşımıza çıkmaktadır.

Alan 4’e ilişkin temel sonuçlar

▪ Şekil 4.57’deki uzman araştırmasına göre yapılar, açık alanlar ve yeşil alanlar bütünleşik algı endeks haritasından aşağıdaki temel bulgulara ulaşılabilir:

- i. Alandaki tarihsel bilgi birikimi ve mekânsal deneyimleri yansıtmayan yapılaşma alanlarının tarihi dokunun algı düzeyini düşürdüğü temel bulgular arasında yer almaktadır (Şekil 4.58),
- ii. Açık alanların Şekil 4.59’da görüleceği üzere orta düzeyin üzerinde algı değerlerine sahip olduğu, ancak var olan bir form ya da tasarım üslubuyla tanımlanamayan, tasarım kaygısından uzak bir şekilde oluşturulmuş açık alanların, mevcut tasarlanmış açık alanların algı düzeylerini düşürdüğü saptanan bulgular arasında yer almaktadır. Bu alanlara ek olarak alanda bulunan Roma Dönemi kalıntısı “Antik yol” kazı alanının, devam eden kazı çalışmaları sonucunda alana dâhil olması halinde bu alanda yer alan açık alan varlığının algı değerinin olumlu yönde gelişebileceği düşünülmektedir.

- iii. Yeşil alanların diğer bölgelere oranla algı düzeyinin yüksek olduğu Şekil 4.60’de görülmektedir. Yeşil alan varlığı diğer alanların aksine tanımlanabilir ve yaya bölgesi içerisinde yer alan yeşil alanları içermesi nedeni ile algı düzeyinin yüksek olduğu düşünülebilir.

Alan 5’e ilişkin temel sonuçlar

Şekil 4.61’deki uzman araştırmasına göre yapılar, açık alanlar ve yeşil alanlar bütünlüklü algı endeks haritasından aşağıdaki temel bulgulara ulaşılabilir:

- Geleneksel Tarsus Evleri içerisinde bulunan alandaki yapı, açık alan ve yeşil alanların diğer alanlara göre daha yüksek düzeyde aldıkları görülmektedir.
- Yapısal öğelerin tarihsel bilgi birikimi ve mekânsal deneyimleri günümüze kadar taşımış olmalarının yanı sıra, açık alan-yeşil alan ilişkilerinin güçlü bir şekilde kurulmuş olması yüksek algı değerlerini almalarını açıklayabilir.
- Konut- sokak ilişkisi, cephe tasarımı ve kullanılan malzemelerin uyumu, insan ölçeğine uygun kat yüksekliklerinin yapılarda kendini göstermesi algı değerlerinin yüksek olmasının nedenleri olabileceği düşünülmektedir.
- Açık alan algı değerlerinin de diğer alanlardan yüksek olduğu Şekil 4.63’te görülmektedir. Konutlar arasında küçük bir meydan niteliği taşıyan açık alan dokusu, gerek yapılarla olan proporsiyonu gerekse yeşil alanlarla olan dengeli birlikteliği yüksek algı değerleri almasını açıklayabilir unsurlardır.
- Yeşil alan varlığı diğer alanlara oranla daha az olmasına karşın, alanın büyüklüğü ve niteliği dikkate alındığında yapılar ve açık alanlarla bütünlük içerisinde olmasından dolayı yüksek sayılabilecek değerler aldığı düşünülmektedir.

Şekil 4.65. Kullanıcı araştırması bulgularına göre bütünleşik algı haritası

Şekil 4.66. Kullanıcı araştırması bulgularına göre alan sınırları içerisinde yer alan imge elemanları

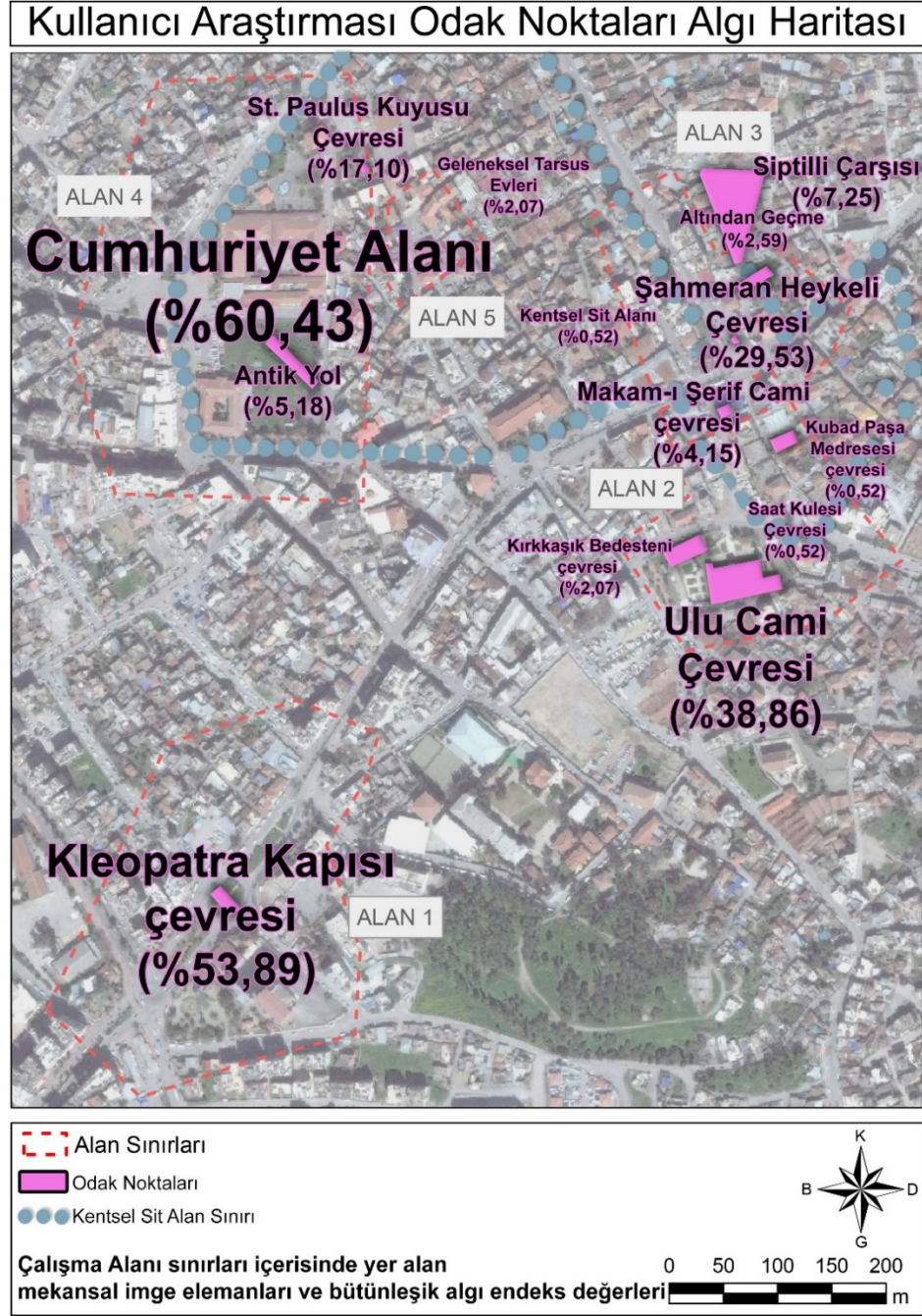
Kullanıcı Araştırması Sınır Elemanları Algı Haritası

Şekil 4.67. Kullanıcı araştırması bulgularına göre alan sınırları içerisinde yer alan sınır elemanları algı haritası

Şekil 4.68. Kullanıcı araştırması bulgularına göre alan sınırları içerisinde yer alan yollar algı haritası

Şekil 4.69. Kullanıcı araştırması bulgularına göre alan sınırları içerisinde yer alan odak noktaları algı haritası

Kullanıcı Araştırması Nirengi Noktaları Algı Haritası

Şekil 4.70. Kullanıcı araştırması bulgularına göre alan sınırları içerisinde yer alan nirengi noktaları algı haritası

Kullanıcı araştırması bulgularına göre çalışma alanları içerisinde yer alan ve kullanıcılar tarafından değerlendirilen kentsel imge elemanları incelendiğinde aşağıdaki temel sonuçlara ulaşılabilir:

▪ Şekil 4.65'te yer alan kullanıcı araştırması bütünleşik algı haritasına göre kent bütünü dikkate alındığında en yüksek düzeyde algılanan imge elemanının Berdan Nehri olduğu görülmektedir. Bu durumun temel nedenlerinin;

- i. Kentin şekillenmesinde ve konumlanmasında önemli rol oynadığının düşünülmüş olması,
- ii. Doğal bir oluşum ve eşik olması,
- iii. Bölgenin genel geçim kaynağının tarımsal faaliyetlere dayalı olmasından dolayı, tarım için gerekli su kaynağının buradan sağlanıyor olmasından kaynaklandığı kabul edilebilir.

▪ Şekil 4.65'teki haritadan ulaşılan bir diğer bulgu, kullanıcı araştırmasında Atatürk Caddesi'nin bütünleşik algı endeks haritasında en yüksek ikinci değeri almasıdır. Kent imgesini belirleyen beş imge elemanının kullanıcılara sorulduğu araştırmada kent içi ulaşım akslarının kullanıcıların zihin haritalarında önemli yere sahip olması önemli bulgular arasında yer almaktadır.

▪ Bir diğer önemli bulgu, birçok medeniyete başkentlik ve ev sahipliği yapan Tarsus kentinde Kleopatra Kapısı'nın kullanıcılar tarafından nirengi noktası olarak yüksek bir algı oranı ile belirtilmesidir. Anıtsal yapıların ve arkeolojik alanların fazlalığı göz önüne alındığında bu bulgu, bu ögenin Tarsus halkı açısından büyük önem taşıdığını ortaya koymaktadır.

▪ Tarsus kentinin geleneksel mekânsal kimliğinin geçmişten günümüze kadar belirgin ölçüde ulaşabildiği Tarsus Evleri Bölgesinin en yüksek düzeyde algılanan kent bölgesi olmuştur. Bu durumun başlıca nedenleri;

- i. Mimari özyapı ve yapım tekniklerinin kendine özgü olması,
- ii. Kentsel gelişim alanlarında meydana gelen mekânsal bilgi birikimi ve tarihsel deneyimleri yansıtmayan ve tek düze mimari tasarım

anlayışının zihinsel haritada yer edinebilecek bir kent algısı oluşturamaması,

- iii. Geçmişteki mekânsal ilişkilere duyulan özlem,
- iv. Kentin merkezi bölgelerindeki konut alanlarının tarihi doku ile belirli düzeyde kurmuş olduğu organik bağ,
- v. Alandaki sosyal mekânların günümüzde de işlevini devam ettiriyor olmasından kaynaklanabilir.

▪ Şekil 4.65'teki haritadan ulaşılan bir diğer bulgu odak noktaları arasında Cumhuriyet Alanı'nın önemli oranda kullanıcılar tarafından belirtilmiş olmasıdır. Cumhuriyet Alanı, içerdiği tarihi doku öğeleri, açık alan ve yeşil alan varlığı ile kent için önemli bir odak noktası olduğu kullanıcıların zihinsel haritalarında yer almıştır.

▪ Şekil 4.66'daki alanda bulunan bölgeler haritasındaki bulgular incelendiğinde aşağıdaki temel sonuçlara ulaşılabilir:

- i. Geleneksel Tarsus evleri en yüksek seviyede algılanan (%75,13) kent bölgesidir,
- ii. Kent bölgesi olarak değerlendirilecek niteliklere sahip olmamalarına karşın araştırma alanı dışındaki pek çok alan kullanıcı araştırmasında kent bölgesi olarak belirtilmiştir. Bunun temel nedeni, kent için önemli yapısal öğelerin zihinsel haritalarında kent için önemli çağrışımlar yapması ve mekânların tanımlanmasında ve yer/yön tariflerinde bu yapıların referans olarak kullanılması olabilir,
- iii. Kentin imge elemanları olan yapıların bulunduğu alanlar ve bu alanların yakınında yer alan geniş açık alanlar kent bölgesi olarak belirtilmiştir. Ancak bu alanların belirtilme frekanslarına bakıldığında önemli oranlarda olmadığı görülmektedir (Çizelge 4.64).

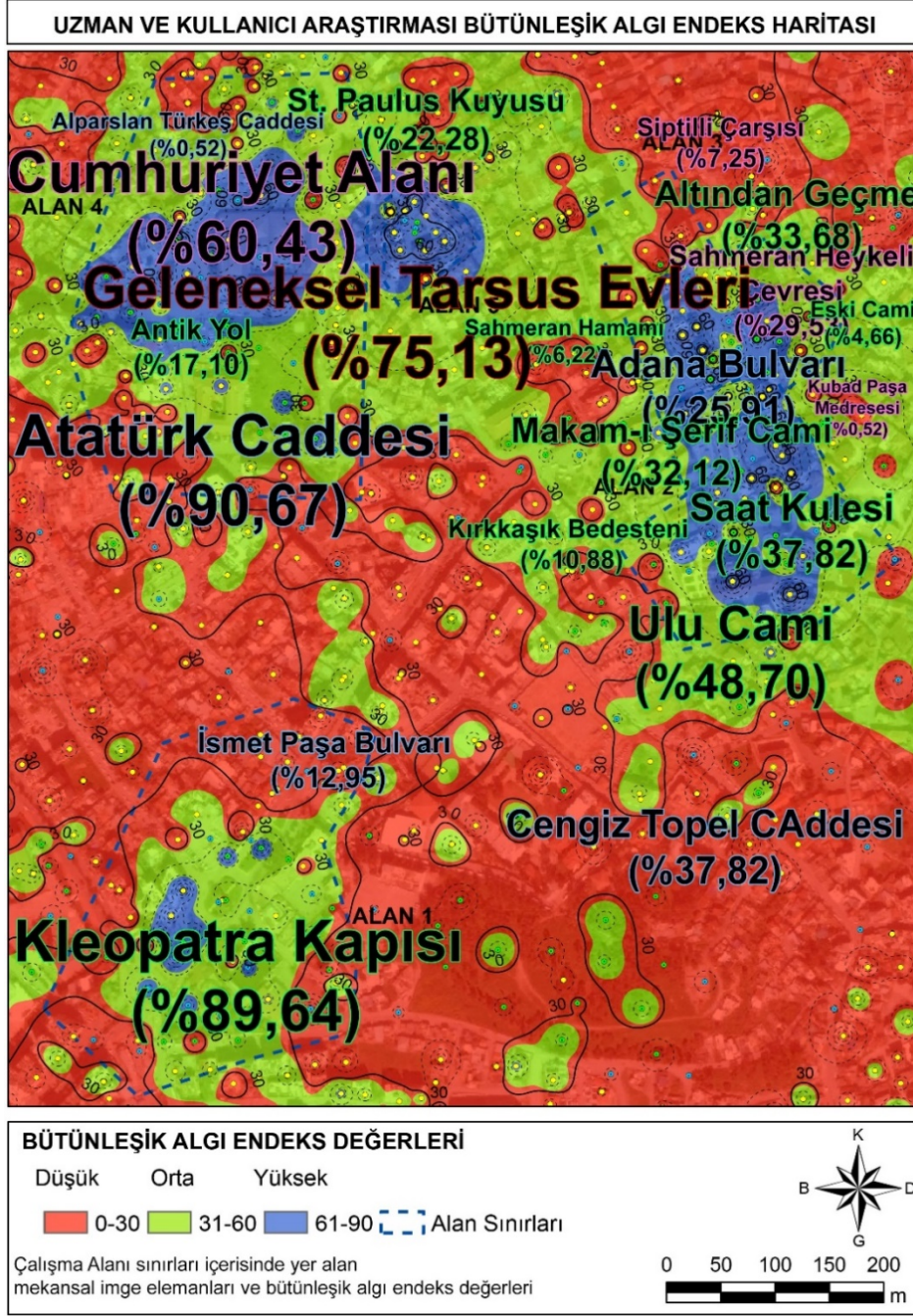
▪ Şekil 4.67'deki çalışma alanlarında bulunan sınır elemanları algı haritası bulguları incelendiğinde aşağıdaki temel sonuçlara ulaşılabilir:

- i. Kullanıcı araştırmasında en yüksek algı değeri sınır elemanı olan Berdan Nehri olmasına rağmen, çalışma alanı içerisinde yer alan imge elemanlarının önem arz edecek düzeyde algılanmadıkları görülmektedir.
 - ii. Kullanıcı araştırmasında verilen yanıtlar dikkate alındığında çalışma alanı sınırları içerisinde yer alan sınır elemanları niteliği taşıyabilecek imge elemanları Atatürk Caddesi ve günümüze sadece kapı kısmının ulaştığı Kleopatra Kapısı sur kalıntısı olduğu görülmektedir. Kullanıcı araştırmasında verilen diğer yanıtlar olan Antik Yol ve Geleneksel Tarsus Evlerinin sınır elemanı niteliği taşımadığı görülmektedir.
- Şekil 4.68’da yer alan ve çalışma alanı sınırları içerisinde yer alan kullanıcı araştırması yollar algı haritası incelendiğinde elde edilen bulgular iki maddede özetlenebilir:
- i. Atatürk Caddesi’nin en yüksek düzeyde algılanan yol imge elemanı olduğu saptanmıştır (Çizelge 4.66).
 - ii. Algılanan kentsel yol imge elemanlarının birbiri ile bağlantılı bulunması ve tarihi kent merkezinin ulaşım akslarını oluşturuyor olması önemli bir diğer bulgudur. Kullanıcıların zihin haritalarında tarihi dokunun ne denli önemli olduğu buradan çıkartılabilecek bir sonuç olarak görülmektedir.
- Şekil 4.69’daki alan sınırları içerisinde yer alan odak noktaları algı haritasına ilişkin aşağıdaki temel sonuçlara ulaşılabilir:
- i. Kullanıcı araştırmasında alan içerisindeki 14 farklı alan odak noktasının imge elemanı olarak belirtildiği saptanmıştır.
 - ii. Cumhuriyet alanı en yüksek düzeyde algılanan odak noktası olurken, Kleopatra Kapısı yakın çevresi (%53,89) ve Ulu Cami yakın çevresi (%38,86) orta seviyenin üzerinde algılanan diğer odak noktalarını oluşturmuştur.

- iii. Kullanıcı araştırmasında tespit edilen bir diğer önemli bulgu, herhangi bir kullanımı olmamasına karşın hali hazırda kazı çalışmaları devam ettiği için kapalı olarak tutulan Antik Yol kullanıcılar tarafından odak noktası olarak belirtilmiştir.
- Şekil 4.70'teki nirengi noktaları algı haritası incelendiğinde çalışma alanı sınırları dâhilinde bulunan mekânsal ögeler için aşağıdaki temel sonuçlara ulaşılabilir:
 - i. Kullanıcı araştırmasında en çok yanıtlanan imge elemanı olan nirengi noktaları aynı şekilde çalışma alanlarında da en fazla imge elemanı ile ilk sırada yer almaktadır. 15 farklı mekânsal öge imge elemanı olarak kullanıcı araştırmasında yanıt olarak belirtilmiştir.
 - ii. Kleopatra Kapısı imge elemanı olarak %89,64 algılanma oranı ile Tarsus kenti için önemli bir mekânsal öge özelliğini taşımaktadır.
 - iii. Kleopatra Kapısı'nı, Ulu Cami (%48,70), Saat Kulesi (%37,82), Altından Geçme (Roma Hamamı) (%33,68) ve Makam-ı Şerif Cami (%32,12) nirengi noktası imge elemanları olarak izlemektedir.

4.8. Uzman ve Kullanıcı Araştırması Bütünleşik Algı Haritası

CBS ortamında ters ağırlıklandırma yöntemiyle eşdeğer eğrilere dönüştürülen uzman araştırması bütünleşik algı endeks değerleri haritası ve kullanıcı araştırması değerlerinin bütünleştirilmesiyle oluşturulan uzman ve kullanıcı araştırması bütünleşik algı endeks değeri haritası Şekil 4.71’de verilmiştir. Uzman araştırması bulguları sonuçlarına göre algı düzeyleri 0-30, 31-60 ve 61-90 olarak üç düzeyde haritalanmıştır. Kullanıcı araştırmasından elde edilen bulgular, uzman araştırmasından elde edilen sonuç haritası altlığı üzerine algılanma düzeyleri yüksek olandan düşük olana doğru derecelendirilerek işlenmiştir. Ayrıca, uzman ve kullanıcı araştırması algı endeksi haritaları her iki grubun algı örtüşmesi ya da farklılığını ortaya koyabilmek amacıyla bir skala durumuna dönüştürülerek Çizelge 4.74’te verilmiştir. Algı haritasında üç grupta tanımlanan ve renklendirilen algı endeks değerleri, kullanıcı araştırmasındaki değerlerin hangi grupta yer aldığının belirlenmesi için skala üzerinde de aynı şekilde renklendirilerek işlenmiştir.

Şekil 4.71. Uzman ve kullanıcı araştırması bulgularına göre bütünleşik algı endeks haritası

Çizelge 4. 74. Uzman ve kullanıcı araştırmasında ortak bulunan imge elemanlarının bütünleşik algı endeks değerleri

KULLANICI ARAŞTIRMASINA GÖRE ALGI ENDEKS DEĞERLERİ											
UZMAN ARAŞTIRMASINA GÖRE ALGI ENDEKS DEĞERİ SINIFLARI	BÖLGELER		%	SINIR ELEMANLARI	%	YOLLAR	%	ODAK NOKTALARI	%	NİRENGİ NOKTALARI	%
						Cengiz Topel Caddesi	37,82			Kleopatra Kapısı	89,6
0-30										Saint Paul Kuyusu	22,3
	Kleopatra Kapısı yakın çevresi	8,81	Kleopatra Kapısı	2,59	İsmet Paşa Bulvarı	12,95	Kleopatra Meydanı	53,9	Şahmeran Heykeli	25,9	
31-60	Saint Paul Kuyusu yakın çevresi	3,63	Antik Yol (Roma Yolu)	0,52	Antik Yol (Roma Yolu)	2,07	Antik Yol (Roma Yolu)	5,18	Antik Yol (Roma Yolu)	17,1	
	Sıptilli Çarşısı	1,04	Atatürk Bulvarı	0,52	Kleopatra Kapısı	1,55	Makam-ı Şerif Cami	4,15	Sıptilli Çarşısı	3,11	
	Makam-ı Şerif Cami Bölgesi	2,59			Alparslan Türkeş Bulvarı	0,52	Sıptilli Çarşısı	7,25	Makam-ı Şerif Cami ve Hz. Danyal Kabristanı	32,1	
					Atatürk Caddesi	90,67	Saint Paul Kuyusu Yakın Çevresi	17,1			
61-90	Şahmeran Heykeli yakın çevresi	1,04			Adana Bulvarı	25,91	Ulu Cami Yakın Çevresi	38,9	Kırkkasık Bedesteni	10,9	
	Cumhuriyet Alanı yakın çevresi	1,55					Cumhuriyet Alanı	69,4	Eski Cami (Kilise Cami)	4,66	
	Kırkkasık Bedesteni çevresi	2,07					Geleneksel Tarsus Evleri	2,07	Şahmeran Hamamı	6,22	
	Ulu cami yakın çevresi (Camiler Bölgesi)	31,09					Şahmeran Heykeli Kavşağı	29,5	Geleneksel Tarsus Evleri	3,11	
	Geleneksel Tarsus Evleri	75,13					Altından Geçme (Roma Hamamı)	2,59	Cumhuriyet Meydanı	1,55	
							Kubatpaşa Medresesi Meydanı	0,52	Saat Kulesi	37,8	
								Ulu Cami		48,7	
								Altından Geçme (Roma Hamamı)		33,7	

Şekil 4.71 ve Çizelge 4.74’te verilen bulgular yorumlandığında aşağıdaki sonuçlara ulaşılabilir:

- Uzman araştırması ve kullanıcı araştırmasında algı endeks değerleri bakımından birbiri ile örtüşen imge elemanları **nirengi noktaları** olarak düşük düzeyde St. Paul Kuyusu, orta düzeyde Makam-ı Şerif Cami, yüksek düzeyde Ulu Cami ve Saat Kulesi; **odak noktaları** olarak orta düzeyde Kleopatra Meydanı, yüksek düzeyde Cumhuriyet Alanı olurken; algılanan **bölge elemanları** yüksek düzeyde Geleneksel Tarsus Evleri olarak belirlenmiştir. Uzman ve kullanıcı araştırması bütünleşik algı endeks haritalarında yollar ve sınır elemanlarında örtüşen imge elemanı bulunmamaktadır.

- Uzman araştırmasında düşük (0-30) algı endeks değeri alan Kleopatra Kapısının kullanıcı araştırmasında bütünleşik algı endeks değeri %89,64 bulunmuştur. Bunun nedeni, söz konusu imge elemanının mekânsal bütünlüğü bozulmuş, sürekliliği bulunmayan ve güncel mimari elemanlarla geleneksel kimlik özelliğini yitirmiş bir alanda bulunmasına karşın toplumun zihinsel haritasında önemli bir yer edinmesinden kaynaklanabilir. Kleopatra Kapısının ve çevresinin algı endeks değeri yüksek alanlarla bütünleştirilmesinin sağlanması durumunda bu oranın %100’e yaklaşması beklenebilir.

- Çizelge 4.74’e ilişkin uzman araştırması ve kullanıcı araştırması bütünleşik algı endeks değerlerinin bütünleştirilmiş algı skalasına göre, uzman araştırmasında yüksek (61-90) aralıkta değerler alan Kırkkasık Bedesteni, Eski Cami, Şahmeran Hamamı, Geleneksel Tarsus evleri, Cumhuriyet meydanı, Altından Geçme (Roma Hamamı) imge elemanları, kullanıcı araştırmasında 1,55-33,7 aralığında bütünleşik algı endeks değerleri aldığı görülmektedir. Bu durum uzman araştırmasında mekânsal ögeler arasında gruplama ve parça-bütün ilişkisi içerisinde değerlendirme yapılması, kullanıcı araştırmasında da kullanıcıların zihinsel haritalarında yer bulan düşük düzeyde algılanmış bu kentsel imge elemanlarına anlamlar yüklememiş olmaları ya da yapı-kullanıcı arasındaki iletişimin zayıf kalmış olması neden gösterilebilir. Örneğin, Şahmeran Hamamı uzman araştırmasında yüksek (%79,93)

algı endeks değeri alırken, kullanıcı araştırmasında düşük (%6,22) algı endeks değeri almış olması, kullanıcıların bu imge elemanı ile kurmuş oldukları iletişimin düşük olması ve bu mekâna anlam yüklememiş olmaları olabilir. Ya da şu şekilde açıklanabilir; uzman araştırmasında Alan 4'te bulunan yapının yakın çevresinde tarihi dokunun yoğun olması ve tarihi dokunun yanı sıra, mekânsal bilgi birikimi ve tarihsel deneyimden uzak konut yapılaşmasının yoğun olduğu bir alanda bulunuyor olması, uzman araştırmasında yüksek değer almasına neden olmuş olabilir. Benzer durumlar bölgeler, sınır elemanları, yollar (bağlantı elemanları) ve odak noktalarında yer alan imge elemanları içinde geçerlidir.

Genel bir değerlendirme olarak aşağıdaki algılama belirleyicileri Çizelge 4.74'deki sonuçların ortaya çıkmasına neden olabilir:

- Uzman araştırmasında beş alan için imge elemanlarının Gestalt kuramının gruplama ilkeleri uyarınca tarihsel deneyim ve mekânsal kimlik özellikleri dikkate alınmadan bir bütün içerisinde algı değerlerinin belirlenmesi,
- Kullanıcı araştırmasında zihinsel haritalarda yer edinen imge elemanlarını mekânsal bütünlük ve gruplama eğiliminden daha çok, kullanıcıların yaşamları boyunca bu imge elemanlarına farklı anılarla belleklerinde verdikleri anlamın biçimlendirici etkisi,
- Tarihi kent merkezi içerisinde bulunan örneklem alanların algı değerlerinin mekânsal bilgi birikimi ve tarihsel deneyimden uzak konut yapılaşması etkisi ile azalması.

5. SONUÇLAR VE ÖNERİLER

Kentsel tasarım çalışmalarında kimlik ve anlam algılamasını matematiksel olarak tanımlayan, haritalayan ve tasarımlara yön veren plan altlıklarının hazırlanması konusunda yetersizlik söz konusudur. Bu çalışma ile algı endeksi değerlerinin belirleyici olduğu özgün nitelikte bir plan altlığı oluşturulmasına çaba gösterilmiş, bu konudaki yetersizliğin giderilebilmesine katkı sağlanması hedeflenmiştir.

Tarsus kenti örneğinde beş alanda yürütülen bu çalışmanın kurgusu;

- Kentsel tasarım ve planlama çalışmalarında mekânsal tasarım açısından kent algısını uzman ve kullanıcı araştırması bulgularına bağlı olarak, uzmanlar ve kullanıcılar tarafından kentin nasıl algılandığının algısal temele dayalı ölçütlere bağlı olarak yapılar, açık alanlar ve yeşil alanlar özelinde belirlenmesi,
- Kent içindeki tarihi alanların kent algılanmasındaki rolünün belirlenmesi ve bu alanların planlama ve tasarım aşamalarında korunması, sürdürülebilirliğinin sağlanması, yeni tasarım ve planlama çalışmalarına ne derece katkılar sağlayabileceğinin belirlenmesi,
- Geliştirilen matematiksel model ile tasarım ve planlama altlıklarının oluşturulmasında kullanıcı zihin haritalarının, bu çalışmalara entegrasyonunun sağlanması,
- Kent imgesi ve zihin haritalarının oluşmasında etkin mekânsal öğelerin belirlenmesi, bu mekânsal öğelerin algı değerlerinin nasıl arttırılabileceğinin belirlenmesi,
- Geliştirilen model önerisi ile kent algısını düşüren mekânsal öğelerin tespit edilmesi, belirlenen öğelerin tasarım ve planlama süreçlerinde gelecekte oluşturulacak kentsel tasarım planlarında ve imar planlarında altlık olarak kullanılabilecek çıktıların elde edilmesi olarak geliştirilmiştir.

Yapılar, açık alanlar ve yeşil alanların algı değerlerinin belirlenmesi için kullanılan yöntemin özünü: 1900’lü yılların başında Alman bilim adamları Wertheimer, Köhler ve Koffka tarafından geliştirilen ve görsel algı ile bütünleşen Gestalt kuramı kapsamında uzman araştırması ve Kevin Lynch’in (1960) kenti, zihinsel açıdan akılda kalıcı, anlam yüklenmiş ve kentin strüktürünü örgütleyen öğelerden oluşan bir sistem olarak gören kullanıcı araştırması temelinde kentlerin planlanması ve tasarlanmasında yüksek öneme sahip beş imge ögesi oluşturmuştur.

Tarsus kenti örneğinde uzman araştırmasında belirlenen beş alan ve bu alanlarda bulunan mekânsal öğeler çevre algılamının biçimsel yaklaşımına göre bir bütün olarak ele alınmış, alanları oluşturan parçalar Gestalt kuramında yer alan şekil-nesne algılamasında yer alan ve fiziksel çevrenin değerlendirilmesinde kullanılan yakınlık, benzerlik, kapalılık ve süreklilik ilkelerine göre değerlendirilmiştir.

English ve Cordell (1993), Cohen, (1996), Brown ve ark. (1998), Willis ve ark. (2001), Gilliland ve ark. (2006)’na göre, farklı bileşenlerden oluşan kentsel mekânların tanımlanması ve karşılaştırılmasında aynı birimle tanımlamanın güçlüğünden bahsetmişler. Çalışmalarında bütün bileşenlerin ortak birim oluşturan endeks değeri ile belirtme gereği olduğunu, bu sayede toplumun farklı konulardaki görüş ve algısının ölçülmesinde endeks değerlerinin, farklı bileşenleri bütünleştirerek ortak birimle tanımlayan matematiksel anlatımlarla sağlanabileceğini belirtmişlerdir. Ancak çalışmalarında herhangi bir haritalama yapılmamıştır. Bu çalışmanın yöntemine paralel olarak, Tarsus kenti örneğinde gerçekleştirilen çalışmada yapılar, açık alanlar ve yeşil alanlar gibi üç farklı kullanımın, Gestalt kuramında yer alan fiziksel ve mekânsal planlamalarda kullanılabilen yakınlık, benzerlik, kapalılık ve süreklilik ilkeleri uyarınca uzmanlarca değerlendirilen ve ortak birimle tanımlanabilen matematiksel ifadelerle bütünleştirilmiş bütünleşik algı endeks değerlerinin oluşturulması hedeflenmiştir. English ve Cordell’in (1993) çalışmasından farklı olarak bu çalışmada elde edilen değerlerle uzman ve kullanıcı araştırması sonuç çıktıları olan bütünleşik algı

endeks haritalarının oluşturulması sağlanmıştır. Farklı bileşenlerin oluşturduğu algı haritalarının, kentsel alanların tasarım ve planlama süreçlerinde gelecekte oluşturulacak kentsel tasarım planlarında ve imar planlarında altlık oluşturulabilmesi hedeflenmektedir.

Önem ve Kılınçaslan (2005), Haliç bölgesinde gerçekleştirdikleri benzer çalışmalarında tarihi süreçler içerisinde bölgenin çevresel algılama ve kentsel kimlik özelliklerini Gestalt kuramı çerçevesinde incelemişler ve çalışmalarında;

- i. Haliç bölgesinin kimlik oluşumunda iki doğal çevre ögesinin öne çıktığını, birincisinin deniz ve su yolları olduğu, ikincisinin tepelerin oluşturduğu topografik yapı olduğunu belirlemişlerdir.
- ii. Haliç bölgesinin kimlik oluşumunda etkili olan ve incelenen diğer öge grubu ise beşeri çevre kimlik ögeleri olmuştur. Bizans ve Osmanlı döneminde inşa edilen yapıların bu kimliğin gelişmesinde önemli rol oynadığı önemli bulgular arasındadır.

Tarsus kenti örneğinde gerçekleştirilen bu çalışmada, Önem ve Kılınçaslan'ın (2005) Haliç bölgesinde gerçekleştirmiş oldukları çalışmanın bulgularına benzer bulgulara rastlanmıştır. Çalışmanın birinci aşaması olan uzman araştırmasında tarihi kent dokusunda bulunan yapılar, açık alanlar ve yeşil alanlarda algı değerleri yüksek çıkarken, yöntemin ikinci aşaması olan kullanıcı araştırması bulgularına göre Önem ve Kılınçaslan'ın çalışmasına paralel olarak doğal çevre ögesi olan Berdan Nehri sınır elemanı olarak yüksek düzeyde algılanan imge elemanı olmuştur. Ancak, çalışma yönteminin English ve Cordell (1993) tarafından aktarılan ve çalışmanın amacına uyarlanan matematiksel model önerisi oluşturması ve benzer kentlere uyarlanabilir olması bakımından farklılıklar taşımaktadır. Çevresel algının matematiksel bir modelle tanımlanabilir olması, uzman araştırmasıyla mekân bütünü içerisinde çevresel algıyı düşüren mekânsal ögelerin belirlenebilmesi, önerilen model ile mekânsal ögeler arasında değişim değerlerinin belirlenerek toplam algı değerindeki değişimlerin gözlenebilir olması yönünden farklılıklar taşımaktadır.

Duymuş (2011), Üniversite yerleşkelerindeki mekânsal kimlik algılaması çalışmasının yöntemini uzman ve kullanıcı araştırmanın oluşturduğu Adana kentinde bulunan Çukurova Üniversitesi yerleşkesi örneğinde gerçekleştirmiştir. Çalışma iki aşamalı olarak gerçekleştirilmiştir. Birinci aşamada, Adana kentinin mekânsal kimlik özellikleri bakımından yüksek öneme sahip alanları dikkate alınarak (Adana Tarihi Kent Çekirdeği, Yeni Kent Merkezi, Kuzeybatı Üst Kentsel Gelişim Alanı ve Çukurova Üniversitesi Yerleşkesi) yapılar, sokaklar, avlu-bahçe ve meydanlar kimlik, imge ve anlam açısından uzmanlar tarafından değerlendirilmiştir. İkinci aşamada, belirtilen alanlardan uzman araştırmasında en yüksek değeri alan alanın kimlik özelliklerini içeren tasarım üslubu benimsenerek yerleşke içerisinde belirlenen yapı, avlu, sokak ve meydan alanlarına yapılan üç boyutlu modellemelerle kimlik özelliklerinin yansıtıldığı cephe giydirmeleri şeklinde uygulanmıştır. Belirlenen alanların mevcut durumları ve üç boyutlu modellemeler kullanıcı araştırması yöntemi ile değerlendirilmiştir. Duymuş (2011), uzman araştırması bulgularına göre tarihi kent merkezinin kimlik özelliklerinin kimlik, anlam ve imaj açısından diğer alanların kimlik özelliklerinden daha yüksek olduğunu, bu bulgular dikkate alınarak geliştirilen modelleme ve yapılarıdaki cephe giydirmelerinin yerleşke kullanıcıları açısından kimlik, anlam ve imaj açısından daha yüksek düzeyde değerli bulunduğunu belirtmiştir. Mevcut durum ve öneri durum arasında ortalama iki kat artışın olduğu bulgular arasında yer almıştır. Duymuş'un (2011) çalışmasına paralel olarak Tarsus kenti örneğinde yapılan çalışmada tarihi kent dokusunun kimlik özelliklerinin ve kullanıcılar tarafından algılanma düzeyinin yüksek olduğu önemli bulgulardan olmuştur. Duymuş'un (2011) çalışmasından farklı olarak algı değerlerinin alanlar arasında karşılaştırılabilir olması açısından endeksleme yapılmış, tasarım ve planlama süreçlerinde gelecekte oluşturulacak kentsel tasarım planlarında ve imar planlarında altlık oluşturulabilmesi için kullanıcı ve uzman araştırması bütünlük algı endeks haritaları oluşturulmuştur.

Türkoğlu (2002), İstanbul'un kentsel imge elemanlarını belirlemeye yönelik gerçekleştirmiş olduğu çalışmada kullanıcı araştırması sonuçlarını değerlendirmiş ve kullanıcıların vermiş olduğu yanıtları dikkate alarak İstanbul için algı haritaları oluşturmuştur. Çalışmasında odak noktalarının ve yolların (bağlantı elemanları) yüksek düzeyde algılandığını, nirengi noktalarının ise düşük seviyede algılandığını belirtmiştir. Banerjee and Baer (1987), Los Angeles için yaptıkları çalışmada bağlantı elemanları ve sınır elemanlarının yüksek düzeyde algılandığı, nirengi noktaları ve odakların düşük seviyede algılandığı, bölgelerin neredeyse hiç algılanmadığı görülmüştür. Tarsus kenti örneğinde yapılan çalışmada en yüksek düzeyde algılanan kentsel imge elemanları sınır elemanları, yollar (bağlantı elemanları) ve nirengi noktaları olurken, odak noktalarının ve bölgelerin orta düzeyde algılandığı görülmektedir. Bu bulgulara göre kentlerin şekillenmesinde önemli etkilere sahip olan sınır elemanları ve kent için ulaşım için hayati öneme sahip bağlantı elemanlarının yapılan çalışmalarda birbirine paralellik göstererek yüksek düzeyde algılandıklarını vurgulamaktadır.

Türkoğlu (2002), kullanıcı araştırmasına dayalı gerçekleştirdiği İstanbul kenti örneğindeki çalışmasında kullanıcıların zihin haritalarının oluşturulabilmesi için araştırmaya katılan deneklerden en çok algıladıkları elemanları beyaz bir sayfaya işaretlemeleri istenmiş, araştırmaya katılan 280 bireyden 107'si bunu gerçekleştirmiştir. Çalışma sonuçlarına göre Taksim Meydanı çizimlerin %58'inde yer alarak en dikkat çekici bulgu olmuştur. Çizimlerde E5, TEM, Sultan Ahmet Cami, Galata Kulesi ve Boğaz köprüleri düşük seviyede de olsa işaretlendiği belirtilmiştir. Tarsus kenti örneğinde yapılan çalışmada ise benzer şekilde kullanıcılardan beyaz bir sayfaya en çok algıladıkları kentsel imge elemanının çizilmesi istenmiş ve araştırmaya katılan 220 bireyden 60'ı bunu gerçekleştirebilmiştir. Çizim bulgularına göre çizimlerin %26'sında Kleopatra Kapısı çizilmiş ve en yüksek düzeyde algılanan imge elemanı olmuştur. Türkoğlun'un (2002) çalışmasında odak noktası en yüksek düzeyde algılanırken, Tarsus kentine ilişkin çalışmada en yüksek düzeyde algılanan imge elemanı bir

nirengi noktası olmuştur. İlgi çekebilecek bir diğer bulgu ise çalışmada nirengi noktaları haricindeki hiçbir kentsel imge elemanının yanıt olarak çizimlerde yer almamasıdır.

Mekânsal değerlendirmedeki kriterler; Konaklı ve ark.nın (2010), Adana kentinin önemli mekânsal öğeleri olan 5 Ocak ve Uğur Mumcu meydanlarının mekânsal algılamadaki davranışsal başarımının ortaya konulmasına yönelik çalışmasında, Karagenç ve Ünügür'ün (2002) toplu konut alanlarında simgesel performans sorununu irdelemeye yönelik çalışmasında, Günal ve Esin'in (2007), İstanbul Bahçeşehir uydu kenti konutlarının psiko-sosyal niteliğinin belirlenmesine yönelik çalışmasında, Kaplan ve Hepcan'ın (2004) Ege Üniversitesi yerleşkesindeki önemli bir aksın görsel değerlendirmesine yönelik çalışmasında, Duymuş (2011) üniversite yerleşkelerindeki mekânsal kimliğin kullanıcılar üzerindeki algısal etkisinin belirlenmesine yönelik çalışmasında sıfat çiftlerinden oluşmuştur. Bu araştırmacılara göre sıfat çiftleri mekânın başarım düzeyinin belirlenmesinde kullanıcı algılamasını daha kolay ortaya koyabilen unsurlar olduğunu, değerlendirme sonuçlarının olumlu ya da olumsuz gibi iki düzeyde olmasından ziyade ara değerler ortaya konularak bu iki değere ne kadar yaklaştıklarını belirlemeye imkân tanımaktadır. Örneğin, Kaplan ve Hepcan (2004) çalışmasında 5 farklı düzey belirlemiştir: 1 “çok olumsuz”, 2 “olumsuz”, 3 “orta”, 4 “olumlu”, 5 “çok olumlu”. Başkaya ve ark. (2003) ile Konaklı ve ark. (2010) tarafından gerçekleştirilen çalışmalarda ise 0-100 aralığında eşit aralıklı 10 düzey kullanılarak mekanlardaki davranışsal başarım belirlenmeye çalışılmıştır. Tarsus kenti kapsamındaki çalışmada sıfat çiftleri yerine 0-100 aralığında uzmanların atamış olduğu algı değerleri kullanılmış ve beş alan için karşılaştırılabilirliğinin sağlanabilmesi için endeksleme yöntemi uygulanmıştır.

Yöntemin uygulanmasının sonuç ürünü olan Uzman Araştırması Bütünleşik Algı Endeks Haritası ve Kullanıcı Araştırması Bütünleşik Algı Endeks Haritasının yorumlanması ile oluşturulan bütünleştirilmiş Uzman ve Kullanıcı Algı Endeks Haritası çalışmanın özgün çıktılarıdır. Her iki harita da,

yerel yönetimin çalışmada incelenen beş örneklem alanda bulunan kentsel imge öğelerinin fiziksel ve mekânsal durumlarının iyileştirilmesi ve geliştirilmesi, fiziksel planlama çalışmalarında plan altlığı olarak kullanılabilir özellik içermektedir. Diğer yandan uzman ve kullanıcı araştırması bulgularına göre kent halkının yapı, açık alan ve yeşil alanlarla ilgili tutum ve istemleri söz konusu plan ve programların hazırlanmasında yol gösterici niteliktedir.

Uzman ve kullanıcı araştırmasından elde edilen bulgular yorumlandığında aşağıdaki temel sonuçlara ulaşılabilir:

- Çalışma alanının büyük bölümü koruma statüsüne sahip tarihsel kent dokusu kapsamında yer almasına karşın yapılar, açık alanlar, yeşil alanlar ve bir bütün olarak birbirine yakın algı değerleri oluşmamıştır. Alandaki tarihsel dokuyu ortaya çıkartan mekânsal bilgi birikimi ve deneyimleri yansıtmayan öğelerin tarihsel doku içerisine girmesi ve algılama bütünlüğünü bozması bu sonucun temel nedeni kabul edilebilir.
- Beş alandaki yapılar, açık alanlar ve yeşil alanların birbirlerini olumlu ya da olumsuz etkilemeleri algı değerlerine kısıtlı ölçüde yansımıştır. Bu durum yakınlık, benzerlik, kapalılık ve süreklilik ilkelerinin özünde grup oluşturma eğiliminin yer alması, uzmanların, mekânsal bilgi birikimi ve deneyimlere tamamen uzak öğeler dışındaki bazı öğeleri gruptan ayırma eğiliminde olmamasından kaynaklanabilir.
- Uzman araştırması bulgularında grupta ilkesinin ön planda olmasından dolayı merkezden uzaklaştıkça mekânsal öğelerde algı değerlerinin azalma eğiliminde olduğu, kullanıcı araştırmasında da benzer olarak kent merkezinden kent dışına çıkıldıkça kentsel imge elemanlarının algılanmasında azalmaların olduğu görülmüştür. Bu durumun kent özeğinin mekânsal özellikler bakımından tarihi ve kültürel değerlerin yoğun olması, kent kullanıcılarının bu alanlarla ilişki kurarak bu alanlara anlamlar yüklüyor olması, kent dışına çıkıldıkça bu ilişkilerin zayıflayarak

tarihsel bilgi birikimi ve mekânsal deneyimden uzaklaşan, tek düze mimari tasarım anlayışının etkilerinden kaynaklandığı söylenebilir.

- Uzman araştırmasında alansal olarak zayıf, orta ve yüksek algı sınıfları ile tanımlanan alan değerleri ile bu alanlarda bulunan ve kullanıcı zihinsel haritasında yer edinen mekânsal öğelerin algı değerleri arasında önemli farklılıklar bulunmuştur. Örneğin; uzman araştırmasına göre bütünleştirilmiş algı sınıfı zayıf olan bölgede bulunan Kleopatra Kapısı'nın kullanıcı algı değeri %80'in üzerinde bulunmuştur. Bu öğenin bulunduğu ortamın mekânsal düzeninde, diğer tarihsel öğelerle bütünlük ve süreklilik sağlayabilecek önlemlerin alınması durumunda her iki algı değerinin de çok yüksek çıkması beklenebilir.
- Alan genelindeki mekân organizasyonunda, Tarsus'un kent kimliğini ortaya çıkartan mekânsal bilgi birikimi ve tarihsel deneyimleri ön planda tutarak mekânsal bütünlüğün ve sürekliliğin sağlanması önem taşımaktadır. Gerek uzmanlara dayalı bütünleştirilmiş algı haritaları ve gerekse kullanıcı araştırması bulguları bu olgunun gerekliliğini yansıtabilecek kapsamdadır.
- Çalışma çıktısı olan bütünleştirilmiş algı haritaları, algı sınıfları haritası, kullanıcı araştırması bulguları ve her iki bulgu grubunu bütünleştiren algı skalasının kentsel tasarım çalışmalarında plan altlığı olarak kullanılabileceği düşünülmektedir.

Tarsus kentinin bünyesinde barındırdığı tarihi ve kültürel potansiyeli yerel yönetimler, üniversiteler, kent halkı ve diğer paydaşların katılımının sağlandığı, birlikte yapılacak ortak koruma ve yenileme çalışmalarıyla sürdürülebilirliği sağlamalıdır.

Bu tartışma ve vurgulamaların ışığı altında araştırmada ulaşılan temel sonuç; Tarsus kenti örneğinde, korunması öncelikli alanların ve kentsel alanların iyi tasarlanmış ve planlanmış mekânlar bütünü, doğayla özdeşleşmiş çevre, korunmuş kültürel ve tarihsel kalıt ilkelerine bağlı olarak, kentsel algı ve

imge öğeleri temel alınarak tasarım ve planlama çalışmalarına yansıtılması durumunda kullanıcılarda;

- * Tarihsel deneyim ve birikimle ilişkilendirilmiş bir mekânsal kimlik algılaması,

- * Tarihsel deneyim ve birikimi bünyesinde cisimlendirdiği yönünde bir duyum ya da imge,

- * Benimseme/sahiplenme, bağlanma ve özveride bulunma davranışını harekete geçiren bir anlam yükleme olgusu kendini gösterebilecektir.

KAYNAKLAR

Adana Salnamesi, 1293

Altunkasa, M. F., 2003. Çevresel Sürdürülebilirlik. Ç. Ü. Ziraat Fakültesi Ders Kitabı No. A/83, Adana.

Appleyard, D., 1973. Notes on Urban Perception and Knowledge. Image & Environment. Eds: Roger M. Downs ve David Stea. Aldire Publishing Company, Chicago, 109-114.

Arabacıoğlu, F. P., Aydemir, I., 2007. Tarihi Çevrelerde Yeniden Değerlendirme Kavramı. YTÜ Mim. Fak. E-Dergisi YTÜ, Cilt 2, Sayı 4, 204-212.

Atalan, Ö., ve Malaklı, S. E., 2012. Geleneksel Tarsus Evleri ve Yapım Sistemleri. 2. Tarsus Kent Sempozyumu, 15-17 Kasım 2012, Tarsus Belediyesi Yayınları, Bildiriler Kitabı, 225-232s.

Ayyıldız S. ve Ertürk F., 2017. Kentsel Kimlik Bileşenleri ile Yerel Kimliğin İzlerini Sürmek: Kapanca Sokak Örneği, Mimarlık ve Yaşam Dergisi, ISSN:2564-6109, 2(1), s.65-88.

Banerjee, T. ve Baer, W., 1987. Variable Constructs and Images of the Residential Environment: Findings from Los Angeles, Perceptual and Cognitive Images of the City C. S. Yadav (ed.), New Delhi: Concept Pub Co., 271-303

Başkaya A., Dinç, P., Aybar, U. Ve Karakaşlı M., 2003. Mekansal İmaj Üzerine Bir Deneme: Mühendislik Mimarlık Fakültesi Eğ itim Bloğu Giriş Holü Gazi Üniversitesi, Gazi Üniv. Müh. Mim. Fak. Der.,18(2):79-94.

Bechtel B. R., 1997. Environment and Behavior: An Introduction. Sage Publications, London, 679s.

Belge B. ve Aydınöğlu Ü., 2017. Bir Planlama Altlığı Olarak; Roma Dönemi Tarsus Kenti Mekânsal Yapısına İlişkin Değerlendirme, Tarsus, Megaron Vol. 12, Sayı:3 s.460-474.

- Brown, L.R., Flavin, C., Postel, S., 1998. Gezeganimizi Kurtarmak: Küresel Ekonominin Çevresel Olarak Sürdürülebilirliği (Çeviren S. Gül), TÜBİTAK TEMA Vakfı Yayınları 4.
- Cohen, M., 1996. HABITAT II and the Challenge of the Urban Environment: Bringing together the two Definitions of Habitat. International Social Science Journal March, 95-101s.
- Coles, R., ve Caserio, M., 2004. Understanding and Facilitating the Social Outputs of Urban Green Spaces. Faculty of the Built Environment, University of Central England, Birmingham, UK
- Çıplak, M. N., 1968. İçel Tarihi. Ankara.
- Çöl, Ş., 1998. Kentlerimizde Kimlik Sorunu ve Günümüz Kentlerinin Kimlik Derecesini Ölçmek İçin Bir Yöntem Denemesi. Mimar Sinan Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Davun, B., 2012. Tarsus'un Tarihi Yapılarının Mimari Özellikleri. 2. Tarsus Kent Sempozyumu, 15-17 Kasım 2012, Tarsus Belediyesi Yayınları, Bildiriler Kitabı, 269-278s.
- Dinçer, A.A. 2011. Görsel Peyzaj Kalitesinin “Biçimsel Estetik Değerlendirme Yaklaşımı” İle İrdelenmesi Üzerine Bir Araştırma. Yüksek Lisans Tezi. Ankara Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı. 135s. Ankara.
- Duymuş, H., 2011. Üniversite Yerleşkelerinde Mekansal Kimlik Algılaması: Çukurova Üniversitesi Yerleşkesi Örneği. Çukurova Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi. 132 s., Adana.
- Ellis, W. D., 1938. A source Book Of Gestalt Psychology. Routledge, Trench, Trubner & Cp., Ltd., 397s.
- English, D.B.K., Cordell, H.K., 1993. Effective Recreation Opportunity Set (EROS) Index: A Computable Measure of Recreation Supply. Research Paper SE-286, Asheville, NC: Southeastern Forest Experiment Station, 16s.

- Erdoğan, E., 2006. Çevre ve Kent Estetiği. ZKÜ Bartın Orman Fakültesi Dergisi Yıl: 2006, Cilt:8 Sayı: 9, 68-77.
- Erkan Ç., N. ve Yenen Z., 2010. Yerleşmelerde İmaj Analizi Konusunda Bir Yöntem: Kastamonu Örneği, Megaron Cilt Vol. 5, Sayı No:2, s.67-81
- Erman, O., Karaman, F., Saban, D., Durukan, İ., 2007. Adana’da, 1930’lardan Günümüze, Sosyal, Kültürel ve Ekonomik Değişimler Bağlamında Konut Mimarisinin Gelişimi. Çukurova Üniversitesi Mühendislik Mimarlık Fakültesi Dergisi, 22(2):235-247s.
- Francescato, D., Mebane, W. 2005. How Citizens View Two Great Cities: Milan and Rome, in Image & Environment: Cognitive Mapping and Spatial Behavior. Eds: Roger M. Downs, David Stea, Transaction Publishers.
- Giles-Corti, B., Broomhall, M.H., Knuiman, M., Collins, C., Douglas, K., Ng, K., Lange, A., Donovan, R.J., 2005. Increasing walking: how important is distance to, attractiveness, and size of public open space? Am J Prev Med. 2005 Feb; 28 (2 Suppl 2):169-76.
- Gilliland, J., Holmes, M., Irwin, J.D., Tucker, P., 2006.Environmental Equity is Child’s Play: Mapping Public Provision of Recreation Opportunities in Urban Neighborhoods. Vulnerable Children and Youth Studies, December, 1(3), p: 256–268.
- Gold, S. M., 1969. A Concept for Outdoor Recreation Planning in the Inner City. Unpublished Ph.D. dissertation, University of Michigan
- Google Maps, 2017. Uydu Görüntüsü.
- Günel, B. ve Esin, N., 2007. İnsan–Mekân İletişim Modeli Bağlamında Konutta Psiko-Sosyal Kalitenin İrdelenmesi. İtüdergisi/a-Mimarlık, Planlama,Tasarım, 6(1).
- İçel İl Yıllığı, 1967. Tarsus Maddesi, Haz. Kazım Erbil Anakra: San Matbaası.
- İnceoğlu, M., 2007. Kentsel Açık Mekânların Kalite Açısından Değerlendirilmesine Yönelik Bir Yaklaşım: İstanbul Meydanlarının

- İncelenmesi. Yıldız Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Mimarlık Anabilim Dalı Mimari Tasarım Programı (Doktora Tezi), İstanbul.
- Kancıoğlu, M., 2005. Çevresel İmaj, Kimlik ve Anlam Kapsamında Turizm Binalarına İlişkin Kullanıcı Değerlendirmeleri. Uludağ Üniversitesi Mühendislik-Mimarlık Fakültesi Dergisi, Cilt 10, Sayı 2, 49-62.
- Kaplan, A. ve Hepcan, C. Ç., 2004. Ege Üniversitesi Kampüsü “Sevgi Yolu”nun Görsel (Etki) Değerlendirme Çalışması. Ege Üniversitesi Ziraat Fakültesi Dergisi, 41(1):159-167
- Karagöç, O. ve Ünüğü, S.M., 2002. Toplu Konut Alanlarında Simgesel Performans Sorunu. itüdergisi/a Mimarlık, Planlama, Tasarım Cilt:1 Sayı:1, 10-20.
- Kaypak, Ş., 2011. Antakya’nın Kent Kimliği Açısından İrdelenmesi, Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Mustafa Kemal University Journal Of Social Sciences Institute, Yıl/Year: 2010 “ Cilt/Volume: 7 Sayı/Issue: 14, S. 373 – 392
- Keleş, R., 1980. Kentbilim Terimleri Sözlüğü. TDK Yayınları, Ankara.
- Konaklı, N., Altunkasa, M.F., Uslu, C., Sirel B., 2010. Mekansal Algılama ve Mekanın Davranışsal Başarımı: Adana 5 Ocak Ve Uğur Mumcu Meydanları Örneği. Peyzaj Mimarlığı 4. Kongresi Bildiri Metni, 21-24 Ekim 2010, TMMOB Peyzaj Mimarları Odası.
- Lynch, K., 1960. The Image of the City. The MIT Press, 194 s.
- Mohammad S.Z. ve Umenne, S., 2006. Socio-Cultural and Economic Aspects of University Campus Landscape Development in Sub-Saharan Africa African Journal of Science and Technology (AJST), Science and Engineering Series, 7(2):23 – 34.
- Nasar, L. J., 1992. Environmental Aesthetics: Theory, Research & Applications. Cambridge University Press, United States of America, 525s.
- Önem, B. ve Kılınçaslan, İ., 2005. Haliç Bölgesinde Çevre Algılama ve Kentsel Kimlik”, İTÜ Dergisi/a, Mimarlık, Planlama ve Tasarım, 4(1):115-125.

- Özbilen, A. 1991. Kent İçi Açık Alanlar ve Dağılımı,Tarihi Eserler ve Gelişen Yeni Yapılaşma. Karadeniz Teknik Üniversitesi Orman Fakültesi, Genel Yayın 14, Trabzon.
- Öztan, Y., 1968. Ankara Şehri ve Yakın Çevresi Yeşil Saha Sisteminin Peyzaj Mimarisi Prensipleri Yönünden Etüd ve Tayini. Ankara Üniversitesi Basımevi, Ankara.
- Ramazanoğlu G., 2010. Tarsus'un Kalbinde: Tarihi Tarsus Camilerine Bakış. Türk İslam Kültür ve Medeniyetinde Tarsus, İÇEL, TÜRKİYE, 28-30 Mayıs 2010, 318-342s.
- Saleh, M.A.E., 2001. The Changing Image of Arriyadh City: The Role of Socio-Cultural and Religious Traditions in Image Transformation. *Cities*, 18(5):315–330s.
- Santos-Delgado, R., 2005. Architectural Landmarks in Davao City: Value-Based Approach to the History of Architecture. *Banwa* 2 (1): 38-62
- Schyns, P. ve Boelhouwer, J., 2002. Measuring Quality of Life in Amsterdam from the Viewpoint of Participation. http://www.os.amsterdam.nl/pdf/2002_quality_of_life.pdf
- Strohecker, C., 1999. Toward a Developmental Image of the City: Design through Visual, Spatial, and Mathematical Reasoning. Mitsubishi Electric Research Laboratories <http://www.merl.com>
- Tarsus (Mersin) 1/1.000 Ölçekli Revizyon+İlave Uygulama İmar Planı Açıklama Raporu, 2012.
- Turan A. İ. ve Gülgün B., 2016. Kentsel Kimlik ve Kent İlişkisi Üzerine Bir Araştırma, Ege Üniversitesi Ziraat Fakültesi Dergisi, 2016, 53 (2), s.203-211, ISSN: 1018-8851
- TÜİK., Türkiye İstatistik Kurumu. Link: <http://www.tuik.gov.tr/Start.do>, Erişim Tarihi: 17.01.2017

- Türkoğlu, D. H., 2002. Kentsel İmge: İstanbul'dan Bulgular. İtü Dergisi/a Mimarlık, Planlama, Tasarım, 1(1):57-64.
- Ulu, A. ve Karakoç, İ., 2004. Kentsel Değişimin Kent Kimliğine Etkisi. Planlama-TMMOB Şehir Plancıları Odası Yayını, 2004/3, Sayı 29, 59-66.
- Uçar, M., 2000. Tarsus'ta Korunması Gerekli Bölgesel Kent Dokusunun Değerlendirilmesi Üzerine bir Araştırma. Yıldız Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 223s., İstanbul.
- Violich, F., 1995. Identity: Key to Meaningful Place-Making the Case for Berkeley. PROSTOR, Vol. 3 (1995), No. 2(10), P. 201-216.
- Willis K.G., Turner, R.K., Bateman, I.J., 2001. Urban Planning and Management. Edward Elgar Publishing, New York.
- Zoroğlu, L., 1995. Tarsus Tarihi ve Tarihsel Anıtları. Adana.
<https://www.panoramio.com/photo/131196078>
<http://ebldy.tarsus.bel.tr/keos/?WorkspaceName=rehber>
<http://www.mersin.web.tr/kubat-pasa-medresesi>

ÖZGEÇMİŞ

10.11.1984 yılında anne ve babasının görev yeri olan Kahramanmaraş'ın Pazarcık İlçesi'nde doğdu. Eğitim hayatına Afyon ilinin Şuhut İlçesi'ne bağlı Karaadilli İlköğretim Okulu'nda başladı. Orta öğrenimi ve lise eğitimini Denizli Cumhuriyet Lisesi'nde 2001 yılında tamamladı. 2001 yılında Karadeniz Teknik Üniversitesi Orman Fakültesi Peyzaj Mimarlığı Bölümü'nü kazandı. Lisans eğitimini dört yılda dereceyle tamamladı. Karadeniz Teknik Üniversitesinde yüksek lisans çalışmalarına başladı ve burada bir yıl yabancı dil hazırlık eğitimi aldı. 18.11.2008 tarihinde Çukurova Üniversitesi Ziraat Fakültesi Peyzaj Mimarlığı Bölümü araştırma görevliliği sınavını kazandı ve akademik personel olarak çalışmaya başladı. İlgi alanları kent kimliği ve çevresel algılama, temel tasarım, kentsel tasarım, peyzaj tasarımı, peyzaj konstrüksiyonu, bitkisel tasarım, üç boyutlu modelleme ve görselleştirmedir. Şu anda akademik hayatına Çukurova Üniversitesi'nde devam etmektedir.